DÖNEM : IX CİLT : 13 TOPLANTI : 2

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Kırk yedinci Birleşim

25 . II . 1952 Pazartesi

İçindekiler

Sayfa

1. — **Geçen tutanak özeti** 726
2. — **Havale edilen kâğıtlar** 726
3. — **Yoklama** 726,758,793
4. — **Başkanlık Divanının Kamutaya sunuşları** 726

1. — Lizbon'a giden Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar kendisine Adalet Bakanı Rükneddin Nasuhioğlu'nun vekâlet edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/291) 726 :727

5. — **Görüşülen işler** 727

1. — Harçlar Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/320) 727 :758,758 :772, 780,820 :823

2. — Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi hakkında kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/311) 772 :793,793 :811, 814,818,818,824 :827

3. — İzmir Milletvekili Muhiddin Erener ve 2 arkadaşının, Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Tadülüne dair olan Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez ve iller kısımlarında değişiklik yapılması hakkındaki kanunun geçici maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet ve Bütçe komisyonları raporları (3/357) 811 :812

Sayfa

4. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/335) 812, 814,818,818,828 :831

5. — İdareci Üyeler Kurulunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Komisyonu raporu (2/296) 813, 818,818,818,832 :835

6. — Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/334) 813,818,818,818,836 :839

7. — 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/338) 813 :819, 840 :843

8. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/342) 814,818,819,844 :847

9. — 1952 yılı Bütçe Kanunu tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/269) 814 :819

A — İçişleri Bakanlığı Bütçesi 814 :819

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlüğü Bütçesinin 425 nci bölümü komisyona verildi. Diğer bölümleri kabul olundu.

Adalet Bakanlığı 1952 yılı Bütçesinin tümü üzerinde görüşüldü.

Birleşime ara verildi.

Başkanvekili	Kâtip
Ağrı Milletvekili	Tokad Milletvekili
C. Yardımcı	*M. Önal*

Kâtip
İsparta Milletvekili
S. Bilgiç

İkinci Oturum

Adalet Bakanlığı Bütçesinin 201 nci bölümü komisyona verildi. Diğer bölümleri kabul olundu.

Millî Savunma Bakanlığı Bütçesinin tümü üzerinde bir müddet görüşüldü.

Birleşime ara verildi.

Başkanvekili	Kâtip
Manisa Milletvekili	Çanakkale Milletvekili
M. Tümay	*Ö. Mart*

Kâtip
Çorum Milletvekili
S. Baran

Üçüncü Oturum

Millî Savunma Bakanlığı Bütçesi, kabul edildi.

Harçlar Kanunu tasarısının bir kısım maddeleri kabul edildi.

25 . II . 1952 Pazartesi günü saat 10 da toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkanvekili	Kâtip
Kayseri Milletvekili	Kayseri Milletvekili
F. Apaydın	*İ. Kirazoğlu*

Kâtip
Çorum Milletvekili
S. Baran

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Rapor

1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi ve bağlanıklariyle Millî Saraylar, kasırlar ve köşklerdeki eşya hakkında İçtüzüğün 177 nci maddesi gereğince soruşturma yapmak üzere görevlendirilen Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporuna dair Anayasa Komisyonu raporu (5/44) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 10,10

BAŞKAN — Başkanvekili Muhlis Tümay

KÂTİPEL : Ömer Mart (Çanakkale), Füruzan Tekil (İstanbul)

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapacağız efendim.
(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Kâfi çokluk vardır, Birleşimi açıyorum.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — Lizbon'a giden Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar kendisine Adalet Bakanı Rükneddin Nasuhioğlu'nun vekâlet edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/291)

BAŞKAN — Gündeme geçmezden evvel Cumurbaşkanlığından gelen bir tezkere vardır, okutuyorum.

Ankara, 23 Şubat 1952

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Atlântik Paktı Devletlerinin akdedeceği toplantıya katılmak üzere Lizbon'a giden Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar kendisine, Adalet Bakanı Rükneddin Nasuhioğlu'nun vekillik etmesi, Başbakanın teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arzederim.

Cumhurbaşkanı
C. Bayar

BAŞKAN — Ittıla hâsıl edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Harçlar kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/320)

BAŞKAN — Harçlar kanunu tasarısının 28 nci maddesinden itibaren görüşmeye devam ediyoruz.

Yedinci Bölüm

Danıştayda alınacak harçlar

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Danıştayda açılacak idari dâvalardan bu kanun ve ekli (1) sayılı tarife gereğince harç alınır.

Vergi ve resimlere ait dâvalar kıymeti malûm olmıyan dâvalardan alınacak maktu harçlara tâbidir.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Sekizinci Bölüm

Askerî mahkemelerde ve Askerî Yargıtayda alınacak harçlar

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Askerî mahkemelerin ve Askerî Yargıtayın vazife ve salâhiyetleri dâhiline giren dâva ve işlerden bu kanun ve ekli (1) sayılı tarife gereğince harç alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Dokuzuncu Bölüm

Birinci kısma ait müşterek hükümler

OTUZUNCU MADDE — Mütekabil dâvalar müstakil dâvalar gibi harca tâbidir.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Dâvaya müdahale eden kimsenin kanun yollarına müracaatı halinde iltihak ettiği taraftan alınan harca müsavi harç alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

OTUZ İKİNCİ MADDE — İadei muhakemenin kabulü üzerine cereyan edecek dâvalar yeni dâvalar gibi harca tâbidir. İadei muhakeme talebinde bulunan neticede haklı çıkarsa evvelce kendisinden alınan harç mahsup edilir.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Mahkemelerin kendi memurları ile yapacakları tebligatta, tebliğ yapanın zaruri masrafları, kendisine tebligat yapılacak şahsın bulunduğu yerin mesafesine nazaran her malî sene başında oranın adliye encümenleri tarafından tanzim olunacak cetvele göre ayrıca alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kısımda ve ekli (1) sayılı tarifede yazılı harçlar ödenmedikçe mütaakıp muamele yapılmaz. Ancak ilgilisi tarafından ödenmiyen harçları diğer taraf öderse muameleye devam olunmakla beraber bu para muhakeme neticesinde ayrıca bir talebe hacet kalmaksızın hükümde nazara alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Vekil veya taraflara tahmil olunan celse harcı mütaakıp oturuma kadar ödenmezse bir misli fazlası ile alınır ve harcın bu miktar üzerinden tahsili için mütaakıp oturumda maliyeye tezkere yazılmasına karar verilir.

NAİL GEVECİ (Aydın) — Efendim, 35 nci maddenin komisyonda müzakeresi sırasında muhalefet etmiştim. 35 nci maddede «vekil veya taraflara tahmil olunan celse harcı mütaakıp oturuma kadar ödenmezse bir misli fazlasiyle alınır» deniyor.

Şimdi bir değiştirge veriyorum, iki taraf ödemediği takdirde bu muamele yapılsın. Zira bu celsede, bilhassa köylü vatandaşlar gelir ve tezkereyi getirmez, hâkim on gün sonraya tâlik eder. On gün içinde harcını getirip yatıramaz, iki misli alınır. Mahkeme bu kararı verdikten sonra bilhassa köylü vatandaşlar orada bekliyerek celse harcını yatıramazlar. On gün sonra gelir. O zaman celse harcını yatırmak için başkâtibe baş vurur. Bunun «mütaakıp iki oturum» olarak yapılmasını istiyorum, bunda Hazinenin de bir zararı olmaz. (Doğru, doğru sesleri).

ESAT BUDAKOĞLU (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar; 35 nci maddedeki, birinci oturumda takdir edilen harcın öbür oturumda verilmemesi halinde harcın bir misline çıkarılması, kaydını tatbikat bakımından mahzurlu görüyorum. Bilhassa mahkeme usullerine vâkıf olmıyan köylü vatandaşlar için geniş miktarda mağduriyeti mucip olacaktır.

Madde hükmüne göre tahmil olunan celse harcı ikinci celseye kadar ödenmiyecek olursa harcın bir misli ile alınacağı yazılıdır, şayet harca mahkûm olan kimse, maddi imkânsızlık dolayısı ile ödiyememiş ise harç bir misline çıkacaktır. Birinci oturumda altı liraya mahkûm olan vatandaş iki celsede 12 lira ödemek durumunda kalacaktır ki, bu hakikaten ağırdır.

Bendeniz bu harcın bir misline artırılması mütalâasındayım bu bakımdan bir önerge takdim ediyorum. Kabulünü rica ederim.

BAŞKAN — Bu madde hakkında verilen önergeleri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

35 nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif eylerim.

Aydın Milletvekili
Nanil Gevecİ

Madde 35. — Vekil veya tartflara tahmil olunan celse harcı mütaakıp iki oturumda ödenmezse bir misli fazlası ile alınır ve harcın bu miktar üzerinden tahsili için maliyeye tezkere yazılmasına karar verilir.

25 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

Harçlar kanunu tasarısının Geçici Komisyonca kabul edilen 35 nci maddesinin aşağıda arzettiğim şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Madde 35. — Vekil veya taraflara tahmil olunan celse harcı mütaakıp oturuma kadar ödenmezse harcın tahsili için mütaakıp oturumda maliyeye tezkere yazılmasına karar verilir.

Balıkesir Milletvekili
Esat Budakoğlu

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Harç Tarifesi Kanununda süratli ve dâvasında haklı olan şahsın ucuz adalet sağlamasını prensip olarak kabul etmiş bulunmaktayız. Esasen bütün arkadaşlarımızın, bütün vatandaşlarımızın, üzerinde durdukları yegâne şikâyetleri, dâvaların süratle intaç edilmemesi yolundadır. Birinci celseye gelmiş, hâkimin tahmil ettiği vazifeyi yapmamıştır. Hâkim meşgul olmuş, celseyi açmıştır. Harcı tamamen yatırması lâzımdır. Dâva mütaakıp celse de neticeye varırsa harç hükümle beraber alınabilir. Esat Budakoğlunun teklifine iştirak edemeyiz; ama Nail beyin teklifine muvafakat ediyoruz. Dâva birkaç celse daha devam edecek olursa ikinci celsede harç alınması temin edilmiş olabilir.

CELÂL TÜRKGELDİ (İstanbul) — Celse harcı verilmeden muamele yapılacak mı?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Devamla) — Hayır, hâkimin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa göre haiz olduğu takdir salâhiyetini mahfuz bulundurmak lâzımdır.

BAŞKAN — En ağır teklif Esat Budakoğlu'nundur. Onu okutup reye arzedeceğim. Esat Budakoğlu söz mü istediniz?

ESAT BUDAKOĞLU (Balıkesir) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

ESAT BUDAKOĞLU (Balıkesir) — Efendim, komisyon sözcüsünün meselenin esasında hakkı var. Fakat realite olarak vekil marifetiyle dâvasını takip edemiyen fakir köylü vatandaşlar usule vâkıf değildir. Birçok hallerde celse harcının kendilerine tahmil edildikle-

rine vâkıf olamıyacaklardır ve iki kat harçla karşılaştıkları zaman müşkül durumda kalacaklardır. Onun için teklifin kabulünü rica ederim.

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Nail Beyefendinin teklifine iştirak etmiş bulunuyoruz. Hâkim celse harcını karar altına almıştır. Kararı tebliğ edecektir.

İkincisi, celsede vatandaşa celse harcı hükmedilmiştir. Onun bunu ödemesi lâzımdır. Ödememiştir, hâkim bir tehir daha verecektir. Hâkimin, iki tarafı da düşünmesi lâzımdır.

Bir vatandaş 18 saatlik yerden gelmiştir, celse harcını yatıramamıştır ve tekrar köye gitmiştir. Bir taraflı mütalâa edilecek olursa taraflardan biri celse harcı yatırmamıştır diye diğer taraf mutazarrır olacak, tekrar köyüne gidecektir; hiçbir muamele yapılmıyacaktır. Bir taraflı mütalâa edilirse haklıdırlar, fakat iki tarafı da mütalâa etmek mecburiyetindeyiz. Bu itibarla komisyon bu maddede ısrar etmektedir, Nail Beyefendinin teklifinin nazara alınması kaydiyle.

BAŞKAN — Esat Budakoğlu arkadaşımızın teklifi en aykırı teklif olduğu için ilk defa onu reyinize arzedeceğim.

Esat Budakoğlu'nun önergesi tekrar okundu.)

REFET AKSOY (Ordu) — Nail Beyin teklifini de okur musunuz?

BAŞKAN — Evvelâ okuduğumuz bu takriri reyinize arzetmek mecburiyetindeyim.

Esat Budakoğlu arkadaşımızın önergesini dikkatinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

(Nail Geveci'nin önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN —Nail Geveci arkadaşımızın önergesini reyinize arzediyorum. Dikkate alınmasını kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon da iştirak etmiş bulunuyor.

Bu maddeyi düzeltmek üzere komisyon istiyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Komisyon aynen kabul ediyor.

BAŞKAN — Efendim maddeyi tashihli şekliyle tekrar okutuyorum:

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Vekil veya taraflara tahmil olunan celse harcı; mütaakıp iki oturumda ödenmezse bir misli fazlası ile alınır ve harcın bu miktar üzerinden tahsili için maliyeye tezkere yazılmasına karar verilir.

BAŞKAN — Maddeyi bu şekilde reye arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

İkinci kısım

İcra ve iflâs muamelelerinden alınacak harçlar

Birinci Bölüm

Mevzu ve tarife

OTUZ ALTINCI MADDE — İcra ve iflâs muamelelerinden bu kanuna ekli (2) sayılı tarife gereğince harç alınır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

İstisnalar ve muaflıklar

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı muameleler harçtan müstesna ve şahıslar harçtan muaftır :

a) Miktar ve kıymeti elli lirayı geçmiyen takipler (ticari senetler hariç);

b) Aylık tutarı elli lirayı geçmiyen nafakalara ait takipler;

c) Bilûmum tekitler;

ç) İcra ve iflâs dairelerinin kusuru yüzünden yalnış yapılmış olan bir muamelenin ıslah veya iptaline dair tetkik mercileri kararları;

d) İcra ve iflâs dairelerinin kusuru yüzünden yanlış yapılmış olan bir muamelenin tetkik mercilerine ıslah veya iptalinden sonra ıslah veya bu iptal dolayısiyle yeniden yapılacak muameleler;

e) Askerlik hizmetlerinin devamı müddetince erler, onbaşılar ve kıta çavuşları (assubaylar hariçtir.).

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Maddede küçük bir hata var. D Fıkrası şöyle olmak lâzımdır: « İcra ve iflâs dairelerinin kusuru yüzünden yanlış yapılmış olan bir muamelenin tetkik mercilerince ıslah veya iptalinden sonra bu ıslah veya iptal dolayısiyle....» olacaktır. Son fıkranın sonunda tırnak içinde (Assubaylar hariçtir) denilmiş, oradaki «tir» de fazladır.

CELÂL TÜRKGELDİ (İstanbul) — Aylık tutarı 50 lira olan nafakalar, deniyor. Bunun

birkaç aylığını biriktirip de alırsa, harca tâbi olacak mıdır?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Ayda 50 lira olarak kanun nazara almıştır.

CELÂL TÜRKGELDİ (İstanbul) — 500 liraya kadar birikmiş parası vardır, bu para nafaka parasıdır, harca tâbi midir?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Ayda elli liradan fazla oldu mu harca tâbidir.

Birikmiş nafakanın miktarı 1 000 lira olabilir ve takip 1 000 lira üzerinden yapılabilir. Bu cihet haizi tesir değildir. Şayet nafaka hükmü 50 liraya varan bir meblâğa taallûk ediyorsa o takdirde harç alınmamak gerekir. Biz aylık nafaka miktarından bahsediyoruz. Borçlu her hangi bir sebeple vermemiş veya alacaklı zamanında talep etmiyerek biriktirmiş olabilir. Mademki, hükümde aylık nafaka 50 liradır, harca tâbi olmaması lâzımdır.

BAŞKAN — Maddeyi tashih veçhile okutuyorum.

İkinci Bölüm

İstisnalar ve muaflıklar

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı maddeler harçtan müstesna ve şahıslar harçtan muaftır :

a) Miktar ve kıymeti elli lirayı geçmiyen takipler (ticari senetler hariç),

b) Aylık tutarı elli lirayı geçmiyen nafakalara ait takipler,

c) Bilûmum tekitler,

ç) İcra ve iflâs dairelerinin kusuru yüzünden yanlış yapılmış olan bir muamelenin ıslah veya iptaline dair tetkik mercileri kararları,

d) İcra ve iflâs dairelerinin kusuru yüzünden yanlış yapılmış olan bir muamelenin tetkik mercilerince ıslah veya iptalinden sonra bu ıslah veya iptal dolayısiyle yeniden yapılacak muameleler,

e) Askerlik hizmetlerinin devamı müddetince erler, onbaşılar ve kıta çavuşları (assubaylar hariç).

BAŞKAN — Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Harç almaya yetkili daire

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Harçlar ve masraflar takip için müracaat olunan icra ve iflâs dairelerince alınır. Diğer bir icra ve iflâs dairesinden istinabe suretiyle bir muamele icrası istendiği zaman bu muamelelere ait lüzumlu masraflar o dairelere gönderilir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

Faizler

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Harç takibe esas olan alacağın miktarına tâbi olduğu zaman takipten sonra işliyecek faizler hesaba katılmaz.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Beşinci Bölüm

Peşin harçlar

KIRKINCI MADDE — İlâma müstenit olmıyan takip taleplerinden alacak miktarının binde beşi nispetinde bir tahsil harcı peşin olarak alınır.

Muayyen kıymeti olmıyan takiplerde peşin tahsil harcı 1 liradır. Peşin harçlar takip sonunda alınacak asıl harca mahsup olunur. İlâma müstenit olmıyan takiplerde alacaklı mahkemeye müracaata mecbur kalırsa peşin alınan harç kendisine iade olunur veya alâkalının talebi ile mahkeme harçlarına mahsup edilir.

BAŞKAN — Kabul buyuranlar. . . Etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

Altıncı Bölüm

Müteferrik hükümler

KIRK BİRİNCİ MADDE — İcra tetkik mercileri tarafından görülen istihkak dâvalarından bu kanunun hukuk dâvalarından alınacak harçlara ait hükümlerine göre harç alınır.

BAŞKAN — Kabul edenler. . . Etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

KIRK İKİNCİ MADDE — İcra tetkik mercilerinin cezaya mütedair kararları ile bu kararların temyizinden bu kanunun ceza dâvalarından alınacak harçlara ait hükümlerine göre harç alınır.

BAŞKAN — Kabul buyuranlar. . . Etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Her ne sebep ve suretle olursa olsun, icra takibinden vazgeçildiğinin zabıtnameye yazılması için vazgeçilen miktara ait tahsil harcının yarısı alınır. Ancak haczedilen mal satılıp paraya çevrildikten sonra tahsil harcı tam olarak alınır.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim burada da ufak bir tashih yapacağız.

Bu maddenin son cümlesinde «ancak haczedilen mal satılıp paraya çevrildikten sonra» ibaresi var, ondan sonra, (vazgeçilirse) «tahsil harcı tam olarak alınır.» diye devam edecektir.

BAŞKAN — Maddeyi tashihli şekliyle tekrar okutuyorum :

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Her ne sebep ve suretle olursa olsun, icra takibinden vazgeçildiğinin zabıtnameye yazılması için vazgeçilen miktara ait tahsil harcının yarısı alınır. Ancak haczedilen mal satılıp paraya çevrildikten sonra vazgeçilirse tahsil harcı tam olarak alınır.

BAŞKAN — Maddeyi bu şekilde kabul edenler. . . Kabul etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — İş mahkemeleri tarafından işçiler lehine hükme bağlanmış olan hak ve alacakların takibinde işçilerden hiçbir harç almadan gerekli muamele yapılır. Bu harçlar işçi haklı çıktığı takdirde takip sonunda hesap edilerek ayrıca bir hükme hacet kalmadan borçludan tahsil olunur.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler. . . Kabul etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

KIRK BEŞİNCİ MADDE — İcra ve iflâs dairelerinin kusurları yüzünden yanlış yapılmış olan bir muamele tetkik mercileri tarafından hiçbir harç almadan gerekli muamele yapılır. Bir muamele yapılmadığı ahvalde evvelce alınmış olan harçlar iade veya mütaakıp muamelelere ait harçlardan mahsup olunur. Tetkik mercileri, kararlarında bu ciheti tasrih ederler.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler. . . Kabul etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

KIRK ALTINCI MADDE — Bu kanun ve ekli (1) sayılı tarifenin ecise harçlarına müteallik hükümleri icra tetkik mercilerinde de tatbik olunur.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler. . . Kabul etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

KIRK YEDİNCİ MADDE — İcra ve iflâs dairelerinin kendi memurları vasıtasiyle yapılacak tebligat işlerinde bu kanunun 33 ncü maddesi hükmü uygulanır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü kısım

Noter muamelelerinden alınacak harçlar

Birinci Bölüm

Mevzu ve tarife

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Noter muamelelerinden bu kanuna ekli (3) sayılı tarife gereğince harç alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

İstisnalar

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Pey akçesi, zamanı rücu, ücret tevkifi ve cezai şart gibi, bir akdin müeyyidesi kabilinden olan taahhütler başlı başına bir akit mevzuu olmadıkça harca tâbi değildir.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

ELLİNCİ MADDE — Âmme hukukiyle ilgili işlerde salâhiyetli makamların istiyecekleri suretlerden harç alınmaz.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Harç alınmasında esaslar

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Birbiriyle alâkalı işler bir arada bulunursa en yüksek harç alınmasını gerektiren iş üzerinden bir harç alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi ka-

bul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

ELLİ İKİNCİ MADDE — Bir kişinin temsil ettiği şahısların taaddüdü harcın artırılmasını icabettirmez. Bir işte müştereken hareket eden vekillerin ve bir borca kefalet eden müteselsil kefillerin bir kâğıda koyacakları mütaaddit imzalar bir imza sayılır.

Ancak mümessil haiz olduğu birden ziyade sıfatlara istinaden imza ederse sıfatları sayısınca harç çoğaltılır. Bir kişi hem kendisi için ve hem başkalarını temsil suretiyle imza ederse kendisi için ayrı, başkaları için de yukarıki fıkralara göre ayrı harç alınır.

Birden ziyade kimseler bir kâğıda ayrı ayrı işler için imza atıyorlarsa herbirinden imza ettikleri kısım için ayrı ayrı harç alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Tarifede yazılı nispî harçların hesabında, sulhlarda sulh bedeli, rehinlerde rehin bedeli, kiralarda mukaveledeki müddete göre kira karşılığının mecmuu, müddet belli değilse bir senelik kira tutarı, hizmet akdinde müddete göre verilecek ücretin mecmuu ve müddet belli değilse bir senelik ücret tutarı, sermayeli şirketlerde konulan ve ilerde konulması taahhüt edilen sermayenin mecmuu, kaydı hayatla irat bağlanmasında bir yıllık irat yekûnu, harca esas olur. Kiralamanın devir ve bozulmasında geri kalan müddete ve sermayenin artırılmasında yalnız artırılan kısma ve sermaye paylaşılmasında mevcut miktara göre harç alınır.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Müddetin uzatılması ve vâdenin yenilenmesi halinde asıl senet, mukavele ve evraktan alınmış olan harcın yarısı alınır.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Menkul ve gayrimenkul mallar hakkında alım, satım, taahhüt ve rehne mütaallik her nevi mukavele, senet ve kâğıtlarda kıymet gösterilmesi mecburidir. Rehin bordroları bu hükümden müstesnadır.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

İşin bozulması halinde harcın iadesi

ELLİ ALTINCI MADDE — Tanzim veya tasdik muameleleri noterlerin kusurlarından dolayı, mahkeme tarafından hükümsüz addolunursa, noter, aldığı harç ve ücretler tutarını şahsan tazmin ile mükelleftir.

Harç ve ücretlerle tazmin ettirilmiş olması alâkalıların umumi hükümler dairesinde noterden ayrıca zarar ve ziyan istemelerine mâni teşkil etmez.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Beşinci Bölüm

Noterlere verilecek ücretler ve beyiyeler

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Noterler, gördükleri göreve karşılık olarak bu kanun ve tarifeye göre aldıkları harçların nispî harçlarda yüzde otuzunu, maktu harçlarda yüzde on beşini noter ücreti olarak alırlar.

Harç pullarından dolayı beyiye aidatı yüzde on beştir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Dördüncü Kısım

Vergi, resim, harç ve cezalara ve belediye gelirleri meyanında bulunan ücretlere ait itiraz ve temyiz işleriyle diğer vergi muamelelerinden alınacak harçlar.

Birinci Bölüm

Mevzu ve tarife

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Vergi, resim, harç ve belediye gelirleri meyanında bulunan ücretlere ait itiraz ve temyiz işleriyle sair vergi muamelelerinden bu kanuna ekli (4) sayılı tarife gereğince harç alınır.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

İkinci bölüm

Harcın iadesi

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Harç mevzuu olan bir komisyon kararının Danıştayca kıs-

men veya tamamen nakzından sonra ihtilâflı vergi, resim, harç ve ceza ve belediye gelirleri meyanında bulunan ücret kesin bir kararla Hazine veya belediye aleyhine kaldırılır veya indirilirse, evvelce alınmış olan nispî harçlar, mükellefçe kazanılan miktar nispetinde, kesin kararın tebliği tarihinden itibaren bir yıl içinde geri verilir veya talebi üzerine vergi borcuna mahsup edilir.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Burada, «kesin kararın tebliği tarihinden itibaren bir yıl içinde geri verilir veya talebi üzerine vergi borcuna mahsup edilir » denmektedir. Halbuki, « bir yıl içinde talep edilirse geri verilir » denirse daha doğru olur kanaatindeyim. Bu itibarla Bu ifadenin şu şekilde olmasını rica ediyorum : « Kararın tebliği tarihinden itibaren bir yıl içinde vâkı olacak talep üzerine geri verilir veya vergi borcuna mahsup edilir ».

BAŞKAN — Değiştirgeyi okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Kesin kararın tebliği tarihinden itibaren bir yıl içinde vâkı olacak talebi üzerine geri verilir. veya vergi borcuna mahsup edilir.

İstanbul Milletvekili
Hâdi Hüsman

GEÇİCİ Ko. BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Komisyonda bu şekilde düşünüldü. Fakat vatandaş lehine olması için bu şekilde mütalâa edildi. Çünkü biz, talep olsun olmasın, mutlaka vatandaşa geri verilir ve talep ederse o takdirde vergi borcuna mahsup edilir şeklinde yazmak suretiyle vatandaşa mutlak bir hak temin etmeyi düşündük. Arkadaşımızın teklifi; « Talep üzerine geri verilir » şeklindedir ki, bu, vatandaşın aleyhinedir. Onun için komisyon düşünmüş ve maddeyi bu şekilde yazmıştır.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Önergemi geri alıyorum.

BAŞKAN — 59 ncu maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler Kabul edilmiştir.

Beşinci kısım
Tapu ve kdastro muamelelerinden alınacak harçlar

Birinci Bölüm
Mevzu ve tarife

ALTMIŞINCI MADDE — Tapu ve kadastro muamelelerinde bu kanuna ekli (5) sayılı tarife gereğince harç alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm
Muaflıklar

ALTMIŞ BİRİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı muameleler tapu ve kadastro harçlarından muaftır :

a) Menafii umumiyeye hadim cemiyetlerin iktisap edecekleri gayrimenkullerin ve diğer ayni hakların tescilleri ve şerhi müstelzim muameleleri ile, bu cemiyetlere ait tesislerin ve bu tesislerin sonradan iktisap edecekleri gayrimenkullerin vesair ayni hakların tescilleri ve şerhi müstelzim muameleleri ve bunların terkinleri,

b) Hazine namına kayıt ve tescil olunacak gayrimenkullerle sair ayni haklar ve şerhi müstelzim diğer muameleler ve bunların terkinleri,

c) Alâkalıların kusurları olmaksızın tapu ve kadastro idareleri tarafından yapılacak hataların tashihleri;

ç) Mahkemeler, icra ve İflâs daireleri ve diğer dairelerce istenecek kayıt suretleri.

GEÇİCİ Ko. ADINA İZZET AKÇAL (Rize) — Maddede bir kelime noksan çıkmış, (Ç) fıkrasında (Resmî) kelimesi yazılmamıştır. Madde şu şekilde olacaktır: Mahkemeler, İcra ve İflâs daireleri ve diğer resmî dairelerce istenecek kayıt suretleri.

CELÂL BOYNUK (Çankırı) — Şufa dâvası münasebetiyle tapuca kaydın tashihi halinde tekrar harç alınması lâzımdır. Bu husus istisnalar arasında görülmemektedir. Komisyonun izahat vermesini rica ediyorum.

MALİYE Ko. BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Girmesi için ortada bir sebep yoktur. İstisnalar arasında mütalâa etmedik. Bir hakkın tebyini mahiyetindedir. Kaza mercilerince bir hizmet yapılmaktadır ki elbette bundan bir harç alınması lâzımdır. Sebebiyet verenlere umumi hükümler dairesinde rücu edebilir.

BAŞKAN — Altmış birinci maddeyi tashihli şekilde okutuyorum.

İkinci bölüm
Muaflıklar

ALTMIŞ BİRİNCİ MADDE — Aşağıda

yazılı muameleler tapu ve kadastro harçlarından muaftır:

a) Menafii umumiyeye hadim cemiyetlerin iktisap edecekleri gayrimenkullerin ve diğer ayni hakların tescilleri ve şerhi müstelzim muameleleri ile, bu cemiyetlere ait tesislerin ve bu tesislerin sonradan iktisap edecekleri gayrimenkullerin ve sair ayni hakların tescilleri ve şerhi müstelzim muameleleri ve bunların terkinleri,

b) Hazine namına kayıt ve tescil olunacak gayrimenkullerle sair ayni haklar ve şerhi müstelzim diğer muameleler ve bunların terkinleri,

c) Alâkalıların kusurları olmaksızın tapu ve kadastro idareleri tarafından yapılacak hataların tashihleri,

ç) Mahkemeler, icra ve iflâs daireleri ve diğer resmî dairelerce istenecek kayıt suretleri.

BAŞKAN — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... tmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Mükellef

ALTMIŞ İKİNCİ MADDE — Harçlar taraflarca hilâfına mutabık kalınmamışsa aşağıdaki şahıslar tarafından ödenir:

a) Mülkiyet, daimî ve müstakil haklar ve gayrimekul mükellefiyetlerinde bu hakları iktisap edenler (iktisap eden şahıslar birden ziyade ise harçları hisseleri nispetinde öderler),

b) Trampa muamelelerinde taraflar (yarı yarıya),

c) İpoteklerde ipoteği tesis edenler ve ipotekli borç ve irat senetleri ile gayrimenkul karşılık gösterilerek senet ihracında senetleri ihraç edenler,

ç) Kadastro işlerinde namlarına tescil yapılanlar,

d) Mirastan mütevellit kuru mülkiyetin mirasçı adına tescilinde kuru mülkiyet sahibi olanlar,

e) Alâkadarların talebi üzerine gönderilecek ihbarnamelere ait harçlarda bu talepte bulunanlar,

f) Rücularda rücu eden taraf,

g) Bunlar haricinde kalan muamelelerde lehine muamele yapılmış olanlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı!

PERTEV ARAT (İzmir) — (Kuru mülkiyet) tâbiriyle neyi ifade ediyorlar

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Çıplak mülkiyeti ifade etmekteyiz.

NECİP BİLGE (Niğde) — (Çıplak) kelimesi daha muvafık değil mi?

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — (Çıplak) kelimesi teklif edilirse komisyon kabul edebilir. Kanunda (kuru mülkiyet) olduğu için aynen buraya aldık.

PERTEV ARAT (İzmir) — Hangi kanunda

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Tapu Kanununda halk arasında müteamel olan (kuru mülkiyet) tir. Mahkemelerde ya (kuru) yahut da (çıplak mülkiyet) olarak kullanılır. Mamafih komisyon olarak (çıplak mülkiyet) i kabul ediyoruz.

NECİP BİLGE (Niğde) — Ben de (kuru) kelimesinin (çıplak) kelimesiyle değiştirilmesini teklif ediyorum.

BAŞKAN — Komisyon da muvafakat ediyor. Maddeyi değişik şekilde okuyoruz.

Üçüncü Bölüm

Mükellef

ALTMIŞ İKİNCİ MADDE — Harçlar taraflarca hilâfına mutabık kalınmamışsa aşağıdaki şahıslar tarafından ödenir :

a) Mülkiyet, daimî ve müstakil haklar ve gayrimenkul mükellefiyetlerinde bu hakları iktisap edenler (iktisap eden şahıslar birden ziyade ise harçları hisseleri nispetinde öderler),

b) Trampa muamelelerinde taraflar (yarı yarıya),

c) İpoteklerde ipoteği tesis edenler ve ipotekli borç ve irat senetleri ile gayrimenkul karşılık gösterilerek senet ihracında senetleri ihraç edenler,

ç) Kadastro işlerinde namlarına tescil yapılanlar,

d) Mirastan mütevellit çıplak mülkiyetin mirasçı adına tescilinde çıplak mülkiyet sahibi olanlar,

e) Alâkdaarların talebi üzerine gönderilecek ihbarnamelere ait harçlarda bu talepte bulunanlar,

f) Rücularda rücu eden taraf,

g) Bunlar haricinde kalan muamelelerde lehine muamele yapılmış olanlar.

BAŞKAN — Maddeyi bu kelime değişikliğiyle oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

Harcın hesabı

ALTMIŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Trampada harç, trampa edilen gayrimenkullerin mukayyet kıymetlerinin hangisi yüksekse onun üzerinden hesaplanır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

ALTMIŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Cebrî icra suretiyle satılan gayrimenkullerle aynı surette satılan sair ayni haklara ait harçlar satış bedeli üzerinden hesap edilir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

ALTMIŞ BEŞİNCİ MADDE — Umumi, mülhak ve hususi bütçelerle idare edilen daire ve müesseselerle, sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait olan müesseselerin, menafii umumiyeye hadim cemiyetlerin alıp sattıkları gayrimenkuller ile sair ayni hakların tesciline müteallik harçlar alış veya satış bedeli üzerinden hesap edilir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

ALTMIŞ ALTINCI MADDE — Madenlere ait tasarruf muamelelerinde, ruhsatname ve imtiyazname harçlarının üçte biri ve şerhi müstelzim muamelelerde onda biri tapu harcı olarak alınır.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Beşinci bölüm

Mukayyet kıymet veya bedelin tâyini

ALTMIŞ YEDİNCİ MADDE — Bu kanunda ve ekli tarifelerde zikredilen mukayyet kıymet veya bedellerin tâyininde aşağıdaki hususlara riayet olunur :

a) Rehin ile takyit edilmiş bir gayrimenkulün satışında satış akdi yapıldığı anda bakıye kalan rehinli borç miktarı taraflarca bildirilen bedele ilâve edilir. Hisseli satışlarda bedele o hisseye isabet eden borç eklenir.

b) Bir başkasının borcundan dolayı gayrimenkulünü rehin ile takyit etmiş olan malik gayrimenkulünün hakiki borçlu olan kimseye temlik ettiği takdirde bedele bir şey eklenmez.

c) Alelûmum hisseli satışlarda bedel, şayi hisseye düşecek mukayyet kıymet ile mukayese edilir,

ç) Gayrimenkulle beraber olan su veya gayrimenkule teferruat olarak eklenmiş menkul eşyanın mukayyet kıymetleri ve eğer mukayyet kıymetleri yoksa takdir olunacak değerleri, gayrimenkulün mukayyet kıymetine eklenir.

d) Türk parasından başka her nevi para, menkul mal veya madenî veya itibari sair kıymetlerle yapılan muamelâtta bu ivazların bu kanun mucibince Türk parası olarak takdir olunacak kıymetleri bedel olarak kabul edilir.

e) Bu kanunda tasrih olunan haller dışında mülkiyet ve intifa haklarına ait harçların hesabında, mukyayet kıymetin üçte biri mülkiyete ve üçte ikisi de intifa hakkına tefrik olunur.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

ALTMIŞ SEKİZİNCİ MADDE — Satış bedeli, ivaz mukabilinde ihdas edilen her nevi ayni haklarla gayrimenkul mükellefiyetlerinin tesis ve devrinde mutabık kalınan bedel, senelere taksim edilerek taksite bağlanmış olduğu takdirde, 20 seneden dun taksitlerde taksitlerin mecmuu, 20 seneden fazla taksitlerde 20 seneliği bedel olarak kabul edilir. Senevi muayyen bir bedel tâyini suretiyle tesis olunan gayrimenkul mükellefiyetlerinde ve diğer ayni haklarda müddet 20 seneden az ise senevi taksitler yekûnu, müddet tâyin edilmemiş veya 20 seneden ziyade ise 20 senelik miktar bedel olarak kabul edilir. Taksitlerden dolayı bedelden bir tenzilât yapılmaz.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

ALTMIŞ DOKUZUNCU MADDE — İvaz mukabilinde ihdas edilen gayrimenkul hükmündeki daimî ve müstakil hakların tesis ve devrinde alınacak harçlar :

a) Bir yerin üstünde veya altındaki inşaat hakkının tescilinde veya bu hakkın her hangi bir inşaat yapılmadan devredilmesinde, o yerin mukayyet kıymetinin yarısı ile bedel mu-

kayese edilerek hangisi yüksekse onun üzerinden;

b) Mevcut inşaat hakkına müsteniden tesisat veya inşaat yapıldıktan sonra bu hakkın devrinde;

I - Eğer tesisat ve inşaat için mukayyet ayrı bir kıymet mevcut ise bu kıymet ile bedel mukayese edilerek hangisi yüksekse onun üzerinden;

II - Tesisat ve inşaat için mukayyet ayrı bir kıymet mevcut değilse, tesisat ve inşaat için takdir olunacak kıymet ile arsanın mukayyet kıymet yekûnundan, hakkın tesisi zamanındaki arsa kıymetinin yarısı tenzil edildikten sonra kalan kıymetle bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden;

c) Mevcut bir inşaatın ipkası hakkiyle bu hakkın devrinde;

I - İnşaatın ipkası hakkı kıymeti ile bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden;

II - İnşaat kıymeti ile arsanın kıymeti birlikte ise umum kıymetten hakkın tesisi zamanındaki arsa kıymetinin yarısı tenzil edildikten sonra kalan kıymet ile bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden;

III - Arsa kıymeti malûm değilse umum kıymetten yarısı tenzil edildikten sonra kalan kıymetle bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden;

ç) Üzerinde başkasına ait inşaat hakkı bulunan bir yerin ivaz mukabilinde satılmasında mukayyet kıymetin dörtte biri ile bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden;

d) İvaz mukabilinde ihdas olunan müstakil ve daimî hak başkasının arzı üzerinde kaynak hakkı veya umumi sular üzerinde su imtiyazı ile tesis edilmiş imtiyaz hakkı ise;

I - Kaynak veya imtiyaz hakkının mukayyet ayrı bir kıymeti mevcut ise bu kıymet ile bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden;

II - Kaynak veya imtiyaz hakkının mukayyet ayrı bir kıymeti yoksa takdir olunacak kıymetle bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden hesap olunur.

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Bir redaksiyon hatası var, (C) bendinde iki numarada (inşaatın ipkası hakkı kıymeti ile) olacaktır.

BAŞKAN — Maddenin tashih şeklini okuyoruz;

ALTMIŞ DOKUZUNCU MADDE — İvaz mukabilinde ihdas edilen gayrimenkul hükmündeki daimî ve müstakil hakların tesis ve devrinde alınacak harçlar :

a) Bir yerin üstünde veya altındaki inşaat hakkının tesicilinde veya bu hakkın her hangi bir inşaat yapılmadan devredilmesinde, o yerin mukayyet kıymetinin yarısı ile bedel mukayese edilerek hangisi yüksekse onun üzerinden,

b) Mevcut inşaat hakkına müsteniden tesisat veya inşaat yapıldıktan sonra bu hakkın devrinde,

I - Eğer tesisat ve inşaat için mukayyet ayrı bir kıymet mevcut ise bu kıymet ile bedel mukayese edilerek hangisi yüksekse onun üzerinden,

II - Tesisat ve inşaat için mukayyet ayrı bir kıymet mevcut değilse, tesisat ve inşaat için takdir olunacak kıymet ile arsanın mukayyet kıymet yekûnundan, hakkın tesisi zamanındaki arsa kıymetinin yarısı tenzil edildikten sonra kalan kıymetle bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden,

c) Mevcut bir inşaatın ipkası hakkiyle bu hakkın devrinde;

I - İnşaatın ipkası hakkı kıymeti ile bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden;

II - İnşaatın ipkası hakkı kıymeti ile arsanın kıymeti birlikte ise umum kıymetten hakkın tesisi zamanındaki arsa kıymetinin yarısı tenzil edildikten sonra kalan kıymet ile bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden;

III - Arsa kıymeti malûm değilse umum kıymetten yarısı tenzil edildikten sonra kalan kıymetle bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden;

ç) Üzerinde başkasına ait inşaat hakkı bulunan bir yerin ivaz mukabilinde satılmasında mukayyet kıymetin dörtte biri ile bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden;

d) İvaz mukabilinde ihdas olunan müstakil ve daimî hak başkasının arzı üzerinde kaynak hakkı veya umumi sular üzerinde su imtiyazı ile tesis edilmiş imtiyaz hakkı ise;

I - Kaynak veya imtiyaz hakkının mukayyet ayrı bir kıymeti yoksa takdir olunacak kıymetle bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden hesap olunur.

II - Kaynak veya imtiyaz hakkının mukayyet ayrı bir kıymeti yoksa takdir olunacak kıy-

metle bedelden hangisi yüksekse onun üzerinden hesap olunur.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Altıncı Bölüm

Muhtelif muamelelerin aynı zamanda yapılması

YETMİŞİNCİ MADDE — Muhtelif muameleler aynı zamanda yapılırsa her muameleden ayrı ayrı harç alınır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Oyunuza arzediyorum: Kabul edenler... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

Yedinci Bölüm

Kayıt harici kalmış gayrimenkullerin tescili

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Kayıt harici kalmış gayrimenkullerin tapuya tescilinde evvelki tedavüllerden harç alınmaz.

Tapu sicilinde kayıtlı arsa ve arazi üzerine yeniden inşa olunacak bina ve sair tesislerin tescilinde tashih harcı alınır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Sekizinci Bölüm

Rayiç bedel esası, ve Hazinenin satınalma hakkı

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Alâkalılar tarafından Tapu İdarelerine bildirilecek gayrimenkul satış bedelleri muamele tarihindeki rayiç bedelden aşağı olamaz ve Kadastro idareleri tescili müteakip yeni mal sahibinin adı ve adresi ile gayrimenkulün satış bedelini ve evsafını muamelenin yapıldığı tarihten itibaren en geç üç gün içinde ilgili vergi dairesine bildirmekle mükelleftirler. Mahkemelerle diğer resmi dairelerde rayiç bedelden aşağı olarak yapıldığına muttali oldukları gayrimenkul satış muamelelerini alâkalıların isim ve adresleriyle birlikte derhal mahallin en büyük mal memurluğuna yazı ile bildirmeye mecburdurlar.

Mal daireleri gerek re'sen ve gerekse bildirim suretiyle aşağı bedelle yapıldığından muttali oldukları satış muamelelerine mevzu olan gayrimenkuller hakkında rayiç bedel takdiri yaptırırlar.

Rayiç bedel takdiri Vergi Usul Kanununda yazılı Takdir komisyonları tarafından yapılır.

Rayiç bedel muamele tarihindeki normal alım satım bedelidir.

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — 72 nci maddede bir kelime tashihi vardır. (Alâkalılar tarafından tapu idarelerine bildirilecek gayrimenkul satış bedelleri muamele tarihindeki rayiç bedelden aşağı olamaz) dan sonra (ve kadastro idareleri) denmiştir, (Kadastro) kelimesinden evvel (Tapu ve) kelimesi ilâve edilecek (Tapu ve Kadastro idareleri) şeklinde olacaktır. Bunun ilâvesini teklif ediyorum.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — 72 nci maddede, yani ükümetin 76 nci maddesinde, «Mahkemelerle diğer resmî dairelerde rayiç» denilmektedir. Buradaki (d) dahi mânasına olduğuna göre ayrı yazılması lâzımdır.

KOMİYON NAMINA İZZET AKÇAL (Rize) — Evet dahi mânasınadır ve ayrı olacaktır.

Bir de, ikinci fıkrada «mal daireleri gerek re'sen ve gerekse bildirim suretiyle aşağı bedelle yapıldığından» denilmekte, buradaki (yapıldığından) (yapıldığına) olacaktır.

FERİD MELEN (Van) — Bir sual.

BAŞKAN — Buyurun.

FERİD MELEN (Van) — (Rayiç bedel) den maksatları nedir?

Mal dairesinden maksatları nedir, bundan kasıtları,vergi dairesi midir?

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Vergi dairesidir, diğeri de günlük satış fiyatıdır.

Bu cihet esbabı mucibede izah edilmiş bulunmaktadır. Arkadaşımız okumak lûtfünde bulunurlarsa, orada bertafsil göreceklerdir.

FERİD MELEN (Van) — Efendim, mevzuatımız arasına bu maddeler yeni girmektedir. Bunu takip eden maddelerde görüleceği üzere rayiç bedelle beyan edilen bedel arasında fark olduğu takdirde vatandaş hapis cezasiyle tecziye edilecektir ve hattâ Hazineye bu malın satınalınması yetkisi dahi verilmektedir.

MALİYE BAKANI HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Kalktı onlar.

FERİD MELEN (Devamla) — Arzettiğim gibi burada iki mühim mesele var. Rayiç bedeli Komisyon Başkanı ifade ettiler ki; rayiç bedel, emsali bedeldir. Satınalma bedelidir. Ma-

lûm olduğu üzere gayrimenkullerde ayniyet yoktur. İnşa tarzına göre ve saireye göre değişebilir. Mevkiine göre değişebilir. Binaenaleyh rayiç bedel tâbirini hakikaten vuzuhla kullanmak lâzımdır. Bu , arsa için de mevzuubahis olur. Falan yol üzerindeki arsanın birisi 10 liraya, köşe başındaki arsa başka bir fiyata satılabilir. Fakat binalar, arzettiğim gibi, birinin ahşap merdiveni vardır ve bunlara rayiç bedel tâyini zordur. Zor olduğu için vatandaştan ceza almak hakikaten bir meseledir. Bu sebeple rayiç bedeli muayyen esaslara bağlamak ve daha fazla vuzuh vermek lâzımdır.

BAŞKAN — Komisyon.

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Rayiç bedelinden ne kasdettiğimiz ve nasıl takdir edileceği maddenin son fıkrasında yazılıdır. «Rayiç bedel takdiri Vergi Usul Kanununda yazılı takdir komisyonları tarafından yapılır». Söyledikleri mahzuru bu komisyon nazarı itibara alarak takdir edebilir. Komisyon bunda hiçbir mahzur olmadığı kanaatindedir. «Rayiç bedeli muamele tarihindeki normal alım satım bedelidir.» Diye de maddenin son fıkrasında tasrih etmiş bulunmaktayız. Kaldı ki; hapis cezası, hürriyeti tahdit eden ceza ile cezalandırılmak hususundaki hükümleri de komisyon kabul etmiş değildir. Bunu daha evvel izah etmiş bulunmaktayım.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Bundan dolayı muamele teehhür edecek mi? Bir alâkalı müracaat etti, komisyon göndereceğim diye bir teehhür olacak mıdır?

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Devamla) — Bu ekseriya milyonluk satışlarda mevzuubahis olur. 100 bin liralık, 200 bin liralık satışlar için aşağıdaki maddelerde bedeli tâyin edebilecek basit hükümler göreceksiniz.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Tapu dairesi re'sen bir kıymet kor, alâkalı da kabul ederse mesele hal olur mu?

İZZET AKÇAL (Devamla) — Bu, muameleyi uzatmak için konmamıştır. Tapu muamelesi yapılacaktır. Ondan sonra fazla harç tahsili için bu yola gidilecektir.

BAŞKAN — Ferid Melen.

FERİD MELEN — (Van) — Efendim bendeniz bu maddede hakikaten bir tehlike görmekteyim. Sayın Akçal'ın izahları bendenizi tatmin etmiş değildir. Türkiye'de senede 80-100 bin ferağ muamelesi yapılır. Bu muameleler otomatikman tapu dairelerinden vergi dairelerine gidecektir. Rayice uygun olup olmadığını vergi memuru tâyin edecektir. Şüphe ederse takdir komisyonuna havale edecektir. Takdir konmisyonu ondan sonra tetkik edecektir. Benim anladığıma göre, bunların çoğu takdir komisyonuna gider. Her sene takdir komisyonlarına 80-100 bin tane takdir muamelesi gelecek, bunlar da sokak, sokak tetkik edeceklerdir. Beş kuruş harç alacağım diye bu memlekette mülk emniyetini azaltmamak lâzımdır.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Komisyon bu hususta tamamiyle sarahat içerisindedir. Tapu memuru muameleyi yapacaktır. Ondan sonra rayiç bedelden noksan olduğuna kanaat getirecek olursa komisyona intikal ettirilecek ve komisyon takdirini yapacaktır. Ona göre munzam harç alınacaktır. Mütaakıp maddeyi Ferid Melen arkadaşımız okuyacak olurlarsa göreceklerdir ki, % 30 da bir marj kabul edilmiştir.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Buyurduğunuz noktalar tatminkârdır. Ancak, kanunun hangi maddesi tapu memurunun otomatikman muameleyi intaç edeceğini göstermektedir?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Devamla) — Komisyon reisi sıfatiyle ve komisyonla tam bir mutabakat halinde mütalâa erzediyorum. Madde sarihtir, bu madde ile tapu memurunun yapacağı muamele budur. Mütaakıp madde bunu tamamlayıcı bir maddedir. Yüzde 30 da bir marj kabul edilmiştir. Ayrıca geçici hükümler de de sarahatler görmüşsünüzdür. Tapu memurunun tereddüdüne mahal hal verecek hükümleri ihtiva etmemektedir. Tamamiyle vatandaş için kolay ve seri muamele esas ve prensip olarak alınmıştır.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Yani takdir komisyonlarına gitmek yüzünden bir teehhür kabul etmiyorsunuz?

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA İZZET AKÇAL (Rize) — Bu günkü cari muameleleri zorlaştırır vaziyette değildir. Harçlar da öyledir. Harçlarda da, Ferid Melen arkadaşımızın söylediği gibi, yüksek bir artış yoktur. Hissedilir derecede bir eksiklik vardır. Ama, denecek ki; bütçedeki rakamlar neden yükselmiştir? Biz kaçakçılığı önleyici tedbirler almışızdır,

SELİM RAGIP EMEÇ (İstanbul) — Efendim, bendeniz bu bahiste Ferid Melen arkadaşımızın hissettiği endişelere tamamen iştirak ediyorum ve kanaatimce bundan böyle alım satım emniyeti mahiyeten tehlikeye düşmüş oluyor.

Bir memlekette alım, satım ne kadar kolay olursa, vatandaş huzuru da o nispette artar. İcrai işlerde ve tapularda iş çıkarmak bundan böyle daha zor bir vaziyete girecektir. Tapu memurlarının birçoğu bitaraf hareket etmiyorlar. Onun için bir mal satacak her hangi bir vatandaş bu harç yüzünden daha fazla tapu dairelerinde zorlukla karşılaşacak ve bu takdirde de mal alım satım emniyetinin daha esaslı bir şekilde temin edileceğini benim havsalam almıyor. Bu itibarla bu maddenin tadil edilmesi ve bilhassa vatandaşın hapis tehlikesinden kurtarılması lâzımdır.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Arkadaşımızın endişelerinin giderileceği hakkında daha evvel söz söylemiştim. Bir defa, hapis cezasını bu kanunla kaldırıyoruz. Rayiç bedel takdir edilmesin, bugün Heyeti Celilenizden bilmiyen bir milletvekili tasavvur edemiyorum. Bu işlerde birçok kaçakçılık yapılmaktadır. Bunun önlenmesi lâzımdır. Bir milyonluk bir gayrimenkul alım satımının 150 bin liraya tescil edildiği bugün bir hakikattır. Elimizde rakamlar ve hâdiseler vardır. 100 bin liralık bir mülk 15 - 20 bin liralık bir kıymetle satılmaktadır. Tabiî harcı da bunun üzerinden alınmaktadır. Rayiç bedelin takdiri esasına gitmiyecek olursak, yine böyle kaçakcılıklar devam edecek ve yapdığımız tenzilâttan da hiçbir fayda temin edemiyeceğiz. Biz ancak suiniyet sahibi insanlara karşı bu hükmü yürütmüş bulunuyoruz.

NECİP BİLGE (Niğde) — Muhterem arkadaşlar, Feridun Fikri Bey arkadaşımız, kanunun hangi maddesinde tapu muamelesinin teehhüre uğramıyacağının tasrih edildiğini sordular. Bu sarahat, 72 nci maddenin başında mevcuttur, müsaadenizle bu maddeyi okuyayım: «Alâkalılar tarafından tapu idarelerine bildirilecek gayrimenkul satış bedelleri muamele tarihindeki rayiç bedelden aşağı olamaz» dedikten sonra: «Tapu ve kadastro idareleri tescili mütaakıp» dendiğine göre tapu ve kadastro memuru evvelâ tescili yapacak, bu tescilden sonra alınacak harcın miktarını vergi dairelerine bildirecek. Binaenaleyh harcın az alınmış olması, tapu ve kadastro memurunun vergi dairesine bildirmesi teehhüre sebep teşkil etmiyecektir. Diğer taraftan, eğer dikkat edilecek olursa, komisyonun kabul ettiği şekille Hükümet tarafından teklif edilen şekil birbirinden biraz farklıdır. Hükümetin göndermiş olduğu teklif daha ağır bir mahiyette olduğu için Hükümetin teklifinde hem hapis cezası vardı, hem de Hazineye satınalma hakkını tanıyordu. Komisyon her iki noktai nazarı da kaldırmıştır. Komisyonun bu iki noktayı kaldırdığına ve Hazinenin, az harç ödenmesinden dolayı gayrimenkulü satınalma kaydını kaldırmış olduğuna göre, kaçakçılığın önlenmesi için konulan teklifin yerinde olduğu kanaatindeyim.

BAŞKAN — Salamon Adato.

SALAMON ADATO (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; sözcü arkadaşımız, kıymetli bir gayrimenkulün, meselâ bir milyon lira kıymetinde bulunan bir gayrimenkulün 150 000 lira üzerinden satılmış gibi gösterildiği ve bu meblâğ üzerinde muamele yapıldığı yolunda bir mütalâa beyan ettiler. Bunda bir isabet yoktur. Çünkü bir milyon lira kıymetindeki bir gayrimenkulü 150 000 liraya, muvazaa suretiyle dahi olsa, satacak bir zatın mevcut olduğunu tasavvur etmek mümkün değildir. Çünkü neticede gabnı fahiş iddiaları ve satışın feshi hallerinde müşteri yalnız müsecccel parayı istirdat etmek mecburiyetinde kalacaktır. Binaenaleyh bir kimse bir milyonluk bir gayrimenkulü, harçtan kaçınmak için, 150 000 liraya almış gibi muamele yapmaz, çünkü neticei hukukiyesi çok vahim olur.

Sonra vergi, gayrimenkulün müsecccel olan kıymetleri üzerinden alındığından neden harçlar bu meblâğ üzerinden tahsil edilmesin? Gayrimenkul satışlarında vatandaşlara kolaylık göstermek lâzımdır. Bu kolaylıkları gösterdiğimiz takdirde mütaaddit satışlar olur. Mütaaddit satışlar olduğu takdirde fazla harç alınır.

Her halde muamelelerde emniyet lâzımdır. Bu itibarla komisyon sözcüsünün sözlerini kabul etmeye imkân yoktur. Vatandaşlara gayrimenkul satışlarında kolaylıklar temin etmek lâzımdır.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Şahısları ve yapılan muameleleri Meclisi Âli önünde açıklamaklığım doğru

olmaz. Fakat komisyonda verilen adlar ve hâdiseler vardır. Biz suiniyet sahibi şahıslardan bahsetmekteyiz. Bunun neticei hukukiyesi ne olabilir? Borçlar Kanununda uzun uzadıya yürütülen hükümlere göre anasır aranır. Suiniyet sahibi şahıslarda bu anasır tesbit edilemiyeceği için gabinden filân bahsedilmez ve muamele yürütülmüş olur. Yalnız, Hazinenin harca mütaallik gelirini azaltmak için icabeden formalite ve realitenin aksi ispat edilemez. Bu hususta komisyona bildirilmiş hâdiseler ve şahıslar vardır. Maddenin birinci fıkrasında da (tesçili mütaakıp muamele yürütülür.) şeklinde hüküm konmuştur.

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Efendim Hükümetin 76 ve komisyonun 72 nci maddesi olan bu madde çok tehlikeli hükümleri ihtiva etmektedir.

Eğer satılan gayrimenkulün bedeli üzerinde küçük bir şüphe uyanır veya satışı yapan veya satınalan kimselerin birtakım düşmanları bulunup da bunları ihbar ederse, bu vatandaşlar hakkında çok ağır olan bu hükümlerin tatbiki gerekmektedir. Bu ise vatandaşlar arasında bir nevi huzursuzluk tevlit edecektir.

Bence, rayiç bedel ve yahut taraflar arasında takarrür eden bedel hilâfına gayrimenkulün kıymeti daha az gösterilirse bu takdirde şu kadar ceza alınır yolundaki hüküm daha mâkul ve mantıki idi.

Dünyanın her hangi bir yerinde ve bizim diğer mevzuatımızda buna müşabih tehlikeli bir hüküm yoktur.

MALİYE BAKANI HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Ne biliyorsun?

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Evvelki hükmü bırakıp böyle vatandaşı korkutacak ve vatandaşın daima çekineceği «rayiç bedel takdiri Vergi Usul Kanununda yazılı takdir komisyonları tarafından yapılır» şeklinde hüküm konulması hakikaten doğru değildir. Biz bir an evvel vatandaşları bu gibi komisyonların ellerinden kurtarmak isterken, Gelir Vergisinde tadilât yapmak isterken, aksine Harç Tarifesi Kanununa aynı şeyi sokmayı doğru bulmuyorum. Maliye Bakanı ve komisyon muvafık görürlerse ayrı bir madde ile cezai hüküm vaz'etmek ve hakikaten harçtan kaçakçılık yapmak istiyen suiniyet sahiplerinden üç, beş misli ceza almak yoluna gidilmesi hepsinden evlâdır. Çok rica ediyorum arkadaşlar, vatandaşın başına bir iş açmıyalım. Bu maddenin tayyını teklif ediyorum.

CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Muhterem arkadaşlar; tapuda bir gayrimenkulün satışını mütaakıp tapu memurları bu satış keyfiyetini alâkalıların isim ve adresleri ile mal dairelerine bildireceklerdir.

Mal daireleri re'sen veya ahar tarafından bir ihbar vukuunda rayiç bedelle olup olmadığını tetkik edeceklerdir, bu tetkikat hususunun muhakkak bir zamanda tahdit edilmesi şarttır. Yoksa altı ay sonra, bir sene, iki sene sonra bu mal dairesi bir tetkika geçer veya bir ihbar olursa, o zaman içinde satılmış olan gayrimenkulün rayiç bedelini bulmak imkânına malik olamıyacaktır. Esasen bu gibi intizamı âmme meselelerinde mal dairelerinin gerek re'sen ve gerekse kendilerine vâkı olacak ihbar üzerine yapacakları takdirin bir müddetle takyit edilmesi lâzımgelir.

Bu itibarla bendeniz bir önerge verdim, mal dairelerince yapılacak bu takdirin 30 gün içinde yapılmasını rica edeceğim. Mal daireleri, gerek re'sen ve gerekse bildirim suretiyle, aşağı bedelle yapıldığına muttali oldukları satış muamelelerine mevzu olan gayrimenkuller hakkında rayiç bedeli takdiri «30» gün içinde yapılır diye 30 günlük bir müddet teklif ediyorum.

BAŞKAN — Muhit Tümerkan, sual mi soracaksınız, konuşacak mısınız?

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Sual soracağım.

BAŞKAN — Müsaade buyurun, Necip Bilge konuşacak.

NECİP BİLGE (Niğde) — Muhterem arkadaşlarım, biraz evvel konuşan Kemal Özçoban arkadaşımız diğer memleketlerin kanunlarında buna benzer bir şey olmadığını söylediler. Bu doğru değildir. Diğer memleketlerin kanunlarında daha sert hükümler vardır. Hükümet tasarısında olduğu gibi birçok memleketlerin kanunlarında Hazineye satınalma hakkı bile tanınmıştır. Komisyon bunu kabul etmemiş, tasarıdan çıkarmıştır.

Diğer taraftan, hapse ait ceza hükmünü çıkararak sadece cezayı nakdî olarak 100 lira gibi bir şey kabul etmiştir. 74 ncü maddede ge-

lecektir. Bu cezanın tatbik edilebilmesi için harç kaçakçılığının 500 liraya yükselmesi lâzımdır. 500 liralık harç demek bugün, 10 bin liralık fiyat kaçakçılığı demektir. Yani 500 liralık harç kaçakçılığı, 10 bin liralık satış bedeline tekabül etmektedir. Binaenaleyh 9 bin liralık bir fiyat kaçakçılığı olursa; buna bir cezayi nakdî verilemiyecektir. Çünkü; 500 liradan aşağı bir harca karşılık olacaktır. Bu itibarla komisyon teklifinin kabul edilmesi lâzımdır. Belki % 30 nispeti üzerinde bir tadil düşünülebilir. Fakat bu, esasa ait bir prensibin tetkik ve kabul edilmesine mâni değildir. Komisyon tasarısının kabulü muvafık olacağı kanaatindeyim.

BAŞKAN — Sorular kısmına geçiyoruz. Doğan Köymen.

DOĞAN KÖYMEN (Giresun) — Aziz arkadaşlar, bu dâva yalnız harç kaçakçılığı değildir. Burada Gelir Vergisi kaçakçılığı da mevzuubahistir. Onun için meselâ; bir adam bir bina yaptırdı, sonra bunu sattı. 100 bin liraya sattığı bu binayı tapuda 30 bin lira gösterdi. Alıcıdan o her hangi bir ihtimale karşı da 100 bin liraya sattığına dair bir senet almayı da bittabi ihmal etmiyecektir. Bu itibarla buradan aldığı fazla geliri kendisi kâr defterine aksettirmediği gibi, binayı alan da masraflarına aksettiremez. Bunun bu bakımdan da ehemmiyeti vardır. Bu itibarla komisyon teklifinin yerinde olduğuna kaniim.

BAŞKAN — Muhit Tümerkan.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Bitaraf heyetlerin takdirlerinde hüsnüniyet esastır. Rayiç bedelden yüzde otuz marj bırakılırsa, yüzde otuz kadar kaçakçılığı mubah görmüş oluyoruz. Bir milyon liralık bir mülkün 700 bin lira takdir edilmesiyle 300 bin liralık bir kıymete tekabül eden harç, kaçakçılığı teşvik etmez mi? Bu farkın kötü niyetli insanların zayıf zannettikleri memurlarla pazarlığa girişmelerine sebebiyet vermez mi? Ve bunun neticeleri vahim olmaz mı?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, bu madde hükümleri, diğer medeni memleketlerin bu hususta yürüttükleri hükümlerden çok daha hafiftir. Fransa'da devletin gayrimenkulü ayni bedelle satınalmak yetkisi vardır; ayrıca hapis cezası da konmuştur. Biz, Devletin satınalma yetkisini tasarıdan çıkardık. Bundan başka hürriyeti tahdit eden cezayı da tasarıdan çıkarmış bulunuyoruz.

Bu itibarla madde hükmü tamamiyle hafifletmiş ve bünyemize uygun, vatandaşa kolaylık gösteren ve sıkmıyan hükümler haline gelmiştir.

Cevat Bey arkadaşımız müddetten bahsetmektedir. Bir müddet koyalım diyorlar. 123 ncü maddede bu müddet vardir, üç senedir. Bunu müruruzaman müddeti olarak mütalâa etmiş bulunmaktayız. Müddetle takyit etmede bir fayda var mıdır? Komisyonda bu iş düşünüldü ve bir faydası olmadığı neticesine varıldı. Çünkü satış tarihindeki rayiç kıymeti arıyacağız. Komisyon satış tarihine inmek mecburiyetindedir. 3 sene gizli kalmış olabilir. 3 seneden fazla kalırsa mürüzaman dolayısiyle yeni bir takdire gidilmiyecektir. Fakat ondan evvel vâkı olacak olursa bir takdiri kıymete tâbi tutmak suretiyle Hazineden kaçırılan harcın alınması lâzımdır.

Arkadaşımız yüzde 30 marjdan bahsettiler, yüzde 30 takdir hatasını kabul etmekteyiz. Köşe başıdır, yol üstüdür, takdir hatası olabilir. Bunun için de yüzde 30 bir marj kabul etmişizdir. Bunun belki az olduğu mütalâa edilebilir. Bunu da yüzde 30 üzerinden komisyonca tesbit etmiş bulunuyoruz. Bu miktar komisyonca kâfi görülmektedir.

BAŞKAN — Cevat Ülkü.

CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Arkadaşlar; benim 72 nci maddenin ikinci fıkrasına ilâve edilmesini talep eylediğim müddet, doğrudan doğruya re'sen bir ihbar suretiyle takdiri kıymet tahkikatına girişilmesi müddetidir. Yoksa Sayın Komisyon Başkanının bahseylediği 123 ncü maddede nihayet tahakkuk edecek harçların veya takdiri kıymetlerin veya cezaların beş yıl içerisinde zaman aşımına uğraması noktasına mâtuftur. Bu itibarla mehiller ve müddetler ayrı ayrıdır. İntizamı âmmeyi temin bakımından bu müddeti zaruri bulmaktayım. Zira bir vatandaş bilmelidir ki, yapılacak takip ancak muayyen bir zamanda tahkikata hedef olabilecektir. Yoksa her hangi bir garaz neticesi olarak altı ay, bir sene sonra ihbar vukuunda yeni bir tahkikatla işe el koymak, bir zaman aşımına gidilmesi gibi bir mahiyet yaratabilir. O

itibarla ihbar ve tahkikat zamanını müddetle takyit etmemiz elzemdir, arkadaşlar.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, arkadaşım 123 ncü madde üzerinde biraz daha durmak imkânını bulurlarsa göreceklerdir ki, takdir için tâyin edilen müddet 3 yıldır. Ancak tahsil müddeti değişmektedir. Binaenaleyh tahakkuk muamelesi 3 sene zarfında yapılabilir. Bu maddeyi esaslı olarak mütalâa ederlerse zannederim tekliflerinden vaz geçerler.

BAŞKAN — Muhit Tümerkan.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Efendim, konuşmamın başında da söylediğim üzere, bitaraf heyetlerin takdirlerinde hata etmeleri hesaba alınırsa, bunların samimiyetleri esastır. demiştim. Bendeniz % 30 harcın çok veya az olduğunu ifade etmedim. Bazan kasdi hatalar yapılabilir. Bâzı kötü niyetli insanlara imkânlar vereceğini işaret ettim. Bendeniz takdir heyetlerinin takdirlerinin kabul edilmesi taraftarıyım. Bunun kasde makrun olmıyan hatalara şümulü olsun. Öyle bir hata yapılır ki, % 50 hata yapılır, fakat kasten olmaz, % 30 yerine % 20 hata bir anlaşma neticesi olur. Burada % 30 nispeti olunca, % 30 dan eksik olan kasdi işler hakkında dahi takibat yapılmıyacaktır. Bendenizin kasdim, bunun takdire bırakılmasıdır. Mâruzatım bunda ibarettir.

GEÇİCİ Ko. BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim; eğer bir kasıt varsa Ceza Kanununun umumî hükümleri dâhilinde vatandaş takibata mâruz kalabilir, hilâfı hakikat beyanname doldurursa, bu gün dahi bu böyledir. Gayrimenkullerin kıymetleri zamana göre, şahsa göre, mekâna göre mütehavvildir. Biz vatandaşın lehine olarak % 30 u kabul etmiş bulunuyoruz. Bu kriteryumlar daima mütehavvil bulunduğu için bu marjı kabul etmiş bulunuyoruz.

BAŞKAN — Pertev Arat.

PERTEV ARAT (İzmir) — Arkadaşlar; demin kabul ettiğimiz 61 nci madde ile menafii umumiyeye hadim cemiyetler lehine ve Hazine aleyhine yapılan tescillerin tapu harcından muafiyeti kabul edilmiştir.

Bizde usul olan bir şey vardır, belediyeler, meclisi umumiler, kendilerine ait gayrimenkulleri sembolik bedel tutarları ile hükmi şahıslara ve bâzı teşekküllere satabilirler. Bu takdirde ne olacak? Elbette bu satış rayiç bedelinin çok dununda olacaktır. Gerçi burada harçtan kaçırma kasdi yoktur. Fakat bu okunan maddeye göre, tescil muamelesini mal memuru görecektir. Tetkik edecektir. Bunlar da harçtan kaçırılır gibi cezaya tâbi olacaktır, kasıt aranmaksızın iki misli cezaya tâbi olacaktır.

İlerde bâzı teşevvüşlere, tereddütlere meydan verebilir. Komisyonun bu hususta bizi tenvir etmesini rica edeceğim.

GEÇİCİ Ko. BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, Arkadaşım endişe etmesinler. Bunlarda rayiç bedel esasen mevzuu bahis değildir. 65 nci madde bu ciheti ifade etmiş bulunmaktadır. Ancak resmî dairelerin harç kaçakçılığı için böyle bir muamele yapmaları mecburiyetinde bulunduklarını da elbette kabul etmemek lâzımdır.

PERTEV ARAT (İzmir) — 74 ncü maddede « Tarafların noksan harç vermek kasdından ileri geldiği anlaşılırsa » diyor. Halbuki ondan evvelki 73 ncü maddede « böyle bir kayıt aranmaksızın iki misli harç alınır » diyor. Elbetteki, resmî dairenin harç kaçırma maksadı olmadığından böyle bir ceza ile mükellef olamaz.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Müsaade ederseniz 65 nci maddeyi okuyalım. Cevabını orada bulacaksınız. (Lüzum yok sesleri) Malın rayiç bedelini takdir edecek heyet üyelerinden üçü halktan, biri maliyeden, defterdar veya kaymakamın başkanlığında 5 kişiden teşekkül edecektir. Bu itibarla vatandaşların aleyhine olarak rayiç bedelin takdiri gibi bir durum hâsıl olacağını tahmin etmiyorum.

SALİM SERÇE (Seyhan) — Muhterem arkadaşlar, bu madde o kadar huzursuzluk tevlit edecektir ki, mal alan ve satan, uzun müddet endişe içerisinde kalacaklardır. Acaba günün birinde bir taraftan bir ihbar yapılır da hakkında takibata geçilir mi diye huzursuz kalacaktır.

Mal kıymetleri memlekette daima değişir. Zamanla kıymet kesbeder. Bir gayrimenkulün yarın kıymeti artması dolayısiyle takdiri kıymet edilip benden ceza alınacak mıdır, endişesi vatandaşları muztarip edecektir. Bugün kıymeti 10 bin olan bir mal yarın 15 - 20 bin liraya yükselebilir. Bir zaman sonra heyet «bu malın kıymeti 20 bin lira» derse, vatandaş haksız yere nasıl cezalandırılır? Sonra insan ahbabına, dostuna, ço-

cuğuna bir mal ferağ eder ve çok az bir fiyatla ferağ eder. Şimdi böyle bir vaziyette ferağ ettiğinden dolayı ihbar veya sair sebeplerle takdir heyeti o günkü kıymetten fazla olarak takdir ederse, o vatandaş cezalandırılmalı mıdır? Bunu burada halletmeliyiz. Vergi kaçakçılığı yaptı diye vatandaş hüsnüniyet sahibi olduğu halde, takibata maruz kalırsa zannederim alım ve satım işleri çok müşkül bir hal alır, uzun müddet endişe içinde kalırlar. Binaenaleyh, bu maddenin tamamen tayyının ve takdiri kıymet yapacak komisyonların, arazi, gayrimenkul takdiri ne kadar hakikata uygun olursa o şekilde yapmalarının muvafık olacağı kanaatindeyim.

KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar; arkadaşlarımız maddenin vehametinden bahsettiler. Halbuki maddenin son kısmını okuyacak olursanız nihayet alınacak harç miktarı, kaçırılacak miktara düşen harcım iki misli olacaktır. Bunu bir misal ile arzedersem ne kadar ehemmiyetsiz olduğunu takdir buyuracaksınız:

Meselâ on bin liralık bir gayrimenkul, % 30 marjla, 1000 lirada 300 lira, 10 bin lirada 3000 liraya düşecek, on bin liralık bir gayrimenkul 7 bin liraya satıldı diye beyan ederse, bunu, harç kaçakçılığı yapmış addetmiyoruz, bunu hata olarak kabul ediyoruz. Şayet on bin liralık bir satışı beş bin lira olarak yani yarı yarıya satsa, % 50 si, on bin liralık bir şeyi beş bin liraya satsa, iki bin lira kaçakçılık yapmış olur ki bunun harcının iki misli alınacaktır.

Sonra, takdir komisyonlarına gelince, bunlar 5 mümessilden mürekkeptir. Bunlardan üçü halk mümessilidir. Sadece bir tanesi maliye mümessilidir. Maliye ekalliyettedir. Bu itibarla bunda hiçbir vehamet görülmemektedir.

BAŞKAN — Ferid Melen.

FERİD MELEN (Van) — Sayın arkadaşlarım; gayet tehlikeli olan bu madde hakkında arkadaşlarımız yerinde endişeler izhar ettiler. Hususi şahıslar arasında bir mal mübadelesi, resmî satış ve saire gibi cereyan etmez. Sadece rayiç bedel de buna esas olmaz. Bu sadece rayiç bedelle izah olunamaz. Birçok hususiyetler olabilir, bir kimse sıkıntıda bulunur, müstacelen malını satmak zarureti olabilir ve bu kimse malını eğer fiyatından aşağı satar, kendisi hüsnüniyet sahibidir. Borçludur, borcunu ödemek için rayiç fiyattan aşağı satmak zorunda kalmıştır. İcra dairesi satışlarında talip az olur, rayiç bedelden aşağı satılır. Hazine mal satar, rayiç bedelden aşağı satılabilir. Burada vatandaş hüsnüniyet sahibidir, hüsnüniyet sahibi olan bir vatandaşı mütemadiyen takip altında tutmak, kuşku altında bulundurmak zannederim ki, tecviz etmiyeceğiniz bir şeydir.

Bu hükümler başka memleketlerde de vardır diyorlar. Benim bildiğime göre; bilhassa Devletin tapu harcı V. S. gibi kaçakçılık dolayısiyle satınalma hakkı ancak bir iki Cenubi Amerika memleketinde sosyalist devletlerde vardır. Ve zannederim Fransa'da da sosyalistler tarafından vaz'edilmiş bir müessesedir. Burada vatandaşı kaçakçılıkla itham etmekten ziyade tahrir kıymetlerine dayanmak daha muvafık olurdu. Belki bu suretle Hazinenin biraz zararı olur. Ancak bu suretle de mülk emniyeti ihlâl edilmemiş olur.

BAŞKAN — Maliye Bakanı.

MALİYE BAKANI HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Ferid Melen izah ve tasvirlerinde vahim bir hava yaratmayı daima sever, ve bunda da hakikaten ustadır. Kendileri senelerce Gelirler Genel Müdürlüğü yapmış oldukları için, gayrimenkul alım satımından mütevellit harç kaçakçılığından şikâyet etmemelerine imkân ve ihtimal yoktur. Bu mevzua Ferid Melen'den başka bir arkadaş buna temas etse mâzur görebilirdim. Zira bu arkadaş hâdiseleri bilmeyebilir ve belki de mahiyetini tetkik etmek imkânını bulamamış olabilir. Fakat senelerce tapu harcı kaçakçılığının misalleri içinde kıvranan bir zatın, sırf politika icabı, buraya gelerek aleyhte konuşmasını doğru bulmam.

Arkadaşlar, bugün gözümüzün önünde cereyan eden birçok hâdiseler vardır. Yarım milyonluk bir gayrimenkul haddi zatında yarım milyon liraya satıldığı halde bunu yüz bin lira bir bedelle göstermektedirler. Hergün bunun misalleri içindeyiz. Yüksek heyetinizin huzurunda filân böyle satmıştır, filân böyle almıştır diye isim zikrederek konuşmak caiz değildir. Bu kaçakçılıktan istifade edenler büyük çapta ve yüksek kıymette gayrimenkul alıp satanlardır. Küçük gayrimenkul alıp satanlar değildir. Üç beş bin liralık bir mülkün alım ve satımı esasen malûm bir keyfiyettir. Ama milyonluk bir gayrimenkulün harcı mühim bir yekûn tuttuğundan bundan istifade edebilmek için

gayrimenkulün satış kıymeti çok düşük olarak gösterilmekte, bu suretle, çok az harç ödenmektedir.

Takdir komisyonundan bahsediyorlar, satış kıymeti olarak gösterilen miktarın rayice uygun olup olmadığını nasıl takdir edebilir? Diyorlar.

Takdir komisyonuna biz milyonluk vergi ihtilâflarını veriyoruz, kanun bu komisyona milyonluk ihtilâflar tevdi etmektedir. Bu komisyon beş kişiden mürekkeptir. Üçü halktan seçilmiş; ikisi de Maliyenin mümessilidir. Böyle bir komisyona tevdi ediyoruz. Farzedelim ki, 70 bin liraya satıldığı bildirilen bir gayrimenkulün satış kıymetinin noksan gösterildiği iddia olundu ve iş takdir komisyonuna gitti. Takdir komisyonu bu gayrimenkulün 70 değil de 100 bin lira kıymette olduğunu tesbit etti. Hiçbir ceza yok. Zira, % 30 nispetinde bir marj tasarıda kabul olunmuştur. % 30 büyük bir rakam, büyük bir marjdır. Satış bedeli 100 bin lira olarak gösterilen bir gayrimenkule ait ihtilâf komisyona gitti. Hakikaten 500 bin liraya satıldığı halde bunun düşük bir bedelle gösterildiği sabit oldu. Rayiç bedelinin de 500 bin lira olduğu tesbit edildi. Ne olacak? Aradaki farkın harcının iki misli ceza alınacaktır. Onun için maddeyi gözümüzde o kadar büyütmiyelim arkadaşlar.

Şunu da arzedeyim, bütün kaçakçılık imkânlarını biz ancak bu madde ile önliyebileceğiz. O bakımdan bilhassa Yüksek Heyetinizin bu maddeyi aynen kabulünü ben çok rica ederim.

Sonra Ferid Melen arkadaşımız Hazinenin satınalma hakkı ancak 1 - 2 Cenubi Amerika memleketinde var, dediler. Arkadaşımız bilmiyor, Fransa'da da tatbik edilmektedir. Hazine, satış kıymeti olarak gösterilen miktarı çok düşük görürse, satınalma hakkı vardır. Faraza 100 bin liralık bir bina 10 bin liraya satıldı şeklinde gösterilirse o zaman Hazine tâlip oluyor, o halde ben alıyorum, diyor.

Sonra kanun tasarısındaki rayiç bedel maddesi Belçika'da da aynen tatbik edilmektedir. Yoksa Ferit Melen'in zannettiği şekilde bu noktalar yalnız Cenubi Amerika'da tatbik edilen bir şey değildir. Üzerinde tereddüt olunacak bir cihet yoktur, maddenin aynen kabulünü rica ederim.

FERİD MELEN (Van) — Sayın Maliye Bakanı, ben hangi mevzua karışırsam her defasında vaktiyle Gelirler Genel Müdürlüğü yaptığını yüksek heyetinize ilân etmek ister. Ben vaktiyle Gelirler Genel Müdürlüğü yapmışım, bu, yüksek heyetinizi ilgilendirmez. Ben fikirler üzerinde kalmayı daima tercih ederim. Hakikaten ben Gelirler Genel Müdürlüğü yaptım ve bundan faydalanarak birçok misallere rasladım. Onun da fikir üzerinde kalması, memleket bakımından her halde faydalı olur. Zaten buraya çıkışımın sebebi de, vaktiyle bu vazifenin bana vermiş olduğu imkânlar olmuştur. Bu misalleri ben de memuriyetim zamanında gördüm, fakat hiçbir zaman mülk emniyetini bozmayı aklımdan geçirmediğim için böyle bir maddeyi aklıma getirmemişim.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, söz almıyacaktım, fakat gözümle gördüğüm bâzı hâdiseleri ifade etmek istiyorum. Maliye Bakanı bunda çok haklıdır ve bu teklif çok yerindedir. Hâdiselerden birini teyit eden mektup, şimdi cebimdedir. Tapu memuru 4 bin liralık bir evi 1 000 liraya almış, harcı kendisi kaçırmış. İş mahkemeye intikal edince benden iltimas istiyor. Yine bir tanesi resmî memurlar tarafından ayni muameleye tâbi tutulmuştur. Ankara'da da bir hâdise oldu; 136 000 liraya satılan bir bina 100 000 liraya satıldı diye gösteriliyor. Bilâhara Takdiri Kıymet Komisyonu bu binaya 135 - 139 bin lira bir kıymet koydu. O kıymetin % 20 sinden iskonto yaptık. Yani bu adamın lehine hareket edildi. Köyler için su parası lâzımdır, şuna lâzımdır, buna lâzımdır, diyoruz. Bu paraları nereden toplıyacağız? Memleket dertlerini nasıl önliyeceğiz? Yüz binlerce lira veriyor apartman alıyorlar, üstelik de harcını kaçırıyorlar. Hiçbir zaman Devlet, vatandaş aleyhine hareket etmiyor, lehine hareket ediyor, Vatandaşlar kaçakçılık yapıyor. Benim sözüm bundan ibarettir.

BAŞKAN — Tadil teklifleri vardır, onları okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebebe binaen 72 nci maddenin tayyını arz ve talep ederim.

Afyon Karahisar Milletvekili
Kemal Özçoban

Yüksek Başkanlığa

İkinci fıkra başına aşağıdaki ibarenin ilâvesini teklif ederim.

Aydın Milletvekili
Cevat Ülkü

Mal daireleri tescilden itibaren 30 gün içinde gerek resen ve gerekse bildirim suretiyle... ve saire.

BAŞKAN — En aykırı teklif Kemal Özçoban arkadaşımızın teklifidir, onu oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

BAŞKAN — İkinci önergeyi tekrar okuyoruz.

(Cevat Ülkü'nün önergesi tekrar okundu)

PERTEV ARAT (İzmir) — Arkadaşlar; 30 gün gibi kısa bir müddet kabul etmek bu maddeden beklenen maksudu ortadan kaldırır. Bu 30 günlük müddet geçti mi, ne rayiç bedeli tahkikatı yapılabilecektir , ne de rayiç bedelden aşağı satmak suretiyle vâkı kaçırmadan dolayı ceza tatbik edilebilecektir. Bu itibarla ya bu müddeti daha ziyade artırmak veyahut da serbest bırakmak lâzımdır.

CEVAT ÜLKÜ (Adın) — Önergemdeki bir aylık müddetin 3 aya çıkarılmasına muvafakat ediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Efendim; bu muameleler o kadar hacimli ki, bunlara bir ay zarfında, iki ay zarfında muttali olmaya imkân yoktur. Esasen hüsnü niyet sahipleri için bir marj kabul edilmiştir. Burada bizim takip etmek istediğmiz, suiniyet sahipleridir. Bunlar için müruruzamanı ne kadar geniş tutsak o kadar isabetli hareket etmiş oluruz. Umumi müruruzaman hakkındaki hükümlere riayet etmek doğrudur. Bu itibarla komisyon bu müddet takyidine iltihak etmemektedir.

BAŞKAN — Üç ay suretindeki teklifi oyunuza arzediyorum. Dikkate almak suretiyle kabul edenler.... Etmiyenler... Teklif reddedilmiştir.

Sekizinci Bölüm

Rayiç bedel esası ve cezalar

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Alâkalılar tarafından tapu idarelerine bildirilecek gayrimenkul satış bedelleri muamele tarihindeki rayiç bedelden aşağı olamaz. Tapu ve kadastro idareleri tescili mütaakıp yeni mal sahibinin adı ve adresi ile gayrimenkulün satış bedelini ve evsafını muamelenin yapîldığı tarihten itibaren en geç üç gün içinde ilgili vergi dairesine bildirmekle mükelleftirler. Mahkemelerle diğer resmî daireler de rayiç bedelden aşağı olarak yapıldığına muttali oldukları gayrimenkul satış muamelelerini alâkalıların isim ve adresleriyle birlikte derhal mahallin en büyük mal memurluğuna yazı ile bildirmeye mecburdurlar.

Mal daireleri, gerek re'sen ve gerekse bildirim suretiyle aşağı bedelle yapıldığına muttali oldukları satış muamelelerine mevzu olan gayrimenkuller hakkında rayiç bedel takdiri yaptırırlar.

Rayiç bedel takdiri Vergi Usul Kanununda yazılı takdir komisyonları tarafından yapılır.

Rayiç bedel muamele tarihindeki normal alım satım bedelidir.

BAŞKAN — Maddeyi okunduğu şekilde oyunuza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Harca matrah olan bedel veya mukayyet kıymet rayiç bedelden fazla veya % 30 a kadar noksan ise takdir komisyonu kararı üzerine bir muamele yapılmaz. Harca matrah olan bedel veya mukayyet kıymet rayiç bedelden % 30 ve daha fazla noksan olduğu takdirde harç rayiç bedele göre yeniden hesaplanır, evvelce alınan harç bu miktardan mahsup olunduktan sonra bakiyesi iki kat fazlası ile tahsil olunur. Âkıdlar cezalı harcın ödenmesinden müştereken ve müteselsilen mesuldür.

BAŞKAN — Söz istiyen var mı?

NECİP BİLGE (Niğde) — Efendim, bu maddede % 30 kelimesi iki defa geçmektedir. Yukarda (% 30 a kadar) demekte ve aşağıda da (% 30 ve daha fazla) demektedir.

Şimdi bu 30 rakamı hangi tarafa dâhildir. Aşağıya mı, yukarıya mı? Kanaatimce şöyle denirse daha doğru olur : «% 30 a kadar» kere içinde «30 dâhil». Bu suretle düzeltilmesini rica ediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — 30 hariç demek suretiyle kabul ediyoruz.

NECİP BİLGE (Devamla) — Bendenizin teklifim dâhil olması şeklindedir. Çünkü aşağıda 30 dan fazla olduğu takdirde iki misli harç alınacaktır. Teamül de, muayyen bir rakam zikredildikten sonra böyle yapılmaktadır. Aşağıdaki şöyle yapılabilir : (Harca matrah olan bedel veya mukayyet kıymet rayiç bedelin % 30 undan fazla olduğu takdirde) yani % 30 un muafiyet haddine dâhil olması, alım ve satımları yapanlar lehine olması daha doğru olur.

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Arkadaşlar, demin kabul edilen madde 30 a kadar diyor. 30 dâhil değildir. 2 nci fıkrada (30 ve daha fazla) dediğine göre iki madde arasında bir mubayenet yoktur ve 30 muaf tutulmamaktadır. Komisyonun kararı bu suretle tecelli etmiştir: 30 a kadar muaf ve 30 ve daha fazlası muaf değildir, burada bir mubayenet yoktur.

BAŞKAN — Necip Bey yazılı teklif veriyor musunuz?

NECİP BİLGE (Niğde) — Önerge veriyorum. Efendim, komisyon sözcüsü, daha evvel kabul ettiğimiz maddede % 30 vardı, tenakuz olur falan demek istediler. Evvelki kabul ettiğimiz 72 nci maddede böyle bir hüküm geçmemiştir, sadece 73 ncü maddede mevzubahistir.

MALİYE KOMİSYONU ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Yanlış ifade etmişim, bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarından bahsetmek istedim.

NECİP BİLGE (Devamla) — Birinci fıkra henüz kabul edilmemiştir. (30) rakamının yukarda dâhil ve aşağıda hariç olmasını teklif ediyorum, bu hususta önerge de vermiş bulunuyorum.

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

73 ncü maddedeki «% 30 a kadar» kelimesinden sonra (30 dâhil) kelimesinin ilâvesini rica ederim.

Niğde Milletvekili
N. Bilge

BAŞKAN — Önergeyi dikkate alanlar... Almıyanlar... Önerge dikkate alınmıştır.

BAŞKAN — Kabul edilen şekle göre maddeyi okutuyorum efendim.

(Madde önergedeki şekle göre tekrar okundu).

NECİP BİLGE (Niğde) — Aşağıdaki cümlenin de « mukayyet kıymet rayiç bedelinden % 30 dan fazla » olması lâzımdır.

BAŞKAN — O halde yeni bir teklif vereceksiniz demektir.

NECİP BİLGE (Niğde) — Efendim, maddenin aşağısı ile yukarısını ahenkli bir hale getirmek lâzımdır. Bu takdirde « rayiç bedelden % 30 fazla » demek lâzımdır.

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Komisyon iştirak ediyor efendim.

BAŞKAN — Maddeyi bu şekilde tekrar okutuyorum :

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Harca matrah olan bedel veya mukayyet kıymet rayiç bedelden fazla veya % 30 a kadar (30 dâhil) noksan ise takdir komisyonu kararı üzerine bir muamele yapılmaz. Harca matrah olan bedel veya mukayyet kıymet rayiç bedelden % 30 dan fazla noksan olduğu takdirde harç rayiç bedele göre yeniden hesaplanır. Evvelce alınan harç bu miktardan mahsup olunduktan sonra bakıyesi iki kat fazlası ile tahsil olunur. Âkıdlar cezalı harcın ödenmesinden müştereken ve müteselsilen mesuldür.

BAŞKAN — Maddeyi bu tadille oyunuza arzediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Harca matrah olan mukayyet kıymet veya bedel rayiç bedelden yüzde otuz ve daha fazla noksan olur. ve bu noksanlığın tarafların noksan harç vermek kasdından ileri geldiği anlaşılır ve bu suretle kaçırılan harç miktarı 500 liradan fazla olursa yukardaki maddede yazılı harç ve cezadan ayrı olarak, taraflar hakkında 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Takdir komisyonları, kararlarında hâdisenin 73 veya 74 ncü maddelerden hangisi şümulüne girdiği belirtirler. Takdir komisyonlarının, hâdisenin 74 ncü madde şümulüne girdiğini belirten kararları üzerine keyfiyet cumhurriyet savcılığına ihbar edilir.

BAŞKAN — Mehmet Daim Süalp.

KOMİSYON ADINA MEHMED DAİM SÜALP (Siird) — Efendim, bundan evvelki maddeye uymak mecburiyetini hissediyoruz artık.

Burada % 30 ve daha fazla vardır. Burada da (% 30 dan ve daha fazla) olmasını kabul etmekteyiz.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, komisyondan sual soracağım.

BAŞKAN — Buyurun.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, takdir komisyonlarının hüviyeti ve bünyesi, hâdisede kasıt olup olmadığını tevsık etmeye ve kasıt vardır demeye müsait midir? Bunların kıymeti yoktur derler. Çünkü bunlarda kasıt vardır demesi için hâdiseyi savcılığa intikal ettirecek. Hâdisede % 40-50-60-70 noksan bulunduğu zaman takdir komisyonu, kasıt vardır veya yoktur demek için, kendisini, bünyesi itibariyle, ehil görecek mi? Bunu nasıl tefrik edeceklerdir? Komisyonun bu ciheti izah etmesini rica ederim.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, Gelir Vergisinde, Usul Kanununa göre, komisyonlar kaçakçılık olup olmadığı hususunu karar altına alabilirler, vardır diyebilirler. Burada da bunu diyecektir, iş savcılığa intikal ettikten sonra C. savcısı, her işte olduğu gibi, hiçbir tesir altında kalmaksızın takdir edecektir. Binaenaleyh bunda hiçbir tehlike yoktur.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Bir alım satım işinde % 70 noksan gördü, bunda kasıt var mı, yok mu, komisyon nasıl takdir hakkını kullanacaktır?

İZZET AKÇAL (Devamla) — Zaten % 30 marjı kabul etmekteyiz. Bundan fazlasında elbette ki, bir kasıt vardır, bunu belirtecek ve evrakı savcılığa verecektir.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, komisyon sözcüsü % 30 dan fazla bulunduğu zaman elbette ki, kasıt vardır, diyecek ve savcılığa gönderecektir; dediler. Halbuki 74 ncü madde takdir komisyonlarına iki şekilde takdir hakkı veriyor. Ya kasıt vardır diyecek veya yoktur diyecek. Son halde iki misli farkın alınmasına karar verecek ve hâdiseyi savcılığa intikal ettirmiyecektir. Bu bakımdan takdir komisyonu, % 30 dan fazla olan hâdiselerin hangisinde kasıt vardır, hangisinde yoktur, bunun takdiri için elinde bir kıstas bulunmıyacağından, bu hususta kendileri ne düşünüyorlar? Bunu rica ediyorum.

BAŞKAN — Komisyon buyurun.

İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim takdir salâhiyeti memura bırakılmamış, komisyona verilmiştir. Baba ile evlât arasındaki satışta bedel düşük olabilir. Kardeşler arasındaki satışta da bedel düşük olabilir. Cumhuriyet savcısı da ayrıca tetkik edecektir. Kardeşler arasındaki bedel, rayiç bedelin çok dununda olabilir. Marjı da nazarı dikkate alabilirsiniz. Tamamiyle vatandaşın lehinde mütalâa etmek icabeder.

BAŞKAN — Başka söz istiyen yok maddeyi komisyonun tashihi ile tekrar okutuyoruz efendim :

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Harca matrah olan mukayyet kıymet veya bedel rayiç bedelden yüzde otuzdan ve daha fazla noksan olur ve bu noksanlığın tarafların noksan harç vermek kasdından ileri geldiği anlaşılır ve bu suretle kaçırılan harç miktarı 500 liradan fazla olursa yukardaki maddede yazılı harç ve cezadan ayrı olarak, taraflar hakkında. 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Takdir komisyonları, kararlarında hâdisenin 73 veya 74 ncü maddelerden hangisi şümulüne girdiğini belirtirler. Takdir komisyonlarının, hâdisenin 74 ncü madde şümulüne girdiğini belirten kararları üzerine keyfiyet cumhuriyet savcılığına ihbar edilir.

İZZET AKÇAL (Rize) — İkinci fıkrasında, (Takdir komisyonları, kararlarında hâdisenin 73 veya 74 ncü maddelerden hangisi şümulüne girdiğini belirtirler.) ibaresi vardır, oradaki (hangisi) kelimesi (haigisinin) olacaktır, (nin) edatının ilâvesi lâzımdır.

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — «...rayiç bedelden yüzde otuz ve daha fazla..» ibaresi «rayiç bedelin yüzde otuzundan fazla..» olacaktır.

AHMET HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Efendim, bu maddede komisyonun, mülk sahiplerini veya onu alanları korumak maksadiyle hükmün çok hafifletilmiş olduğunu görüyoruz. Eğer mevzu, hakikaten tapu ve kadstro harçlarındaki süiistimali önlemekse, ki böyledir, bu takdirde (yüz liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası demekle mesele halledilmiş olmu-

yor, gayet hafif bir müeyyide vaz'ediliyor. Bendeniz daha fazla mâruzatta bulunmadan, diyeceğim ki; «taraflar hakkında 100 liradan aşağı olmamak» yerine «taraflar hakkında kaçırılmış olan miktar harcın 3 mislinden aşağı olmamak üzere ceza verilir» diye bir hüküm koyalım. Bunun için de bir takrir hazırladım.

Bunda kasit vardır, bir kere yüzde 30 muafiyet tanıyoruz. 500 liraya kadar da ayrıca muafiyet tanıyoruz. Şimdi tapu harcı kaçırılmıştır. Mahkemeye gidiliyor, mahkeme, 100 liradan aşağı olmamak üzere, 100 lira, 200 lira, 300 liraya kadar bir ceza hükmedecektir. Şu halde bu müeyyide ortadan kalkmış oluyor. Kasıt mevcuttur, yüzde 30 a kadar olan muafiyet hududunu da aşmıştır, harç da 500 liradan fazladır. Böyle sabit olan hallerde mahkeme, kaçırılmış olan verginin harcının üç misli para cezası olarak hükmetsin ki, bu kuvvetli müeyyide karşısında, alım satım yapanlar doğru beyan mecburiyeti kanuniyesi karşısında kalsınlar. Bendeniz bu esastan, fıkranın «kaçırılan harcın üç misli miktarında ağır para cezasına mahkûm olur» tarzında tadilini ve komisyonun bu teklifime iştirak etmesini rica ederim.

NAİL GEVECİ (Aydın) — Efendim Hamdi Başar arkadaşımızın verdiği teklif aleyhinde konuşacağım. Mahkeme henüz dâvayı bitirmemiştir. Vergi Temyiz Komisyonu, Şûrayı Devlet yolu açıktır. Vergi nispeti belli değildir. O zaman Temyiz veya Şûra dâvayı tehir edecektir. Tatbikatta büyük müşkülleri badi olur, bu itibarla reddini istiyorum.

NECİP BİLGE (Niğde) — Muhterem arkadaşla, Hamdi Başar arkadaşımızın teklifi belki ilk nazarda haklı görülebilir, çok kaçakçılık yapana çek ceza verilsin. Fakat şunuda düşünmek icabeder: Biz çok fazla ceza vermeye temayül gösterecek olursak, vergi matrahını elden kaçırabiliriz. O zaman alım, satım yapanlar bunu alım satım şeklinde değil de, hibe şeklinde gösterebilirler. Bu suretle verginin matrahının kaçmasına sebep olacağı için bu teklifin kabul edilmemesi lâzımgeldiği kanaatindeyim.

ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Muhterem arkadaşlar, bendeniz ceza miktarı üzerinde duracak değilim. Ancak bir hususa işaret etmek isterim. Takdir komisyonlarına bir kaza hakkı vermiş oluyoruz. Kanaatimce hatalı hareket ediyoruz. Çünki son fıkra aynen şunu demektedir; (Takdir komisyonları, kararlarında hâdisenin 73 veya 74 ncü maddelerinden hangisi şümulüne girdiğini belirtirler. Takdir komisyonlarının, hâdisenin 74 ncü madde şümulüne girdiğini belirten kararları üzerine keyfiyet Cumhuriyet Savcılığına ihbar edilir.) Yukarda ağır para cezasından bahis vardır. Ağır para cezasını bir vatandaşa hükmedip etmemek vazifeleri mahkemelerimize aittir. Bunların vazifesini yürütecek olan da Cumhuriyet Savcılarıdır. Takdir Komisyonuna « kasıt vardır, 73 veya 74 ncü maddelere girer» diye mutlak yetki tâyin etmek, doğrudan doğruya âmmenin hukukunu müdafaa ile mükellef olan savcının vazifesine müdahaledir. Bu itibarla 74 ncü maddenin son fıkrasının hatalı bir fıkra olduğunu arzetmek isterim. Bu iş Müddeiumumiliğin hakkıdır. Takdir Komisyonu 74 ncü maddenin ilk fıkrasına göre vazifesini yapar. Unsurlar mevcut ise artık kasıt var, yok meselesini sureti katiyede Takdir Komisyonu halledemez. Bu savcılığın âmme haklarını koruma salâhiyetine, hakkına bir tecavüz olur. Bu maddenin birinci fıkrası işi halleder. İkinci fıkrasını kaldırırsak, savcıya da vazifesini yapma imkânını vermiş olacağımızdan, meşru bir yol açmış oluruz. Bu itibarla bu 74 ncü maddenin ikinci fıkrasının kaldırılmasını arz ve teklif ediyorum. Takdir yüksek heyetinizindir.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Maddenin son fıkrası, Cumhuriyet savcılarının salâhiyetlerini kısaltacak, aksatacak durumda değildir. Mahkeme ve savcı hâdiseyi tetkik ederek kasıt olup olmaması hususunu aramakta tamamiyle serbesttir. Savcı, bu ihbara rağmen, kasıt yoktur derse, dâva açmıyabilir. Biz, umumi hükümlere dokunmıyoruz. Umumi hükümlerin, yani Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununun savcılara verdiği salâhiyete dokunmıyoruz.

Mahkemelerin takdirine gelince; mahkemelerin salâhiyetini takyit etmek, azaltmak asla komisyonun ve Meclisin aklından geçmez. Biz bu maddenin son fıkrasını vaz'derken böyle bir şeyi aklımızdan geçirmedik. Umumi hükümler dairesinde mahkemeler ve savcılar muamele yapar. İşi mal memurlarına bırakmamak için maddeye bu hükmü koymuş bulunuyoruz. Komisyon eğer hâdisede bir kasıt görürse bunu tebarüz ettirerek savcıya işi bildirir.

Arkadaşlarımdan bir zat bunun vergi itiraz komisyonlarına gitmesi suretiyle mahkemenin tâlikten tâlike uğrıyacağından bahsettiler. Hukuk hâkiminin kararı ceza hâkimini takyit etmiyeceği gibi, ceza hâkiminin kararı da hukuk hâkimini takyit etmez. İdari kaza mercilerinin kararları da hiçbir zaman adlî kazada hâkimi takyit etmez. Borçlar Kanununun 53 ncü maddesinde bu hususta hüküm vardır. Bugün mahkemelerin içtihatları ve hukuk prensibi de bu yoldadır.

Hamdi Başar arkadaşım, cezanın bir nispet dâhilinde takyit edilmesi hususunun maddeye derecedilmesini arzu ettiklerini ve hattâ bunun için bir de önerge verdiklerini söylediler. Nispet üzerinde cezanın tâyini, umumi prensiplere uygun değildir. Ancak, hâkim elbetteki kaçırılan verginin miktarını nazarı itibara alarak asgari yüz liradan başlamak suretiyle ağır para cezasının yukarı haddine doğru gidebilecektir. Bu hususdaki endişelerinin vârit olmadığını zannederim. Çünkü kaçırılan harç miktarını hâkim daima nazarı itibara alır.

HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Komisyon iştirak etmiyorsa teklifimi geri alıyorum.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Komisyon iştirak etmemektedir. Bu madde ile maksada vâsıl olunduğu kanaatindeyiz.

NAİL GEVECİ (Aydın) — Efendim, bir endişem, Komisyon Başkanının konuşmasından sonra, müdafi olmadığından, huzurunuzda onu açıklıyacağım. Ceza mahkemesi kararının hukuk mahkemesi kararına ve hukuk mahkemesi kararının ise ceza mahkemesi kararına tesiri olmıyacağını söylüyorlar. Vatandaş vergi kaçırmış diye bir taraftan itiraz komisyonları, diğer taraftan Danıştay işi mütalâa ederken, diğer taraftan hâkimin, ahkâmı şahsiye noktasından duruşmaya başlayıp, ehli vukufa tetkik ettirerek, mahallinde keşif yaparak, şahitleri de dinledikten sonra, maliyenin verdiği cezanın yerinde olmadığı hakkında, vatandaş lehinde, bir karar vermiş bulunması halinde, Danıştaya veya itiraz komisyonlarına gidip kesinleşmiş bulunan kararlar muvacehesinde durum ne olacaktır? Bu hususun burada açıklanmasını rica ediyorum.

GEÇİCİ Ko. BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Arkadaşım, yanlış anladılar. (Takyit etmez) kelimesini kullandık. Bugün ceza mahkemesinde beraet eden bir vatandaş hakkında hukuk mahkemesine müracaat edilir ve tazminat hükmedilir. Vakıadır bu. Hukuk mahkemesinin hükmü ceza yargıcını takyit etmemektedir. Sonu ne olur? Umumi hükümler dairesinde haksız alınan bir harç varsa iadesi için kaza merciine müracaat eder ve iade edilebilir. Arkadaşımla Komisyonda bu hususta esaslı olarak münakaşa ettik, arkadaşım ekalliyette kaldı, kendisinden başka bu madde üzerinde muhalif kalan arkadaşımız bulunmamıştır.

ERCÜMEND DAMALI (Sivas) — Affedersiniz ikinci defadır huzurunuzu işgal ediyorum. Komisyonun Muhterem Sözcüsü bendenizi tatmin etmemiştir.

Durum şudur: 74 ncü maddenin birinci fıkrası ile bir müeyyide vaz'ediyoruz. Bu müeyyideyi yürütecek olan, âmme namına savcılıktır, kararı verecek olan da mahkemelerdir.

Şimdi geliyoruz, ikinci fıkraya :

Takdir komisyonları ellerindeki vesaiktan aldıkları kanaate göre hali; ya 73 ncü madde unsuru içerisinde vaziyeti mütalâa edecek veya 74 ncü madde unsuru içerisinde mütalâa edecektir. Fıkra sarihtir, Keyfiyeti 73 ncü madde hükmüne göre mütalâa ettikleri zaman evrakı savcılığa gitmiyecek, şayet 74 ncü madde mucibince kasıt mevcutsa, evraka müddeiumumilik vaziyed edecek ve doğrudan doğruya hâdisenin vaziyeti icabı takdir komisyonu ile karşı karşıya gelmiş olacaktır.

Bu itibarla takdir komisyonları ancak yazıları ile, işaretleri ile hâdiseyi savcılığa haber verecektir.

O halde 73 ncü maddeye göre, takdir komisyonu müddeiumumiye veriyorum, diyecektir. Bunun mânası, men'i muhakeme kararı veriyorum, demektir, ademitakip kararı veriyorum, demektir.

İkinci fıkra tekrar okunsun, mutabakat hâsıl olacak mıdır?

Biz 73 ncü madde ile bunlara ademitakip kararı yetkisini tanıyoruz demektir, men'i muhakeme kararı vermesini tanıyoruz demektir. Bunun mânası ne demektir? O halde biz bunlara ademitakip kararı vermek yetkisini tanıyoruz. Bu çok tehlikeli bir yoldur. Müddeiumumiye niyabeten biliyorsunuz, birçok makamlar harekete geçer. Fakat hiç bir makam, bu hâdisede suç unsuru yoktur, derse iş müddeiumumiliğe aksetmez. Burada işi aksettirmemek hakkını takdir komisyonuna tanıyoruz.

Bu itibarla teklifimde ısrar ediyorum, muhterem komisyon sözcüsü de zannederim benim noktai nazarımı kabul buyuracaktır.

BAŞKAN — Komisyon.

MALİYE KOMİSYONU BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Komisyon, arkadaşımızın teklifine iştarak etmemektedir. Cumhuriyet savcıları ihbar, şikâyet ve saire suretiyle muttali oldukları suçlardan dolayı takibat yetkisini haizdirler. Bu fıkrayı çıkardığımız takdirde, mal memurları takdir edilen her evrakı savcılığa verecekler, halbuki, savcılığa verilmesi lâzımgelmiyen işler vardır. Vergi Usul Kanununda, vergi kaçakçılığında kanun, komisyonları salâhiyetli kılmıştır. Biz gene komisyonları salâhiyetli kılmaktayız. Komisyon, eğer mevzuda bir kasıt görürse savcılığa haber verir, görmezse vermez. Biz de burada gene aynı usule riayet ettik . Kasıt görürse vereeck,girmezse vermiyecektir. Bizim, maddeden anladığımıza göre, savcıların salâhiyetlerine asla dokunmuş değiliz.

Bir vatandaş savcılığa bir ihbar yapar. Bu takdirde kendisine tevdi edilmiyen evrakı savcı alâkadar makamdan ister, tetkikat yapar, salâhiyetlerini kullanır. Ve icabederse işi mahkemeye intikal ettirebilir.

BAŞKAN — Buyurun Feridun Fikri Düşünsel.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim bendeniz evvelâ bu maddenin yazılış şeklinde teşriî usule bir aykırılık görüyorum. Çünkü ikinci fıkra takdir komisyonlarından bahsediyor. Birinci fıkra cezadan bahsediyor. Kademe itibariyle evvelâ komisyona gidecek, ondan sonra eğer takibe lüzum varsa; savcılığa gidecek, badehu cezası bilmuhakeme verilecektir.

Dikkat buyurursanız maddede evvelâ ceza yazılıyor , sonra takdir komisyonlarıdan bahsediliyor. Bu, mevzuu tersine çevirmektir. Evvelâ takdir komisyonlarından bahsetmeli, sonra cezadan.

İkincisi; arkadaşımız Damalı'nın işaret ettiği noktadır. Bendenizin bu noktada katî bir mütalâam yoktur. Yalnız maddenin şu ikinci fıkrasının yazılış şekli iltibaslıdır, komisyonun noktai nazarına iltihak ettiğimiz takdirde dahi karışıklığa meydan verir. Bu maddenin heyeti umumiyesini müsaade ederseniz okuyayım. (Oku sesleri)

«..... Harca matrah olan mukayyet kıymet veya bedel rayiç bedelin % 30 undan fazla noksan olur ve bu noksanlığın tarafların noksan harç vermek kasdından ileri geldiği anlaşılır....»

Kim tarafından? Mahkeme tarafından.

«Ve bu suretle kaçırılan harç miktarı 500 liradan fazla olursa yukardaki maddede yazılı harç ve cezadan ayrı olarak, taraflar hakkında 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezosına hükmolunur»

Dedikten sonra «Takdir komisyonları, kararlarında hâdisenin 73 veya 74. maddelerden hangisinin şümulüne girdiğini belirten keyfiyet Cumhuriyet Savcılığına ihbar edilir.».

Binaenaleyh evvelâ takdir komisyonlarını yazmalı. Takdir komisyonlarının kimlerden teşekkül ettiğini aradım, bulamadım.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Burada bulunmaz, Usul Kanununda bulunur.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Devamla) — O halde takdir komisyonlarının salâhiyetlerini yukarıya yazıp, tâyin etmeli. Bu; tatbikatta birçok karışıklığa sebebiyet verir. Komisyon neye yetkilidir, nelere değildir? Meselâ, bakınız Damalı arkadaşımız komisyon kararlarını kazai mahiyette gördü.

İhbar yapılır. İhbarı kim yapacaktır?

İvedilik kararı da verildi, tek müzakere yapılacaktır, sıkışık bir zamanda da cereyan etmektedir. Bu itibarla komisyonun hâdise üzerinde vâkı olan mütalâalarının biraz daha dikkatle nazarı mütalâaya alınmasını isti'taf ederim.

KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Feridun Fikri Bey arkadaşımızın mütalâaları şu iki noktada toplanıyor. Evvelâ usule dair hükümler niçin sona alınmıştır? Bunu cevaplandırayım. Umumiyetle usul kanunları daima sona alınmaktadır. Medeni Kanunun boşanmaya dair hükümleri sona alınmıştır.

İkincisi, takdir komisyonlarının salâhiyeti nedir?

Vergi Usul Kanunumuzda takdir komisyonlarının teşekkül tarzı ve salâhiyetleri tarif edilmiştir. Burada kendilerine münzam bir vazife vermekteyiz.

Ercüment Damalı arkadaşımızın noktai na-

zarına gelince, şimdi okunan 74 ncü maddenin son fıkrası, hem 74 e, hem de bundan evvelki maddeye taallûk etmektedir, usule dairdir. Takdir komisyonlarına havale edilen iş de, takdir komisyonları takdirlerini yaparlar, kasıt ve kaçakçılık varsa hükme varacaklardır. Yahut % 30 marj da gayrikanuni bir şey yoktur, diye karar vereceklerdir.

Maddenin birinci fıkrasında deniliyor ki; «takdir komisyonları, kararlarında hâdisenin 73 veya 74 ncü maddelerden hangisinin şümulüne girdiğini belirtirler. Takdir komisyonlarının, hâdisenin 74 ncü madde şümulüne girdiğini belirten kararları üzerine keyfiyet Cumhuriyet savcılığına ihbar edilir.

Şimdi, eğer 74 ncü madde şümulüne giriyorsa yapılan kaçakçılık yüzde 30 dan fazladır. Suçtur. Bunun müddeiumumiye ihbar edilmesi lâzımdır. Eğer yüzde 30 dan aşağı ise, kaçakçılık yoktur. Yüzde 30 marj şümulüne girmektedir. Bu itibarla bunda müddeiumumiye ihbar etmek lüzum ve vazifesini kendilerinde görmedikleri için ihbar etmemektedirler. O halde sadece 74 ncü madde şümulüne giren işlerde takdir komisyonlarına mutlaka ihbar mecburiyeti yüklenmektedir. Bu fıkradaki fark buradan gelmektedir.

İkinci fıkrada şöyle deniyor: «Takdir komisyonlarının hâdisenin 74 ncü madde şümulüne girdiğini belirten kararları üzerine....» Bu işde suç, kaçakçılık, kasıt varsa ihbar mecburiyeti de vardır. Kaçakçılık yoksa, bunu kararlarında belirtirler ve 73 ncü maddenin şümulüne girdiğinden bahsederek ihbar etmediklerini kaydederler.

BAŞKAN — Salamon Adato.

SALAMON ADATO (İstanbul) — Efendim Takdir Komisyonu âzalarından bâzılarının halktan, diğerlerinin de Maliye memurlarından teşekkül ettiğini bundan evvelki maddede ifade buyurdular. Fakat Takdir Komisyonuna bir hâdisede kasıt olup olmadığını takdir etmek salâhiyetini vermek zannederim ki tehlikeli bir şeydir. Bu takdir hakkı kazai salâhiyeti haiz olan hâkime aittir. Binaenaleyh böyle bir salâhiyet verildiği takdirde Takdir komisyonları belki hâdisede kasıt vardır, diye bütün işleri müddeiumuniiye havale edeceklerdir. Binaenaleyh bu takdir hakkı o kadar kolay birşey değildir. Bu takdir hakkını kullanacak muhakkak bir hâkimin olması lâzımdır. 73 ve 74 ncü maddeye giden bu takdir hakkı hususu tehlikelidir. Bu itibarla bu maddenin komisyonca tekrar tetkik edilmesi lâzımdır.

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, bu maddeyi yeniden kaleme almak üzere Komisyona istiyoruz, müsaadenizi rica ederiz.

BAŞKAN — Yetmiş dördüncü maddeyi komisyona veriyoruz. Diğer maddelerin görüşülmesine devam ediyoruz.

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Tapu memurları, akdin icrasından evvel bu bölümde yazılı hükümleri alâkalılara bildirerek gerekli ikazlarda bulunmaya mecburdurlar. Bu ikazın yapıldığı rsmî senede yazılır.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, kanunların hükümlerini vatandaşlara ayrıca duyurmak mecburiyeti yoktur. Kanunlar, usulen neşir ve ilân edildikten sonra ayrıca her muamelede kanun hükümlerini vatandaşa anlatmaya imkân yoktur. Fakat burada hususiyet olduğu için tapu memurunun kanunun bu mevzua taallûk eden ceza hükümlerini alâkalılara anlatması teklif ediliyor, bu doğdudur, bendeniz de buna iştirak ederim. Hükmet teklifinde: bu ikazın yapıldığı zabıt defterine işaret edilir, deniyor. Bu da doğrudur, bunu da kabul ederim. Fakat vatandaşın eline vereceğimiz tapu senedine, ben senin bu muameleni yaparken eğer hilâfına hareket edersen kanunlara göre ceza göreceğini ikaz ettim, diye tapu senedine şerh vermek doğru değildir. Onun için bu maddenin Komisyonca tadil edilen şekilde değil, Hükümetçe teklif edilen metnin oya konmasını rica ediyorum. Zabıt defterinde ikaz edildiği yazılacağı kaydı mevcuttur. Tapu senedine ikaz ettim diye bir kayıt koymak doğru değildir. (Tapu senedi değil sesleri).

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Tapu defterlerinde böyle bir sütun yokmuş. Onun için buralara kaydına imkân olmadı. Ayrı bir zabıtla tevsiki ise, ayrı bir muamele yapılmasını icabettirecektir. Bu senetlerin bir suretinin tapu dairesinde mevcut olduğunu tapu temsilcisi komisyonda ifade mişti. Bu itibarla bu kayıt tapu senetlerinin arkasına işaret edilsin dendi. Onun için bu madde bu şekli almıştır.

BAŞKAN — Teklifinizde ısrar ediyor musunuz Hâdi bey?

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Evet.

Yüksek Başkanlığa

75 nci madde olarak Hükümetin 80 nci maddesinin oya konulmasını teklif ederim.

İstanbul Milletvekili
Hâdi Hüsman

BAŞKAN — Önergenin dikkate alınmasını kabul edenler. . . Etmiyenler. . . Kabul edilmiştir. Şimdi o maddeyi okutuyorum :

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Tapu memurları, akdin icrasından evvel bu bölümde yazılı hükümleri alâkalılara bildirerek gerekli ikazlarda bulunmaya mecburdurlar. Bu ikazın yapıldığı zabıt defterlerine yazılır.

BAŞKAN — 75 nci madde olarak okunan bu maddeyi kabul edenler. . . Etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

Dokuzuncu Bölüm

Diğer hükümler

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Tapu memurlarının talep vukuunda akit icrası için daire haricinde bir mahalle gitmeleri halinde yapılacak akitten alınacak harç matrahının binde biri emaneten malsandığına yatırılır. Bu meblâğ 5 liradan az ve 50 liradan fazla olamaz. Vazifenin ikmalinden sonra bu meblâğın yarısı Hazineye irat kaydedilir. Diğer yarısı ücret olarak alâkalı memurlar arasında maaş nispetinde tevzi edilir. Akit için mahalline gidilmekten sarfınazar olunursa emaneten alınan meblâğ iade olunur. Mûtat vesaiti nakliye temini iş sahiplerine aittir. İfraz, taksim, mesaha gibi işler için harice gidildiği takdirde Harcırah Kararnamesi hükümleri tatbik olunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Burada, maddede, vazifenin ikmalinden sonra bu meblâğın yarısı Hazineye irat kaydedilir, diğer yarısı ücret olarak alâkadar memurlar arasında taksim edilir, diye hüküm vardır.

Alâkadar memurları tavzih etmek için bir takrir veriyorum. Bu memurların kimler olduğunun, her hangi yanlış bir anlaşmaya mahal verilmemesi için tavzih edilmesi lâzımdır. Kâtip gider, asıl istihkak sahipleri bundan istifade edemez, birtakım memurlar arasında taksime uğrar. Bendeniz, yukarıdaki ifadeye uygun olarak, vazife gören memurlar diye bir tavzih yaptım.

KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Efendim, eski kanun hükmü aynen alınmıştır. Zaten taamül de böyledir. Kime verileceğini kanun tâyin ettiği için tekliflerini kabul etmemekteyiz.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Bir sual. Alâkalı memurlar diye komisyon olarak kimi kasdediyorlar?

KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Devamla) — Tapu dairesindeki memurların hepsi: Maaş nispetinde alacaklardır. Çünkü bâzan münavebe ile birbirlerini tavzif etmektedirler. Şimdiye kadarki taamül de böyledir.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, esasen bu kanunun adı harç kanunudur. Harç kanunu fiilen kime hizmet edilirse ondan bir para almak ve bunun tamamını da o hizmeti yapana vermektir. Binaenaleyh asıl hizmeti yapan ve o ücrete müstahak olanlar dururken o dairenin âmiri, âmirinin âmiri, veznedarı ve saire gibi birtakım kimselere verilmesini doğru bulmam, asıl iş görenler kimlerse bu paranın o gibilere tevziini rica ediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Komisyonda bunları görüşürken şu mahzurlar belirdi. Eğer muayyen ve giden memurlara bunu tevzi edelim diyecek olursak o zaman âmirler kendileri gidecek, diğer memurlara imkân kalmıyacaktır. Halbuki keşfe bir memurun gitmesiyle geri kalan işleri dairede kalan memurlar ifa etmektedir. Bu itibarla süiistimali önliyecektir. Zaten evvelki kanunun hükmünü buraya aynen aldık.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Mesele yok teklifimi geri alıyorum.

BAŞKAN — Teklif geri alınmıştır. Maddeyi oyunuza arzediyorum, Kabul buyuranlar.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Altıncı Kısım

Nüfus muamelelerinden alınacak harçlar

Mevzu ve tarife

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Nüfus muamelelerinden bu kanuna ekli (6) sayılı tarife gereğince harç alınır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yedinci Kısım

Konsolosluk muamelelerinden alınacak harçlar

Birinci Bölüm

Mevzu ve tarife

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti muvazzaf ve fahrî konsoloslukları ile icabında Türkiye menfaatlerini deruhde eden yabancı devlet muvazzaf ve fahrî konsoloslukları tarafından yapılacak konsolosluk muamelelerinden bu kanuna ekli (7) sayılı tarife gereğince harç alınır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

İstisna ve muaflıklar

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı muameleler konsolosluk harçlarına tâbi değildir :

a) Yabancı memleketlerde tahsil ve tetkik için bulunan talebelerle resmî bir vazife veya Devletçe tedavi veya hava değişimine gönderilmesi sebebiyle bulunduğu sırada ölen milletvekilleri, askerî ve sivil memurlar, subaylar ve alelûmum erlerin ve Türk mürettebatının terekelerinin tesbit, tahsil, muhafaza ve irsali ve bu işlere ait sair muameleler,

b) Doğum ve ölüm ilmühaberleri,

c) Konsoloslukların salâhiyetleri dâhiline giren askerî muamelelere ait her türlü evrak tanzim veya tasdikı,

ç) Talebe müfettişliği bulunmıyan mahallerde müfettişlik vazifesi gören konsoloslukların bu işe mütaallik olarak tanzim ve tasdik edecekleri evrak,

d) Mahallî rayice göre kıymetleri (100) Türk lirasına kadar olan ticari eşyaya ait menşe şahadetnamelerinin vize ve tasdikı.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Noter işleri

SEKSENİNCİ MADDE — Konsoloslar tarafından görülecek noter işlerinde, bu kanunun noter harçlarına ait hükümleri ile buna ait (3) sayılı tarife gereğince harç alınır. Ancak bu kanunun noterlere ait ücret ve beyiyelere mütaallik (57) nci maddesi hükmü konsoloslar hakkında tatbik olunmaz.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

Harcın hangi para ile ödeneceği

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Harçlar Maliye ve Dışişleri Bakanlıklarınca hazırlanan fiyat cetveline göre tarifede yazılı Türk parasının tekabül ettiği mahallî para ile ödenir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

Beşinci Bölüm

Dışişleri Bakanlığının salâhiyeti

SEKSEN İKİNCİ MADDE — Yabancı devletler konsolosluklarınca Türklerden alınan konsolosluk harçları tarifede yazılı harçlardan fazla olduğu takdirde, Dışişleri Bakanlığı, mukabele bilmisil olarak o devletler uyruklarından aynı miktarda konsolosluk harçları almaya yetkilidir

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

Altıncı Bölüm

Zaruri masraflar

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Kanuna göre alınması icabeden harçlardan maada, muhafaza ücreti, hakem, hesap görme, bilirkişi, yolluk ve saire gibi harca tâbi muamelât için yapılması zaruri masraflar, alâkalılar tarafından peşin olarak ödenir.

Kitasiye veya diğer büro giderleri için masraf namiyle birşey alınmaz.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

Sekizinci kısım

Pasaport ve vize işleriyle ikamet tezkerelerinden ve Dışişleri Bakanlığı tasdik muamelelerinden alınacak harçlar

Birinci Bölüm

Mevzu ve tarife

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Pasaport ve vize işleriyle, yabancılara verilecek ikamet tezkerelerinden ve Dışişleri Bakanlığı tasdik muamelelerinden bu kanuna ekli (8) sayılı tarife gereğince harç alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir..

İkinci Bölüm

Muaflıklar

I

Pasaport ve vize harçları

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Pasaport Kanunu hükümlerine uygun olarak verilecek aşağıda yazılı pasaportlar pasaport ve vize harçlarından muaftır :

a) Pasaport Kanunu hükümlerine uygun olarak verilecek diplomatik pasaportlar, hususi pasaportlar ve hizmet pasaportları,

b) Yabancı memleketlere munhasıran tahsil için gideceklere gerek Türkiye'den çıkarken ve gerekse yabancı memleketlerde tahsillerini ikmal edinciye kadar verilecek pasaportlar,

c) Yabancı memleketlerde yoksul kalmış oldukları sabit olan Türk vatandaşlarına Türkiye Cumhuriyeti konsoloslukları tarafından munhasıran Türkiye'ye dönüş yolculuğu için muteber olmak ve veriliş tarihinden itibaren en fazla bir ay içinde kullanılmak üzere verilecek pasaportlar,

ç) Seyahatleri Türkiye için kültürel, ticari veya sosyal bir menfaat temin edecek mahiyette bulunduğu sabit olanlarla, Millî Eğitim Bakanlığının müsaadesiyle ilmî tetkiklerde bulunmak veya yabancı memleketlerde yapılacak spor temas ve müsabakalarına iştirak etmek üzere kafile halinde gezi yapacak öğretmen, öğrenci ve sporculara verilecek pasaportlar.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir..

SEKSEN ALTINCI MADDE — Pasaportların refakat hanesinde kayıtlı olanlardan ayrıca pasaport ve vize harcı alınmaz.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir..

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Millî veya milletlerarası tarih, kültür ve güzel sanatlar şenlikleri ve festivalleri, spor müsabakaları kongreler ve konferanslar, sergi ve panayırlar münasebetiyle Türkiye'ye gelecek veya başka memleketlerde vukubulacak aynı mahiyetteki milletlerarası gösterilerde bulunmak veya bunlara katılmak için Türkiyeden transit geçeceklere harçsız vize verilir. Bakanlar Kurulunca tâyin olunacak yerlere turizm, tedavi veya hava değiştirme maksadiyle geleceklere de tesbit edilen şartlara bağlı olmak üzere harçsız vize verilir. Bu maddede yazılı giriş vizeleri (turist) damgasını taşıyacaktır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

II

İkamet tezkeresi harçları

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı yabancılara ikamet tezkeresi harçsız olarak verilir:

a) Türk okullarında veya fakültelerinde okuyan öğrenciler,

b) Munhasıran gazete muhabirliği yapanlar,

c) Devlet, il özel idareleri, belediyeler, İktisadi Devlet Teşekkülleri ve bunlara bağlı resmî müesseseler tarafından istihdam edilen profesör ve uzmanlarla iş sahibi olmıyan eşleri ve çocukları,

ç) Malî durumlarının bozuk olduğuna ikamet tezkeresi vermeye yetkili makamlarca kanaat getirilen mülteciler.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştinr.

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Türkiye'deki yabancı konsolosluk müstahdemleriyle, bu konsoloslukların meslekten olan memurları yanında ikamet etmek suretiyle hizmetlerinde bulunan yabancılara verilecek ikamet tezkerelerinden mütekabiliyet şartiyle harç alınmaz.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştinr.

III

Tasdik harçları

DOKSANINCI MADDE — Yabancı memleketlerde Türk konsoloslukları tarafından tanzim veya tasdik olunan evrakın Dışişleri Bakanlığınca tasdikından harç alınmaz.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştinr.

Üçüncü Bölüm

Müteferrik hükümler

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Müddetinin sona ermesi sebebiyle yenilenen ikamet tezkerelerinden yeniden harç alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştinr.

DOKSAN İKİNCİ MADDE — Kaybolan ikamet tezkereleri harca tâbi ise yerine alınacak ikamet tezkerelerinden tam harç alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştinr.

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Dışişleri Bakanlığınca alınacak tasdik harçlarını mütekabiliyet esasına göre bâzı devletler tebaası hakkında artırmaya ve icabında haddi asliye irca etmeye mezkûr Bakanlık yetkilidir.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

Cezalar

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Kanunlar veya anlaşmalarla vize harcı ödemekten muaf tutulmamış bulunan yabancılardan Türkiye sınırlarına vizesiz gidip de Türkiye'ye girmelerine müsaade olunanlar vize harcını iki kat olarak girişlerinde ödemeye mecburdurlar. Vize vermeye yetkili bir Türk makamı bulunmıyan memleketlerden gelip de seyahatlerinin şekli icabı olarak yolda da vize temin edemedikleri sabit olanlardan vize harcı zamsız olarak alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Kanuni müddet geçtikten sonra kendiliğinden ikamet tezkeresi almak üzere müracaat edenlerden geçmiş senelere ait ikamet tezkeresi harçları iki kat ve bu müddet geçtiği halde kendiliğinden müracaat etmiyerek bu durumları zabıtaca tesbit olunanların geçmiş seneler ikamet tezkeresi harçları 3 kat olarak alınır. Müddeti biten ikamet tezkeresini yenilemek üzere kanuni müddet geçtikten sonra kendiliğinden müracaat edenlerden geçmiş seneler ikamet tezkeresi karçları iki kat ve bu müddet geçtiği halde müracaat etmiyerek bu durumları zabıtaca tesbit olunanlardan geçmiş seneler ikamet tezkeresi harçları üç kat olarak alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Dokuzuncu Kısım

Tâbiiyet muamelelerinden alınacak harçlar

Birinci Bölüm

Mevzu ve tarife

DOKSAN ALTINCI MADDE — Tâbiiyet muamelelerinden bu kanuna ekli (9) sayılı tarife gereğince harç alınır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

Muaflıklar

DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı şahıslar ve aileleri efradı harçtan muaftır:

I - Türkiye'ye geldikleri tarihten itibaren iki yıl içinde Türk vatandaşlığına kabullerini istemeleri şartiyle:

a) Göçmenler,

b) Göçmenliği kabul edilen mülteciler,

c) Serbest göçmenler,

ç) Türk soyundan olup da göçmen ve mülteci sıfatiyle olmaksızın Türkiye'ye gelenlerden yoksul oldukları sabit olanlar,

II - Vatandaşlık Kanunu hükümlerine göre fevkalâde olarak vatandaşlığa alınacaklardan Bakanlar Kurulu kararı ile harçsız alınması tensip edilenler.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Onuncu Kısım

Ruhsatnameler, ihtısas ve izin vesikaları, ihtira beratları, alâmeti farikalar, telif hakları, imtiyazlar, diplomalar ve tasdiknameler, şahadetnameler ve satış tezkereleri ve bunlara benzer vesikalardan alınacak harçlar

Birinci Bölüm

Mevzu ve tarife

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Muhtelif kanun, nizam ve talimatlar gereğince verilecek ruhsatname, ihtısas ve izin vesikaları, ihtira beratları, alâmeti farikalar, telif hakları, imtiyazlar, diplomalar, tasdikname ve şahadetnameler ve satış tezkereleri ve buna benzer vesikalardan bu kanuna ekli (10) sayılı tarife gereğince harç alınır.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — 98 nci madde şu şekli almaktadır: «Muhtelif kanun, nizam ve talimatlar gereğince verilecek ruhsatname, ihtısas ve izin vesikaları, ihtira beratları, markalar, imtiyazlar, diplomalar, tasdikname ve şahadetnameler ve satış tezkereleri ve bunlara benzer vesikalardan bu kanuna ekli (10) sayılı tarife gereğince harç alınır.»

Burada yapılan değişiklik şudur: «Alâmeti farika» «Marka» olarak tashih edilmekte ve «Telif hakları» Fikir Hakları Kanununa göre tescile tâbi olmadığından tasarıdan çıkarılmıştır.

BAŞKAN — Daha evvelce önerge vermiş bulunanlar bu şekle göre önergelerini ıslah buyuruyorlar mı?

(Komisyonun teklif ettiği madde tekrar okundu)

BAŞKAN — Bu madde hakkında verilmiş olan önergeleri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

(98) nci maddeye ilişik 10 sayılı tarifenin, maden arama ruhsatnameleri kısmındaki 38 sıra numaralı (Maden arama ruhsatnamelerinden) alınması istenen 100 lira harcın 50 lira, 39 ncu sıradaki 200 liranın 100 lira, 40 ncı sıradaki 2 000 liranın 1 000 lira olarak tadilini aşağıdaki mucip sebebe binaen arz ve teklif eylerim.

1. Hususi teşebbüsü teşvik,
2. Döviz membalarını tahkim,
3. Arayıcılara kolaylık imkânı,
4. Az sermayeli ve fakat gayretli arayıcıları tahrik ve teşvik,
5. İktisadi inkişaf ve kalkınmaya âzami yardım ve kolaylık göstermek gerektiği ve bu mevzularda dünyanın her yerinde teşvikkâr hükümler bulunması ve alât ve edevat yardımları bile yapılması nazara alınmak icabetmektedir. Hal böyle olmak icabederken konulan miktarları çok fazla sıkıcı ve tazyik ve tahdit edici mahiyette görülmektedir.

Yüksek takdirlerine arzeylerim.

Kayseri Milletvekili
İ. Kirazoğlu

BAŞKAN — Önergeleri okutuyorum:

Yüksek Başkanlığa

Tasarının 98 nci maddesinde bahsi geçen (10) sayılı tarifenin «maden arama ve işletme ruhsatname» harçlarının aşağıdaki şekilde değiştirilmelerini arz ve teklif ederim.

Siird Milletvekili
Baki Erden

Tarife (10)

Sıra No.	Muamelenin nev'i	Alınacak Harç Lira
38	Maden arama ruhsatnameleri	50
39	Kısa vâdeli olup Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca verilen maden işletme ruhsatnameleri	100
40	Uzun vâdeli olup Bakanlar Kurulunca ihale edilen maden işletme imtiyazları	1 000

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Arkadaşlar, maden arama ve işletme işlerinde âzami kolaylığın gösterilmesi parti programımızın icaplarıdır. Bunları nazarı dikkate alan komisyon maden arama ruhsatnamesi işlerinde Hükümetten gelen tasarıya göre 250 lira harç alınması lâzımgelirken bunu tamamiyle başı boş bırakmamak için 100 liraya indirmiştir.

Kısa vâdeli - 15 sene - olup da Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca verilen maden işletme ruhsatnamelerinden 5 000 lira harç almayı düşünmüşken 200 lira, Bakanlar Kurulunca kısa vâdeden sonra ihale edilen 99 senelik maden iş-

letme imtiyazlarından 2 000 lira harç alınması komisyonca tesbit edilmiştir. Bu harçlar madencilerimizi, maden işi yapan vatandaşlarımızı sıkacak durumda değildir. Başka memleketlerdeki asgari tarifeleri emsal alıyorlarsa tesbit edilen bu tarifelerin çok üstünde harç alınmaktadır.

BAKİ ERDEN (Siird) — Muhterem arkadaşlar, bizim için mukayeseye esas olan şey, Hükümetin teklifi ile komisyonun teklifi değil, eski metinle şimdi teklif edilen hükümlerdir. Malûmunuz olduğu üzere bu üç sıra numaramsdakiler eskisinin aynıdır. Hepiniz takdir edersiniz ki maden arama ve işletme meselesi bizim için çok önemli ve millî bir dâva halindedir. Maden aramak demek, neticesi ve âkıbeti belli olmıyan bir iş için bir sürü masraf yapmak demektir. Bugün mer'i olan kanuna göre maden arayıp bulana işletme hakkı da verilmiyeceğine göre, bu arkadaşların mâruz kaldıkları masraflara mukabil olarak kendilerini bir hayli para vermeye mecbur ediyoruz onları.

Sevgili arkadaşlarım, gerek küçük maden arayıcılarını ve işletmecilerini korumak bakımından ve gerek umumiyetin bu mevzuu memleketimizde lâyık olduğu ehemmiyetle ele alması bakımından bir teklif yapmış bulunuyoruz. Teklifimizde, komisyonun teklif ettiği miktarın % 50 sinin tenzil edilmesini istemekteyiz.

Aziz arkadaşlar, maden arama meselesinde esasen Hazinenin menfaatini temin eden şey; arama esnasında alacağı harç değildir. Madeni arayıp bulduktan sonra Hazinenin menfaati sağlanacaktır. Bu teklifimizin maddi kıymetinden ziyade, mânevi bir kıymeti vardır. Hükümetimizin programı da bunu icabettirmektedir Sırf sembolik bir jest olacaktır.

Aziz arkadaşlarım; bugün Hükümetimizin elinde olan Maden Kanunu da vatandaşlara bu sahada kolaylık temin edecek bir ruh ile ele alınmış bulunmaktadır. Ufak bir hareketle yakında huzurunuza gelecek kanunu da şimdiden teşvik etmek bakımından ve madencilerimizi teşvik etmek bakımından ve memlekette döviz ve saire temini gibi müspet netice doğurabilecek olan bu hareketleri zedelememek bakımından teklifimizin kabulünü rica ederim.

Aziz arkadaşlarım; esasen maden işleriyle iştigal eden vatandaşların sayısı da nihayet mahduttur. Hazine bunu yapmakla büyük bir fedakârlığa katlanmış olmıyacaktır.

Teklifimizin kabulünü arz ve istirham ederim efendim.

BAŞKAN — Maddede bahsi geçen maden arama ve işletmelerine ait ruhsatname cetveli vardır. Okuyacağız.

(Tasarıya bağlı 10 sayılı tarife okundu)

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim; harç hükümlerinin vaz'ında tamamen ilmî esaslara riayet edilmiştir. Bugün maden arayıcıları, bir macera halinde, bu işe atılmak için bir ruhsatname aldıktan sonra iki sene arazi üzerinde tasarrufta bulunmakta veya yüksek fiyatla muayyen şirketlere satmaktadırlar. Esasen eskiden alınmakta olan harçlar bu miktarın pek de altında değildi; altın olarak yirmi liraya kadardı. Bizim tâyin ettiğimiz harç miktarı ise 100 liradır. Keza, kısa vâdeli, meselâ 15 senelik bir işletme ruhsatnamesi almak için 200 lira harç vermek çok yerindedir, yani 15 senelik bir işletme ruhsatnamesi alabilmek için 200 lira harç vermek çok değildir. Mademki madeni bulmuştur, onu işletecektir. 15 sene işletmiş, bakmış ki, maden zengin, verebilecek, tesisat da üstünde, 99 sene için bunun imtiyazını almak ve devam ettirmek istiyor, o takdirde zengin olan bu maden için, niçin 2 000 lira harç vermesin? (Doğru sesleri)

YUSUF AYSAL (Kütahya) — Türkiye'de daha başlamadı.

KARMA KOMİSYON ADINA İZZET AKÇAL (Devamla) — Türkiye'de daha başlamadı diyen arkadaşıma misal verebilirim: Tavşanlı Dağardı krom madeni yüksek bir fiyatla elden ele geçmektedir. Hem de 20 sene işletildikten sonra.

YUSUF AYSAL (Kütahya) — Geçirdiği safhalar?.. Daha yeni verimli bir hale geldi. O arazi benim mıntıkamdır bilirim.

BAHA AKŞİT (Denizli) — Muhterem arkadaşlar, Maden Arama işini sayın sözcü, bir macera olarak vasıflandırdı. Bence keyfiyet böyle değildir.

Bir memlekette maden arayıcısı denilen zümre bulunmazsa dağda kimse madeni bulamaz. Bunu bulmak için bu gibi arayıcılara ihtiyaç olduğu kanaatindeyim. Toprağın altında ne bulunduğunu müracaat eden bilir. Araştırmalar yapmadan önce ruhsat alınır. Toprağın altındaki madenler emarelere müsteniden bulunur. Bunun

için arama ruhsat harcının 100 lira olması çok yüksektir. Bu arayıcılara ruhsat harcında ne kadar kolaylık gösterir ve az harç alırsak o kadar arayıcı miktarını çoğaltmış ve bu şekilde de maden bulma imkânlarını çoğaltmış oluruz. Maden arayıcılarından alınacak ruhsat harcının 50 lira olarak tesbitini teklif ediyorum.

İşletme bu şekilde değildir. Maden ruhsatı alınır aranır, bulunur, işletmek için müracaat edilir. İşletme için 200 lira gibi bir harç uygun olabilir, fakat ruhsat almak için 100 lira harç vermek bence çok fazladır. Bu, bizim maden politikamıza da hiç uygun düşmez. Bu husus için bir önerge takdim ediyorum; kabulünü rica ederim. Çünkü arama işi ne kadar kolay olursa, maden politikamız da o kadar kolaylıkla tahakkuk ettirilmiş olur. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Saat 13 olmuştur, vakit tamamdır.

Saat 15 te toplanılmak üzere oturumu kapatıyorum.

Kapanma saati : 13

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,10

BAŞKAN — Başkanvekili Fikri Apaydın

KÂTİPLER : Sedat Baran (Çorum), İbrahim Kirazoğlu (Kayseri)

BAŞKAN — Yoklama yapacağız.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Oturumu açıyorum.

Harçlar Kanunu tasarısının 98 nci maddesinden itibaren görüşmelere başlıyoruz. Ve 98 nci maddeyi tekrar okuyoruz.

(Madde 98 okundu)

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?

ZİHNİ URAL (Çoruh) — Muhterem arkadaşlar, tam 40 seneye yakın bir müddetten beri bu milletin başına belâ olmuş bir Taş ocakları Nizamnamesi vardır.

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Komisyon, Taş ocakları Nizamnamesini çıkartmıştır, buraya dâhil değildir.

ZİHNİ URAL (Devamla) — O halde mesele yoktur.

BAŞKAN — Başka söz istiyen yoktur. Yalnız bu maddeye ait önergeler vardır, okutuyorum.

(Kayseri Milletvekili İbrahim Kirazoğlu'nun önergesi tekrar okundu)

(Siird Milletvekili Baki Erden'in önergesi tekrar okundu)

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebeplerden dolayı 98 nci maddede yazılı maden arama ruhsatnamelerinden alınacak harcın elli lira olarak kabulünü arz ve teklif ederim.

Denizli Milletvekili
Baha Akşit

BAŞKAN — Önergeler hakkında komisyon konuşacak mı?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim tasarının bu maddeleri üzerinde komisyonca yapılan çalışmalar, bilhassa bu işlerde istisası olan milletvekili arkadaşlarımız çağırılarak, huzurlarında konuşmalarımız yapılmış ve mütalâaları alınmıştır. Birçok memleketlerin mevzuatı da tetkik edildikten sonra en avantajlı rakamlar teklif cetveline konmuştur. Maden arama ruhsatnamelerinden, biz her dağa çıkan, her tarladan gezenden, bir harç almamaktayız. Maden bulmuştur, kazmayı vurmuştur, iki sene müddetle o mahalde tasarrufta bulunacaktır, bu şahıstan 100 lira harç almaktayız. İki sene müddetle orada başka bir şahıs arama yapamıyacak, kazma vuramıyacaktır. İki sene gibi bir müddet burada tasarrufatta bulunacak ve işletmeye imkân bulacak şahıstan 200 lira gibi cüzi bir harç almaktayız. İki sene çalışacak, orada maden ol-

duğuna tamamiyle kaani olduktan sonra 15 sene müddetle orada işletme yapacaktır. Bundan da 200 lira gibi bir hak istiyoruz. 15 sene çalıştırmış, 99 sene çalıştıracağım diyor. Elbette maddenin verimli olduğuna kanaat getirmiştir. İşte bundan da 2 000 lira gibi cüzi bir harç almaktayız. Madenci arkadaşımız Giresun Milletvekili Hamdi Bozbağ bu miktarların hattâ düşük olduğunu salâhiyetle söylemiş bulunuyor. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Yani okunan her üç önergeye iştirak etmiyor, komisyon.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Evet.

BAHA AKŞİT (Denizli) — Muhterem arkadaşlar, sayın komisyon başkanı konuştuktan sonra huzurunuza tekrar gelip sizi tasdi ettiğimden dolayı affınızı dilerim. Maden arama ruhsatı, her hangi bir yerde şüphe üzerine yapılan müracaat neticesinde arama yapılmasına mahsus alınan bir ruhsattır. Bu itibarla bunun harcının fazla olması, arayıcıların müşkül durumda kalmasına sebep olur ve onun için teşebbüse geçmesine mâni olabilir.

Halbuki bizim maden politikamız esasen bu gibi işleri kolaylaştırmaktır. Öğleden evvelki konuşmada komisyon sözcüsü arkadaşımız bu işin bir nevi macera olduğunu ifade ettiler. Maden aranabilmesi için icabeden bütün kolaylıklar gösterilir ve her şey yapılırsa maden bulunabilir, arkadaşlar. Büyük sermaye sahibi olan insanlar madenleri, birer, birer dağları gezerek aramazlar. Maden aranması ve bulunması için ne kadar kolay ruhsatiye verilirse neticeleri o kadar iyi olur. Diyorlar ki, ruhsat ile iki sene için saha kapalı kalıyor. Bir mahzur mütalâa edilirse, bunun için tedbirler alınabilir. İşletme için verilecek ruhsatta 200 lira alınabilir, fakat arama ruhsatı için kabil olan kolaylığın gösterilmesi icabeder.

Takdir yüksek heyetinizindir.

BAŞKAN — Baki Erden arkadaşımızın değiştirgesini tekrar okutuyorum.

(Tekrar okundu)

BAŞKAN — Kirazoğlu arkadaşımızın değiştirgeleri de aynı mahiyettedir. Değiştirgeleri reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar.. Etmiyenler.. Kabul edilmemiştir.

Akşit arkadaşımızın değiştiregesini tekrar okutuyorum.

(Tekrar okundu)

BAŞKAN — Değiştirgeyi dikkate alanlar lûtfen işaret versinler... Almıyanlar...

Efendim, özür dilerim; değiştirgeyi kabul edenler... lûtfen ayağa kalksınlar... Kabul etmiyenler ayağa kalksınlar.. Değiştirge kabul edilmiştir, efendim. (Alkışlar).

Komisyonun, tarifede buna göre değişiklik yapması lâzımdır.

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — 50 lira olarak kabul ediyoruz.

Onuncu Kısım

Ruhsatnameler, ihtısas ve izin vesikaları, ihtira beratları, marka hakları, imtiyazlar, diplomalar ve tasdiknameler, şahadetnameler ve satış tezkereleri ve bunlara benzer vesikalardan alınacak harçlar

Birinci Bölüm

Mevzu ve tarife

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Muhtelif kanun, nizam ve talimatnameler gereğince verilecek ruhsatname, ihtısas ve izin vesikaları, ihtira beratları, markalar, imtiyazlar, diplomalar, tasdikname ve şahadetnameler ve satış tezkereleri ve bunlara benzer vesikalardan bu kanuna ekli (10) sayılı tarife gereğince harç alınır.

BAŞKAN — Maddeyi değişikliği ile oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

Müteferrik hükümler

DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Bu kanunda ve ekli tarifelerde hilâfına hüküm bulunmıyan hallerde bu kısımda yazılı olup harca tâbi tutulmuş olan evrak ve vesikaların tecdidinde veya devir suretiyle başkalarına intikalinde ve her hangi bir sebeple iptal edildikten sonra yenilenmeleri halinde tekrar tam harç alınır. Beratlı bir ihtiranın tadil ve ıslahı veya yapılacak ilâveler için verilecek tasdikname yerine yeni bir berat istenirse yeniden harç alınır.

Maden arama ve işletme ruhsatnameleri ile imtiyazlarının devrinde yarı harç alınır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Oyunuza arzediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

YÜZÜNCÜ MADDE — Zayiinden alınacak evrak ve vesikalar kaybolan asıllarının müd-

deti kadar muteberdir. Senelik harca tâbi olanlar sene ortasında alınırsa ancak verildiği malî yılın sonuna kadar muteber olurlar. Kanunlarda hilâfı yazılı olmadıkça her yıl alınacak harçlarda yıl küsurları tam sene gibi harca tâbidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

YÜZ BİRİNCİ MADDE — Alâkalıların kusuru olmaksızın Devlet tarafından görülen her hangi lüzuma binaen iptal edilen evrak ve vesikalar için evvelce alınmış harçlar iki sene içinde ve talep üzerine geri verilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler.. Kabul etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

YÜZ İKİNCİ MADDE — Diploma harcı alınmadıkça resmî veya hususi daire ve müesseselere mezuniyete ait yazılar yazılmıyacağı gibi buna ait bir vesika da verilemez.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Oyunuza arzediyorum. Maddeyi kabul buyuranlar.. Kabul etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Yabancı memleketlerde tahsillerini yapmış olanların tahsil derecelerinin Türkiye'deki muadeletinin tasdikından Türkiye'deki muadil tahsil diplomasından alınan harç kadar harç alınır.

BAŞKAN — Hâdi Hüsman.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Yabancı memleketlere tahsile gönderilenlerin pasaportlarının, vize harcından tamamiyle muaf tutulduğunu tasarıda görüyoruz. Demek ki bu gibi vatandaşlar yabancı memleketlerde tahsil yapmak için teşvik ediliyorlar. Orada tahsillerini ikmal ettikten sonra, diplomalarını alıp memlekete geldikleri zaman bu diplomaların sadece memleket içindeki müesseselerden hangi tahsil derecesine muadil olduğunu tasdik etmek için, memleket içinde ona muadil tahsil diplomasından alınan harç kadar harç alınacağı ilâve ediliyor. Vatandaş yabancı memleketlerde, vize tasdiknameleri, veya mektebi bitirdiğine dair alacağı vesikalar için masraf ihtiyar etmiştir. Buraya geldikleri zaman alâkalı daire, yalnız bunun hangisinin meslek veya ilim müessesesine muadil olduğunu sadece tasdik edecektir. Bu itibarla bu vatandaşlardan hiç olmazsa yarım nispetinde resim alınmasını bendeniz muvafık görüyorum. Bu hususta bir önerge takdim ediyorum. Kabulünü rica ederim.

BAŞKAN — Komisyon noktai nazarını bildirecektir.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Sayın arkadaşlar, bu madde üzerinde komisyonda aynı noktai nazarı ileri süren arkadaşlar oldu. Biz bunun üzerinde görüşme yaptık. Tahsile gidenlerin teşvik görmesi tabiîdir. Fakat tahsilini ikmal ettikten sonra Türkiye'ye gelip de Türkiye'deki aynı derecede mektepten mezun olanlardan farklı bir muameleye tâbi tutulması adalete uymamaktadır. Türkiye'de mektebi bitiriyor, harç veriyor. Yabancı memleketlerde mektebini bitiren bir kimse de Türkiye'ye geliyor, aynı işe girmek istiyor, Birisinden harcın alınması, diğerinden alınmaması bir tefrik yapmak olur, ki bunu komisyon mahzurlu görmüştür. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

BAŞKAN — Komisyon sözcüsüne söz teveih olunuyor.

PERTEV ARAT (İzmir) — Yabancı memleketlerde tahsil edenler orada diploma harcı veriyorlar. İkinci bir defa burada alınması nasıl olur?.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Efendim burada alınan harç tasdikten dolayıdır. Şimdi şu vaziyet vardır: Bizde yüksek mektebi bitirdikten sonra eğer mesleke intisap ediyorsa ruhsat harcı vermektedir. Şimdi yabancı mekteplerden gelenlerden harç almazsak, bir kısmından almış, diğerinden almamış oluruz ki, adaletsizlik olur. Bu itibarla arkadaşımız tatmin edileceklerdir.

BAŞKAN — Değiştirgeyi okuyoruz efendim.

Yüksek Başkanlığa

103 ncü maddedeki diploma harcının yarı nispette alınmasını teklif ederim.

İstanbul Milletvekili
Hâdi Hüsman

BAŞKAN — Önergeyi dikkate alanlar işaret buyursunlar... Almıyanlar... Değiştirge kabul edilmemiştir.

Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kısımda yazılı olup sınıfa göre harca tâbi tutulmuş olan işlerde sınıf dereceleri harç mevzuu olan muameleyi yapan makamlar tarafından tâyin olunur.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul buyuranlar... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Vâdesi gelen berat harcı yıllık taksiti vâde gününü takip eden bir sene içinde iki misli zammı ile birlikte ödenebilir. Bu müddet içinde taksit ve zammı ödenmediği takdirde berat hükümden düşer.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul buyuranlar... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

On birinci kısım

Kısımlar arasında müşterek hükümler

Birinci Bölüm

Genel muaflıklar

YÜZ ALTINCI MADDE — Hususi kanunlarla harçtan muaf tutulan şahıslarla istisna edilen muamelelerden harç alınmaz.

İlgili şahıslar Nüfus Kanununa göre açtıkları yaş, kayıt, ad ve soyadı tashihi dâvalarında bu muaflıktan faydalanmazlar.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Komisyondan bir sualim var. Kanun tasarısındaki gerek Hükümet, gerekse komisyon gerekçesinde harçları tâyin eden ve birçok kanunlarda yer alan kayıtların tevhit edildiğinden, badema harç esaslarında, harç tatbikatında bu kanunun esas olacağından bâhis fıkralar vardır. Bu itibarla bütün muafiyet hükümleri de 9 kısımda bu tasarıda yer almıştır. Bunun dışında, hangi kanunlarda harçtan veya resimden muaf olacağına dair hükümler vardır ve yaşamaktadır? Eğer hakikaten böyle hükümler varsa onları da bu muafiyetler arasına almak mümkün değil midir? Bir kanunda yer almasını temin için.

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Efendim, aynı görüş üzerinde de duruldu. Bütün hususi kanunları birleştirmek imkânı yoktur. Bundan sonra da çıkacak hususi kanunlar vardır.

Arkadaşlar dediler ki; harçlar için yapılan tadiller mutlaka bu kanuna sokulmalıdır. Biz de, kanuni mecburiyetle, kanun yapma tarzını böyle bir mecburiyet altına sokmayı hukuk bakımından mahzurlu gördük. Vekâletler daimî temas halindedir. Bakanlar Kurulu bunu göz önünde bulunduracaktır. Harçlarla ilgili tadiller yapıldıkça bu Harçlar Kanununda değişiklik yapılması tabiîdir. Fakat biz bunu kanuni bir mecburiyet haline sokmak için kendimizde yetki göremedik.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Mademki bâzı kanunlarda yer alan istisnai bir hüküm yotur. O halde istikbale muzaf vaziyeti kurtarmak için mi bu hüküm konmuştur?

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Halen vardır ve istikbale de muzaftır.

NECİP BİLGE (Niğde) — 106 ncı maddenin ikinci fıkrasında (tashih) kelimesine muzaf olarak (yaş kayıt, ad ve soyadı) kelimeleri de geçmektedir. Yaş tashih edildiği gibi kayıtlarda da tashih yapılır. Soyadları tashih edilmekle beraber değiştirilir de, o halde «tashih» kelimesi de değiştirmeye de mâtuf mudur, değil midir? Bunu da şümulü içerisine almış mıdır?

BAŞKAN — Zapta geçmesi bakımından faydalıdır.

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Değiştirmek buna dâhil değildir.

BAŞKAN — 106 ncı maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

YÜZ YEDİNCİ MADDE — Yabancı devletlerin Türkiye'de bulunan elçi, maslahatgüzar ve konsolosları ile, elçilik ve konsoloslukların mensup olan ve o memleketin uyrukluğunda bulunan memurların ve Türkiye'de resmî bir göreve memur edilenlerin bu sıfatlarından dolayı yapacakları her nevi muameleler karşılıklı olmak şartiyle bu kanunda yazılı harçlardan muaftır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur, kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

Harçları ödemekle mükellef olanlar

YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Kanunlarda hilâfına hüküm bulunmadıkça, bu kanuna göre alınacak harçlar dâvayı açan veya harca mevzu olan muameleyi talebeden şahıslar tarafından ödenir.

Vasinin hesabının görülmesi dolayısiyle alı-

hacak harçlar vesayet altındaki şahsa izafeten vasiden ve ceza ilâmlarına ait harçlar mahkûmlardan alınır. Her hangi bir talep olmaksızın re'sen yapılacak muamelelere ait harçlar, hilâfına hüküm bulunmadıkça lehine muamele yapılan şahıslardan alınır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Harçları almaya yetkili daireler

YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Hilâfına sarahat bulunmıyan hallerde, bu kanuna göre alınacak harçlar harca mevzu olan muameleleri yapan daireler tarafından tahsil olunur.

Maliye Bakanlığı lüzum gördüğü takdirde harçları doğrudan doğruya malsandıklarınca tahsil ettirmeye yetkilidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

Genel esaslar

YÜZ ONUNCU MADDE — Kaydiye harcına tâbi olan evraktan bir kere kayıt harcı alındıktan sonra evrak diğer bir husus için yeniden ibraz olunursa kaydiye harcı tekrar alınır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Harçlar sayfa üzerine hesap edildiği ahvalde 20 satır bir sayfa ve 50 harf bir satır itibar olunur.

Son sayfa 20 satırdan eksik olsa da bir sayfa sayılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

YÜZ ON İKİNCN MADDE — Bu kanuna ekli tarifelerde kıymet veya bedele göre müterakki nispet üzerinden harca tâbi tutulmuş olan muamelelere ait harçların tahakkuk ve tahsilinden sonra yeni bir kıymet veya bedel farkı tesbit olunduğu takdirde, harç eski kıymet veya bedele sonradan tesbit olunan farkın ilâvesiyle bulunacak yekûn üzerinden yeniden hesablanır. ve evvelce alınmış olan harç tenzil ve bakıyesi tahsil olunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunda yazılı kıymet takdir işleri Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre servet takdiri işlerini gören komisyonlar tarafından yapılır. Takdir suretiyle bulunacak kıymetler takdir tarihinden itibaren iki sene müddetle, diğer muamelelerde de harç matrahı olarak kabul edilir. Bu müddet geçtikten sonra yapılacak muameleler için yeniden kıymet takdiri lâzımdır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler. . . Kabul etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Hilâfı bu kanunda yazılı olmadıkça yabancı memleket paraları üzerinden cereyan eden muamelelerde, yabancı para Maliye Bakanlığınca her altı ayda bir tesbit ve ilân olunan listeye göre Türk parasına çevrilerek harç bunun üzerinden hesaplanır. Ecnebi madenî paralarına bu kanunda yazılı şekilde kıymet takdir ettirilir. Maliye Bakanlığınca neşredilen listede bulunmıyan yabancı paralar ile hisse senetleri, tahviller ve sair benzeri evrakın kıymetleri en yakın borsa merkezinden sorularak tesbit olunur. En yakın borsadan öğrenilemiyen kıymetler İstanbul Borsasından sorulur. Bu kıymetler İstanbul Borsası tarafından da tesbit olunmazsa kıymeti malûm olmıyan muameleler gibi maktu harç alınır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler. . . Kabul etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

Beşinci Bölüm

İkmal tarhiyatı ve cezalar

YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunda hususi ceza hükümleri bulunmıyan hallerde alâkalıların noksan harç vermek maksadiyle yaptıkları her hangi bir muamele neticesinde bu kanuna göre alınması gereken harçların noksan alındığı veya hiç alınmadığı zaman aşımı süresi içinde anlaşıldığı takdirde noksan alınmış veya hiç alınmamış olan harç bir kat cezasiyle birlikte tarh ve alâkalılara tebliğ olunur.

Bu kanunda yazılı harçlardan her hangi bi-

rinin yanlış tarife tatbiki veya maddi bir hata neticesinde eksik alındığı veya hiç alınmadığı zaman aşımı süresi içinde anlaşıldığı takdirde noksan alınmış veya hiç alınmamış olan harç tarh ve alâkalılara tebliğ olunur.

Tebliğler Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Altıncı Bölüm

Kanun yolları

YÜZ ON ALTINCI MADDE — Bu kanundaki esaslara göre tarh ve tebliğ olunan harç ve cezalara mükellefler ve takdir kararlarına karşı vergi dairesi tarafından kanun yollarına müracaat halinde Vergi Usul Kanununun vergi ihtilâfları hakkındaki beşinci kitabı hükümleri tatbik olunur.

Konsolonluk harçlarına ait itirazlar konsoloslıklar vasıtası ile Dışişleri Bakanlığına gönderilir ve bu bakanlıkla Maliye Bakanlığı tarafından müştereken tetkik ve katî karara bağlanır.

NECİP BİLGE (Niğde) — İfade bakımından bir tashih rica edeceğim. Bu maddenin son fıkrasında «bu bakanlıkla Maliye Bakanlığı tarafından müştereken tetkik ve kati karara bağlanır» denmektedir. (Tetkik) kelimesinin sonuna (olunur) kelimesini koymak daha muvafık olur. (Müştereken tetkik olunur) denmesi daha doğru olur, kanaatindeyim.

BAŞKAN — (Maliye Bakanlığı tarafından müştereken tetkik olunur ve kati karara bağlanır) diye teklif ediliyor, komisyon kabul ediyor mu?.

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Kabul ediyoruz.

Altıncı Bölüm

Kanun yolları

YÜZ ON ALTINCI MADDE — Bu kanundaki esaslara göre tarh ve tebliğ olunan harç ve cezalara mükellefler ve takdir kararlarına karşı vergi dairesi tarafından kanun yollarına müracaat halinde Vergi Usul Kanununun vergi ihtilâfları hakkındaki beşinci kitabı hükümleri tatbik olunur.

Konsolosluk harçlarına ait itirazlar konsoloslıklar vasıtası ile Dışişleri Bakanlığına gönderilir ve bu bakanlıkla Maliye Bakanlığı tarafından müştereken tetkik olunur ve kati karara bağlanır.

BAŞKAN — Bu tashihli şekliyle maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yedinci Bölüm

Tahsile ait hükümler

YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Bu kanun mucibince alınacak harçlar alâkalı evrak ve vesikalara harç pulu yapıştırmak suretiyle istifa olunur. Pullar, üzerinde tarih konulduktan sonra imzalanmak veya mühürlenmek suretiyle iptal edilir.

Daireler kendilerine gelen evrakta iptal edilmemiş veya yanlış iptal edilmiş olan pulları tarih ve mühürle iptal ederler. Bu iptal yapılmadan evrak muameleye konulmaz.

Noter harçlarına ait pullar alâkalı iş kâğıdının noterliklerde kalacak nüshalarına yapıştırılıp üzerlerine daire mührü basılmak ve tarih ve yevmiye defterinin sıra numarası yazılmak suretiyle iptal edilir.

Defter tasdiki dolayısiyle kullanılacak harç pulları bu defter üzerine yapıştırılarak aynı şekilde iptal olunur.

Konsoloslar, icra ve iflâs memurları ve mahkeme başkâtipleri zimmetle alacakları pullar ile bunlardan yaptıkları sarfiyatı hususi bir deftere kaydetmekle mükelleftirler.

Maliye Bakanlığı lüzum gördüğü ahvalde pulların zımba ile veya başka suretlerle iptaline veya harçların pul ilsakı yerine makbuz mukabilinde tahsiline veya soğuk damga kullanılmasına yetki verebilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Harçların tamamı peşin olarak alınmadıkça harca mevzu olan muamele yapılmaz; kaydiye harcına tâbi evrak ise muameleye konmaz; peşin ilâm harçları alınmadan dâva arzuhali kabul edilmez.

Harca tâbi olan telgraflara ait kaydiye harçları telgrafı kabul eden P. T. T. idarelerince tahsil olunur.

Gerekli harçları tamamen almadan muamele

yapan memurlar harcın ödenmesinden mükellefler ile müteselsilen mesuldürler.

Kadastro harçları tahakkukundan itibaren bir sene içinde ödenir.

5602 sayılı Tapulama Kanununun 60 ve 61 nci maddeleri hükmü mahfuzdur.

Tapulama Kanununa göre tahakkuk etmiş olup tapu kütüğünde mukayyet bulunan kadastro harçlarında gayrimenkuller harcın teminatıdır. ve maliki değiştiği takdirde yeni malikten dâhi tahsil olunabilir.

Kanunen mecburiyet bulunmıyan hallerde dâhi mükellefler istedikleri takdirde alınan harçlara mukabil kendilerine bir makbuz verilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Bu kanuna göre hukuk ve icra işlerinde ilâm harçları ile mahkeme masrafları alâkadarları tarafından kararın verilmesinden itibaren iki ay içinde ödenir. Bu müddet zarfında ödenmiyen harçlar kararı veren mahkeme veya makamlar tarafından bu müddetin sonundan itibaren 15 gün zarfında bir müzekkere ile o yerin ilgili vergi dairesine bildirilir.

Müzekkerelerde harcın nev'i ve mahiyeti, miktarı, mükellefin adı ve soyadı ve en son ikâmetgâh adresi sarih olarak gösterilir.

İlâm harçları ile mahkeme masrafları haricinde kalan ve mahiyetleri icabı işin sonunda alınması gereken diğer harçlar, harç alacağının doğması tarihinden itibaren 15 gün içinde ödenir. Bu müddet içinde ödenmiyen harçlar alâkalı makam ve daireler tarafından yukardaki fıkrada yazılı malûmatı muhtevi olarak bu müddetin sonundan itibaren 15 gün zarfında tanzim edilecek müzekkerelerle ilgili vergi dairesine bildirilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Bu maddedeki (doğumu) kelimesi pek yakışmamıştır. Tahakkuku desek komisyon ne der?. (Alacağın doğumu tarihinden) deniyor. Çocuğun doğumu gibi bir şey oluyor.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Alacağın doğumu ile tahakkuku arasında zaman farkı vardır. Çocuğun doğuşu ile bunu mukayese etmek doğru değildir. Alacak doğar, bu hukuk lûgatimize de yerleşmiş bir kelimedir.

MAHMUT GÜÇBİLBEZ (Bolu) — Öyleyse doğduğu diyelim.

BAŞKAN — Komisyon metninde ısrar ediyor.

Maddeyi reyinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

YÜZ YİRMİNCİ MADDE — Vergi dairesine gönderilen müzekkereler muhteviyatı Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.

Yanlış tarife tatbiki veya maddi bir hata neticesinde eksik alınmış veya her hangi bir sebeple hiç alınmamış olan harçlar tahakkuk ve tebliğ edildikleri tarihten itibaren 15 gün içinde ödenir. Bu müddet içinde ödenmiyenler % 5 fazlasiyle aynı suretle tahsil olunur.

Tahakkuk tâbiri Vergi Usul Kanunundaki tarifi ifade eder.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok, kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

YÜZ YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Maliye Bakanlığının müsaadesiyle soğuk damga kullanan veya makbuzla tahsilâtta bulunan memurlar, bir aya ait tahsilât tutarını ertesi ayın beşinci günü akşamına kadar en yakın vergi dairesine yatırırlar. 500 lirayı geçen tahsilât bu müddetle bağlı olmaksızın derhal yatırılır.

Maliye Bakanlığı lüzum gördüğü yerlerde bu miktarı artırmaya yetkilidir.

Maliye müfettişleri, maliye müfettiş muavinleri ve gelir kontrolörleri her hal ve takdirde bu memurların hesaplarını teftiş ve kontrola yetkilidirler Mahallin en büyük mal memuru tarafından kontrol memurlarına da bu hususta yetki verilebilir.

Vergi Usul Kanununun 5 nci maddesi hükmü bu madde gereğince yapılacak teftiş ve kontrollar hakkında da tatbik olunur.

Konsolosluk harçlarından yapılan tahsilât tutarının konsolosluk masraflarına karşılık tutulması veya civar konsolosluklara gönderilmesi veya memlekete getirilmesi hususları Maliye ve Dışişleri Bakanlıklarınca müştereken kararlaştırılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen

yok, kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

YÜZ YİRMİ İKİNCİ MADDE — Ruhsatname, izin vesikası, satış tezkeresi ve sair yıllık harçlar her malî yılın ilk ayı içinde ödenir. Bu müddet içinde ödenmiyenler % 10 zammiyle birlikte Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.

Ruhsatname, satış tezkeresi ve bunlara mümasil vesikaları zamanında almamış olanlar hakkında hususi kanunlarında yazılı ceza hükümleri mahfuzdur.

GEÇİCİ Ko. BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — İhtira beratları harçlarının yıllık taksitleri müracaat tarihlerine göre alınmaktadır. Bu hususta beynelmilel anlaşmalar mevcut olduğundan tasarının son fıkrasının şu şekilde olmasını komisyon karar altına almıştı. Fakat basılışta bu tashih unutulmuştur.

Fıkra şöyle olacaktır : « Ruhsatname, satış tezkeresi ve bunlara mümasil vesikaları zamanında almamış olanlar hakkında hususi kanunlarında yazılı ceza hükümleri ve ihtira beratları harçlarının yıllık taksitlerini tahsil sureti hakkındaki hususi hükümler mahfuzdur ».

BAŞKAN — Maddeyi son şekliyle okuyoruz:

YÜZ YİRİMİ İKİNCİ MADDE — Ruhsatname, izin vesikası, satış tezkeresi ve sair yıllık harçlar her malî yılın ilk ayı içinde ödenir. Bu müddet içinde ödemiyenler % 10 zammiyle birlikte Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.

Ruhsatname, satış tezkeresi ve bunlara mümasil vesikaları zamanında almamış olanlar hakkında hususi kanunlarında yazılı ceza hükümleri ve ihtira beratları harçlarının yıllık taksitlerinin tahsil sureti hakkındaki hususi hükümler mahfuzdur.

BAŞKAN — Maddeyi bu şekliyle oyunuza arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

Sekizinci Bölüm

Tahakkuk ve tahsil zaman aşımı

YÜZ YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Harç alacağının doğduğu takvim yılını takip eden takvim yılının başından başlıyarak 3 yıl içinde tarh ve tebliğ edilmiyen ve kesinleştiği takvim yılını takip eden yıl başından itibaren beş yıl içinde tahsil olunmıyan harçlar ve cezalar zaman aşımına uğrar.

Harç alacağının doğumu, tarh ve tebliğ, kesinleşme tâbirleri Vergi Usul Kanunundaki tarifleri ifade eder.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalâa var mı?

CEVAD ÜLKÜ (Aydın) — Efendim; bu 123 ncü madde, üzerinde uzun münakaşalar yaptığımız 72 nci madde ile alâkalıdır. Burada (harç alacağının doğduğu takvim yılını takip eden takvim yılının başından başlıyarak 3 yıl içinde tarh ve tebliğ edilmiyen ve kesinleştiği takvim yılını takip eden yıl başından itibaren beş yıl içinde tahsil olunmıyan harçlar ve cezalar zaman aşımına uğrar) diye bir fıkra vardır. Halbuki 72 nci maddede; (gayrimenkulün satışının, râyiç bedelinden aşağı olduğu mal dairelerince re'sen veya bildirim suretiyle malûm olduğu takdirde rayiç bedel takdiri yaptırılır) mealinde bir kayıt vardır.

Burada farzı muhal, 1952 yılının Ocak ayında bir gayrimenkulün satışı vâkı olsa, 1952 yılına ait aylar bu üç senelik müddet içinde sayılmıyacak, 1953 ten itibaren yeni baştan 3 sene müddet işliyecektir ki, böylelikle dört sene olmuş oluyor. Dört sene içerisinde bir vatandaşı, bilhassa namuslu vatandaşları, dört sene bir ihbar veya re'sen bir tetkik edilmek endişesi içinde bırakmış olacağız. Ben 72 nci maddede bu endişeyi izhar ettim ve müddetin kısaltılmasını istedim.

Zaman aşımları da bir nizamı âmme gayesine mâtuf konulduğu cihetle, buradaki beş yıl olarak tesbit edilen zaman aşımı da yine kararın kesinleşmiş olmasından itibaren gelecek yılın başından itibaren beş sene müddetle oluyor. Yine farzı muhal 1952 Ocak ayında kesinleşmiş olan bir kararın zaman aşımı 1953 Ocak ayından itibaren beş sene müddetle sürecektir. Ve bu zaman aşımı bâzı vatandaşlar için kesinleşme müddetinden itibaren beş sene, bir kısım vatandaşlar için de takvim yılından itibaren beş sene müddetle hüküm ifade edeceğinden, gerek alım gerek satım yapan vatandaşlardan bir kısmı beş seneye, bir kısmı altı seneye tâbi olacak demektir. Sırf bu maddenin ve mevzuun icabı. Esasen takdiri kıymet Maliye dairelerince yapılacağına göre tahkik, tetkik müddeti bir sene ve zaman aşımı mebdeinin bu kararın kesinleşme tarihinden itibaren beş sene

olması çok daha yerinde olur. Teklifim bundan ibarettir.

BAŞKAN — Buyurun Mahmut Güçbilmez.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Arkadaşlar, ben küçük bir noktaya temas edeceğim. Demin de bilmünasebe geçti, son fıkrada (Harç alacağının doğumu) tâbiri vardır. Bu (Doğumu) kelimesi istinas ettiğimiz bir tâbir değildir. Komisyonla da mutabıkız, (Doğuşu) olarak tashihi uygun olacaktır. Bunu arzediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Efendim, müruruzaman meselesi burada iki zaviyeden tetkik edilir. Birincisi Borçlar Kanunundaki müruruzaman, ikincisi de malî mevzuattaki müruruzaman. Arkadaşımızın ileri sürdüğü müruruzaman Borçlar Kanunundaki müruruzamandır. Malî mevzuatımızda her kanundaki müruruzaman bu maddedeki gibi tarif edilmiştir, gün değil, yıldır. Eğer gün olarak kabul edecek olursak o zaman her gün karşımıza bir müruruzaman meselesi çıkacak ve ilgili makamlar bu meselelerle meşgul olacaklardır. Eğer biz bunu Borçlar Kanununa muvazi şekilde gün şeklinde müruruzamanı kabul edecek olursak malî mevzuat hükümlerini baltalamış oluruz. Birçok ahvalde Vergi Usul Kanununa müracaat etmekteyiz. Biz burada da malî mevzuatımızdaki müruruzaman sistemini hâkim kıldık.

Mahmut Güçbilmez arkadaşımız (doğumu) kelimesine iliştiler. Burada tahakkuk ile doğum meselesi birbirinden tefrik edilmektedir. Hâdisenin vukuunu, Usul Kanunu, borcun doğumu olarak kabul etmiştir.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Alacağın doğumu değil, doğuşu olarak tashihini istiyorum.

MEHMET DAİM SÜALP (Devamla) — Komisyon «doğumu» olarak kalmasında mahzur görmemektedir. Yalnız şunu da arzedeyim ki, yüksek Meclis (doğuşu) olarak kabul edecek olursa müttehaz karar bizim için mutadır.

MURAD ÂLİ ÜLGEN (Konya) — Sayın arkadaşlar, kanun lâyihasındaki müruruzamüddet keyfiyeti, gerek Vergi Usul Kanunumuzu ve gerekse Tahsili Emval Kanununun maddelerini tadil eden 2656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi de aynı hükmü ihtiva etmektedir. Bu itibarla mevzuatımızdaki birliği temin etmek için huzurunuza gelmiş olan lâyihadaki maddenin aynen kabulünü arz ve teklif ederim.

BAŞKAN — Morgil.

AHMET MORGİL (Rize) — Efendim, yaşıyan dilde kelimelerin muayyen kullanılış şekilleri vardır. Meselâ, vergide tenzil karşılığı olarak indirim, diyebiliriz, fakat bunun aksi olarak kaldırım diyemeyiz. Kaldırım malûm ve muayyen olan bir mefhumu ifade eder. Doğum kelimesi, bir çocuğun doğmuş olduğunu ifade eden bir kelimedir.

Bu itibarla Mahmut Güçbilmez arkadaşımın teklifine iştirak ediyorum. «doğum» tâbirinin (doğuş) olarak tashihi çok yerinde olacaktır.

BAŞKAN — Mahmut Güçbilmez.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Arkadaşlarım; bendeniz demin huzurunuza gelirken; komisyon başkanı ile yaptığım hususi görüşmede mutabıktım. Fakat sözcü gelerek Vergi Usul Kanunundan bahsettiler. Bendeniz de şimdi Vergi Usul Kanunu ile huzurunuza çıkıyorum. Bu kanunun içerisinde (doğum) kelimesi diye bir şey yoktur. Kanun buradadır. Borç doğar diye doğmak aslından gelen birtakım fiil halleri zikredilmektedir. O itibarla; (doğum) hakikaten istinas ettiğimiz bir şey değildir. Benden evvel izahatta bulunan Morgil arkadaşımız bunun üzerinde durdu. (doğuş) Olarak tashihini rica ediyorum.

BAŞKAN — 119 ncu madde ile tetabuk ediyor mu?

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Devamla) — İkisinin aynı olması lâzımdır. Onu komisyon redaksiyonda düzeltir efendim.

BAŞKAN — Sadri Maksudi Arsal.

SADRİ MAKSUDİ ARSAL (Ankara) — Arkadaşlar, bundan elli sene evvelki edebiyatımızda (doğuş) gibi kelimeler hareketsiz tarzı ifade ederdi. Elli sene evvel böyle bir teklif yapılamazdı. Bugün ise doğuş, doğma şekli bir hareket tarzını ifade etmektedir. O zaman doğma, doğması, doğumu derlerdi. Bâzıları zannediyorlar ki, doğum kelimesi ancak çocuğun dağumuna mahsustur. Doğum kelimesi her hangi bir hâdisenin doğmasıdır. yoksa yalnız çocuğun doğması değildir. Onun için biz ne (doğuşu) ne de (doğumu) alalım, ikisini de atıp (doğması) diyelim.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — İltihak ediyoruz.

BAŞKAN — Değiştirgeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

123 ncü maddenin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde tadilini arz ve teklif eylerim.

Aydın Milletvekili
Cevat Ülkü

Harç alacağının doğuşundan bir yıl içinde tarh ve tebliğ edilmiyen ve kesinleştiği tarihten beş yıl içinde tahsil olunmıyan harçlar ve cezalar zaman aşımına uğrar.

BAŞKAN —Değiştirgeyi dikkate alanlar... Almıyanlar.. Reddedilmiştir.

Bu madde ile 119 ncu maddedeki (doğumu) kelimelerinin (doğması) şekline çevrilmesine komisyon iltihak ediyor. Bu şekliyle maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Dokuzuncu Bölüm

Müteferrik hükümler

YÜZ YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mahkemeler, yargıçlar, cumhuriyet savcıları ve icra ve iflâs daireleri tarafından adlî ve idari muamelelerle takip muamelelerinden dolayı her hangi bir sebeple alınmış olan paraların bankaya yatırılması halinde bu paralara ait faiz, ikramiye ve sair menfaatler Devlete aittir.

Paraların bankaya ve mal sandıklarına yatırılması için alâkalılardan masraf namiyle bir şey alınmaz.

Paraların alacaklıya gönderilme masrafları alacaklıya aittir.

Alâkalının istihkak kesbettiği parayı istihkakı tarihinden itibaren on sene içinde almak için müracaat etmemesi halinde bu paralar Hazineye irat kaydolunur.

BAŞKAN — Hâdi Hüsman buyurun.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Bu maddenin son fıkrasında «alâkalının istihkak kesbettiği parayı istihkakı tarihinden itibaren on sene içinde almak için müracaat etmemesi halinde bu paralar Hazineye irat kaydolunur» denmektedir. Bu fıkra, 10 sene geçtikten sonra zaman aşımına uğramayı ifade etmektedir. «Müracaat etmemesi halinde bu paralar alâkalılar aleyhine zaman aşımına uğrıyarak Hazineye irat kaydolunur» denilmesini şahsan muvafık buluyorum.

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Komisyon iltihak ediyor.

Yüksek Başkanlığa

124 ncü maddenin son fıkrasının üçüncü satırındaki (Paralar) kaydından sonra (alâkalılar aleyhine zaman aşımına uğrıyarak) ibaresinin eklenmesini teklif ederim.

İstanbul Milletvekili
Hâdi Hüsman

BAŞKAN — Komisyon iltihak ediyor. Bu şekilde maddeyi oylarınıza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

YÜZ YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Tebliğden başka bir muamele yapmak için makamından uzaklaşmaya mecbur olan hâkimler ve cumhuriyet savcıları ve icra, iflâs memurlariyle adlî tabiplere yol masrafından başka beher gün için maktuan 5 lira yol tazminatı verilir.

Daireden uzaklaşmayı icabettiren birden ziyade iş olursa mümkün oldukça işler aynı günde yapılır. Bir günde birden ziyade iş yapıldığı takdirde beher iş için 4 lira alınır ve bu miktar bir gün için 10 lirayı geçemez.

Görülen işler aynı mahalde ise yol masrafı ve tazminatı müsavi hisselere, muhtelif mahallerde ise yol masrafı mesafe nazara alınarak mütenasip ve yol tazminatı müsavi hisselere taksim olunur.

Adalet başkâtipleri ile kâtip ve müstahdemleri için bu miktarın yarısı ödenir.

Yukarda yazılı yol tazminatlarına 4327 sayılı Kanundaki zamlar yapılmaz.

Hâkim ve adalet memurları dışında kalan diğer memurlar hakkında Harcırah Kararnamesi hükümleri uygulanır.

Yol masrafları ile tazminat, ilgili şahıslar tarafından işin ifasından evvel emaneten makbuz mukabilinde vezneye yatırılarak buna mahsus bir deftere kaydedilir.

Emanet suretiyle alınan paradan sarfedilmiyerek artan miktarlar iş sahiplerine iade edilir.

Tapu memurlarının munhasıran akit yapmak maksadı ile daire haricine çıkmaları halinde alacakları tazminat bu kanunun 76 ncı maddesine göre hesaplanır.

Noterlerin daire haricinde yapacakları işler için alacakları tazminat ve yol masrafları hakkında Noter Kanununun bu hususiaki hükümleri tatbik olunur.

BAŞKAN — Necip Bilge buyurun.

NECİP BİLGE (Niğde) — 125 nci maddenin bir fıkrasında hâkim ve adalet tâbiri geçmektedir. Buradaki hâkim tâbiri kabul etmiş olduğumuz 124 ncü maddedeki yargıç kelimesiyle uygun vaziyette değildir. Binaenaleyh bu 124 maddede yargıç kullanıldığına göre burada hâkim yerine yargıç kelimesinin kullanılmasını teklif ederim.

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — İltihak ediyoruz.

BAŞKAN — Hâkimin yargıç olmasına komisyon iltihak ediyor.

CELÂL BOYNUK (Çankırı) — Efendim, ikinci fıkrada bir 10 lira var. Bu, Hükümet teklifinde 15 liradır. Tatbikatta kolaylık olmak ve Hükümet teklifine yaklaşmayı temin etmek üzere bunun hiç olmazsa dört liranın ezafı olan 12 liraya iblâğı muvafıktır. Bir hâkim günde bir, iki, en nihayet üç işe gider. Üç işte 10 lirayı başkâtip üçkişiye taksimde zorluk çekecektir.

Bu husus için bir önerge takdim ediyorum.

FEHMİ AÇIKSÖZ (Zonguldak) — 125 nci maddenin birinci fıkrasında «beher gün için maktuan 5 lira yol tazminatı verilir» deniyor. Beher gün için değil de, beher iş için bu 5 lirayı koyarsak daha yerinde olacaktır. Ben beher iş için 5 lira olarak teklif ediyorum. Çünki burada beher gün için maktuan 5 lira denince, iki saat süren iş olur, yarım saat süren iş olur. Bunlar gün mü sayılacak. Bu mesele ihtilâf tevlit edebilir. Halbuki (iş) deyince bu daha tereddütsüz olur. Bu bakımdan behergün tâbirinin «beher iş» olarak değiştirilmesini teklif ediyorum.

Komisyon da iştirak ederse yerinde bir şey olacaktır.

NAİL GEVECİ (Aydın) — Muhterem arkadaşlar, önergenin aleyhinde konuşmak için huzurunuza geldim. Arkadaşımızın teklif ettiği gibi beher iş için olarak kabul edersek, bir iş bâzan 5 gün sürebilir. Bu beş gün için hâkim 5 lira mı alacaktır. Onun için mahzurludur. Sonra (iş için) denirse bunu iki günde bitirecek yerde bunu bölümlere de ayırır. Bu itibarla bu önergenin reddini istirham ediyorum.

NECİP BİLGE (Niğde) — Kimlerin keşfe gideceklerini madde açık olarak tadat etmediğine göre, adlî tatbikatta olduğu gibi, hâkim, başkâtip ve müstahdemlerden başka mübaşirler de dâhil midir?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Evet mübaşirler de dâhildir. Bu madde geçen sene Meclisi Âlinin kabul ettiği tadilin aynıdır. Biz bunu olduğu gibi Harç Kanununa aldık, yani mübaşirler de bunda dâhildir.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Benim de bir sualim vardır .

Efendim, Müfit Erkuyumcu ile daha bâzı arkadaşların bu maddelerle alâkalı bir kanun teklifi olmuş ve Yüksek Meclisçe de kabul edilmişti. O metinle bu metin tamamiyle aynı midir, değil midir? Çünkü Hükümetin getirdiği metinde: 15 lirayı geçemez, diyor. Komisyonun kabul ettiğinde: 10 lirayı geçemez, diyor. Yeni kabul edilmiş olan metinde Erkuyumcu'nun teklifini Hükümetin de, komisyonun da nazara almış olması gerekir. Bu hususta Meclisi tenvir ediniz, yeni kabul edilmiş olan bir kanunu bir daha değiştirmiş vaziyete düşmiyelim.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Mahmut Bey arkadaşım endişe etmesinler, o teklifi Meclisi Âliye Müfit Erkuyumcu arkadaşımla bendeniz getirmiştim. Hükümetin teklifi, Meclisi Âlinin bir sene evvel kabul etmiş olduğu kanuna uygun değildir. Bir sene zarfında değiştirilmesini icabettirir bir fiyat değişikliği için ayrıca bir sebep mütalâa etmediğimizden dolayıdır ki metin aynen kabul edilmektedir.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Allah razı olsun.

BAŞKAN — Mustafa Zeren.

MUSTAFA ZEREN (Erzurum) — Efendim, kadastro hâkimleri de bu maddenin şümulüne dâhil midir? Hâkim tâbirinden kadastro hâkimleri de istifade edecekler mi?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Hâkimler hususi kanunlara tâbidir. Bu madde ile onlar tazminat alamıyacaklardır.

BAŞKAN — Değiştirgeleri okutuyorum:

Yüksek Başkanlığa

125 nci maddenin ikinci fıkrasındaki (mümkün olursa) kelimesinin kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

Çoruh Milletvekili
Mecit Bumin

Yüksek Başkanlığa

Mahkeme başkâtiplerinin dosyalara taksimi yaparken müşkülâta uğramamalarını temin ve işin teşriî bakımından 125 nci madde, ikinci fıkradaki 10 liranın bir dosya için mevzu 4 liranın izafi olan 12 lira olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Çankırı Milletvekili
Celâl Boynuk

BAŞKAN — Mecit Bumin arkadaşımızın değiştirgesi üzerine komisyon izahat verecektir.

GEÇİCİ K. BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Harç tarifesinde adalette ucuzluk ve sürati, prensip olarak almış bulunuyoruz. Muhalefetin söylediği gibi, harçlar fazla miktarda yükseltilmiş değildir. (Mümkün oldukça) kelimesiyle adalette sürati kastedmekteyiz. Mümkünse, bir keşfi yapmış olan hâkim, 2 nci ve 3 ncü keşfi de yapsın; bunu kastedmekteyiz. Eski metinde bunlar vardı. Şimdi de aynen metinde kalmasını rica ediyoruz.

MECİT BUMİN (Çoruh) — Teklifimi geri alıyorum.

BAŞKAN — Celâl Boynuk'un önergesini tekrar okuyoruz:

(Celâl Boynuk'un önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon iltihak ediyor mu?

KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Hayır.

BAŞKAN — Komisyon iltihak etmiyor. Değiştirgeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Bir sual rica ediyorum.

Birinci fıkrada (hâkimler) tâbiri var. Yine beşinci fıkrada da (hâkim) tâbiri var. Bu, hâkim tâbirini, bir arkadaşımızın teklifi üzerine (yargıç) olarak tadil ettik. Birinci fıkradaki (hâkim) tâbiri yerinde duruyor. Bunun da (yargıç) olarak değişmesi lâzımdır. Bu hususta komisyon ne düşünüyor? Ya hep, ya hiç.

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar; malî kanunlarımızda hem (hâkim) hem de (yargıç) tâbirleri vardır. İkisi de kabul edilmiş vaziyettedir.

Eski kanunda metin bu şekilde olduğu için buraya da aynen geçmiştir. Esasen (İçtüzük İhtisas Komisyonu)nda biz Anayasadaki bâzı tâbirleri değiştirmiş bulunuyoruz. Yakında yüksek huzurunuza gelecektir. Mamafih, isterseniz buradaki tâbirlerin hepsini (hâkim) olarak kabul edelim.

BAŞKAN — Efendim, kanundaki (hâkim) kelimelerinin, bir kısım arkadaşlar «hâkim» bir kısım arkadaşlar da «yargıç» olarak kalmasını arzu ediyorlar. Şimdi reyinize arzedeceğim: Yargıç tâbirinin «hâkim» olmasını kabul edenler... aksini iltizam buyurulan... (Yargıç) tâbiri «hâkim» olacaktır.

125 nci maddeyi reyinize arzediyorum: Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Onuncu Bölüm
Mülga hükümler

YÜZ YİRMİ ALTINCI MADDE — Aşağıda yazılı kanun ve nizamname hükümleri mülgadır.

a) 9 . 6 . 1934 tarih ve 2503 sayılı Adliye Harç Tarifesi Kanunu ile buna ek 24 . 6 . 1938 tarih ve 3494 sayılı Noter Harç Tarifesi Kanunu ve bu kanunların ek ve tadilleri,

b) 15 . 6 . 1938 tarih ve 3456 sayılı Noter Kanununun değişik 71 nci maddesinin 1 nci bendiyle 1 . 7 . 1948 tarih ve 5235 sayılı Kanunun geçici maddesinin Noter Kanununun değişik 71 nci maddesinin 1 nci bendi gereğince alınacak ücretlere zam yapan hükmü, Noter Kanununun 72 nci maddesinin harç pullarından alınacak beyiye aidatı miktarına ait hükmü, Mektebi Hukuk İane Pulları hakkındaki 1301 tarihli irade,

c) 16 . 5 . 1929 tarih ve 1951 sayılı Tapu Harçları Kanuniyle 17 . 5 . 1943 tarih ve 4415 sayılı Fevkalâde Zam Kanununun tapu harçlarına taallûk eden 2 nci maddesi, 15 . 12 . 1934 tarih ve 2613 sayılı Kadastro ve Tapu Tahriri Kanununun 36 ve 37 nci maddeleri, 16 . 3 . 1950 tarih ve 5602 sayılı Tapulama Kanununun 59 ncu maddesi, 22 . 12 . 1934 tarih ve 2644 sayılı Tapu Kanununun 29 ncu maddesi; yabancılara ait sefarethane ve konsoloshane binalarının ferağ harçlariyle vergi ve her gûna rüsumu belediyeden müstesna olduğuna dair olan 1 Mart 1332 tarihli Kanunun ferağ harcına mütaallik hükmü, Mekâtibi iptidaiye ve tâliye binalariyle vilâyetlere ait sair emakinin harçtan muafiyetine dair olan 30 Teşrinisani 1330 tarihli Kanun,

797, 1833, 1837, 2560, 2762, 2814 ve 5625 sayılı kanunların bu kanuna uymıyan hükümleri;

ç) 14 Ağustas 1330 tarihli Sicilli Nüfus Kanununun muaddel 41, 42 ve 43 ncü maddeleriyle 11 nci maddesinin harçlara ait son fıkrası;

d) 23 Haziran 1927 tarihli ve 1143 sayılı Şehbenderlik Rüsumu Kanunu ve ekli tarifesi;

e) 15 . 7 . 1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun harçlara mütaallik hükümleri ile 30, 31 ve 37 nci maddeleri;

f) Yabancıların Türkiye'de İkamet ve seyahatleri hakkındaki 15 . 7 . 1950 tarihli ve 5683 sayılı Kanunun harçlara mütaallik hükümleri;

g) Hariciye Vekâleti Tasdik Harçları hakkındaki 23 . 5 . 1928 tarih ve 1318 sayılı Kanun ve tadilleri;

h) Tâbiiyet muamelâtından alınacak harçlara dair 12 . 5 . 1928 tarih ve 1260 sayılı Kanunun ve ek ve tadillerinin harç mitarlarına ait hükümleri;

i) Eczacılar ve eczaneler hakındaki 24 . I . 1927 tarih ve 964 sayılı, ecza ticarethaneleriyle sanat ve ziraat işlerinde kullanılan zehirli ve müessir kimyevi maddelerin satıldığı dükkânlara mahsus 2 . 3 . 1927 tarih ve 984 sayılı, ispençiyari ve tıbbi müstahzarlar hakkındaki 14 . 5 . 1928 tarih ve 1262 sayılı, mühendislik ve mimarlık hakkındaki 17 . 6 . 1938 tarih ve 3458 sayılı, avukatlar hakkındaki 27 . 6 . 1938 tarih ve 3499 sayılı kanunların harçlara mütaallik hükümleri, mütehassıs tabiplerle kimyagerlere ve sıhhiye mensupları ile fennî gözlükçülere ve hususi hastane açacaklara verilecek ihtısas vesikası, şahadetname ve ruhsatnamelerden alınacak harçlar hakkındaki 9 . 10 . 1939 tarih ve 3728 sayılı Kanun;

j) 10 Mart 1296 tarihli İhtira Beratı Kanununun 15, 17 ve 21 nci maddeleri, 4, 7, 13, 20 ve 28 nci maddelerinin resim miktarlarını tâyin eden hükümleri ve 4 ncü maddesinin son cümlesi ile aynı Kanunun 16 ncı maddesinin resme mütaallik hükümleri ve 2 . 4 . 1932 tarih ve 1939 sayılı Kanun;

28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesi ile buna ek mevzuatın resim miktarlarına dair hükümleri, ihtira beratları ile Alâmeti Farika Rüsumunun taz'ifi hakkındaki 25 Mart 1321 tarihli irade ve 2 Mart 1929 tarih ve 1401 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin 1 nci fıkrasının geri verilecek ve irat kaydedilecek resme mütaallik hükmü ile aynı maddenin 2 nci fıkrası;

26 Mart 1322 tarihli Maadin Nizamnamesinin 19 ve 47 nci maddeleri;

Madenlerin Arama ve İşletilmesi hakkındaki 17 . 6 . 1942 tarih ve 4268 sayılı Kanunun 17 nci maddesi, aynı kanunun 19 ncu maddesinin 2 nci fıkrasının son cümlesi;

18 Safer 1299 tarihli Zabitai Saydiye Nizamnamesinin 11 ve 12 nci maddeleri ve bu nizamnamenin bâzı maddelerini tadil eden 820 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi;

Kara Avcılığı hakkındaki 5 . 5 . 1937 tarih ve 3167 sayılı Kanunun 11 nci maddesi;

Sigorta şirketleriyle sigortacılığın teftiş ve murakabesi hakkındaki 1149 sayılı Kanunun 3 ncü ve 6 ncı maddelerinin harç miktarına ait hükümleri;

k) 10 . 6 . 1938 tarih ve 3437 sayılı Tütün ve Tütün İnhisarı, 14 . 1 . 1943 tarih ve 4347 sayılı Barut ve Patlayıcı Maddeler Silâh ve Teferrüatı İnhisarı hakkındaki kanunların harçlara ait hükümleri;

l) 21 . 8 . 1940 tarih ve 3911 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin 1, 2, ve 3 ncü fıkraları ve diğer kanunların bu kanuna uymıyan hükümleri.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

On Birinci Bölüm

Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — Yeniden bir tahrir yapılıncaya kadar tapu ve kadastro harçlarının hesabında :

1. 1 Haziran 1942 tarihinden evvel tahrir veya tadil görmüş olan arazi ve arsaların mukayyet kıymetlerinin 3 misli,

2. Aynı tarihten evvel tahrir veya tadil suretiyle gayrisâfi iratları takdir olunmuş binaların Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre bulunacak kıymetlerinin 3 misli,

3. 1 Haziran 1942 (dâhil) tarihi ile 28 Şubat 1947 (dâhil) tarihleri arasında tadil veya tahrir suretiyle gayrisâfi iratları takdir olunmuş binaların Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre bulunacak kıymetlerinin 2 misli,

Mukayyet kıymet olarak kabul ve harçların hesabında bedel ile bu kıymetler mukayese edilir.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden evvelki zamanlara ait harçlarda mükellefiyet, istisna ve muaflık, nispet ve cezalar eski hükümlere tâbidir.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun meriyet tarihinden evvelki hükümlere göre bir yıl muteber olmak üzere harçları ödenerek alınmış olan ruhsatname, satış tezkereleri ve mümasil vesikalar ancak bu kanunun meriyete girdiği malî yılın sonuna kadar muteberdir.

Evvelce harca tâbi olmadığı halde bu kanun ile yeniden her yıl harca tâbi tutulmuş olan ruhsatname, satış tezkereleri ve mümasil vesikaların sahipleri bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren altı ay içinde mezkûr vesikaları aldıkları makamlara veya o makamlar yerine kaim olanlara müracaatla bu kanunda yazılı harçları ödemeye mecburdurlar. Bu müddet içinde harcı ödemiyenlerin harca mevzu olan vesikaları hükümsüz sayılır.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun neşri tarihine kadar muhacir ve mülteci sıfatı ile olmaksızın Türkiye'ye giripte vatandaşlığa kabul edilen ve iki yıllık müddet içinde müracaat edemediklerinden, harç muaflığından faydalanamıyan Türk soylu olanların harç aranmaksızın nüfusa tesçilleri yapılır.

REFET AKSOY (Ordu) — Burada (ile) fazladır. (Sıfatı olmaksızın) olacaktır.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — (İle) kalkacak.

BAŞKAN — (İle) kalkmış, (sıfatı olmaksızın şeklinde düzeltilmiştir. Maddeyi bu şekilde oyunuza arzediyorum : Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden evvel müracaatı yapılmış olan ihtira ve markalara ait muameleler müracaat tarihindeki hükümlere göre yürütülür.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunun meriyeti tarihinden evvel mahkemeler, hâkimler ve cumhuriyet savcıları tarafından adlî veya idari muameleler dolayısiyle alınmış olupta bankaya yatırılan paraların faiz, ikramiye ve sair menfaatlariyle bu tarihten evvelki zamanlara ait olup 2503 sayılı Adliye Harç Tarifesi Kanununun 12 nci maddesi gereğince iş sahiplerinden tahsil edilen ve istihkak sahiplerine verilmemiş bulunan paralar hakkında 30 . 6 . 1934 tarih ve 2548 sayılı Kanunun 5 nci ve 6 ncı maddeleri hükümleri uygulanır.

Mahkemeler, hâkimler ve savcılar tarafından adlî veya idari muameleler dolayısiyle her hangi bir sebeple alınmış olan paralardan bu kanunun meriyetinden önceki tarihlere ait bulunanlar hakkında da 124 ncü maddenin son fıkrasında gösterilen müddet nazara alınmak suretiyle 2548 sayılı Kanunun 5 ve 6 ncı maddeleri hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Son maddelere geldik. Yalnız 74 ncü madde encümenden gelmiştir.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim 74 ncü maddenin son fıkrasını çıkardık. Çünkü yaptığımız tetkikte bu hususun umumi hükümlerle karşılanması mümkündür. Bu sebeple maddenin son fıkrası komisyonca çıkarılmıştır.

BAŞKAN — Komisyondan gelen 74 ncü maddeyi okutuyorum.

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Harca matrah olan mukayyet kıymet veya bedel rayiç bedelin yüzde otuzundan fazla noksan olur ve bu noksanlığın tarafların noksan harç vermek kasdından ileri geldiği anlaşılır ve bu suretle kaçırılan harç miktarı 500 liradan fazla olursa yukardaki maddede yazılı harç ve cezadan ayrı olarak, taraflar hakkında 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

BAŞKAN — 74 ncü maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

On ikinci Bölüm

Son hükümler

YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinden bir ay sonra yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunu yürütmeye Bakanlar Kurulu memurdur.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü açık oya arzediyorum.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Müsaade buyurun, kimi yerde (hâkim), kimi yerde (yargıç) geçiyor.

BAŞKAN — Deminden heyeti umumiyesinin (Hâkim) olması için karar aldık efendim.

2. — Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi hakkında kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/311) [1]

BAŞKAN — Maliye Bakanı buyurun.

MALİYE BAKANI HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Efendim; gündemde bulunan akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi Kanunu tasarısının öncelik ve ivedilikle müzakeresini rica ediyorum.

BAŞKAN — Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi kanun tasarısının öncelikle görüşülmesini yüksek oyunuza sunuyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Tümü hakkında söz istiyenler?.

Tümü hakkında söz alanların isimlerini okuyorum.

Ferid Melen, Senihi Yürüten, Bedii Enüstün, Ahmet Başıbüyük, Süreyya Endik, Abdürrahman Boyacıgiller, Cevdet San, Rifat Özdeş, Mecdet Alkin, Arif Kalıpsızoğlu, Hamdi Orhon, Halil Sezai Erkut, Hikmet Pamukoğlu.

C. H. P. si Melcis Grupu adına Ferid Melen buyurun.

FERİD MELEN (Van) — Muhterem arkadaşlar, huzurunuza gelen tasarı iki esası ihtiva etmektedir. Bunların birincisi, mevcut Yol Vergisi kaldırılmaktadır. İkinci esas ise; kalkan Yol Vergisi yerine akar yakıttan alınmakta olan Yol Vergisi tevsi ve teşmil olunmaktadır.

Bir Baş Vergisi olan ve artık tarihe karışması icabeden Yol Vergisinin kaldırılması tamamen yerindedir. Fakat kaldırılan Yol Vergisi yerine benzine 3 kuruş, gazyağına 7 kuruş ve mazota da 5 kuruş gibi ağır bir zam yapılmaktadır. Tasarının, yerinde görmediğimiz tarafı budur. Hükümet bu tasarı ile bir taraftan taahhütlerinden birisini yerine getirirken, bir taraftan da taahhütlerinin bir kısmının aksini yapmıştır. Hükümet programında millî geliri, ahenkli ve adil esaslara dayanan bir vergi sistemini müdafaa etmiştir. Vergi sisteminde ıslâhat yaparken vasıtalı vergiler azaltılacak, vasıtasız vergiler ıslâh olunmak suretiyle verimleri, hasılaları çoğaltılacaktı.

Arzettiğim gibi, gidilen yol tamamen bunun tersine olmuştur. Yol Vergisi kaldırılırken vasıtalı bir verginin nispetleri artırılmış ve zamlar yapılmıştır.

Şimdi bu tasarıya ait gerekçede yeni yapılan zamları müdafaa için bir prensip ortaya atılmış bulunuyor. Bu prensip te şudur:

Yol masrafı; yapımı ve inşası masrafları daha ziyade yolu kullanandan alınır. Bu prensip, bu esas, bizim memleketimize, Amerika'lılardan getirilmiştir. Bilhassa yol işlerinde, filhakika Amerika'da böyle bir esas öteden beri kabul ve tetkik edilmektedir. Derhal şunu arzedeyim ki bu prensip bugün dünyaya hâkim olan vergi telâkkilerine uygun düşmemektedir ve aslında da doğru olmamak lâzımdır. Bugün yapılmış ve yapılmakta olan yollardan vatandaşların her birinin ne kadar istifade ettiğini tâyin ve tesbit mümkün olamaz. Devamlı olarak yollar üzerinde otomobille seyahat eden bir vatandaş yoldan istifade ettiği gibi hiç seyahat etmiyen diğer bir vasıta da yollardan istifade eder. Bu itibarla yol masrafını yolu kullanandan almak prensibi yüzde yüz doğru olan bir esas olmamak lâzımgelir. Bu prensibe istinat ederek yol masraflarını bu esasa yöneltmek doğru değildir. Bu noktayı belirttikten sonra mallî ve iktisadi tesirlerini tahlile geçelim. Daha evvel de temas ettiğim gibi, yapılmakta olan zam, tam ve tipik bir vasıtalı vergiden ibarettir. Bu sebeple vasıtalı vergilerin bütün kusurlarını taşımaktadır. Servet kaynağına ve irada

[1] *103 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

istinat etmediği için daha çok müstehlik ve fakir zümrenin üzerinde kalacak bir vergidir.

Nitekim bu vergi tasarısı Yüksek Meclisinize sunulduğu tarihten itibaren şoförler, motörcüler, traktör kullananlar Yüksek Meclisinize muhtelif kanallardan müracaat etmiş ve bundan ne derece müteessir olduklarını arzetmek için adetâ yarışmışlardır.

İktisadi tesirlerine gelince; benzin, ve mazot daha çok nakil vasıtalarında, ziraat makinelerinde, elektrik santrallerinde ve sınai müesseselerde kullanılan bir maddedir. Bu sebeple bu vergiye yapılacak zamlar otomatikman bu makinelerin kullanıldığı istihsalât, nakliyat, faaliyetlerine tesir icra edeceklerdir. Komisyon mazbatasında, bu tesirleri hafif göstermeye gayret göstermiştir ona göre hesaplar yapılmıştır. Faraza bir tarlanın sürülmesi için şu kadar mazot veya şu kadar benzin istihlâk edilir. İstihlâk edilen benzine nazaran dönüm başına isabet eden miktar şudur, yahut da istihsal edilen mahsule isabet eden miktar şudur diye bâzı münferit hesaplar yapmıştır.

Fakat bu hesapların hepsinin doğru olduğu iddia edilemez. Bir defa muhterem komisyon bir tarlaya ait hesap yaparken tarlanın bir defa sürüleceğini kabul etmiş; nadas yapmak için biçmek için, harman yapmak için ayrıca makine çalıştırılacağını hesaba katmamıştır. Mesele bununla da bitmez. İstihsal yapıldıktan sonra mahsulün en yakın limana, istisyona veya şehre nakli için bir motörlü vasıtadan istifade edilecekse, nakliyat fiyatları da hesap edilmemiştir. Arzettiğim gibi bunun tesirini sadece muayyen bir sahaya inhisar ettirmek mümkün değildir. Bu tesir, bilhassa istihsal vasıtalarında kullanılan bir metaa inhisar etmesi itibariyle âdeta zincirleme olacaktır. İstihsalden başlıyacak olan bu tesir ta istihlâke gelinceye kadar, malın maliyeti üzerinde dahi zincirleme bir tesir icra edecektir.

Mazottan, yani benzin gibi ziraat makinelerinde, elektrik santrallerinde muharrik kuvvet olarak kullanılan bu maddeye yapılan zammın da tesirleri aynı olacaktır.

Gaz yağının başka bir hususiyeti de; bizim fakir halkın aydınlık vasıtası oluşudur. Şu halde biz bu zamla milyonlarca insanlardan kaldırdığımız bu vergiyi vasıtalı olarak bir kısım müstahsıla ve fakir olan bâzı müstehliklere intikal ettirmiş oluyoruz. Hem vergi adaleti bakımından ve hem de memlekette istihsalin maliyetini artırmak ve fiyatları yükseltmek bakımından mahzurlu olan bir zamdır. Hükümet bu zam için en gayrimüsait bir maddeyi intihap etmiştir. Bu madde esasen bizde gayet ağır bir mükellefiyete tâbidir. Meselâ bir tanesini arzedeyim: Benzinden aldığımız resimleri sayayım:

Benzinden kilo başına 6 kuruş Gümrük Resmi;

9 santim belediye hissesi,

7,5 İstihlâk Vergisi,

70 santim Rıhtım Resmi,

5,5 Muamele Vergisi,

2 kuruş Belediye İstihlâk Resmi,

1 kuruş Asker Ailelerine Yardım Vergisi alınmaktadır.

Bu suretle benzinden aldığımız kilo başına ayrıca aldığımız için 11 kuruş Yol Vergisi de dâhil 35 kuruş vergi alınmaktadır. Şimdi bu vergiye bütün bu zamlardan başka 3 kuruş zam yapılmaktadır. Denilebilir ki, bu kadar bu kadar zam yapıldıktan sonra varsın üç kuruş daha alınsın Bilmem ki, dolmuş bir bardağa, taşmak üzere olan bir bardak suya bir damla daha ilâvesine imkân var mı? Eğer varsa mesele yok.

Kanaatimce Hükümet bâzı tedbirleri gibi, bu tedbirleri ile de, memlekette fiyat nizamını bozacak bir yola girmiş bulunmaktadır. Bu cümleden olarak kömür zamları, demir zamları, tarife zammı pamuklu ve harçlar nihayet bir de akar yakıt zamları. Bütün bunları bir araya getirirseniz, memlekette esasen başka haricî tesirlerle artan fiyatların biraz daha kamçılanmış olduğunu görürüz. Hayatı ucuzlatmak vâdiyle iş başına gelen Hükümet, arzettiğim gibi bu tedbirleriyle fiyat binasının âdeta temel taşlarını sökmüş, yerinden çıkarmış ve sarsmış bulunuyor. Bundan sonra bina ne hal alır. Yüksek takdirineze terkediyorum. (Sağdan alkışlar)

SENİHİ YÜRÜTEN (İstanbul) — Sayın milletvekilleri, yollarımızın yapılabilmesini temin maksadiyle akar yakıta zam tasarısı huzurunuza gelmiş bulunuyor. Bu tasarı kanuniyet kesbederse milyonlarca vatandaştan Yol Vergisi kaldırılıp benzin kullanan ekalli kalil derecesinde olan 30 bin nakil vasıtası 17 bin traktör ve 3 bin küçük deniz motörü ki, 430 bin kişinin sırtına bir yük tahmil edilmiş olacaktır. Bu hususta Yüksek

Meclisi tecrübeme, tetkikikime dayanarak izahatımla iknaa çalışacağım. İkna edebilirsem ne mutlu bana.

Yol Vergisi hakkında 27 Şubat 1329 da 40 sene evvel Tarik Mükellefiyeti Kanunundan başlıyarak 1331, 1341, 1929, 1931, 1938, 1943, 1945 1947 senelerinde (9) defa muhtelif kanun çıkarılmış onuncu kanun 1 . 11 . 1948 de Hasan Saka Hükümetinin teklifi ile Yüksek Meclise gelmiş idi.

Bu tasarıda beyannameye tâbi olanlardan % 2, gayrisâfi iradı olanlardan % 5, mütaahhitlerden % 3, hizmet erbabından % 2, bina vergisinden % 10, benzinin kilosundan da (20) kuruş istenmekte idi. O zaman bu tasarı hakkında uzun, uzun münakaşalar olmuş, hükümet tasarıyı geri almıştı. Fakat 29 . 1 . 1949 da aradan iki ay sonra Şemsettin Günaltay Hükümeti yalnız benzine kiloda (11) kuruş zam ile Yüksek Meclise gelmiş ve Yol vergisinde benzinden alınacak verginin yollara sarfedilmesi kaydiyle 7 nci maddesine sarahat konmuş böylece 18 . 2 . 1949 da 5336 sayılı onuncu kanun Yüksek Meclisten çıkarılmıştı. Aradan 35 ay 20 gün geçtikten sonra Yol Vergisini kaldırmak istiyen ve bu açıklığı akar yakıta tekrar zam etmek istiyen tasarı, 12 nci tasarı olarak huzurunuza getirilmiş bulunuyor. Yol dâvasının başarılması elzem büyük bir dâva olduğu 24 000 kilometre Devlet yolunun 27 000 kilometre özel idare yolunun binlerce kilometre köy yolunun yapılmasının beklenildiğini bilenlerden ve istiyenlerdenim. Ancak bir ihtiyaç temin edilmek istenirken diğerini zedelemek âdilâne olmıyacağı kanaatindeyim.

Bundan altı sene evvel benzin kıtlığından benzin bolluğuna girdikten sonra denizde ve karada motörlü vasıtaların ne kadar arttığını bilmekte ve görmektesiniz. Motörlü bu nakil vasıtalarının gerek hazarda ve gerek seferde hizmetleri çok olmuştur. Bu vasıtalar ve onu idare edenler malsahibi ve şoförler ve denizde balıkçılar, kaptanlar, gemiciler kendilerini daima ve daima yurt müdafaasında ordunun bir cüzü saymaktadırlar. Geçen harbler ve İstiklâl mücadeleleri ve en yakın günlerde (Kore) bunun misali değil midir?

Eski Kore Kumandanı Sayın Muğla Milletvekili Nâtık Poyrazoğlu beni teyideder zannederim. Ve yine Karadenizli milletvekilleri bu fedakârları çok iyi bilirler. Benzin lüks maddesi olmıyan ve nakil vasıtalarının mübrem ihtiyacı olan bir maddedir. O bulundukça kıymeti yoktur. O bulunmazsa yurtta her şey durur, tüccar durur, esnaf durur, doktor hastaya gidemez, hasta nakil edilemez. Kara ve hava nakliyatı durur, denizlerdeki küçük motorlar durur, çiftçiler ve mümasilleri durur. Onun son harb senelerinde karne usulü ile verilmesi yüzünden halkımızın ne kadar zarar gördüğü cümlenin malûmudur. Büyük şehirlerde bilhassa İstanbul'da ve Ankara'da nakil vasıtalarının az olduğu zamanlar tramvay ve otobüslerde yer bulabilmek için halkın kendi kendini sardalya kutularına balık istif eder gibi sıkıştırdığını hatırlarsınız.

Bugün şehirler arası insan ve eşya nakli o kadar ucuzlamıştır ki, dünyanın hiçbir tarafında rekabet kabul edemez dereceyi bulmuştur. Misal olarak Bolu şosesinden evvelce 10 vasıta geçerken bugün (200) den fazla vasıtanın geçtiği defalarca tesbit edilmiştir. Bilhassa deniz ve demiryolu olmıyan yerlerimizde kara nakil vasıtalarının rolleri yine cümlemizin malûmudur. Benzin memlekete tonu 123 lira 85 kuruşa yani kilosu 12 buçuk kuruşa mal oluyor. Fakat bugüne kadar gördüğü zamlarla tonu 568 lira yani kilosu 56 kuruş 80 santime malolur. Bu matar bütün vergilerden istisna etmek lâzımdır. Tekrar zamma zam yapılması doğru değildir. Bu fiyat İstanbul, İskenderun ve İzmir gibi şehirlerin satışlarına nazarandır.

Buna ilâveten Anadolu'nun birçok yerlerinde benzinin teneke ile satıldığı ve bu tenekenin nakil vasıtalariyle nakledildiğini ve 150 kuruşa alınan tenekenin 30 kuruşa satıldığını ve bu suretle de meselâ Elâzığ, Muş, Erzurum gibi Şark vilâyetlerinde kilosu 80 kuruşa kadar satılmakta olduğunu Yüksek Meclise bildirmek faideli olur. Bugün benzinle işliyen nakil vasıtalarının üzerine kâbus gibi çöken birçoğunu âtıl bırakmış olan mazotlu müteharrik nakil vasıtaları vardır. Benzinle işliyen nakil vasıtası ve traktör sahipleri Hükümetten, Yüksek Meclisten bu perişanlıklarını önlemesi için senelerden beri benzine konmuş olan zamların kaldırılmasını beklerken bu yeni zam teklifini duydukları zaman dertlerine deva bulabilmek üzere yurdun dört bucağından Ankara'ya gelmişlerdir. Cumhurbaşkanlığından başlıyarak milletvekillerine Maliye Bakanlığına ve birçok kimselere baş vurmuşlardır. Şunu iftiharla söylemek isterim ki memlekette motorlu taşıt vasıtalarından bü-

yük istifadeler görmekte olan halkımız benzin pahalı olmasına rağmen nakil ucuzluğu karşısında şehirlerden şehirlere gelip gitmekte ve memnunluklarını beyan etmektedirler. Bâzı fikirler ortaya atılarak şöyle diyebilirler:

Bu zamlar nakil vasıtaları sahiplerine ve ziraatçılara zarar vermez. Halka inikâs eder. Hemen cevap vereyim hiç de görüldüğü gibi değildir. Bugün mazotla çalışan vasıtaların rekabeti karşısında eriyen benzinli vasıtalar müşterisinden mazotlu vasıtaların fiyatını almakta iken acaba bir santim zammın halka inikâs ettirmesine imkân bulunur mu?

İşte size bir misal :

İstanbul Ankara arası 530 kilometredir. Ve yine İstanbul - İzmir - Yalova yoliyle 510 kilometredir. Beş tonluk bir kamyon bu mesafe için tonu 40 liradan 200 lira almaktadır. Bu miktar ve her kilometre için 37 kuruştur. Bu mesafede benzinli bir kamyon kış 35 kilometrede bir teneke yani 12 buçuk kilo benzin sarfeder. Yekûnu 188 kilo tutan bu sarfiyatın beher kilometresi için 355 gram benzin yakar ki bu 20 kuruş 16 santim eder. Buna mukabil mazotlu bir kamyon aynı mesafede aynı şartlarla 112 buçuk kilo mazot yakar ki kilometre başına 212 gram mazot yakmakta ve 5 kuruş 22 santim ödemektedir. Bu mesafeye göre benzinle vasıta 106 lira 86 kuruş, mazotla ise 26 lira 66 kuruş sarfeder. Bu azîm farkı belirttikten sonra rekabet halinde olan iki vasıtanın arasındaki farkın halka inikâsına imkân var mıdır?

Bu hususu takdirinize bırakıyorum.

Muhterem Milletvekilleri;

Benzinin kilosu limanlarımıza 12 kuruş 31 santime tonu 123 lira 33 kuruşa malolduktan sonra nasıl bunu bu kadar yüksek fiyatla alındığını arzedeceğim. Lûtfen 123 lira 33 kuruşu not buyurmanızı rica ederim.

Aldıkları kârı görünüz.

Benzinin sif teslim beher tonu limanlarımıza maliyeti:

Lira	K.	
123	33	
0	25	Buna Liman Resmi
123	58	Gümrüksüz maliyeti
60	00	Gümrük Resmi (Devlet), 1 zam
09	00	Gümrük Resminden belediye hissesi % 15, 2 zam
75	00	İstihlâk (Devlet), 3 zam
7	50	Gümrük ardiye (Devlet),4 zam
275	08	Yekûn
275	08	
2	75	Yekûnun yüzde biri rıhtım ücreti, 5 zamlara zam
50	01	Muamele Vergisi, 6 gine zam
110	00	Yol Vergisi olarak Hazineye, 7 zamma zam
7	66	Fireler, satış yapanlara
30	00	Umumi masraflar satış yapanlara personel
20	00	Kâr
2	00	Anadepolarda yükleme:
497	50	Anadepolarda fiyat
3	50	Tâli depoya nakliye (meselâ Kuruçeşme deposuna)
20	00	İstanbul Belediyesi İstihlâk Resmi
10	00	Asker ailelerine » » % 50 si
531	00	Tâli depoda fiyat
10	00	Şehir dâhilinde nakliye
27	00	Perakendeci kârı
568	00	Bugün İstanbul'daki satış
40	00	Bu yedi zamma bir de tonunda şimdi 40 lira zam kabul edilirse zamların sekizincisiyle benzin tonu 608 liraya çıkacaktır.
608	00	

Bu hesaplar liman olan mahallere nazarandır.

Şimdi bunun kilosu son hesaplara göre 60 kuruş 80 santim eder ki, kilosu 12 kuruş 33 santime Türkiye'ye malolan şu benzin mükerrer belediye, vergi, belediye resimleri, asker ailelerine zam ve satıcıların fahiş kâr hadleri almak suretiyle kilosuna 48 kuruş 46 santim gibi yüksek bir rakam ilâve edilmek suretiyle arzedilmektedir ki, bu hâd dereceye yükseltilmiş

fiyat müstehlikleri perişan bir vaziyete getirmiş bulunmaktadır. Bu artık zam kabul eder mi?.

Şu hale nazaran bir kamyonunun Ankara'ya seferini nazarı itibare alacak olursak fazladan 83 lira 64 kuruş verir ki, bu fahiş kârlar dolayısiyle, bu memlekette hiçbir meta bu kadar zam görmemiştir.

Muhterem milletvekilleri,

Halen satılan benzinin evvelce gördüğü zamları uzun uzadıya saydım. Hükümetimizden zam teklifini muvakkat zaman için geriye alıp, benzini bu memlekete getiren şirketlerin aldığı fahiş kârları tenzilden sonra Meclise gelmesini rica ederim. Bakınız arkadaşlar şu şişede su vardır. Bu su Ankara ve İstanbul'da on kuruşa satılmaktadır. Bu şişedeki suyun 245 gramı 7 kuruşa satılır. Bu şişede ise benzin vardır. Bu benzin gümrüklerimize kilosu 12 kuruş 31 santime geldiğine göre =245 = gramı 3 kuruş 1 santime malolmaktadır. Yani vapurun çeşmesinden sudan ucuz akar. Fakat zamlar, satıcı kâr ve nakliyeleri dolayısiyle bu şişedeki benzin Şarkta 19 kuruş 6 santime alınmaktadır. Sebepleri aramaya başlarsanız biraz evvel not buyurduğunuz listeye bakınız Devlet vergilerinden tonda 298 lira alınıyor. Belediyeler 39 lira alır, ama satıcılar kâra, kâr ve yine kâr ilâvesiyle tonda 107 lira gibi fahiş fiyatlar almaktadır.

Satıcılar İstanbul'da dökme benzinin kilosunu 56 kuruş 80 santime satarlar iken Anadolu'nun ekseri yerlerine teneke ile nakil ettirip teneke fiyatlarını ve nakliyeleri ilâve ederek kilosunu 80 kuruşa satmaktadırlar ki, arasındaki fark kiloda 23 kuruş 20 santimdir. Her türlü mesarif gösterildikten sonra bu farkın teneke ve nakliye olduğu görülür ki, tonunun nakliyesi 100 liradan fazlayı bulmaktadır.

Senede 750 000 ton akar yakıt nakleden bu satıcılar nakliyecilikten ayrıca kâr ederler ve bu kâr en az senede 75 milyon lira tutar.

Amerika'dan gelen benzinin tonu 13 873 kuruşa malolurken bugün 12 333 kuruşa düşürülmüştür. Sebebi evvelce denizlerde harbden kalma mayinler ayıklanmadığına nazaran sigortaları fazla verilmekte idi ve denizdeki nakliyeler pahalı idi. Bunlar düştükten sonra hariçten gelen benzin bu suretle ucuzlamıştı. Fakat satıcılar bugün, Yüksek Meclisin nazarı dikkatini celbederim.

BAŞKAN — Senihi Bey; vaktiniz dolmuştur.

SENİHİ YÜRÜTEN (Devamla) — Böyle mühim mevzular beş dakikalık zamana sığar mı?.

BAŞKAN — Beş dakikalık zamanla mukayyet değilsiniz. Fakat İçtüzüğün hükümlerini zatıâliniz bilirsiniz.

SENİHİ YÜRÜTEN (İstanbul) — En ehemmiyetli noktaları Yüksek Meclisin ittilâına arzedecektim. (Kâfi, kâfi sesleri)

BAŞKAN — Senihi Bey, beş dakika ile mukayyet olmadığımızı arzettim. Fakat yazılı konuşmalar, İç Tüzük gereğince, 20 dakikadır. Bunu siz de bilirsiniz, bir kere daha hatırlatıyorum.

SENİHİ YÜRÜTEN (İstanbul) — Böyle mühim bir mevzuda dökümanları arzetmezsem nasıl olur?

BAŞKAN — İç tüzüğe riayete gerek Makamı Riyaset, gerek hatipler mecburdur. Ama daha konuşmak istiyorsanız reye arzederim, heyeti celile kabul ederse konuşursunuz. (Kâfi, kâfi sesleri).

SENİHİ YÜRÜTEN (İstanbul) — Bir daha söz alıp konuşacağım.

BAŞKAN — Bedi Enüstün.

BEDİ ENÜSTÜN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar; 1325 sayılı Yol Bedenî ve Nakdî Mükellefiyet Kanunu ve eklerinin ilga edilerek bunun yerine ikame edilmesi düşünülen akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi hakkındaki kanun tasarısına ait gerek Hükümet ve gerekse Komisyon esbabı mucibe raporunun rasyonel bir görüşün ifadesinden uzaklaşmış olduğunu arzetmek mecburiyetindeyim.

Belli ve muayyen şartlar altındaki zinde ve erkek vatandaşlara seyyanen tatbik edilen Bedenî ve Nakdî Yol Mükellefiyeti bizde mükellefiyeti askeriye misillû Âşar Vergisinin ihdası zamanından beri bir sıra tadillerle tatbik edilen bir sistemin kanuni ifadesidir. Motörlü vasıtaların henüz büyük bir önem kazanamadığı senelerde en uygun ve muvafık bir sistem olan vatandaşlara yol mükellefiyeti tahmil etmek başlıca iki esas ve ana sebepten doğmuştur. Bunlardan birincisi yol mevzuunun askerî lüzum ve icaplarla çok yakın ilgili bulunması, ikincisi mahsulâtı arziyenin istihlâk yerlerine nakli,

Bu esas ve ana sebepler milâttan dört bin

sene evvel kendini hissettirmiş ve tekerleğin icadiyle birlikte deve ve katır kervanlarına karşı arabaların taşıma kabiliyetleri itibariyle olan rüçhaniyeti yol yapımını teşvik etmiştir. Fakat tarihte yol yapımına sistemli bir şekilde bir organizasyon tarafından teşebbüs edilmesi keyfiyeti milâttan 300 sene evvel Romalılarca ele alınmıştır. Romalılar yol yapımında istilâ ettikleri arazinin yerlilerini mecburi işe sevketmek suretiyle bir sistem tatbik etmişler ve sistemli yol yapımında önderliği almışlardır. Bizde yol yapma keyfiyeti âşarın ihdası zamanına kadar askerî lüzum ve icapların tabiî bir neticesi olarak mütalâa edilmekte ve top arabalarının geçişini sağlama maksadiyle asker tarafından ve asker nezareti altında yapılır bir iş olarak görülürdü. Bu sebeple topçu subayları aynı zamanda yol mühendisi vazifesini de görürlerdi fakat âşarın ihdasiyle birlikte büyük ölçüde zahire nakliyatı meselesi ortaya çıkmış bu nakliyatın deve ve katır kervanlariyle sağlanamıyacağı anlaşılınca sistemli bir şekilde yol yapma meselesinin halli ziraat nezaretine bağlı bir Yollar Umum Müdürlüğüne tevdi edilmiş ve bilâhara topçu mektebiyle bir arada Mühendishanei Berrii Hümayün kurulmuştur ve bu suretle insan emeğinden faydalanmak için yol bedeni mükellefiyeti ihdas olunmuştur. Bugün zamanımıza kadar intikal eden 1525 sayılı Kanun ve ekleri bu sistemin zaman ve ihtiyaca göre geçirdiği daha mütekâmil safhalara ait kanunlardır.

1918 senesinde motorlu vasıtaların büyük önem kazanması yolların ehemmiyetini artırmış ve yol yapım tekniğinde de insan emeğinin hissesini % 80 den % 5 e azaltmıştır. İnsan emeğinin hissesi az olan yol yapımında ise yol finansmanlarının yeni ve modern sistemlere bağlanması fikri hâkim olmuş, ve bütün müterakki memleketler kendi bünyelerine göre bu meselenin hal çarelerini aramışlar ve bulmaya da muvaffak olmuşlardır.

Yol finansmanında hâkim olan fikir dört maddede hülâsa edilebilir :

1.- Her ferdin bu finansmana iştiraki;

2.- Yoldan istifade edenlerin istifadeleri müddetince bu finansmana iştiraki,

3.- Devletin umumi gelirlerinden bir hisse sağlanması,

4.- Yolu tahrip eden vasıtaların bâzı hadler dâhilinde bu finansmana iştiraki.

1947 senesinde Bayındırlık Bakanlığında toplanan bayındırlık müdiranı kongresinde bu meseleler inceden inceye etüd edilmiş ve netice olarak bizde de pay - as - you - go ya dayanan modern bir organizasyon ve finansman sisteminin kurulmasının gayrikabili içtinap bir zaruet olduğu tesbit edilmiştir. Bu yeni görüş ve zihniyet karşısında yol bedenî mükellefiyetinin idamesi imkânı kalmamış fakat bu mevzua kanuni bir veçhe vermeye de cesaret edilememiştir.

1949 senesinde yol finansmanını yoldan istifade edenlere de teşmil eden ve benzinden 11 kuruş Yol Vergisinin yol yapım ve bakımına hasrını istihdaf eden 5336 sayılı kanunla momodern finansmana doğru bir adım atılmış fakat yol bedeni mükellefiyetine el sürülememiştir.

Nihayet 1951 senesinde Demokrat Parti Başkanı Adnan Menderes Eskişehir'de, Türkiye yol tarihinde bir inkilâp yaratacak olan (yol bedenî ve nakdî mükellefiyetini kaldıracağız) cümlesiyle vatandaşları hâlâ geri bir zihniyetin izlerinde yürütmeye çalışan prensibin demokrasi rejimimizde barınması imkânının kalmadığını büyük bir cesaret ve yüksek bir görüşle ilân etmiştir. Bu ifade bütün vatandaşlar üzerinde dalgalar halinde bir demokrasi zaferi olarak mâkes bulmuştur. Sayın Menderes'in Parti Başkanı olarak söylediği bu sözü Demokrat Partili mühendis bir milletvekili olarak sonsuz bir takdir ve şükranla karşılarım.

Fakat bu sözün fiiliyat sahasına intikali için hazırlanmış olan Hükümet tasarısı ve gerekçenin hiç de tatminkâr olmadığını, Demokrat Parti progrfamına aykırılık taşıdığını özel idare ve belediyelerin çeşitli hizmetlerinin Yol Vergisi kisvesi altında saklandığını ifade etmeyi bir vazife telâkki ederim. Hüümet tasarısı vasıtasız vergiden vasıtalı vergiye geçmiş olması dolayısiyle parti programımızın 75 nci maddesinin ruhuna aykırıdır.

Bilhassa gerekçe eski ismiyle esbabı mucibe maalesef realite ile katiyen ilgili değildir. Benzine yapılan kiloda üç veya dört kuruş zammın nakil vasıtaları sahiplerinde kalmayıp intikal edeceği mesnetsiz bir hüküm olarak tesbit edilmiştir. Bu cüzi zammın intikalini sağlıyacak tedavülde on para, yirmi para gibi bo-

zukluklar fiilen mevcut olmadığı cihetle; en basit misal olarak arzedeyim, dolmuş ve taksi ücretlerinde bir zam husule gelmesi mümkün değildir. O halde bu para makine sahiplerinde kalacaktır. Makine sahiplerinin zararını bilhesap tesbit etmek mümkündür. Bir kamyon yüz bin, bir taksi iki yüz bin kilometre katettikten sonra ömrü tabiîsini ikmal eder ve bu müddet içinde de elli ton benzin yakar. Ve bundan mütevellit makine sahibine intikal eden miktar 1500 - 2000 liradır. ki, ayda ortalama 70 lira demektir. 16 milyon liralık bir mükellefiyeti 30 - 35 bin makine sahibine yüklemek bilmem ne dereceye kadar doğrudur. Gaza yapılan 7 kuruşluk zammın cüziyetini tebarüz ettirmek maksadiyle bir köylü hanesinde üç mükellefin bulunduğu ve bunların 36 lira Yol parası vermelerine mukabil gaz karşılığı olarak 334 kuruş verecekleri ileri sürülmektedir. Bu misale gerekçede yer vermek gerekçenin ciddiyetiyle kabili telif değildir.

Memleketimizin nüfusu 20 milyon ve hane sayısı 4 milyondur. Köy haneleri sayısı üç milyon 200 bin dir. Yol nakdî vergisi hane başına isabet eden miktar 36 değil ancak 9 lira kadardır. Senede bir aile için gaz farkı ise 490 kuruştur. Görülüyor ki, aradaki fark azdır. Fakat bu haneler içinde yol nakdî mükellefiyetine tâbi olmıyan kadınlar, dullar ve yetimler de gaza yapılan zam dolayısiyle bir mükellefiyete tâbi olmak veya kandil yakmak mecburiyetinde Burada âdil bir vergi sisteminden bahsetmek hakikatlara bigâne kalmak demektir. Bu hususu biraz daha açıklamak isterim. Bir hanede yol nakdî mükellefiyetine tâbi üç mükelleften bahsetmek mâlûller, sakatlar, beş çocuklular, mektepliler, silâh altında bulunanlar hariç 12 milyon mükelleften bahsetmek demektir. Bunlardan halen alınan yol parasının ise 158 milyon lira etmesi icabeder. Halbuki bu verginin portresi 39 milyon lira kadar olduğuna göre gerekçede verilen misalin hakikatla bir münasebeti mütesavver olabilir mi?

Gerekçede mütemadiyen yolların önem ve ehemmiyetinden bahsedilmkte ve bu yol edebiyatı içinde bugün bedenî Yol Vergisinden altı milyon lira tutan kara yollarına tahsis edilen miktar bu tasarı ile iki milyona indirilmektedir ki, bu keyfiyet tasarının yoldan gayrı bir maksatla ele alındığının en kuvvetli ve bâriz bir delili değil midir? Bu tasarı memur maaşlarına senede 18 liralık bir zammı da derpiş etmektedir. Buna lüzum var mıdır? Rakamların, sayıların ve adedlerin, âmali erbaanın bu sarahati karşısında gerekçelerin durumunu yüksek takdirlerinize arzederim.

Akar yakıtlar memleketimizin iktisadi hayatı ile birinci derecede ilgili bir önem taşımaktadır. Yollar bir memleketin kan damarları işe akar yakıtlar da iktisadi bakımdan bizzat damarlar içindeki kanlar demektir. Bunların kesafetinin artırılması iktisadi ve sosyal bünyemizde çok ağır ıstıraplara sebep olur. Esasen Fob fiyatları 12 kuruş olan benzinin 10 kuruş olan gazın bugünkü satış fiyatları haddinden çok fazla ağırdır. Diğer memleketlerle mukayese ederek bir netice almaya kalkmak bu konuda bizi rasyonel sonuçlara götürmez. Çünki her memleketin yaşama ve hayat standardı kendi bünyesine göre ayarlanır. Bu hususları tafsil ederek heyeti muhteremenizi rahatsız etmek istemiyorum. Yalnız Yol Bedenî ve Nakdî Mükellefiyet Vergisinin karşılığı olarak özel idare ve belediyelerin çeşitli hizmetlerini karşılamak maksadiyle yol vergisi namı altında akar yakıtlar üzerinde durmayı psikolojik bakımdan iktidarın prestiji bakımından uygun bulmuyorum, Ve bu tasarının bu haliyle zirai ve iktisadi gelişmemize engel olacağını ve bilhassa fakir köylü üzerinde aydınlık ve ışıktan mahrumiyeti intaç ederek kültürel ve entellektüel inkişafa mâni olacağını teessürle ifade etmek mecburiyetini hissediyorum.

Sosyolojide insan oğlunun hayat standardını tesbit eden ve beş esas ihtiyaç olan: barınma, giyinme, gıda, ısınma ve aydınlık konularının hiç olmazsa asgari had dâhilinde himaye edilmesini ve bunlar üzerinde zam kelimesinin işitilmemesini bir milletvekili arkadaşınız olarak arz ve istirham ediyorum.

1525 sayılı Kanun ve eklerini kaldıralım. Fakat bunun yerine böyle bir kanun ikame etmiyelim.

Mükellefiyet altında ezildiğini hissettiğimiz vatandaşın sırtından kaldıracağımız her kilo vergi yüküne karşı, nefes aldırmadan bu vatandaşı kaderin bir vergi mahkûmu addederek aynı ağırlıkta fakat havaleli başka bir yükle tahmil etmiyelim.

Bu sebeple tasarının komisyona iadesini saygılarımla arz ve teklif ederim.

BAŞKAN — Ahmet Başıbüyük. (Yok sesleri)

Abdürrahman Boyacıgiller.

ABDÜRRAHMAN BOYACIGİLLER (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar; bu kanun tasarısı binnetice Devlet gelirlerinin artırılmasını istihdaf etmektedir. Demokrat Parti Programının 76 ncı maddesi şudur arkadaşlar :

«Vergi sistemimizin ıslahı, cibayet usullerinin sadeleştirilmesi ve daha emniyetle ve az masraflı hale getirilmesi suretiyle, yeni vergiler konmadan dahi Devlet gelirinin artırılacağı kanaatindeyiz.»

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) — Onu bırak kendi programından bahset.

ABDÜRRAHMAN BOYACIGİLLER (Devamla) — Sayın Başbakana bendeniz şunu hatırlatmak isterim, evvelâ kendi vaitleriyle tezat halindedirler. Kendi vaitleriyle, çünkü sayın Başbakan demişlerdi ki: Vait vait diyorsunuz, bizim vaidlerimiz programımızda yazılıdır.

Parti programlarında yazılı diğer bir maddeyi de okuyacağım, görülecektir ki, kendi programlariyle tezat halindedirler. 77 nci madde... (Soldan gürültüler) Muhterem arkadaşlar, sizin programınızı okuyorum, vatandaşlara yaptığımız vaitleri tahakkuk ettirmediğinizi belirtmek bakımından. (Soldan gürültüler) Bendeniz sizi kemali sükûnetle dinledim ve sayın Başbakanı ihtiramla dinlemekteyim. Bendenizin bu konuşmama karşı istirhamım, aynı sükûneti muhafazadır.

Aynen okuyorum; «Memlekette iş haemmı dartltan, istihsal maliyetlerine doğrudan doğruya tesir yaparak dış piyasalarla mübadeleyi güçleştiren yahut hayat pahalılığına âmil olan vergi ve resimlerde değiştirme ve indirme yapılmasına ve Hayvan Vergisinin tedricî olarak kaldırılmasına taraftarız».

Va'diniz budur. Bu va'itle sizler tezat halindesiniz.

Yol Vergisine geliyorum; şu programda bunun için bir şey yok. Başbakanın Eskişehir'de Parti Başkanı olarak sarfettikleri sözleri duyduğumuz zaman bizler gibi bütün memleket sevinmişti. Fakat bunun arkasından bir zam, akar yakıta zam yapılacağını düşünememiştik.

Muhterem arkadaşlar, aynı şekilde düşündük, sevinç içinde kaldık. Köylüler ve herkes sevindi. Böyle bir vergi ile gelineceğini kimse hatır ve hayaline getirmiyordu.

Muhterem arkadaşlar, Yol Vergisinden şikâyet eden kimlerdir? Maliye tekniği bakımından, politika bakımından baş vergisi doğru bir vergi değildir. Mısır müstesna, dünyanın hiçbir yerinde yoktur. Bizde, bundan şikâyet eden hangi sınıftır? Fakir köylü, fakir esnaf, geliri az olan memurdur. Aynı şekilde tesir yapan diğer bir husus var. Ayda bir lira bekçi parası vermekteyiz. Yalnız bu, vergi haline intikal etmiş değildir. Fakat netice itibariyle bekçi parası vermek suretiyle emniyet vergisi ödenmektedir. Tezat içindesiniz. Ben her zaman plân ve programdan bahsediyorum. Sayın Hükümet ve demokrat arkadaşlar bana kızıyorlar. Sistemli bir çalışmanız yoktur. Yol Vergisini kaldırdığımız zaman şekerden alınan İstihlâk Resmi tenzil edildi. Bu yapılmadan Yol Vergisine zam yapılmazdı. Bu ayarlanabilirdi. Zira şekerden yapılan tasarrufu, İstihlâk Resminden yapılan indirmeyi bu vatandaşlar hissetmemişlerdir.

Fakat arkadaşlar, bunu herkes hissedecektir. Şoför cemiyetleri başkanları geldiler, birçok arkadaşlar gibi bizleri de ziyaret ettiler. Yapılan zam bizim üzerimizde kalacaktır. Keyfiyeti Sayın Maliye Bakanına arzettik, (size ne oluyor, müstehlike inikâs edecektir dedi), diyorlar. Müstehlikler, çeşitli meslek salikleri, bütün vatandaşlar için hayat pahalılığına âmil ve sâik olacaktır. Bir muhalif partili olarak bu kanunun çıkarılmasını isteriz, çünkü bu, muhalif partilerin işine yarar. Fakat vicdanımız razi olmuyor. Hayat pahalılığı vatandaş hayatı ile sıkı sıkıya bağlıdır. Keşke Arazi Vergisini de çıkartsanız... (Soldan, çıkartacağız, onu da çıkartacağız sesleri).

Hükümet, kendisini iktidara getiren seçmenlerinin arzularını birinci plânda mütalâa etmeye mecburdur. Halk Partisinin hali malûmdür, sizin de âkibetiniz budur, arkadaşlar... (Gülüşmeler).

Muhterem arkadaşlar; akar yakıtlara yapılan zam derece derece bütün nakil vasıtalarına ve binnetice tarifelere de aksedecektir. Denizyollarında mazot yakan vapurlar bu vergi dolayısiyle denizyollarının açıklarını çoğaltacaktır,

Yarın Denizyolları müessesesesi karşımıza bir tarife artırımı ile gelecektir.

Havayolları da aynı şekildedir. Esasen zararla işlemekte olan - Tabiatiyle bir âmme hizmeti olarak mütalâa etmekteyiz - bu müessese de yarın aynı sebeplerden dolayı ücretlerini artırmakla karşı karşıya gelecektir.

Ayrıca şoförler belediyeye müracaat edecekler ve aynı şekilde tarifelerin yeniden tanzimini istiyeceklerdir. Ya belediyeler bu vatandaşların talebini is'af etmezlerse, o zaman Senihi Yürüten arkadaşımın dediği gibi, şoför vatandaşlar günlük kazançlarından bu vergiyi ödemek mecburiyetinde kalacaklardır.

Arkadaşlar ne yapılabilir?

Vergiyi kaldırmak gayet güzel, fakat vatandaşların zaten Demokrat Parti iktidarından beklediği şey, hayatın daha kolay ve yaşanılır bir hale getirilmesidir. Yalnız bu vergide değil, birçok vergilerde tenzilât yapsınlar, halbuki bütün vergiler birbiri peşi sıra bir fiyat zinzici ile karşı karşıya bulunmaktadır. Ne yapalım ki memlekete lüks otomobiller giriyor. Lüks otomobillere gümrük kapıları açıktır. İşte bu lüks otomobillerden alınacak vergilerle bu vergileri kaldırmak veya tenzil etmek pek âlâ mümkündür. Ben maliyeci değilim, bunu maliyeci arkadaşlar çok iyi bilirler.

Muhterem arkadaşlar; hatırlarsınız; Toprak Ofis, bu sene harice 700 - 800 bin ton buğday, zahire ihraç edecektir. Bu zahirenin alış fiyatı ile ihraç fiyatı arasında pek çok fark vardır. Bu farkı buraya tahsis etmekle, bu işin halli yoluna gidilebilir. İnşaallah bu sene de mahsul iyi olur, aynı şekilde 350 dolârdan alınan ve 1100 den satılmasından hâsıl olan aradaki 48 milyon liralık farktan ve krom ve bakırdan ve hattâ kükürtten, aynı vaziyette bunları karşılamak mümkündür. Eğer bu arzettiklerim üzerinde samimiyetle dururlar ve vatandaşların arzu ve iradeleri nazarı itibara alınırsa Devlet bütçesinde yapılabilecek olan tenzilât ve tasarruflarla bu açıkları kapatmak mümkündür. Sayın Adnan Menderes'in yıllık nutuklarını okudum, bu nutkun dayandığı temel noktalardan birisi de; bu şeraite rağmen çok tararruflu bir bütçe yapmak mümkündür, sözüdür. (Soldan yaptık sesleri). Yaptınız 190 - 234 milyon lira açıklı olarak istikraz, Marşal Yardımı ve çeşitli kredilerle açığı kapattınız. Dün Adnan Menderes Halk Partisi karşısında aynı şeyi tenkid ediyordu, şimdi tenkid ettiği yola kendisi girmiş bulunuyor. Biz vatandaşların arzu ve iradelerine kulak vermek mecburiyetindeyiz. Aynı parti içerisinde bulunan arkadaşlar dahi, gördünüz, kendi parti hükümetlerinin politikasını açık açık tenkid etmek suretiyle gidilen yolun fena olduğunu gösterdiler. Kendilerine ait bir iştir, inşaallah muvaffak olur, bu muazzam tenkidlerden kurtulur, vatandaşların sempatisini kazanır. Fakat hatalı yolda olursa vatandaşların antipatisi de kendisine aittir.

BAŞKAN — Oylama muamelesi bitmiştir.

BAŞKAN — Başbakan.

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, müzakere edilmekte olan tasarı münasebetiyle hakikaten çok üzülmüş görünen arkadaşlarıma süratle cevap vermeyi ve bu üzüntülerini bir an evvel gidermeyi vazife edindim. Devlet hayatının devamı, birtakım masraflara ve külfetlere vatandaşlarca tahammül edilmiş olmasına bağlıdır. Vatandaş; iktisadi, içtimai, kültürel her sahada bütün kalkınmasını Devletten beklemektedir. Devlet vazifesi, düne nazaran takdir buyurursunuz ki, ölçülemiyecek kadar genişlemiş bulunmaktadır. Almadan vermek.. (Cenabı Allaha mahsus sesleri) Cenabı Allaha has bir vasıftır. Vergi koymak, elbette vatandaşın karşısına güler yüzle çıkmak demek değildir. Her külfet elbette bir miktar üzüntü yaratabilir. Burada arkadaşlarımın serdettiği bütün esbabı mucibe bu tasarı ile konulmakta olan vergiye ait değildir. Her hangi bir vergiye, tıpatıp, kalıbı kalıbına, tekrar edilebilecek esbabı mucibeden ibarettir.

Muhterem arkadaşlar, esbabı mucibeyi dinledim: Bu tasarı kabul olunduğu takdirde kültürel inkişafımız duracak, iktisadi inkişafımız duracak, malî emniyetimiz tehlikeye mâruz kalacak, vatandaşlar muztarip ve meyus olacaklar.

Yol Vergisinin kalkmasını işittikleri zaman sevinen vatandaşlar bu tasarının mevcudiyetini haber alınca gayet meyus bir duruma düşmüşler. Arkadaşlar; hikâye malûm. Köylü vatandaşlardan birisi, bir arzuhal yazdırarak, Hükümete halini anlatmak için kasabaya gelmiş, bir arzuhalci bulup vaziyetini anlatmış. Arzuhalci kaç para vereceksin, demiş. Köylü kaç para vereyim deyince; arzuhalci 10 kuruş verirsen şöy-

le, böyle yazarım, 20 kuruş verirsen daha iyi yazarım, 30 kuruş verirsen çok dokunaklı yazarım, demiş. Köylü Hükümete derdini dokunaklı olarak anlatmayı çok arzu ettiği için yazacağın arzuhale 30 kuruş vereyim, demiş. Hakikaten adam köylünün derdini 30 kuruşluk kaleme almış, köylü merak etmiş; oku bakalım ne yazdın. Arzuhalci okumaya başlamış ve okunan arzuhal sona geldiği zaman köylüye dokunmuş ve höngür höngür ağlamaya başlamış, meğer demiş, benim başıma neler gelmiş de ben farkında değilmişim.

Muhterem arkadaşlar neden bahsediyorlar? Yani bir vergi mi ihdas ettik? Bilâkis gayriâdil olan 43 milyon liralık bir vergiyi kaldırmak istiyoruz. Kendileri 39 milyon, dediler. Hakikatı konuşmak lâzım, belediye vergi ve resimleriyle birlikte bu miktar 43 milyon liradır. Zam zam diyorlar. Mütemadiyen yaptığımız indirmeler burada açık olarak söylenmiyor, bunlar, yapılan zamlardan çok fazladır. Bu demokratik hava içinde, memleketi aldatmaya çalışmaktadırlar. Açık olarak söylüyorum, memleketi aldatmak, gayretlerinin temelini teşkil etmektedir.

Muhterem arkadaşlar, kör ölür badem gözlü olur. Yol Vergisi nasıl bir vergi idi? Meğer daha iyi bir vergi imiş. Bunu kaldırmıyacakmışız.

Şimdi, herhangi bir vergiye âdil bir nispet dâhilinde zam yapmak mevzuubahis olunca rahmetlinin meziyetlerinden bahsedilmeye kalkışılmak gibi bir vaziyet hâsıl oldu. Şaşmaktayım, arkadaşlar. Bu 32 milyon liralık vergi nerelere taksim edilmiş olacak, eğer o kadar çok yere taksim edilecekse o halde çok yere taksim edilmek, harici kısmet rakamını küçültür. Nihayet eti ne, budu ne. 32 milyon liralık bir vergidir.

Demokrat Parti programının maddelerini bize hatırlatmak lüzumunu duyan arkadaşımıza teşekkür ederim. Demokrat parti programı maddelerini kendilerinden öğrenmeye ihtiyacımız yoktur. Daha dün içimizden ayrıldıkları için bir itiyadın sevkiyle bunu yapmaklığımızı pek benimsemişler, bizim programımızla bizi ilzam etmeye çalışıyorlar. Bıraksınlar, biz programımıza mutabık hareket edip etmediğimizi kendimiz kontrol edelim.

Arkadaşımız tasarruflu bütçe yapmadığımızdan, evvelce bütçede tasarruflar yapacağımızı bu suretle memlekete faydalar getireceğimizi vâdettiğimizden bahsettiler. Aşağıdan kendisine bütçede tasarruf yaptık dedim. Buna cevap veriyorlar. Cevapları doğru değildir. Evvelce Bütçe 1 milyar 300 milyon idi, bunu bir milyar 700 milyona çıkardınız dediler.

Arkadaşlar bir bütçede tasarruf yapıldığı, bütçe rakamlarının azalması veya çoğalmasından, bütçe rakamlarının birbiri ile mukayesesinden anlaşılmaz. O, çok derin bir tetkik ister. Bizim vaktiyle muhalefette iken yaptığımız gibi ciddî bir emek ve gayret sarfetmek suretiyle bütçenin hakiki hüviyetini ve mahiyetini ortaya koyabilecek esaslı bir mesaiye ihtiyaç vardır. Burada, bu kürsüde başka suretle konuşulamaz.

Muhterem arkadaşlar, yarın bu memleketin iktisadi bünyesi inkişaf etmekte devam eder, millî gelir, alınan tedbirler sayesinde 15 milyardan 30 milyara çıkar ve bütçe rakamları da 3,5 milyarı bulursa, bu zat, o zaman, siz israf ediyorsunuz, tasarrufa aslâ riayet etmiyorsunuz iddiasiyle mi karşımıza çıkacaktır? Bu ne mantıktır arkadaşlar? Bunlar, sadece sathi olarak sadece efkârı bulandırmak mümkün müdür gayesini takip etmekten başka mâna ifade etmez.

Muhterem arkadaşlar; ben umumiyetle sözlerimi bitirmiş bulunuyorum. Daha söz almış birçok arkadaşlarımız vardır, kendilerini dinledikten sonra arzı cevap etmekte Hükümet, Maliye Komisyonu, Muhtelit Komisyon elbette geçikmiyecektir. Teknik malûmatı ve rakamları Hükümet bütün teferruatiyle emrinize âmade bulunduracaktır.

Şimdiden arzedeyim ki, gereken malûmatı istihsal ettikten sonra, burada bu vergi aleyhine söylenen sözlerin ekseriyeti âzimesinin gayrivârit olduğunu Yüksek Heyetiniz takdir etmekte gecikmiyecektir. (Soldan alkışlar, bravo sesleri).

BAŞKAN — Cevdet San, buyurun.

ABDÜRRAHMAN BOYACIGİLLER (Zonguldak) — Fikrim muhalif bir fikirle karşılaştığı için söz istiyorum. (Soldan gülüşmeler).

BAŞKAN — Bundan tabiî bir şey olamaz, elbette aynı fikirde olmıyacaklardır.

ABDÜRRAHMAN BOYACIGİLLER (Zonguldak) — Öyle ise usul hakkında konuşacağım.

BAŞKAN — Buyurun. Fakat usul hakkında konuşmazsanız sözünüzü keserim.

ABDÜRRAHMAN BOYACIGİLLER (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar; İçtüzük der ki: Şahsına sataşılan veya muhalif bir fikirle karşılanan zata söz verilir. Sayın Başbakan benim fikrime muhalif beyanda bulunmuştur, sataşma vardır. (Soldan gürültüler).

BAŞKAN — Efendim, bu takdirde söz istemek haklarıdır. Fakat İçtüzüğe göre sıraya tâbi olduklarını unutmamaları lâzımdır.

Söz Cevdet San'ındır.

CEVDET SAN (Gaziantep) — Muhterem arkadaşlar, ben kısa konuşacağım. Şimdi akar yakıta yapılan zamların, Senihi Yürüten arkadaşımız, sırf şoförlerin omuzunda kalacağını, halka intikal etmiyeceğini ve netice itibariyle bir zümreyi ezeceğini söylediler. Gayet tabiîdir ki, bu fikir ve düşünce doğru değildir. Bu, halka intikal edecek mahiyettedir. Şoförlerin bugüne kadar rekabet halinde ve vaziyetinde oldukları, şoförlerin bugünkü kazançlarının azlığı, hakikaten rekabet halinde olmalarından ileri gelir. Memlekette 35 bin vasıta vardır. 300 bin lisans vardır. Bunun 100 bini hususi olsun, 200 bin şoför demektir. Netice itibariyle biz bugün benzinden 4 kuruş zam yerine 40 kuruş tenzilât yapsak bu arkadaşlar yine rekabet halinden kurtulamıyacak, belki de rekabet artacaktır. Netice itibariyle burada yapılan, şoförlerin mâruz kaldıkları vaziyet memleketteki iş hacminin artmasiyle önlenebilir. Yol yapımı da şoförlerin iş hacminin artmasında birinci derecede bir âmildir.

Diğer bâzı arkadaşlar da bu yapılan zammın umumi hayat üzerinde büyük bir pahalılık yaratacağından bahsettiler. Burada kısaca şunu arzedeyim ki, yolların yapılmasının umumi hayat üzerindeki ucuzluğu, akar yakıta yapılacak zamma nispetle o kadar muazzam bir tesiri vardır ki, iki sene içerisinde; 1949 senesinde ton kilometre nakliye 25 kuruş iken, 1951 de ton kilometre nakliye 12 kuruşa düşmüştür. Bunun mânası şudur arkadaşlar; 1950 senesinde yol için harcanan 64 milyon lira bizim millî servetimizde 206 milyon lira bir tasarruf temin ediyor. Bu, biraz garip görünür. Fakat bunu nakliyenin ucuzlamasiyle derhal izah etmek mümkündür. Biz bâzı arkadaşlarla kara yolları üzerinde bir miktar dolaştık. Bu arada Karadeniz Bölgesini gördük. Bu bölgedeki sefalet, oraları görmiyen arkadaşlar üzerinde çok büyük tesir yaptı. Bunun sebebi derhal görülüyordu; orada nakil kolaylığı değil, bugüne kadar nakil imkânı temin edilmemiştir. 50 kilometre mesafede iki köy görüyorsunuz. Birisinin toprağı mümbittir. Elde ettiği mahsulü elli kilometre ötedeki köye nakletmek için 20 kuruş nakliye ücreti ödüyor. Bunun hayvanla taşındığını ve bir hayvanın kırk elli kilo mal taşıyacağı düşünülürse bunun mânası kolayca anlaşılır. Taşınan mısır kıymetinin 7 - 8 lira olduğunu düşünürsek, kilosuna 20 kuruş bindirir. O mıntakada bugün Rus hududundan Samsun'a kadar bütün sahili Anadolu'ya rapteden karayolları vardır. Samsun'a kadar bu yollar esas 10 kadarı bulmaktadır. Bu yolların gittiği köylerde açlık ve pahalılık kalmamaktadır. Arkadaşlar bundan evvel kilosu 20 kuruşa nakledilen mısır bugün kilo başına 2 kuruşa nakledilmektedir. Yine fındık 20 kuruşa nakledilirken bugün iki kuruşa nakledilebilmektedir.

Nazari olarak yolun maliyet üzerindeki tesiri büyüktür denir. Yolsuz bir mıntakada yol ilk defa açıldığı zaman bunun tesirini derhal gözle görmek mümkün olur. Hükümet izah etti. Bu işler vergi alınmadan yapılabilse elbetteki fevkalâde mucibi memnuniyet olur. Fakat bu mümkün olmadığına göre, yine Yol Vergisinin yoldan istifade edenlere hasredilmesindeki isabet, adalet gayrikabili inkârdır.

Arkadaşlar, yapılan zamlardan sonra dâhi diğer memleketlerdeki benzin, gaz ve mazot fiyatları ile karşılaştıracak olursak memleketimizdeki fiyatın fahiş olmadığını ve kabili kabul olduğunu teslim ederiz.

Binaenaleyh kanunun kabulünü rica ederim.

BAŞKAN — Rifat Özdeş.. (Yok sesleri) Mecdet Alkin.

MECİT ALKİN (Kütahya) — Muhterem arkadaşlar, peşinen teessürle arzedeyim ki; bendeniz de realist bir zihniyetle bu kanunun aleyhinde konuşacağım.

Hükümet; iptidai karekter taşıyan ve gayriâdil esaslara dayanan Yol Vergisini ilga ediyor. Bunun yerine yolların yapımını ve bakımını sağlamak için akar yakıt fiyatlarına zam yapmak istiyor. Huzurunuza sunulan bu kanun tasarısı ile Maliye Bakanlığımız benzinin beher litresinden şimdiye kadar alınmakta olan 11

kuruş vergiyi 15 kuruşa çıkarmayı, gaz yağının kilosundan 7 kuruş, motorin ve mazotun kilosunadn da 5 kuruş Yol Vergisi almayı istihdaf ediyor. Bu suretle akar yakıtın memleketimizdeki yıllık istihlâk miktarına nazaran 58 milyon liralık bir varidat temin edeceğini umuyor.

Şayet akar yakıttan alınan ve alınacak olan vergiler bundan ibaret olsaydı, yollarımızın yapımı ve bakımı için bu miktar vergiyi pek haklı ve mâkul görürdük. Müstehlikin bunu vermesini de memnunlukla karşılardık.

Halbuki durum ve hakikat hiç de böyle değildir. Benden evvel konuşan arkadaşların temas etmiş oldukları gibi, Hazine benzinin tonundan her sene,

60 lira Gümrük Resmi,
75 » İstihlâk Vergisi,
43 » MuameleVergisi,
6 » Belediye hissesi,
3 » Asker Ailelerine Yardım,
2 » Rıhtım Resmi.

Olarak (190) lira vergi almaktadır. Bunun üzerine umumi masraflar kâr hadleri, yükletme, boşaltma, navlun ve depo ücretleri de binnetice, bugün İskenderun imanından sif olarak tonu 123 liraya teslim edilen benzin, Ankara'da perakende 624 liraya satılmaktadır.

Gaz yağının tonundan da Hazine 61 lira çeşitli namlar altında vergi almaktadır. Tonu İskenderun'da sif 100 liraya teslim edilen gaz yağı da Ankara'da prakende 332,5 liraya satılmaktadır.

Motorinin bir tonundan da Hazine 58 lira vergi almaktadır. Yine İskenderun'da sif 89 liraya teslim edilen motorin; Ankara'da 314,5 liraya satınmaktadır.

1949 yılında memleketimize 438 000 ton akar yakıt ithal olunmuştur. Bundan Hazine tahminen 60 milyon liraya yakın vergi ve rüsum alınmıştır. 1950 ve 1951 yıllarında memleketimizde akar yakıt istihlâkâtının fevkalâde artmış olması sebebiyle ithalât miktarı da o nispette yükselmiş Hazinenin temin ettiği vergi geliri de 80 milyon liraya yükselmiştir. Realite bu şekilde olduğu halde Maliyenin akar yakıtlara tekrar birtakım zamlar yapmak istemesi asla doğru olamaz. Vakıa kanun tasarısının gerekçesinde Yol Vergisi namiyle akar yakıtlara yapılacak zamlar pek cüzi ve akisleri de pek ehemmiyetsiz gibi gösterilmekte ise de bu zamların istihlâk sahasındaki inikâsları çok geniş olacaktır. İthalâtçı toptancıya, toptancı perekendeciye, perakendeci müstehlike daha yüksek fiyatlarla devir ve satış yapacaktır. Zincirleme suretiyle yapılacak zamlar; bugün zaten çok yüksek ve anormal olan akar yakıt fiyatlarının daha geniş ölçüde bir kat daha yükselmesinde âmil olacaktır.

Arzettiğim şu rakamlar; memleketimizde akar yakıttan alınmakta olan vergi ve resimlerin maliyet fiyatının çok üstünde olduğunu açık bir şekilde göstermektedir. Bu durumun ne vergi kaideleriyle ve ne de sosyal adaletle telif edilebilmesi mümkün değildir.

Memleketimizde millî sanayiin her sene daha ziyade gelişmekte olması, motörlü nakil vasıtalarının çoğalması, traktör ve ziraat makineleri ithalâtının seneden seneye artmakta bulunması; memleketimizde akar yakıt ithalâtının da her sene artmasında âmil olmaktadır. Bu artış ile mütenasip olarak akar yakıttan alınan vergilerin miktarı da tabiatiyle her sene artmaktadır. Ekonomik durum bu şekilde Hazine lehine inkişaflar kaydetmekte bulunduğu şu sırada (Yol Vergisi) namiyle akar yakıt fiyatlarına zamlar yapılmasını asla doğru bulmuyorum. Akar yakıt fiyatlarına zam yapılması; muharrik kuvvetleri akar yakıt olan sanayiimizin istihsal maliyetlerine derhal tesir yapacaktır. Makineleşen ziraatimizin çeşitli müstahselâtının fiyatlarını yükseltecektir. Motörlü nakil vasıtalarının tarifelerinde akisler yapacaktır.

Havayoolarımız nakliyatında menfi tesirler yaratacaktır. Binnetice memleketimizde iş hacmını daraltacak, işsizlerin adedini artıracaktır. Bu durum belki de akar yakıt istihlâkatının azalmasını intaç edecektir. Bu takdirde de Hazinenin akar yakıttan almakta olduğu vergilerin nispetinde tedricen bir tenakus husule gelecektir. Bu suretle de kaş yapayım derken göz çıkarılmış olacaktır.

Yol Vergisinin kalkmasiyle bütçede husule gelecek açığı - akar yakıt fiyatlarına zamlar yaparak - kapatmak cihetine gitmek hayat pahalılığını da bir kat daha yükseltmekte âmil olacaktır. Birtakım gayriiktisadi ve sırf fiskal mülâhazalarla hayat pahalılığını körüklemek

asla doğru olamaz. Bu gibi tedbirler, partimizin programiyle de bağdaşamaz.

Akar yakıt; millî ekonomimizin kalkınmasında birinci derecede ehemmiyeti haiz bir enerji kaynağıdır. Bu kaynağı; yeni vergilerle daha ziyade hırpalamak, sömürmek millî ekonomik menfaatlerimize tamamen aykırıdır.

Bununla beraber memleketimize ithal olunan akar yakıtların % 70 ini Devlet daireleri, belediyeler, katma bütçeli müesseseler ve İktisadi Devlet teşekkülleri istihdâk etmektedir. Buna nazaran akar yakıtlardan alınan vergilerin % 70 ini de bizzat Devlet ödemektedir. Vaziyet böyle iken akar yakıt fiyatlarına yapılmak istenilen yeni zamlarla elde edileceği umulan 58 milyon lira gelirin % 70 ni de yine Hazine ödiyecektir.

Binaenaleyh; kaldırılacak olan Yol Vergisinin boşluğunu doldurmak üzere nazara alınmış olan bu matrah tahmin edilen 58 milyon lira geliri Hazineye temin etmiyecektir. Arzettiğim gibi, bu muhammen meblâğın % 70 ini yine Hazine ödiyeceğine nazaran maliye bir cebinden aldığı parayı diğer cebine koyacaktır demektir. Bunun için Maliye Bakanlığının yol yapım ve bakımı için daha verimli ve millî ekonomi için zararsız başka bir matrah bulmasını temenniye şayan görürüm. Bu bakımdan Maliye Bakanlığının bu kanun tasarısını geri almasını çok yerinde bir hareket telâkki ediyorum. Takdir yüksek heyetinizindir.

FERİD MELEN (Van) — Sayın Başbakan her vakıtki gibi güzel konuştular. Fakat mevzu hakkında birşey söylemediler. Mevzu ile ilgili olarak bir iki noktayı zaptedebildim.

Dediler ki, arkadaşların gösterdiği mucip sebepler her hangi bir vergiye tatbik edilecek esbabı mucibedir.

Fakat kendilerinin gösterdikleri mucip sebep umumiyetle Devletin vergi almayı haklı gösterecek mucip sebeplerdir.

Vergiyi ancak, nasıl almalıdır? Nasıl vergi almak lâzımdır? Dâva bunu halletmektir.

Yine Başbakan bu arada muhalefete bir târiz yapmaktan geri duramadı.

Halkı aldatma gayretlerinin temelini teşkil etmektedir dediler. Biz birşey va'dedip aksini yapmış değiliz, söz doğrudur, ama her halde muhatabı biz olamayız. (Sağdan alkışlar).

BAŞKAN — Daim Süalp.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar, bu kanun tasarısı komisyonda görüşülürken 50 ye yakın arkadaş bu mevzuda konuştu ve benden evvel konuşan arkadaşların ileri sürdükleri mahzurları ve noktai nazarları uzun uzadıya komisyonda görüştük. Bu tasarı evvel emirde yeni bir vergi ihdas etmemektedir.

Arkadaşlar konuşurlarken dikkat ettim, maksatları, muayyen bir zümreyi memnun etmek cihetini ilk plâna almaktır. Eski vergi iyi idi, onu lâğvetmiyelim diyen arkadaş görmedim. Çünkü hepsi teslim ediyor ki, eski vergi adaletsiz, maziye karışması lâzımgelen bir baş vergisidir. Bundan en çok müteessir olan köylü vatandaşlarımız ve ekseriyeti azîme fakir tabakadır. Bu itibarla hiçbir arkadaş bu vergiyi kaldırmayınız diyemedi. Fakat bâzı arkadaşlar, gaza zam yapılmasın, çünkü köylü mutazarrır olmaktadır, diyor. Bâzı arkadaşlar, benzine zam yapılmasın diyorlar. Komisyonda da bâzı arkadaşlar mazota zam yapılmamasını müdafaa ettiler. Yani mutlaka bir gurup vatandaş müdafaa edildi.

Gaza zam yapılmaması teklifi üzerinde çok durduk. Sebebi şu idi: Dedik ki; Yol Vergisi köylü vatandaşlara yükletiliyordu, halbuki onlar nispeten fakir vatandaşlardır, onları kurtarmak için bu kanunu kaldırıyoruz, bu itibarla aynı mülâhaza ile, madem ki bunlar fakir ve gelirleri mahdut vatandaşlardır, onlara hiçbir mükellefiyet yükletmiyelim, dediler.

Bu itiraza verilen cevaplar şu oldu: Dendi ki, gazı istihlâk eden sadece köylüler midir? Yoksa vergi vermek kabiliyeti yüksek olan vatandaşlarımız da mevcut mudur? Evvelâ gaz istihlâk miktarını istedik. Bize getirilen teknik rakamlar şöyledir: Gaz istihlâki senede 208 bin tondur. Bunun kaçını köylü tenviratında kullanır dedik. Gaz sobaları memleketimizde taammüm etmeden evvel ve traktörler gelmeden evvel yapılan gaz sarfiyatı 40-45 bin ton civarında idi. Traktörlerin ithali ve gaz sobalarının taammümü dolayısiyle bunun hangi miktara yükseldiğini tefrik etmek mümkün değildir. Fakat yapılan tahminler, köylünün tenviratı için kullandığı gaz miktarı 60 bin tonu aşmamaktadır. Eğer biz bunları koruyalım diye gaza zam yapmazsak bakiye kalan ve çoğu traktörlerde kullanılan gazın da bu zamdan muaf tutulması

icabetmekteydi. Bunun tefrikı kabil midir değil midir, diye üzerinde durduk. Tefrikı imkân dâhilinde görülmedi. Nihayet şu neticeye vardık; köylüye 60 bin ton tahsis edildiğini kabul etsek, yedi kuruştan, 4,5 milyon eder. O halde köylüye 4,5 milyon liralık bir mükellefiyet yüklemek mecburiyetinde bulunduğumuza göre, eski vergiyi kaldırmakla köylü ne istifade etmektedir? Eski vergiyi kaldırmakla köylü 22-23 milyon istifade etmektedir. Arada 19-20 milyonluk bir fark köylü lehine kendini göstermektedir.

İZZET AKÇAL (Rize) — 29 milyon.

MEHMET DAİM SÜALP (Devamla) — Bunun ekonomik bakımdan faydaları da vardır. Köylünün cebinde kalan para ile iştira kabiliyeti de artmaktadır. Nitekim gerekçede raporumuzda belirttiğimiz veçhile, en zengin köylü senede 3-4 teneke gaz yakmaktadır. Ona mukabil o ailede bir tek erkek varsa 12, iki erkek varsa 24 lira Yol Vergisinden istifade etmektedir. O halde köylüyü korumak maksadiyle biz bu muafiyeti kabul etmek cihetine gidemedik. Çünkü mahzurlu gördük: Traktör sahipleri de istifade edeceklerdi. Bu sefer traktör sahileri karşımıza çıktı; siz bir taraftan ziraati teşvik ediyorsunuz, kredi ile traktör temin ediyorsunuz, fakat bir taraftan da gaza zam yapıyorsunuz, bu, politikanızla kabili telif değildir, diyorlardı. Tarım Bakanlığından hesap istedik, traktörlerin istihlâk ettiği gaza, zam yaptığımız takdirde, maliyet fiyatlarına ne gibi inikâslar yapar dedik. Bize verilen teknik hesaplara göre; buğdayın kilosuna 20 para gazdan, 10 para mazottan aksetmektedir. Fakat diğer taraftan yine tesbit ettik ki, bir biçer döveri olan bir vatandaş senede 15 bin lira kazanmaktadır. Bu vaziyette senede 15 bin lira kazanan bir vatandaştan vergi almayıp da, senede vasati geliri 150 lira olan bir köylüden vergi almayı doğru bulmadık. Eskiden, Yol Vergisi sisteminde senelik geliri 150 lira olan köylüden 12 lira almaktaydık. O itibarla biz bu hesap incelemeleri neticesinde traktör sahiplerini de muafiyete sokmak için gazı istisna etmedik.

Benzine gelelim; benzinden alınan vergi dolayısiyle kaldırılan bütün Yol Vergisi, nakil vasıtalarına yükletiliyor, denildi.

Muhterem arkadaşlar; evvelâ kaldırılan Yol Vergisi 40 milyondur. Belediyelerin % 50 sini de ilâve edersek 42, 43 milyon eder. Onun yerine benzin, gaz ve mazottan alınan vergi miktarı 29 milyondur. Bu vergi sadece benzinden değil, üç kalemden alınmaktadır. Hükümet tasarısında benzine 4 kuruş ilâve ediliyordu. Komisyonda yaptığımız görüşmeler neticesinde bu miktar üç kuruşa indirildi. Şimdi Hükümetten hesap istedik, dedik ki, bu zammın vatandaşlar üzerindeki aksi nedir ve ne miktardır?

Buna karşılık; 100 kilometrelik bir yol kateden bir kamyonda zamdan sonra yarlacak masraf fazlalığı 104 kuruştur. Yani bir kamyon yükünü taşıyacak bir nakil vasıtasının 100 kilometrelik bir yolda 104 kuruşluk bir zararı olacaktır. Eşya fiyatına inikâsı, kilo başına 4 paradır. Bir kere düşününüz ki, vergiyi kaldırmayı evvelâ kabul etmiş bulunuyoruz. Bu vergi kalktıktan sonra yol finansmanını temin etmek icabederdi. O halde kimlerden alınacaktı. Bu alınacak para nereye veriliyor? Bu yoldan en çok kim istifade ediyorsa elbette ki; bu vergiyi de ondan almak lâzımdır. En âdil yol budur.

Benzin fiyatları bizde yüksek midir, değil midir? Bunu tesbit etmek istedik. Onun için şimdi bâzı memleketlerdeki benzin fiyatlarının bir kısmını arzedeceğim.

Yol dâvalarını halletmiş olmalarına rağmen bütün civar memleketlerde benzin fiyatı bizimkinden aşağı değildir. Türkiye'de benzinin kilosu zamdan sonra 56 kuruş 80 santim İtalya'da kilosu 70 kuruş 84 santim İsrail'de kilosu 69 kuruş 61 santim, Suriye'de 58 kuruş.

Gaz yağı ve mazotta da aynı şekil ve aynı muvazene devam etmektedir. Diğer taraftan şu mülâhaza da görüşümüzü haklı göstermektedir. Bütün eşya fiyatlarında fiyat endeksi bize gösteriyor ki, % 400 - 500 bir fark vardır. Benzin, gaz yağı ve mazot da 160 ı geçmemektedir. Bizim memleketimizdeki bu maddeler diğer memleketlere nazaran pahalı değildir. Bunlardan çok fazla vergi alınıyor denemez. Maliye bu vergiden istifade ediyor mu? Maliye bu vergi dolayısiyle santim dahi almıyor. Tasarının tümü hakkındaki görüşmeler bittikten sonra maddelerde göreceksiniz ki; bu paralar yine yola sarfedilmektedir. Bunun bir kısmı karayollarına veriliyor, bir kısmı da köy yolları için özel idarelere veriliyor. Bu itibarladır ki buna gelir maksadiyle ihdas edilmiş bir vergi nazariyle bakmak, en hafif tâbiriyle, insafsızlık olur

kanaatindeyiz. Mâruzatım bundan ibarettir. (Soldan alkışlar).

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Bir sualim var : Bugüne kadar kaldırılan vergiler miktariyle ikame edilen veya yeniden ihdas edilen vergilerin yekûn olarak miktarı nedir? Aralarındaki farkı da lûtfen izah buyursunlar.

GEÇİCİ K. BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Demokrat Parti iktidarı ele aldıktan sonra 268 milyon liralık bir vergi indirmesi yapılmıştır. Şekerden 32 milyon, un ve unlu maddeler Muamele Vergisinde yapılan değişiklik dolayısiyle 24 milyon, Hayvanlar Vergisinden 5 500 000,—, hizmet erbabının Kazanç Vergisi farkından 150 milyon, Gelir Vergisi farkından 3,5 milyon, Madenler ve Tayyare Resminden 2 milyon, Ofisçe ithal olunan un Gümrük Resminden 16 milyon ve nihayet Yol Vergisinden 40 milyon ki tamamı 268 milyon liradır.

Buna mukabil yapılan zam, aşağı yukarı, bugün Meclisten geçen kanunlarla yapılan zamdır. (Yani miktarı ne? sesleri).

29 milyon liradır. Evvelce arzetmiştim; harçlardan 40 milyon lira, akar yakıtlardan 29 milyon lira, Tekel maddelerinden 20 milyon lira. Yekûn olarak 268 milyon liralık bir indirmeye mukabil harçlardan 40, akar yakıttan 29, Tekelden 20 milyon olmak üzere 89 milyon liralık bir zam yapılmaktadır. Bunun mükellef için sıkıcı olacağına komisyonumuz asla kaani değildir. (Soldan alkışlar).

Gazın zammı, köylüye inikâsı suretiyle, köylüyü sıkacak olan miktarı 3 milyon liradır. Bu miktardadır.

Mazot, benzin daha ziyade vesaiti nakliyede ve ziraat makinelerinde kullanılmaktadır. Ziraat makinelerini kullananlar geniş arazi sahibi bulunan müreffeh ziraat erbabı vatandaşlarımızdır. Bunlardan Gelir Vergisi namiyle bir vergi alınmamaktadır. Kendileri de bu vaziyetten müştekidirler. Nitekim ziraatçi arkadaşlar Gelir Vergisinin bizden de alınması lâzımdır diye bu kürsüden beyanatta bulunmuşlardır. Fakat Hükümet ve parti programlarından ilham alan komisyonlar bu teklifleri çıkarmamış bulunmaktadırlar.

SENİHİ YÜRÜTEN (İstanbul) — Karma Komisyonda benzin işi mevzubahs olduğu günlerde ve henüz daha kanun çıkmamışken neden benzinin tonu 568 liraya yükseltilmiştir? Bunları satanların fahiş kârları olup olmadığı tetkik edildi mi, edilmedi mi?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Senihi Beyefendinin sordukları sual daha ziyade Hükümeti alâkadar eder. Komisyonda hakiki rakamlar kendisine verilmiştir. Bâzı vatandaşlar ihtikâr yapmış olabilirler; bu kanun çıktıktan sonra bu gibi vaziyetler alâkalı makamlar tarafından takip edilebilir. Bildikleri bir vaka varsa mahallin müddeiumumiliğine müracaat ederler.

Benzine yapılmış olan zam 14 kuruş değil; sadece üç kuruştan ibarettir. (Kâfi, kâfi sesleri)

BAŞKAN — Efendim Harç Tarifesi Kanun tasarısına (342) arkadaş oy vermiştir. (279) kabul, (60) ret, (3) çekinser oy verilmiştir. Muamele tamamdır, tasarının kanunluğu (279) oyla kabul edilmiştir.

Görüşmekte olduğumuz tasarı için kifayet önergesi vardır. Fakat tüzüğe riayet için komisyondan sonra söz milletvekilinindir. Bir arkadaşa söz vereceğim, mütaakiben kifayet teklifini okuyup oyunuza arzedeceğim. Söz Arif Kalıpsızoğlu'nundur. (Yok sesleri)

ABDÜRRAHMAN BOYACIGİLLER (Zonguldak) — Efendim bana sataşma olmuştur. Söz isterim.

BAŞKAN — Buyurun Sezai Bey...

HALİL SEZAİ ERKUT (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar, bu mevzu üzerinde birçok arkadaşlar konuştular ve benim temas etmek istediğim bir kısım hususlara temas ettiler. Bendeniz bâzı eksik kalan hususlar üzerinde duracağım.

Efendim, bu tasarıda gerekçe olarak ileri sürülen hususlar, şahsi kanaatime göre, esaslı sebeplere dayanmamaktadır. Bilhassa benzine, gaza ve mazota yapılan zamların neticesi olarak ziraat alât, makine ve motörlerine tesiri dolayısiyle ziraat erbabının ödiyeceği vergi ve bu zammın tesirini 20 para ile 1 kuruş arasında bir miktar olacağını ifade ettiler ve Tarım Bakanı da buna iştirak etmiş. Acaba bu rakamlar neye istinat ediyor?. Tasarının gerekçesinde tatmin edici hiçbir izah yoktur. Bilâkis ziraatta yapacağı menfi tesir sarihtir. Kendi hesabımıza göre dahi dönüm başına 32 - 52 kuruş tesir tesbit edilmiştir. 100 dönüm için 52 lira tesir küçük değildir. Küçük ziraate büyük ölçüde zarar ve-

rir. Köylünün mahsulünü de motörlü vasıta ile Ofise taşıttığını düşünürsek küçük müstahsil bu zamdan büyük bir yük alacaktır. Köylü ve ziraatçi böyle mi korunur?. Soruyorum. Hükümet gerekçesinde bize meselenin böyle olmıyacağı hakkında esaslı bir izahat vermemiştir, mantıki ve mâkul bir şey bulamadım. Alakalıların izah etmelerini rica ediyorum.

Bunun dışında, bilhassa, gazyağına yapılan zam kiloda yedi kuruş hakikaten yüksektir, fakat bu zamdan vatandaşın göreceği tesir çok küçümsenmiştir. Bu o kadar azdır ki, deniyor, bir köylü ailesine yapacağı tesir senede 336 kuruştan ibarettir.

Bu, bizim memleketimizin gerçek durumunu bilmemezlik olur.

KÂMİL GÜNDEŞ (Kayseri) — Memleketin gerçek durumu nedir?.

HALİL SEZAİ ERKUT (Devamla) — Gerçek durum şudur ki; bir aileye vasati ve asgari olarak bir kilo gaz yağı haftada kâfi gelmez, bunu hepimiz biliriz. (Hakiki durumu siz biliyorsunuz sesleri)

Köylünün ahırı vardır, ağılı vardır, odası vardır, bunlar için gaz sarfiyatı vardır. Bugün köye gaz ocakları ve lüks lâmbaları girmiştir. Hattâ köylü harmanını, tarlasını çok defa gaz lâmbasiyle işler, sürüp savurur, sular.

Köylü gaz yağından geniş mikyasta istifade etmektedir. enede 336 kuruş verecek, deniyor. Bu asgari bir ölçü bile olmaktan çok uzaktır.

Arkadaşlar ,dâva şudur: Bu esbabı mucibe ile bize politika yapıp, halka yaranmak maksadiyle tenkid yapıldığını söyliyenler, bu yükün hafifliğini söylemek ve tesir yapmıyacakmış gibi göstermek suretiyle hesap ve kitaba dayanmıyan bir mütalâa beyan ediyorlar.

Arkadaşlar; bir tek misal arzedeyim, dün temas ettiğim orta halli bir köylü, evimde bir senede, yalnız üç nüfus ailemle 4 teneke gaz yağı yakarım dedi hesabını yaptı. Binaenaleyh bir vergi kanununun B. M. Meclisinden geçirilmesi için hepimizin vicdanlarını inandırıcı esbabı mucibeye dayanması, tatminkâr olması lâzımgelir. Hepiniz bendeniz kadar kanunun memleketin iktisadi ve içtimai bünyesinde büyük tesir yapacağını takdir edersiniz. Memleketi gerimi götürmek istiyoruz? Çıra devrine mi döneceğiz? Memleket karanlıkta mı kalsın? Vatandaşların en mübrem ihtiyaçlarından biri de, bugün için gaz yağıdır. (Soldan gürültüler, siz ne yaptınız sesleri, gülüşmeler)

Bu zamların Hakikaten memlekette yapacağı tesir büyüktür ve budur. Vatandaş gaz ocağı kullanmasın mı? Köylünün mahrukatı yoktur, lâmba yakmasın mı? (Soldan gürültüler) Bu akar yakıta yapılacak zam, iktisadi, içtimai bakımlardan memleket bünyesinde çok kötü tesirler yapacaktır. Sizin de buna razı olmıyacağınıza inanıyorum, dert budur, takdir sizindir. (Sağdan, bravo sesleri, alkışlar) Vatandaşlara kaldıramıyacağı ağır mükellefiyet yüklemeye bizim vicdanımız ve muhalefetimiz razı değildir.

BAŞKAN — Verilmiş önergeleri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Mevzu aydınlanmıştır. Bu kifayeti müzakere takririnin oya konmasını rica ederim.

Seyhan
Zeki Akçalı

Yüksek Başkanlığa

Akar yakıt tasarısı üzerinde kâfi miktar konuşuldu. Müzakerenin kifayeti ile maddelere geçilmesinin oya konulmasını arz ve teklif eyleriz.

Aydın	İstanbul
Şevki Hasırcı	Mükerrem Sarol

Yüksek Başkanlığa

Mevzu kâfi derecede konuşulmuş ve tenevvür olunmuştur. Müzakerenin kifayetini ar zve teklif ederim.

Konya
Murad Âli Ülgen

BAŞKAN — Yeterlik aleyhinde söz Cahid Zamangil'indir.

CAHİD ZAMANGİL (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; mevzu üzerinde çok konuşulmuş olduğu gerekçesine dayanan önergeler vardır. Çok konuşulmuş olmak meselesi belki önümüzdeki zamana nispetle bir değer ifade edebilir. Yani 9 günde çıkartmak mecburiyetinde olduğumuz bir bütçenin tamamlanması için artan zamanın azlığına binaen bu kadar görüşmek çok görülebilir.

Tenevvür etme noktasına gelince; müsaade ederseniz bu derece önemli bir mevzuun pek çeşitleri, veçheleri vardır. Daha konuşacak pek

çok arkadaşlarımız vardır ki; bunlar size tenevvürü mucip hususlar getirebilirler.

Bu mevzuun önemini takdir buyurursunuz. İktisadi hayatta ve köylünün geçimi üzerinde tesirler icra edecek ehemmiyettedir. Üzerinde ne kadar konuşulsa yeridir. Onun için müsaade ederseniz şunu ifade edeyim, dün gece böyle önemli bir mevzu ortaya atıldığı zaman, Tarife Kanununun konuşulmasında, Sayın Başkan ikaz buyurarak, beş dakikalık tahdit kaldırılmıştır, demişlerdi. Halbuki bir de kifayeti müzakere tahdidi var.

BAŞKAN — Beş dakikalık tahdit 1952 yılı Bütçe tasarısı için mevzuubahistir. Meclis kararını onun için vermiştir. Diğerleri zamanla mukayyet değildir.

CAHİD ZAMANGİL (Trabzon) — Sizi teyit ettim.

İkinci bir tahdit de kifayeti müzakere takrirlerinin pek erken gelmekte olmasıdır. Yüksek Meclis Lûtfetsin de diğer arkadaşlar da konuşsunlar. Muhalefet sâflarında konuşacak bâzı arkadaşlar mevcuttur. Henüz iki arkadaşımız konuşmuştur.

BAŞKAN — Yeterlik önergelerini reyinize arzediyorum. Kabul edenler lûtfen işaret buyursunlar ... Etmiyenler .... Yeterlik önergeleri kabul edilmiştir.

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

1525 sayılı Kanun ve eklerinin meriyetten kaldırılması, akar yakıtlara hiçbir zam yapılmaması dikkate alınmak üzere tasarının komisyona iadesini saygılarımla arz ve teklif ederim.

Çanakkale Milletvekili
Bedi Enüstün

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebepelerden ötürü Yol Vergisinin kaldırılması dolayısiyle, Hazineden alınacak vergi kısmının yeniden tetkik edilmek üzere tasarının komisyona iadesini teklif ederim.

İstanbul Milletvekili
Senihi Yürtüen

BAŞKAN — İkisi de aynı mahiyettedir. Tasarının komisyona iadesi talep olunmaktadır.

Nazara alanlar lûtfen işaret buyursunlar ... Etmiyenler ... Önergeler reddedilmiştir.

Maddelere geçilmesini oyunuza arzediyorum. Kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Tasarının gerekçesinde ivedilikle görüşülmesi yazılı olarak teklif edilmektedir.

Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi Kanunu

Verginin mevzuu ve miktarı

MADDE 1. — Yabancı memleketlerden ithal veya memleket içinde tasfiye, taktir veya sair suretlerle imal olunan, Gümrük Tarifesi Kanununa merbut Gümrük Umumi Tarifesinin 695 numarasının :

1. B. Pozisyonunda yazılı 160 dereceden evvel takattur eden hafif yağların (benzin ve benzerleri) beher kilosundan 14 kuruş;

2. Aynı numaranın (C) pozisyonunda yazılı 160 ilâ 270 hararet dereceleri arasında takattur eden hafif ve orta yağların (gaz yağı ve benzerleri) beher kilosundan 7 kuruş;

3. Aynı numaranın (D/1) pozisyonunda yazılı 150 dereceden evvel takattur eden hafif kısmı yüzde 3 ü geçmiyen mazot ve motörinin beher kilosundan 5 kuruş.

Yol Vergisi alınır.

AHMET HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Başlık hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, birinci madde hakkında söz alan arkadaşlarımızı sırasiyle okuyorum.

Ahmet Hamdi Başar, Hamdi Orhon, Hikmet Pamukoğlu, Senihi Yürüten, Ali Fahri İşeri.

Söz Hamdi Başar arkadaşımızındır.

AHMET BAŞAR (İstanbul) — Efendim; kanun tasarısının heyeti umumiyesini kabul ederek, maddelere geçilmiş oldu. Şimdi bendeniz tabiî heyeti umumiyesi üzerinde konuşacak değilim. Başlık münasebetiyle fikirlerimi arzedeceğim.

Malûmu âliniz kanunların başlığı, bilhassa o kanun vergi kanunu ise hangi vergiye ait ise o şekilde bir başlık alması lâzımdır. Burada «Akar yakıtlardan alınacak yol vergisi» diyor.

Akar yakıttan alınacak bir vergi olamaz. Eşyada vergi mükellef olmaz. Bunlardan alınacak verginin ismi istihlâk vergisidir. Binaenaleyh bu İstihlâk Vergisi olduğuna göre onun ismini alması lâzımdır. Şahıslardan alınan vergiye de meselâ Gelir Vergisi denilir. Bu

itibarla akar yakıtlar üzerine konacak vergiler doğrudan doğruya istihlâk vergisidir. Eğer istihlâk vergisinin isminden korkuyorsak hakikaten bu istihlâk vergisinin ismini koymamakla bundan kaçmaya ve gizlemeye imkân yoktur. Çünkü bu vergi bir istihlâk resmidir. Bu resim de benzinden alınmaz üzerine konur. Akar yakıt üzerine konan İstihlâk Vergisidir. Bu itibarla gayet açık olarak İstihlâk Vergisi olan, yani eşyadan alınan, şahıslardan alınmıyan vergilere vergi tarifinde İstihlâk Vergisi dendiği halde Akar yakıttan Alınacak Yol Vergisi dersek bu doğrudan doğruya bir tezat teşkil eder. Vergi, bir İstihlâk Vergisi olduğuna ve akar yakıtlardan alınmayıp akar yakıtlara konan bir vergi olduğuna göre bunun başlığının da : Yol İşleri İçin Akar Yakıtlar Üzerine Konan Munzam İstihlâk Vergisi şeklinde tadilini teklif ediyorum, ve bu hususta bir önerge veriyorum.

BAŞKAN — Hamdi Orhon.

HAMDİ ORHON (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar, temas edeceğim noktalardan birisi sayın Hamdi Başar'ın temas ettiği nokta, diğeri maddenin muhtevasıdır. Bu elimizdeki kanunun ismine Yol Vergisi Kanunu denilmesi tetkik edildiği zaman müşahede edilir ki, bu, bir Yol Vergisi Kanunu olamaz. Yani kanunun başlığı ile bünyesi birbirine uygun olamaz. Çünkü gaz, benzin, mazot ve emsalinden alınmış olan para, daha doğrusu karakteri itibariyle bir Mahallî İdareler Vergisidir. Kanunun diğer maddelerini müzakere edeceğimiz zaman göreceksiniz ki, bu vergi âdeta bir fonda toplanacaktır. Bunun % 40 ı özel idarelere, % 15 i belediyeye % 45 i Karayollarına verilecektir. Karakter itibariyle verginin galip tarafı Mahallî İdareler Vergisidir. Demin konuşmak fırsatını bulmuş olsaydık vergiye realist diyenlere, verginin realist olmadığını, vergide isabet olmadığını bu yönden ispat edecektik. Tutulan bu yol, mahallî idarelerin açıklarını kapatmak için bize getirilen, bir zamdır. Bu itibarla buna Yol Vergisi denemez. Bu, mahallî idarelerin açıklarını kapatmak için getirilmiş bir zamdan başka bir şey değildir.

CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Eskiden de vardı.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Eskiden yoktu arkadaşlar. Eskiden vardı dedikleri, 1949 yılında bir Karayolları politikasının temeli atılmış ve bunun için de benzine 11 kuruş zam edilmişti ve bu para doğrudan doğruya Karayollarına sarfedilmişti. Bu politika tamamen değişmiştir.

ABİDİN POTUOĞLU (Eskişehir) — Bu da aynıdır.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Değildir. Kaldı ki, karayolları politikasına 1949 yılında girdiğimiz zaman benzine 11 kuruş zam ederken; şimdi Polatkan komşum başını sallayıverdi, o zaman muhalefette bulunan arkadaşlar benzine 11 kuruş zam yapıldı diye kıyameti koparmışlardı. Ogünkü zam realiteye uygun düşmüyor da bugünkü zam neden realiteye uygun düşüyor, anlamıyorum. (Yol Vergisi kalkıyor sesleri).

BAŞKAN — Rica ederim arkadaşlar müdahale etmeyin, hatibin sözünü kesmeyin.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Arkadaşlar şimdi maddenin muhtevasına geliyorum. (Gürültüler).

Arkadaşlar bir noktayı daha arzetmek istiyorum. Fikirler arkadaşların bâzılarının fikirlerine uymadı mı, bir taraftan bakıyorsunuz şikâyet sesleri yükseliyor. Burada akademik münakaşalarla yüksek sabrınızı suiistimal etmek istemem. Yüksek Meclis izin verirse burada akademik uzun münakaşalar yaparız, tezlerimizi ortaya koyarız, tahmin ederim ki bizim tez galip gelir.

Arkadaşlar maddenin muhtevasına geliyorum. Bir usulden müştekiyim; iki mebus konuşuyor, muhalif veya muvafık. Hemen bakıyorsunuz, bakanın birisi çıkıyor, hattâ demin Sayın Başbakan da çıktı, sebebini anlıyamadım, arkasından Komisyon başkanı veya sözcüsü geniş izahat veriyorlar ve hemen kifayeti müzakere takriri. Mebuslara konuşma yoktur. Hattâ demin hayretimi mucip oldu, sayın komisyon başkanının imzasiyle de kifayeti müzakere takriri verilmiştir.

BAŞKAN — Yanlışınız var. Zeki Akçalı'nındır. Esasen kifayeti müzakere takrirleri de İç tüzük hükümlerine göre verilmektedir.

HAMDİ ORHUN (Devamla) — Tashih ediyorum.

Efendim, şimdi maddelere geçiyorum. Sözcü arkadaşımız 25 dakika konuştular ve hulâsa ola-

rak varabildikleri netice şudur: Vergiye zam yapılmamıştır. 1 - Köylü 60 - 70 bin ton gaz yakar.

BAŞKAN — Tümü üzerindeymiş gibi konuşma yapıyorsunuz. Yalnız madde hakkında konuşunuz.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Madde üzerinde konuşuyorum. Arkadaşlar, her halde sürcü lisan olmuştur. Çünkü sözcü köylüye zam yapılmamıştır dediler.

Gaza 7 kuruş zam vardır, benzine zam yapılmamış, bunu da sürcü lisan olarak kabul ediyorum, çünkü zam vardır.

Sayın Başkan ikaz ettiler, sadette kalacağım, ama tenvir sadedinde arzediyorum; kaldırılan Yol Vergisi 20 - 23 milyon diyorlar. Başbakan da 43 milyon dedi. Yol vergisi 40 - 41 milyondur, buna % 50 zam da dâhil, bunun 17 - 18 milyon lirasını köylü vatandaşlar verir. Bunun fazlasını, biliyorsunuz şehir ve kasabalarda oturan halk 18 liraya yüzde 50 zamla birlikte, 20 milyon küsur lira veyahut 22 milyon lira olarak ödenir. Şimdi gaza yaptığımız zamla köylüye sirayet eden 7 milyon lira kadar bir paradır. 60-70 bin ton hesabı veriyorlar. Şimdi bence sirayet nereden başlar ve nerede biter ve bunun saha üzerindeki sirayeti konusunun münakaşasına zaman müsait değildir. Fakat kör kandilden traktöre kadar bütün bu sirayet olacaktır. Bir tek misal vereyim, arkadaşlar. Bir taksi şoförünün günde 40-50 liralık benzin sarfiyatı vardır. Zammettiğimiz üç kuruştur.. (50 liralık benzin yakmaz sesleri) Yakar efendim yakar.. (Yakmaz sesleri) Yakar, yakar..

BAŞKAN — Yakar diyor müsaade buyurun, zapta da geçiyor.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Müsaade buyurun efendim arzedeyim. (Yakmaz yakmaz sesleri, yirmi litre yakar sesleri)

Peki efendim; sizin hesabınızı yapalım. 40 yakar (hayır hayır sesleri) 30 yakar (20 yakar sesleri) peki 20 yaksın, sizin dediğiniz olsun (gülüşmeler) var mı buna diyeceğiniz? Kabulmü? Dakor muyuz?

Sizin rakamlarınızı kabuledelim, sizin rakamlarınızı ele alalım. 20 yakar (hiç yakmaz sesi) o da doğru, biri hiç yakmaz diyor. 3 kuruş bir kiloda, günde 60 kuruş, ayda 18-20 lira, senede 200 lira. Artık bunu kabul buyurun.

BAŞKAN — Hamdi Bey kendinize hitap ettirir şekilde lûtfen konuşmayınız.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Şimdi arkadaşlar; bir yılda bir şoföre sirayeti, sizin rakamlarınıza dayanarak 200 liradır. Bir şoförün ödediği Yol Vergisi ise 18 liradır. Bu 200 lirayı otomobilin amorti edilmesi müddetine sirayet ettirirseniz bunun hesabı nereye gelir nereye gider onu bilmem. (Soldan gürültüler)

Bunu kamyonlara naklederseniz, kamyon şoförlerine naklederseniz 300-400 liraya çıkar. Kamyonlar 100 yilometrede iki teneke yakar.

Şimdi arkadaşlar, ikinci fıkradaki gaz mevzuuna gelelim: Bu gaz mevzuunu Maliye Bakanı arkadaşım bütçe müzakerelerinde izah ettiler. Bendeniz Bütçe Komisyonunda âza olan bir arkadaşınızım.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Devam etmedin.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Devam etmedin deme.

1700 traktör olduğunu söylediler. Ve dediler ki traktörlerimizin % 70 i gaz yakarlar. Ben oradaki beyanı aynen söylüyorum, bir fikir beyan etmek doğru değildir.

MALİYE BAKANI HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Kimin beyanı?.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Oradaki teknisyenin. Halbuki Maliye Bakanı bütçe politika beyannamesinde traktörlerin adedini 21 bin olarak ifade ettiler. Öyle olunca, 208 bin ton diye tesbit ettikleri akar yakıt matrahı 208 bin olamaz.

MURAT ÂLİ ÜLGEN (Konya) — Ne malûm?.

HAMDİ ORHON (Devamla). — Ne malûm demeyin, elimizdeki nispetler bunu gösteriyor, ziraatçi arkadaşlar da bunu bilirler. Şefik Beyi şimdi göremiyorum, güzel hesabını veriyorlar.

Bu traktör miktarını 17 bin değil, Hükümetin politika beyannamesinde zikrettiği gibi 21 bin olarak kabul etmek lâzımdır ki, o zaman akar yakıt sarfiyat miktarı, yani matrah değişir. Bu takdirde bunun da zammını 14,5 milyon değil, traktör esasına göre 20 milyon lira olarak hesap etmek lâzımgelir. Şimdi arkadaşlar; şu arzu edilirdi. Görüyoruz, gazın sanayide, traktörde, tenviratta ve köylerimizin her yerinde kullanılır bir meta olduğunu biliyoruz. Bunun üzerinde zam yaparken çok esaslı ve çok derin düşünmek icabederdi. Geçen gün sizler de gazetelerde okumuş-

sunuzdur. Mısır'da fakir halka taallûku hasebiyle gaz fiyatlarından tenzilât yaptılar. Ve mucip sebeplerinde fakir halkın kullandığı bir madde olması itibariyle vergi tenzilâtı icabeder dediler. (Kaça indirdi sesleri) Fiyat hakkında bir şey söyliyemiyeceğim. Esas prensiptir. Hiç olmazsa köylüye taallûk eden kısım üzerinde bir formül bularak onun kandilinde yakacağı gaza bir zam yapılması yoluna gitmemek icabederdi. (Gürültüler).

BAŞKAN — Herkes kendi takdir ölçüsüne göre ifadede bulunuyor, devam buyurun.

HAMDİ ORHON (Trabzon) — Şimdi arkadaşlar, mazota geliyoruz. Bu mevzuda iş daha hassastır. Bütün bu zamlar Hükümet tasarısında 58 milyon olarak gösteriliyor. Benim şahsi kanaatime göre bu, 70 milyondur. 40 milyonu Yol Vergisine taallûk eder. 30 milyonu da yep yeni bir zamdır.

Arkadaşlar, mazota zam... Mazot, bilirsiniz, sanayiin çeşitli kollarında kullanılır. Fakat bunun yanı başında memleketimizde nakliye işleri ile meşgul olan arkadaşları komisyonda dinlediğimiz zaman şu itirazı ileri sürdüler. Dediler ki, mazot ve gaz üzerindeki zamlar iyi ayarlanmazsa bu memlekette mazotla işliyen vasıtalar, benzinle işliyenlerin yerini alır ve bir gün memlekette benzinle işliyen binlerce nakil vasıtası bir nakliye vasıtası mezarlığına intikal edebilir. Buna mucip sebep olarak şunu gösterdiler. Mazotla işliyen bir vasıta 100 Km. de 5 lira, benzinle işliyen ise zam da dâhil, 20 - 25 lira masrafı mucip olur.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Sayın Başkan tümü üzerinde konuşuyor..

HAMDİ ORHON (Devamla) — Sen sözcüsün, daha mütehammil olman lâzımgelir.

Mazotla işliyen vasıtaların mubayaa fiyatları yüksektir, dediler. Meselâ bir kamyon 18 bin liraya kadar satılıyor. Taksisine kadar var. Fakat bu ucuzluk yüzünden mazotla işliyenlerin mubayaası yoluna gidilecek ve binnetice benzinle işliyenler metruk bir hale gelecektir, demişlerdir.

Arkadaşlar, elimizdeki tasarıyı neresinden tutarsanız tutunuz, bu memlekete bir zam zihniyetinin süratle sirayet ettiğini göstermekte, nerede başlayıp nerede bitmesi mümkün olabileceğini hesaplamak da mümkün olamamaktadır. Şimdi Sayın Başkanım diyecek ki, esas üzerinde konuşayım. Yol Vergisinin kaldırılması mevzuu başka, yeni bir vergi getirmek mevzuu yine başkadır. Yeni bir vergide aranacak şey, malî ıslahattır, içtimai adalettir. Bir taraftan Maliye Bakanı umumi izahatında, Vasıtalı Vergiler işba haline geldi, dedi. Şuna, buna derken yine 2, 3, 5 nispetinde Vasıtalı Vergilere ilâveler, zamlar yapıldı. Bu maddeler, yani benzin, gaz ve mazot zamları iyi ayarlanmamıştır. Bu, memleket ekonomisine ve sosyal hayatına pek büyük tesir icra eder. Onun için, bâzı arkadaşların teklif ettikleri gibi, bunu komisyon alsın, yeniden müzakere mevzuu yapsın ve esaslı bir ayarlama yollarını bulsun ve böyle ağır bir Vergi Kanunu Meclisten çıkmasın.

MALİYE BAKANI HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Arkadaşlar, gönül öyle arzu ediyor ki; şu muhalefet (Gülüşmeler) biraz kadirşinas olsun, hakşinas olsun, hep fena göstermeye uğraşmasın, işlerin iyi tarafını da söylesin. Hükümet bunu iyi düşündü, vatandaşlar bu kanundan memnun olacak, Hükümeti bu gayretinden överiz, desin. Gerçi biz onlardan böyle bir şey beklemiyoruz. (Atlântik paktını övdük sesleri). Sebebi malûm.

Ferid Melen arkadaşımızı da dinledik, Hamdi Orhon arkadaşımızı da dinledik. Şu ifadelere, tasvir ettikleri şu hazin tabloya bakınız: Kömüre zam, demire zam, fakir köylünün yaktığı kandilin içindeki gaza zam. Bektaşinin hikâyesi gibi, kaldırılan 40 küsur milyon liralık vergiyi bir kalemde bir tarafa atıyorlar, bunu yok farzediyorlar, ondan sonra bu tarafa dönüyorlar meseleyi tamamen yeni bir zam mevzuu olarak ele alıyorlar Arkadaşlar, bir parça insaflı olmak lâzım. Gerçi bir kasdı mahsusla konuşan bu arkadaşlar isterlerdi ki, şu Yol Vergisini kaldırmıyalım da, gelsinler desinler ki: Bir işçi ile, gündelik ekmeğini ancak temin eden bir vatandaşla bir milyoner vatandaş aynı vergiyi veriyor, nerede kaldı vergi adaleti? (Soldan alkışlar) Adaletsiz bir baş vergisi olan Yol Vergisini, tasvir ettikleri kandili yakan o fakir vatandaşla milyoner vatandaşımızın müsavi olarak verdiği bu adaletsiz vergiyi biz cesaretle kaldırdık. (Bravo sesleri, alkışlar) Yol Vergisi yakın tarihlerde ihdas olunmuş bir vergi değildir. Adaletsiz olduğu malûm bulunduğu halde çeyrek asırlık iktidarları zamanında bu vergiyi ilga etmeye neden cesaret ede-

memişlerdir? Şimdi Hükümet cesaretli bir kararla 40 küsur milyon liralık bir vergiyi kaldırıyor, onun yerine elbetteki bir karşılık bulmak zarureti aşikârdır. Kaldı ki, bu karşılık bir arkadaşımızın tamamen yanlış olarak ifade ettiği şekilde, Hazineye yeni bir kaynak temin etmek için bulunmuş bir şey değildir. Konuşan arkadaşımız tasarının o kısmını galiba okumamışlardır. Akar yakıttan alınacak bu vergi, kanunda gösterilen idarelere tahsis olunmuştur.

Şimdi arkadaşlar; hâdise, bu tasvir ettiğimiz şekilde, yani adaletsiz bir baş vergisinin kaldırılmasiyle açılan kırk küsur milyon liralık boşluğu kısmen doldurmak için düşünülen bir karşılık olarak ortada iken bunun bir zam politikası diye ele almak ve onu bu şekilde mütalâa etmek, demagojinin ta kendisidir. Biraz insaflı olalım. Hamdi Orhon arkadaşım bana komşum diye hitap etti. Komşuluğundan şeref duyarım. Biraz insafli olsunlar, unutmasınlar ki, 40 milyon küsur liralık vergi kaldırılıyor. Evet, fakir vatandaşın kandilindeki gaza vergi konmasın. Ama her evde bir yol vergisi mükellefi bulunduğunu ve bu mükelleften köyde ise 12, şehirde ise 18 liralık Yol Vergisi kaldırıldığını unutmamak lâzımdır. Bunu unutmuş görünüyorlar. Böyle zayıf, unutkan bir hafıza muhalefete yakışmaz. Onun için arkadaşlarımdan rica ediyorum; bu kürsüden yarın bu mevzuları istismar etmek, yazıp çizmek için konuşma yapmasınlar, hakikati teslim etsinler. (Sondan: Bravo sesleri, alkışlar)

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Giresun) — Muhterem arkadaşlar; bendeniz küçücük bir nokta üzerinde duracağım.

Hepimizin malûmudur ki, şimdi Sayın Maliye Bakanının da tebarüz ettirdikleri veçhile, gayriâdil bir vergi kalkmıştır. Bunun yerine elbette bir yenisi ikame edilecektir. Eski vergi niçin gayriâdildir? Bunu içimizde bilmiyen yoktur. Amma, büyük bir ekseriyetin yakmakta olduğu, köylü vatandaşların yakmakta olduğu gaz yağının kilosundan alınmakta olan yedi kuruş verginin kaldırılması da adalete, nasafete uygun düşer kanaatindeyim. Çünkü senede 18 lira vergi veren şehirli vatandaşlar Yol Vergisinden istisna edilmişlerdir. Ama denecek ki, bu, gaz yağından alınacak vergi onlara da inikâs etmez mi?

Evet, eder. Ama, dikkat edecek olursak bunların muntazam yolları vardır. Ekseriyeti uzma itibariyle vatandaşların yolu yoktur. Yol mefhumunu dahi unutmuş bulunmaktadırlar. Bu itibarla hem yolu yoktur, hem de en zaruri bir ihtiyaç maddesi ve bir tenvir ihtiyacı olarak kullanacağı gaz üzerinden şehirlinin vermediği bir vergiyi gene Yol Vergisi mukabilinde köylü versin. Zannediyorum ki, gayriâdil bir vergiyi kaldırırken elbette adalete en yakın düşebilecek bir tedbir düşünmek mecburiyetindeyiz.

Arkadaşlarımız bu hususiaki düşüncelerini izhar ettiler ve dediler ki: köylülerden alınacak vergi miktarı 3 - 3,5 milyon lira kadarmış.

Arkadaşlar; mademki bu kadar fedakârlık yapıyoruz. Mademki, âdil bir esas tesis etmek hedefimizdir, 18 lira yol parasını veren şehirli vatandaşlar bunu verebilmektedirler, o halde köylü vatandaşların kullanacakları gaza 7 kuruş zammetmiyelim, ama, bu, tatbikat bakımından mümkün değildir denilebilir. Fakat bu gibilere verilecek kısmı boyamak, karneye tâbi tutmak, vesikaya bağlamak suretiyle tefrik pekâlâ mümkün olur tahmin ediyorum.

Bendeniz gazın tâbi tutulduğu 7 kuruş verginin muafiyeti hakkında bir önerge takdim ediyorum, tabii takdir yüksek heyetinizindir.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, gaz fiyatlarının pahalı olduğu hepinizce malûm. Benzin 8 kuruş zam görmüş, gaz 6 - 7 kuruş zam görüyor. Ben yalnız misal vereceğim. Bir hane ne kadar gaz yakabilir?. Bir hane günde birbiri üzerine vasati olarak yarım kilo gaz yakarsa... (Olmadı sesleri) Asgarisi de var, asgari olursa.. (Yarım kilo olmaz sesleri)

BAŞKAN — Rica ederim, kendi takdirlerine göre söylüyor, mukabele buyurmayın da işi bitirelim.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Devamla) — Gazı en ziyade köylü sarfediyor. Bir köylü bir kahveci, bir bakkal, yahut kasabada, nahiyede ve lokantada elektrik olmıyan yerlerde kahvelerde, lokantalarda ve mümasil yerlerde lüks lâmbalar yanan yerlerde beher gün için 800 gram yanarsa senede 25 lira 20 kuruş farkı fiyat vermek mecburiyetindedir. Bunu kim veriyor?. Köylü veriyor. (Yoooo sesleri)

Arkadaşlar köyde yanan, kendimi misal göstereyim. Ben şehirde oturuyorum, elektrik ve havagazı yakıyorum, bir lira vergi vermiyorum.

En ufak bir köylü ailesi 4 - 4,5 lira vergi veriyor. (Nereden biliyorsun sesleri, gürültüler)

Sayın Bakan adaletten bahsettiler. Evet bu vergi gayriâdildir, biz daha âdilinin getirilmesi için aleyhinde bulunmuştuk. Tasarruf etmek suretiyle Hayvan vergilerini, Yol Vergisini kaldıralım, dedik.

Bu neye benzer bilir misiniz?. Kurt ile kuzu hikâyesine benzer bunu size anlatayım. (Gürültüler) İbretle dinlenecek hikâye.

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Hikâye celsesi.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Devamla) — Bir avcı bakmış ki, bir kurt, bir kuzuyu kapmış, kuzuyu yemeye çalışırken avcı kurdu öldürmüş, kurtardığı kuzuyu muhafaza etmiş büyütmüş, beslemiş. Birgün ayaklarını bağlayıp kesmeye yatırmış. Kuzu : Beni ne yapacaksın diye sormuş. Avcı da : Keseceğim demiş. Kuzu : Kesecektinde niye kurtardın demiş.

Arkadaşlar, 18 lira bir vergi âdilâne değildi. Herkes 18 lira veriyordu, hamal da, tüccar da bunu veriyordu. Bugün 5 liradan 500 liraya kadar vergi koysak, yılda 150 milyon lira getirir, kimse de şikâyet etmez, herkes müsavi olur. Bir traktörün harcıyacağı akar yakıt masrafını hesap ettim, traktörlerin % 75 i gaz yağı yakıyor, vasati olarak senede yalnız fiyat farkı olarak 1 200 - 1 400 lira tutuyor. Bunların bir de küçük tipleri var, o da 700 - 800 lira tutuyor. Taksim edersek, 20 bin traktör, 30 bin motörün şoförlerini de hesaba katarsak, memlekette 100 bin, 200 bin kişinin üzerine bu yük tahmil ediliyor demektir.

Arkadaşlar, ben verginin aleyhinde değilim, lehindeyim, iki misli olsun istiyorum. Fakat bu, kimseyi incitmesin, müsavi bir yük tahmil etsin, adalet içinde tatbik edilsin, mahdut bir zümreye yük olmasın. Sonra bu, memlekete döviz getiren büyük çiftliğin inkişafa mâni olacak bir şeydir, bunları da ezmek doğru değildir, çünkü bunların çoğu taksitle bu traktörleri alıyor, senelik taksitleri bile ödiyemiyorlar. Senelik taksitini ödemiyen kimselere şimdi taksiti kadar bir vergi binecek. Bu, ağırdır, indirilmesini teklif ediyorum.

BAŞKAN — Teklifiniz var mı Fahri Bey?.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Devamla) — Teklifim yoktur. Mâruzatım bu kadardır.

BAŞKAN — Saat 21 de toplanmak üzere oturuma son veriyorum.

Kapanma saati : 19,00

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılış saati : 21,10

BAŞKAN — Başkanvekili Celâl Yardımcı

KATİPLER : Muzaffer Önal (Tokad), Said Bilgiç (İsparta)

(Yoklama yapıldı).

BAŞKAN — Çoğunluk var, oturumu açıyorum. Cahid Zamangil buyurun.

CAHİD ZAMANGİL (Trabzon) — Muhterem arkadaşlarım, akar yakıtların bir katagorisine ait vergiyi tezyit eden, diğer iki katagoriye ait yeni vergi vaz'eden bu birinci madde aleyhindeki delillerimi serdetmek üzere huzurunuza çıktım. Böyle bir konuşmaya başlarken, bundan evvelki oturumda Sayın Maliye Bakanının muhalefet hakkındaki hissiyatının ifadesi olan sözlerini de hatırlamamak elimden gelmiyor. Kendisi ile daima fikir münasebetleri çevresi içinde kaldığını ve kalmaya itina gösterdiğim muhterem Polatkan'ın az önce muhalefet hakkındaki hitabından, daha doğrusu itabından dolayı dilgirim. Muhalefete mensup birkaç arkadaşımızın tenkidlerini kasdı mahsusa müstenit gösterdiler. Bendenizee kasdı mahsus atfı, fikir iffetine tecavüzdür. Fikirler üzerinde tartışma esnasında tecavüz, birçok şeyler meyanında, bir de delil kıtlığını ifade eder.

NACİ BERKMAN (Samsun) — Parti adına mı konuşuyorsunuz?

CAHİD ZAMANGİL (Devamla) — Şahsan dilgir olduğumu ifade etmiştim.

BAŞKAN — Cahid Beyefendi mevzua devam buyurun...

CAHİD ZAMANGİL (Devamla) — Sayın Başkanım, maddeler üzerinde görüşülürken muhterem bakan için saded sayılan şey, benim için madet olmaz tabiî. (Sağdan gülüşmeler) (Soldan madet nedir sesleri, lügat manası nedir sesleri).

BAŞKAN — Onu söylemek istemedim. Karşılıklı konuşuyorsunuz da onu ifade etmek istedim.

CAHİD ZAMANGİL (Devamla) — Muhterem arkadaşlarımda tereddüt hâsıl olmasın, Türkçemizin hususiyetleri arasında saded, madet, fikir, mikir denir, biliyorsunuz, meçhulünüz değildir.

Arkadaşlarım, bir de, üzülerek tabiî söylüyorum, konuşan arkadaşlarımın tenkidlerini Muhterem Bakan (demagoji) ile vasıflandırdılar. Acaba demagoji ne olabilir? Eğer tenkidlere hikâye ile cevap verilirse mizah olur. Tenkidlere cevap verilmez de başka derelerden su getirirlerse işte o zaman demagoji olur. Kaldı ki; zannediyorum Cevdet San arkadaşımız dışında herkes aleyhte konuştu. Bu bakımdan muhterem bakanın bize mâtûf olan itaplarının sirayet hududunu da iyice tahdit etmek mümkün olmuyor.

Maddeye gelince arkadaşlar, bu maddeyi anlamak ve tahlil, tenkid etmek için ve ona göre de kabul veya reddetmek için, elbette gerekçelerin kıymeti vardır. Gerekçeye bakıldığı zaman, bu birinci maddede teklif olunan verginin şu suretle izah edildiği görülmektedir. Denilmektedir ki; «Yol yapım ve bakımına harcanacak bir paranın bu yoldan en geniş faydayı sağlıyan motörlü taşıtlar vasıtasiyle sağlamak en doğru yol olarak görülmüştür.» Demek ki yoldan istifade edenlerden alınacak bir vergidir.

Muhterem arkadaşlarım; bu gerekçeye göre benzine zam yapılabilir. Ama gaz yağına zam yapılamaz. Gaz yağı yoldan istifade vasıtası değildir. Tenvir vasıtasıdır. Bir de ziraat aletlerinde kullanılan muharrik maddedir. Binaenaleyh bu gerekçeden hareketle gaz yağına vergi vaz'edilemez.

Yine aynı gerekçeyi tetkik edersek bunun yeni bir vergi tesisi olmadığı beyanına tesadüf ederiz. Deniliyor ki; bu madde ile mevcut bir vergi artırılmakta ve diğer taraftan bâzı diğer akar yakıt maddeleri de «bu verginin şümulü içine alınmaktadır.»

SAİD BAŞAK (Erzurum) — Sen müsteşarken gazın tenekesi 100 liraya satıldı, o yakit ne yaptın?..

CAHİD ZAMANGİL (Devamla) — Anlıyamadım efendim?

BAŞKAN — Cahid Beyefendi milletvekilleri kürsüden karşılıklı konuşmazlar, beyanatınıza devam buyurunuz. (Sağdan, müdahale edenlere söyleyin sesleri).

Hatip söylenen her şeyi dinlemeye kalkarsa içinden çıkılmaz. Kendinizi muhatap addetmeyiniz rica ederim.

CAHİD ZAMANGİL (Devamla) — Hassaten bu çeşit müdahalede bulunan arkadaşlara kendimi hiç muhatap addemiyorum, merak etmesinler.

Efendim müsaadenizle artık mevzua dönebiliriz. Verginin gerekçesine nazaran gaz ve motorin için yeni bir vergi tesisi bahis mevzuu değildir. Çünkü sadece bu iki madde mevcut verginin «şümulü dâhiline alınmakta» imiş. Bu bir vergi tesisi değil de nedir? Gerekçe bu noktada cidden hafiflik göstermektedir.

Bu gerekçede zikredilen deliller dışında, tabiatiyle Sayın Başbakan ve Maliye Bakanının iki hikâyesi hariç olmak üzere, İzzet Akçal arkadaşımız şunu ileri sürdüler; traktör sahiplerinin geliri yüksektir, bunlar Gelir Vergisini vermemekten, hattâ muztariptirler ve vermeye tâliptirler. Her vergi kendi hududu dâhilinde mütalâa edilir. Sayın İzzet Akçal ödenecek verginin traktör sahibinde kalacağına mı kaanidir? Traktör sahibi zirai Gelir Vergisine tâlip bulunabilir, ama benzin ve gaz yağı için ödiyeceğinin hepsini kendi üstünde tutacak mıdır? Gayet tabiî olarak bâzı ahvalde kendi üstünde tutacak ve bâzı ahvalde başkalarına intikal ettirecektir. Binaenaleyh bu delil de sağlam değildir.

Diğer bir noktadan şunu arza lüzum görüyorum. Bu verginin gerekçesinde perakende fiyatlar sair memleketlerle mukayese edilmiştir. Dikkat buyurulursa benzinin Lübnan'da, İsviçre'de, İsrail'de ve Yunanistan'daki fiyatları verildikten sonra Türkiye'de perakende fiyat ola-

rak İstanbul'da taayyün edecek fiyat nazara alınmıştır. Meselâ benzin, Lübnan'ın 52, İsrail'in 69 kuruşluk fiyatına mukabil İstanbul'da 59, 80 kuruşa çıkacak denilmektedir.

Muhterem arkadaşlarım; problemlerimizi görmeliyiz. Buralar İstanbul'la mukayese edilemez. Bunların elçiliklerden, binaenaleyh dâhil memleketlerden gelen fiyatlar, olduğuna göre, İstanbul değil, ithalât limanı ve depoların hemen yanında olan bu istihlâk pazarı değil, iç pazarlardaki fiyatlarımızla mukayese edilmelidir. İstanbul'daki 59,80 kuruşa mukabil benzin Ankara'da 65,40 kuruş olacaktır. Gerekçe bunu söylemiyor. Erzurum'da 70,80 kuruşa çıkacağını da ifade edeyim.

Kezalik gaz yağının gerekçede zikredilen İstanbul'daki 34,75 kuruşa mukabil, Ankara'da fiyatı 40,25, Erzurum'da 46 kuruş olacaktır.

Muhterem arkadaşlar; bu verginin esasına gelince, bildiğiniz gibi bu birinci madde ister istemez sekizinci madde ile irtibatlıdır. Sekizinci madde Yol Vergisini kaldıran bir maddedir. Birinci madde bu suretle hâsıl olan boşluğu doldurmaktadır. Bütün Meclis Yol Vergisinin kaldırılmasında ittifak etmektedir. Bu boşluğun bir suretle doldurulması tabiî ve doğrudur. Mesele bu boşluğu memleket için en uygun şekilde karşılamanın yolunu bulmaktır. Maddedenin hakikaten bu boşluğu en az zararla doldurup dolduramıyacağı meselesini münakaşa etmek yerinde olur. Benzinle gaz yağı mukayese edilirse, benzinin de problemleri bulunmakla beraber, bir dereceye kadar benzinden bu boşluğu dolduracak bir madde bulunabilir. Fakat gaz yağına gelince bunun üzerine konacak vergiyi kabul etmek çok ağır gelmektedir. Benzinin birtakım problemleri gerekçede zikredilmiştir. Bence gerekçenin tuttuğu yol doğru değildir. Daima bunun çok ufak bir şey olduğu ifade edilmeye çalışılmaktadır.

Şimdi şoförlerin hayatını nazara alırsak, bu verginin yapacağı fark, 100 kilometrede 104 kuruştur deniyor. Bir şoförün hastalık günleri, otomobili tamirde olduğu günleri hesaba katarak senede 20 bin kilometre katettiğini farzedersek bu fark - aynen gerekçeninkini alıyorum - yılda 208 liradır. Bir şoförün hayatında 208 liralık bir vergi, büyük vergidir. Bunu küçük göstermek için sebep yoktur. Belki, memleketimizin böyle bir fedakârlığa ihtiyacı vardır, bunun için bu vergiyi şoför vatandaşlarımız da versinler denebilir ve bendenizce vergiler böyle müdafaa edilmelidir. Her yere mahsus olmakla beraber gene içtimai problem olarak Ankara'da dolmuş taksi şoförünün hayatında bunun aksi ne olabilir? 20 kuruşa yaptığı nakliyatı bundan sonra 21 kuruşa çıkartmıyacaklardır. Çünkü ufaklık durumumuz buna müsait değildir. 25 kuruşa çıkartmaya ise rekabet mânidir. Demekki, bu şoförün üzerinde...

YUSUF AYSAL (Kütahya) — Bunlar hasis hesaplar.

CAHİD ZAMANGİL (Devamla) — Muhterem dostum, siz daha ulvilerini beyan edersiniz.. Bu suretle benzinin bâzı problemlerini söylemiş olmakla beraber, demin de arzettiğim gibi, şahsi kanaatimce bu boşluğu doldurmak için nihayet bir dereceye kadar benzin düşünülse dahi, gaz yağına zam yapmayı doğru bulmuyorum. Neden? Muhterem arkadaşlar, gazyağı üzerinde mülâhazalarda bulunurken denilmektedir ki, köylü için bir yılda 360 kuruş maddi bir fark hâsıl olur ki, bundan ne çıkar? Küçük bir şeydir. Bendenizce bu vergi münferiden mütalâa edilmemelidir. Çünki bu vergi diğer vergi ve fiyat zamları manzumesinin bir cüzüdür. Bu cüzü diğerleriyle olan iltisakı içinde mütalâa etmek lâzımdır. Gaza yedi kuruş zam çok bir şey değildir deniyor. Kömüre, demire, pamukluya yakında yapılmış olan zam büyük bir şey değildir, küçüktür; Demiryolu tarifesine yapılan zam pek o kadar büyük bir şey değildir; köylünün lâmbası üzerindeki zam küçük, akar yakıt üzerindeki zammın zirai maliyetlere tesiri, bunu da fazla saymamak lâzımdır, deniyor. Arkadaşlar arada bir yekûn yapmak lâzım. Akar yakıt Vergisi, saydığım diğer vergi ve fiyat zamları arasında mütalâa edilirse, ağırdır. Tesirleri, bilhassa gazyağı üzerinde duruyorum, istihsal sahasında daha fazla tafsile muhtaç değil, menfidir.

Buğday maliyeti üzerinde bir kuruş tesir edeceği söylendi, küçümsendi. Filhakika gerekçede yirmi para denilmekte ise de, Bütçe Komisyonunda ziraatçi bir arkadaşımızın hesabına nazaran tesiri bir kuruştur. Buğday maliyetinde bir kuruş büyük bir tesirdir, küçük bir tesir değildir.

BAŞKAN — Cahid Beyefendi tasarının tümü üzerinde mütalâa beyan buyuruyorsunuz.

CAHİD ZAMANGİL (Trabzon) — Bu maddenin reddi için ne kadar sebep varsa hepsini söylemeliyim. Mamafih bu saatte müzakereleri daha ziyade uzatmakta bir fayda mülâhaza etmiyorum. Söylemek istediğim hülâsaten şudur:

Arkadaşlarım; bu verginin kanaatimce hatalı olan tarafı, vergi münferiden mütalâa edildiği zaman meydana çıkmaktadır. Fakat bu zammı, demir fiyatlarına, kömür fiyatlarına, pamuk bez fiyatlarına, demiryolu fiyatlarına yapılmış olan zamlarla ve Harç tarifelerine az evvel yaptığımız zamlarla beraber mütalâa ettiğimiz takdirde, bir kül olarak bunların tesirinden memleketimizin ekonomisinin kurtulması mümkün değildir. Hattâ, bir seri halinde kısa zamana pek çok zam sığdırmaktadır. Bunun mazide misali mevcuttur. Bu hususa dikkatinizi celbederim. (Sağdan alkışlar)

BAŞKAN — Ahmet Hamdi Başar.

AHMET HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, esası kabul edilerek maddelerine geçilmiş bir kanun tasarısı hakkında esasa taallûk eden mütalâada bulunmanın yersiz olacağını tahmin etmekteyim. Fakat ben madde ile mukayyet olarak mütalâalarımı arzetmek ve bu kanunun prensibinde, hiç olmazsa maddelerde yapılabilecek olan tadilin göz önüne alınmasını temin etmek için bâzı mâruzatta bulunmayı faydalı bulmaktayım.

Arkadaşlarım; hahikatta bu zamlar, bu vergi, demin de kanun tasarısının başlığındaki tenakuza işaret vesilesiyle arzettiğim gibi, bu bir İstihlâk vergisidir. İstihlâk vergileri, tarihi menşeleri itibariyle baş vergilerinden daha geri bir vergidir. Baş vergilerine, İstihlâk vergilerinden daha ileri bir vergi diyenler, vergi tarihlerinde İstihlâk vergilerini daha kolay tahsil edilir bir vergi olmak bakımından baş vergilerinden daha evvel geldiğini her nedense ihmal etmektedirler. İstihlâk vergileri, modern vergiciliğe geçmek istiyen bir memlekette, genişlemsi, çoğalması asla terviç edilemiyecek bir vergi sistemidir.

Bir memleket, modern karakterde ileri bir vergi reformuna mazhar olmuş bir memleketse, o memleketin direkt vergilerinin, yani vasıtasız vergilerinin yekûnu, vasıtalı yani endirekt vergilerinin yekûnundan daha büyük olması lâzımgelir. Bu hakikat vergi nazariyelerinin ilk ana meselesidir.

ABİDİN POTUOĞLU (Eskişehir) — Yol Vergisi de böyle mi?

AHMET HAMDİ BAŞAR (Devamla) — Müsaade edin konuşayım. Konuşma zevkimi bozmayın (Gürültüler, gülüşmeler; zevk için konuşulmaz sesleri)

BAŞKAN — Lûtfen madde üzerinde konuşalım.

AHMET HAMDİ BAŞAR (Devamla)— Şimdi arkadaşlar, bu işe hikâye ile başladık. Başbakan hikâye söyledi, Maliye Bakanı hikâyeden bahstti Ben de bir hikâyeden bahsedeceğim Ne keçidir, ne küheylân, bu başımıza gelmiş bir belâ, bunu verelim. Bunu vereceğiz, bunu kabul edeceğiz.

Ne bir istihlâk vergisidir, ne bir yol vergisi, bunu vereceğiz. Bütçe müzakerelerinin sonudur, kabul edeceğiz Bunu kabul ediyoruz. Hayır, bunu reddedelim diyemeyiz. 52 milyonu nasıl reddederiz? Bu ne keçidir ne küheylândır, bu paradır. (Gülüşmeler)

Bu izahat arkadaşların sabrını, tahammülünü azaltıyor. Nazari mevzularda konuşmıyalım. Adam başına alınan 18 lira geri bir vergi idi. Benzinden alınacak vergi ileri bir vergi midir? Adam başına 18 lira geridir. Şayet fakirden dört lira alan, veya hiç almıyan, zenginden 500 lira alan bir sistem kabul edersek bu, ileri bir vergidir. (Bravo sesleri) Böyle düzeltmiyoruz. Kolayına gidiyoruz. Bu, Şark'vari iştir, vergide reform yapmadık, zirai sektörden vergi almadık.

BAŞKAN — Bununla ikinci defadır sadede dâvet ediyorum. Madde üzerinde konuşmazsanız sözünüzü keseceğim.

AHMET HAMDİ BAŞAR (Devamla) — Madde üzerinde konuşuyorum. Bu vergiyi kabul etmenizi ben de rica ediyorum.

BAŞKAN — Birinci maddenin muhtevası malûm.. Birinci madde üzerindeki isteklerinizi izah ediniz.

AHMET HAMDİ BAŞAR (Devamla) — Birinci maddeye gelelim. Birinci maddede üçüncü fıkra var arkadaşlar. Üçüncü fıkrada motorinden, mazottan alınacak beş kuruşluk bir vergi vardır.

Şaklabanlık yok Mithat Bey.. Yapma kardeşim... Şaklabanlık neye yapayım?

REFET AKSOY (Ordu) — Sana yakışmıyor böyle konuşma... Kendine sahip ol...

BAŞKAN — Devam buyurun

AHMET HAMDİ BAŞAR (Devamla) — Arkadaşlar, hakiki olarak söyliyeyim ki, bütçenin son günlerinde 50 küsur milyon liralık bir vergiyi istihdaf eden bu tasarıyı kabul etmek zorundayız. Yalnız... (Soldan, kabul ettik sesleri).

BAŞKAN — Hamdi Beyefendi, tümü üzerinde görüşülmüştür. Maddelere geçilmiştir. Madde üzerindeki noktai nazarınızı bildiriniz.

AHMET HAMDİ BAŞAR (Devamla) — Birinci maddenin üçüncü fıkrasında şöyle deniyor. « 150 dereceden evvel takattur eden hafif kısmı yüzde üçü geçmiyen mazot ve motorinin beher kilosundan 5 kuruş ».

Arkadaşlar, mazot ve motorin bu memlekette yalnız enerji kaynağı olarak kullanılıyor. Enerji kaynağı olarak nerede kullanılıyor? Gerekçeye göre 150 küsur bin ton mazot ve motorin kullanılıyor. Yaptığım hesaba göre 150 bin tonun 120 bin tonunu, Devlet Denizyolları, Devlet Demiryolları, belediyeler ve saire sarf ve istihlâk etmektedir. Nerede sarfediyorlar? Meselâ Devlet Denizyollarının 4 - 5 gemisi var. Ordu, Samsun ve saire. Bunlar Karadeniz seferlerini yapıyor. İşte bu gemilerde sarfediliyor. Başka nerede? Motörlü trenlerde sarfediliyor. Başka nerelerde? Belediyelerin küçük elektrik santralleri var, oralarda sarfediliyor. Doğrudan doğruya devletin kendi bütçesinden veya mülhak bütçesinden, veya belediyeler bütçesinden masrafları ödenmekte olan işlere sarfedilen 208 bin tondan 150 bin tonunun bunlara ait olduğunu söylediler, benim yaptığım hesap da budur.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Sayın başkan, bunlar kanunun tümüne aittir.

AHMET HAMDİ BAŞAR (Devamla) — Hayır efendim madde hakkında konuşuyorum. Bu itibarla birinci maddenin, üçüncü fıkrası mucibince mazot ve motorinden alınacak olan 5 kuruştan vazgeçersek, gerekçede sekiz milyon lira irat tahmin edildiğine göre bu sekiz milyon liradan aşağı yukarı 6-7 milyon lirası Devlet bütçelerinden yapılacak masraflarla karşılaştırıldığında hakikaten verginin tutarı iki, iki buçuk milyon liraya baliğ olmaktadır. Bunu verecek kimlerdir? Balıkçılarla, motörcüler verecektir. Deniz motörcülerinden ve balıkçılardan alınacaktır. Ben komisyondan ve sayın Maliye Bakanından hassaten rica ediyorum, bu kanunu kabul edelim; motorin ve mazot kısmını kaldırsınlar, bu suretle yüzde yüz enerji istihsali için sarf ve istihlâk edilen ve yüzde yüz memleketin istihsaline, nakliyesine ve memleketin bu tarzdaki faaliyetine tahsis olunan bu istihlâkten dolayı munzam bir vergi almıyalım ve bu işlerde bir sakatlık olmasın. Yarın belediyeler elektrik tarifesine zam etmek için, Denizbank vapur ücretlerine zam etmek için, Denizyolları motörlü tren ücretlerine zam etmek için bunu vesile ittihaz etmesinler. Bu itibarla bendeniz, birinci maddenin üçüncü fıkrasındaki motorin ve mazota ait olan 5 kuruş ki, miktarı gerekçede 8 milyon lira tuttuğundan bahsediliyor, demin arzettiğim gibi, bu 8 milyonun da 6-7 milyonu bütçeye masraf şeklinde aksetmektedir, bunun kaldırılmasını teklif ediyor ve bir takrir takdim ediyorum, kabulünü rica ederim.

İÇİŞLERİ BAKANI FEVZİ LÜTFİ KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlar, hakikaten bâzen çok mühim görülmeyen meselelerimiz yüksek Mecliste en mühim bir mesele olarak ele alınıyor. Yol Vergisini kaldırdık, geri bir vergidir dendi. Bu işe muarız olan ve olmıyan bütün muhterem âza hemfikir. Fakat onun yerine muhakkaki Devlet hizmetlerini görmek ve bir de hususi muhasebe ve belediyelerin perişan hallerine karşı bir çare bulmak için bir vergi bulmak mecburiyetindeyiz. Bu noktai nazar belirdiği zaman Meclisi âlinin bâzı âzası hakikaten sinirlenip buna karşı muarız tavır takınmaktadırlar. Meselâ en son konuşan Ahmet Hamdi Bey arkadaşımız kendisine has talâkatiyle ve kendisine has iktisadi bilgileriyle Meclisinizin karşısında birtakım, affınızı istirham ederim, yepyeni fikirler ileri sürer bir tavırla, fikirlerini izah etmeye çalıştı. Fakat bu fikirlere karşı bu memleketi bilen insanlar, realist olmaktan başka bir şey düşünmiyen, en güzel vasıfları yalnız bu hakikatları görmek olan insanlar bana izah ettiler. Bu izahlara nazaran; gazdan ve petrolden vergi alındığı zaman, bunların kilosuna yedi kuruş zammedildiği takdirde Türk Köylüsü hiçbir zaman sıkıntılı bir hale düşmiyecektir. Zaten sıkıntısı varsa, alınmakta olan birçok tedbirlerle, iktisadi vaziyetimiz düzelmekle hafifliyecektir. Yedi kuruş onun bütçesine hiçbir fazlalık ilâve etmiyecektir. Türkiye'ye iki yüz bin ton petrol ithal edilmektedir. Bu petrol, farze-

delim ki Türk köyünün her evinde yakılıyor, ne traktöründe, ne de şehirlerdeki küçük enerji kaynaklarında veyahut diğer nakil vasıtalarında ve sobalarda sarfedilmiyor.

Sevgili kardeşlerim; Türkiye'nin yuvarlak bir hesapla 20 milyon nüfusu olduğunu ad ve itibar etsek, memlekette sarfedilen gaz yağını, her aileyi beş nüfus itibariyle nazara alsak ve istihlâk edilen miktarı bu yekûna taksim etsek, bir aileye senede elli kilo gaz yağı isabet eder. Bunu yedi ile zarbettiğimiz zaman beherine 350 kuruş düşecektir. Şehirlerde Yol Vergisi 18, köylerde 12 lira olarak ödenir. On iki lira kaldırılıyor, bu vergi 350 kuruş olarak alınıyor.

Mazotu hesap ettiğimiz zaman, 150 bin ton mazot... Bu mazot, Ahmet Hamdi Başar arkadaşımız, belediyelerin tenvir işlerinde de kullanılmaktadır, dediler. Belediyelerin tenvir işlerinde kullandığına nazaran o halde küçük kasabalarda oturan köylü vatandaşların bu noktadaki sarfiyat ve hayat seviyesini tanzim etmiş oluyoruz. Kaldı ki vergiden belediyelere aksedecek olan bir kısım bulunduğuna göre, belediyelerin buna mukabil tenvirat tarifelerini yükseltmelerine ihtiyaç olur mu, olmaz mı? Bu, nihayet bir hesap meselesidir. Çünkü belediyelere aksedecek olan bu vergiden mazot kısmını indirecek olursak, belediyelere hisse daha az gidecektir. Daha az hisse gittiğine göre, belediyeler kendilerini idare etmek ve kasabalarını imar etmek için başka yollar arıyacaklardır ki, müspetle menfiyi yan yana koyduğumuz zaman, belediyelerin bu işte kazancı vardır, kaybı yoktur. Kazancı olduğuna göre, tarifeleri muhakkak yükseltecektir diye bu noktadan azimet ederek mazotu bu mükellefiyetten ayırmaya gitmek, caiz değildir arkadaşlar. Onun için îzam edilecek bir mesele olmadığını arzediyorum. İzam edilecek bir mesele olmadığına göre, büyük bir işmiş gibi; büyük bir mesele imiş gibi ele alınarak didiklemeye tahammülü olmıyan bu mesele üzerinde arkadaşların durumlarının yerinde olacağını arzetmeyi bir vazife telâkki ettiğim için Hükümet namına kürsüye çıkmaya mecbur oldum. (Alkışlar).

BAŞKAN — Doğan Köymen (Yok sesleri), Hamdi Orhon.

HAMDİ ORHON (Trabzon) — Arkadaşlar; mâruzatım kısa olacaktır. Sayın Polatkan bendenizden bahsetmemiş olsalardı kürsüye gelmiyecektim. (Sataşma yok sesleri).

Ben onun için burada konuşmaya geldim. İki saat kadar evvel Başbakan geldi gerek Başbakan ve gerekse Maliye Bakanı arkadaşımız konuştular, bizlere hitap ettiler, her iki muhterem zat da demagojiden bahsettiler. Bu arkadaşlarımız konuşurlarken kendileri daima realist olurlar, diğer arkadaşlar ise realist olmazlar.

BAŞKAN — Hamdi Bey madde üzerinde lûtfen.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Ben, bunun için, madde için değil, sataştıkları için kürsüye geldim. (Sataşma yok sesleri, gürültüler).

Müsaade buyurun efendim.

BAŞKAN — İlk defa sadede davet edeceğim, aksi takdirde sözünüzü keseceğim.

BİR SES — Sayın Reis müsamaha ediyorsunuz.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Sayın arkadaş, ne telâş ediyorsun?

BAŞKAN — Hamdi Bey lûtfen madde üzerinde konuşun, aksi halde sözünüzü keserim.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Sayın Riyaset böyle birşeye teşebbüs etmez zannediyorum. Binaenaleyh, bundan feragat buyurmalarını rica ederim. (Madde üzerinde sesleri).

Gelelim madde üzerine: katî bir fikirle dediler ki, bu zamanda...

BAŞKAN — Madde üzerinde..

HAMDİ ORHON (Devamla) — Maddeden bahsediyorum. Üçüncü fıkradaki 14 kuruş, 7 kuruş, 5 kuruş verginin ortaya getireceği meblâğ, bir zam ve fazlalık değildir, buyurdular. Yol Vergisini kaldırdığımız zaman size şu fıkra ile ona mukabil 40 milyon lira karşılık getiriyoruz diye bir mevzu olsaydı münakaşa edilebilir. Ama 40 milyonun yanıbaşında 30 milyon, yarın 35, öbürgün 40 milyon lira bir fark ve zam getiriyorlar.

Şimdi arkadaşlar, maddenin muhtevasına sözümü getirerek söylemek isterim ki; benzin olsun, gaz olsun, mazot olsun bunlar üzerinde bir ayarlama diye girişilen operasyonun bu memleketin iktisadi, içtimai, zirai alanlarına sirayeti büyük olacaktır. Sayın Maliye Bakanının dedikleri gibi sirayeti olmıyacak değildir. Yakın zamanda bunu göreceğiz. (Sağdan alkışlar)

BAŞKAN — Efendim madde üzerinde 9 arkadaş konuşmuştur. Kifayeti müzakere takrirleri vardır, okutuyorum:

Başkanlığa

Birinci madde üzerinde görüşmeler kâfidir. Oya konulmasını rica ederim.

Balıkesir
Mücteba Iştın

BAŞKAN — Kifayeti müzakere takririni oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Madde üzerinde verilen takrirler vardır, okutuyorum:

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebeplere binaen tenvirat için kullanılacak gaz yağının vergiden istisna edilmesini erz ve teklif ederim.

Giresun
A. H. Pamukoğlu

Yüksek Başkanlığa

Tasarının başlığını (yol işleri için akar yakıtlar üzerine konan munzam İstihlâk Vergisi) şeklinde tadilini teklif ederim.

İstanbul
Ahmet Hamdi Başar

Yüksek Başkanlığa

Yol Vergisi hakkında akar yakıta zam tasarısının birinci maddesinde yazılı benzinin kilosundan 12 kuruşu almakla iktifa edilmesini arz ve teklif ederim.

İstanbul
Senihi Yürüten

Yüksek Başkanlığa

Birinci maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarının baş taraflarındaki (aynı numaranın) ibarelerinin kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

İstanbul
Hâdi Hüsman

Yüksek Başkanlığa

Birinci maddenin üçüncü fıkrasında mazot ve motorinden üç kuruş vergi alınması teklif edilmektedir. Mazot ve motorin hemen tamamen deniz ve kara nakliyatında, balıkçılıkta, demiryollarında, santrallerde, elektrik istihsalinde kullanılmakta, başlıca enerji kaynağını teşkil etmektedir. Esasen memlekette yapılan istihlâkin tahminen % 80 i Devlet Denizyolları, Demiryolları, Limanlar, Belediyeler, İktisadi Devlet Teşekkülleri tarafından istihlâk edilmekte ve bu suretle gerekçede motorin ve mazottan alınacağı hesaplanan sekiz milyon liranın en mühim kısmı esasen masraf şeklinde bu dairelere aksederek bu zamdan elde edilebilecek hakiki gelir bir iki milyonu geçmiyeceği meydandadır. Buna binaen üçüncü fıkranın tasarıdan kaldırılmasını teklif ederim.

İstanbul
A. H. Başar

BAŞKAN — Bu takrirlerden en aykırı olan Arif Hikmet Pamukoğlu'nun takririni oyunuza arzedeceğim. Tenvir için kullanılacak gaz yağının vergiden istisna edilmesini teklif eden takrirdir. Dikkate alınmasını kabul buyuranlar.. Kabul etmiyenler.. Reddedilmiştir.

İkinci takrir, Ahmet Hamdi Başar tarafından verilen takrirdir. Üçüncü fıkranın tasarıdan kaldırılması hakkındadır. Dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmiyenler.. Takrir reddedilmiştir.

Üçüncü takrir, Senihi Yürüten tarafından verilen takrirdir. Benzinin kilosundan 12 kuruş alınması teklifini ihtiva etmektedir. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Reddedilmiştir.

Dördüncü takrir, Hâdi Hüsman tarafından verilen takrirdir. üçüncü fıkranın baş taraflarındaki «aynı numaranın» ibarelerinin kaldırılmasını arz ve teklif ediyor.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ MEHMET DAİM SÜALP — Komisyon buna iltihak ediyor.

BAŞKAN — Komisyon da buna iltihak etmektedir.

Bir de kanunun başlığının tadili hakkında Hamdi Başar tarafından verilen bir takrir daha var,

Bu teklif, kanun başlığının «yol işleri için akar yakıtlar üzerine konan munzam İstihlâk Vergisi» şeklinde olmasını natıktır.

Bu takririn dikkate alınmasını kabul edenler... Etmiyenler.. Önerge reddedilmiştir.

Hâdi Hüsman tarafından verilen takrire komisyon da iltihak etmektedir. Bu tadille birinci maddeyi oyunuza arzediyorum. (Komisyon izah etsin sesleri).

Takrir okuduk efendim. Bir defa daha okuyayım.

(İstanbul Milletvekili Hâdi Hüsman'ın takriri tekrar okundu.)

Bu takrir maddede redaksiyon yapılmasını istiyor. Komisyon da iltihak ediyor. Binaenaleyh bu tadille beraber birinci maddeyi okutuyorum.

Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi Kanunu

Verginin mevzuu ve miktarı

MADDE 1. — Yabancı memleketlerden ithal veya memleket içinde tasfiye, taktir veya sair suretlerle imal olunan, Gümrük Tarifesi Kanununa merbut Gümrük Umumi Tarifesinin 695 numarasının :

1. (B) pozisyonunda yazılı 160 dereceden evvel takattur eden hafif yağların (Benzin ve benzerleri) beher kilosundan 14 kuruş;

2. (C) pozisyonunda yazılı 160 ilâ 270 harâret dereceleri arasında takattur eden hafif ve orta yağların (gaz yağı ve benzerleri) beher kilosundan 7 kuruş;

3. (D/I) pozisyonunda yazılı 150 dereceden evvel takattur eden hafif kısmı yüzde 3 ü geçmiyen mazot ve motörinin beher kilosundan 5 kuruş,

Yol Vergisi alınır.

BAŞKAN — Maddeyi bu şekilde kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Muafiyet ve istisnalar

MADDE 2. — Gümrük Kanununa göre Gümrük Resminden muaf veya müstesna tutulan, birinci maddede yazılı akar yakıtlar Yol Vergisinden de müstesnadır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Mükellef ve teklif mahalli

MADDE 3. — Vergiye tâbi maddeleri Türkiye'ye ithal veya memleket içinde imal edenler bu vergiyi öderler.

İthalâta ait vergi bu maddelerin ithal olunduğu Gümrük idarelerince, memleket içindeki imallere ait vergi imalin yapıldığı yer vergi dairesince tarholunur.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Matrah

MADDE 4. — Bu vergi, vergiye tâbi maddelerin ağırlığı üzerinden alınır. Kilonun kesri tam sayılır.

Ağırlıkların tâyininde ve eşyanın zarfları hakkında Gümrük Tarifesi Kanunundaki hükümler uygulanır.

Bu vergi, Muamele Vergisi matrahına katılmaz.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri, kanun yolları ve defterler

MADDE 5. — a) İthalâta ait vergi, Gümrük Kanunu hükümleri dairesinde ve Gümrük Resmi ile birlikte, gümrük idarelerince tahsil olunur.

b) Memleket içinde imal edilen maddelere ait verginin tarh, tahakkuk, tahsil işlemleri ile mecburiyetler ve yabancı memleketlere ihraç edilecek mamulât hakkında 1718 sayılı Kanun ile ek ve tadilleri ve sair hususlarda 5432 sayılı Vergi Usul Kanunu ve ek ve tadillerinin hükümleri uygulanır.

c) Bu kanuna göre vergiye tâbi akar yakıtları memleket dâhilinde imal edenler birinci sınıf tüccar olmasalar dahi 5432 sayılı Vergi Usul Kanununun 188 nci maddesindeki imalât defterini tutmak mecburiyetindedirler.

d) İstihsal ettiği maddeler, Dahilî İstihlâk Vergisine de tâbi bulunan mükellefler her iki verginin tahakkuku için bir defter tutabilirler.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Gümrük Kanunu ile ilgili hükümler

MADDE 6. — Gümrük Kanununun 6 ve 26 ncı maddeleri hükmü ithal edilen akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi hakkında da uygulanır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Verginin sureti tevzii

MADDE 7. — Bu kanun gereğince Hazinece cibayet olunacak Yol Vergisi gelir bütçesine irat kaydolunur. Karşılığında yüzde 45 i Karayolları Genel Müdürlüğüne, yüzde 40 ı il özel idarelerine ve yüzde 15 i belediyelere verilmek üzere her yıl Maliye Bütçesine ödenek konur.

İl özel idareleriyle belediyelere ait hisseler, tahsilâtın vukubulduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar İçişleri Bakanlığı emrine, ayrı ay-

rı iki hesaba kaydolunmak üzere, İller Bankasına tevdi olunur.

İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrinde her ay toplanan bu paralar, Bankaca en geç ertesi ayın 15 ine kadar illerin ve belediyelerin son nüfus sayımındaki nüfus miktarlarına göre illere ve belediyelere dağıtılır.

SENİHİ YÜRÜTEN (İstanbul) — Efendim, 14 . II . 1949 tarihli 5336 sayılı Kanunun 7 nci maddesi şöyle derdi: «Bu kanun gereğince alınacak vergiden özel idarelere, belediyelere hisse ayrılmaz. Bu vergiye belediye meclislerince ayrıca zam yapılmaz.»

Şimdi bu tasarının görüşmekte olduğumuz bu 7 nci maddesinde yukarda okuduğum hükmün tamamen zıddına olarak, yol için tahsis edilen bu paraların şu kadarı karayollarına, şu kadarı özel idarelere, şu kadarı da belediyelere verilir, denildiğine nazaran, Yol Vergisi namiyle alınan bu paranın, belediye ve özel idarelerin yaptıracakları yollara sarfedilmek üzre Dahiliye Vekâleti emrinde bulundurulmasının doğru olacağı kanaatindeyim.

Bunun için bir de takrir takdim edeceğim. (Ret ret sesleri)

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim; madde bugünkü yazılış şekliyle, yani komisyonun teklifi halinde kabul edilecek olursa, tatbik kabiliyeti bulunmıyacaktır. Evvelâ teklifte şu esaslar kabul edilmiştir. Deniliyor ki; tahsilât nispetinde bütçeye ödenek konur. Halbuki, bütçeler, yüksek heyetiniz takdir eder ki, sene başında yapılır. Fakat tahsilât ne olacak, bu da sene sonunda belli olur. Binaenaleyh bütçeye tahsilât nispetine göre değil, sene başında, bu vergi için yapılacak tahsilât tahini nispetinde ödenek konması icabeder. Bundan dolayı da metnin bu esasa göre değiştirilmesi lâzımdır.

Sonra, bütçeye bu sarahatle bulunacak hisseler nispetinde ödenek konduktan sonra, sene içinde o ödenekten fazla tahsilât olduğu zaman, ödenek sabit kaldığı için, bu defa alâkalı dairelere bundan fazla bir tediye yapılamaz. Bunu temin etmek için de konulan ödenekler, sene içinde 12 müsavi taksitle alâkalı dairelere verilir. Sene sonunda eğer tahsilât bu ödenek fevkında elde edilir ve temin olunursa bu suretle temin olunan para da sene sonunda alâkalı dairelere toptan verilir diye bir hükmün de metne ilâvesi icabeder.

Bundan başka teklifin bir noktası, mevcut bir kanunla tearüz halindedir. Tahminin % 15 inin belediyelere verileceği ifade edilmektedir. Belediyelere ayrılacak % 15 ler, belediye nüfusları nazarı dikkate alınarak dağıtılacak, denilmektedir. Halbuki, Yol Vergisinden halen belediyelere ayrılmakta olan hisselerin tamamı belediyelerin değildir. Bunların % 80 i belediyelere, geri kalan % 20 si de nüfusu 50 binden aşağı olan belediyelerin yol, su ve sair bayındırlık işlerine tahsis edilmek üzere fona ayrılmaktadır. Binaenaleyh bu hükmün burada da muhafazası icabedeceği mütalâasındayım. Bu itibarla 7 nci maddenin arzettiğim hususları ihtiva edecek şekilde yeniden hazırlanıp yüksek oyunuza sunulmasını zaruri görmekteyim. Bunun için bir önerge takdim etmiş bulunuyorum. Geçici Komisyonda bu önergem üzerinde mutabık olduklarını bendenize ifade etmişlerdir.

BAŞKAN — Cevdet San.

CEVDET SAN (Gazianteb) — Muhterem arkadaşlar; bu Vergi Kanunu müdafaa edilirken ekseri arkadaşlar, buradan alınacak hasılâtın yola sarfedileceğini mucip sebep olarak ileri sürdüler. Hakikaten bu mucip sebep karşısında bu vergiyi kabul etmemeye imkân yok. Ancak iki noktada mâruzatım olacaktır:

Birisi; bu vergi, kendisinden evvel ilga edilen vergilerle mukayese edilirse, arada 11 milyon noksan kalıyor. Bu noksanı karayolları, mahallî idareler ve belediyeler arasında mütenasiben taksim etmek, hem adalet, hem verginin ruhu bakımından daha uygun düşer. Bunun hesabı yapıldığı takdirde karayollarına % 55, mahallî idarelere % 30 ve belediyelere de % 15 düşmektedir. Bir defa aziz arkadaşlarım, mahallî idareler, bugün karayollarının yaptığı ve hepimizin gördüğü mânada yüksek standartlı makinelerle bu yolları yapacak vaziyette değildir, o vaziyete gelmemiştir. Devlet yolları yapıldıkça Karayolları Dairesi, mahallî idare elindeki yolları ele alacaktır, Devlet yollarının yükü hafifledikçe il yollarını üzerine alacaktır. Geriye köy yolları kalmaktadır. Köy yollarının standardı düşüktür. Makine kullanmaya lüzum göstermez. Buraya tahsis edeceğimiz yüzde 30 bir gelirle bu işler yapılacaktır.

Arzedeceğim diğer nokta; aldığımız bu ver-

giyi mahallî idarelere ve belediyelere tahsis ederken, yine yollara sarfedilmek üzere o şekilde tahsis yapalım. Bunun sebebi, evvelâ bu senenin bütçesiyle özel idarelere 25 milyon lira yardım yapmış bulunuyoruz. Buna mukabil özel idareler bütçelerinden gelen rakamlara göre özel idareler, Yol Vergisinden elde edecekleri parayı başka yerlere sarfetmektedirler. Meselâ, 1949 da Yol Vergisinden aldıkları paranın % 50 sini 1950 de, % 45 ni, 1951 de % 44 nü, 1952 de % 26 sını yol işlerine hasretmişlerdir. Binaenaleyh biz özel idarelere yapacağımız yardımı, meselâ umumi bütçeden içişleri kanaliyle yaparsak daha tatminkâr olur. Bu takdirde şöyle bir sual vârit olacaktır. Özel idare mektep yapmıyacak mıdır, hastane yapmıyacak mıdır? Bunları nereden karşılıyacaktır? Elbetteki yapacaktır. Özel idaresiz demokrasi olamaz. Biz özel idare için getireceğimiz bir kanunla bunlara yeni gelirler temin etmek mecburiyetindeyiz. Biz yol için ayırdığımız parayı özel idareye yol yapsın diye hasredersek şu faydamız olur; özel idare alacağı hisseye dayanarak kendisi için devamlı ve muntazam bir yol programı hazırlar, programını yıllara göre taksim eder, programını tahakkuk ettirmek için daha mükemmel ve randımanlı çalışır.

Bu hususta bir önerge hazırladım, takdim ediyorum, nazarı itibara almalarını rica ediyorum.

BAŞKAN — Söz Himmet Ölçmen'indir. (Vazgeçti sesleri)

HİMMET ÖLÇMEN (Konya) — Vazgeçtim.

BAŞKAN — Bu husunta verilmiş önergeler vardır, okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebeplere binaen (7) nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Madde 7. — Bu kanun gereğince Hazinece cibayet olunacak Yol Vergisi gelir bütçesine irat kaydolunur. Karşılığında her yıl gelir tahminlerinin % 45 i nispetinde Karayolları Genel Müdürlüğüne % 40 ı nispetinde il özel idarelerine ve % 15 i nispetinde belediyelere verilmek üzere Maliye Bütçesine ödenek konur.

Yıl sonunda sağlanan gelir bütçeye konan ödeneklerden fazla veya eksik olduğu takdirde ertesi yıl ödeneklerinin hesabında nazara alınır.

İl özel idareleri ile belediyelere ait ödenekler her ay sonunda müsavi taksitler halinde ne bir evvelki yılın hasılat fazlası ise mütaakıp yılını birinci ayı sonunda toptan İçişleri Bakanlığı emrine, ayrı ayrı iki hesaba kaydolunmak üzere İller Bankasına tevdi olunur. İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrinde her ay toplanan bu paralar bankaca en geç ertesi ayın 15 ine kadar illerin ve belediyelerin son nüfus sayımındaki nüfus miktarına göre illere ve 5237 sayılı Kanunun 40 ve 42 nci maddeleri hükümleri mahfuz kalmak üzere belediyelere dağıtılır.

İstanbul Milletvekili
Hâdi Hüsman

Yüksek Başkanlığa

Akar yakıta yapılan zamla elde edilen hasılatın şifahen anlattığım sebeplerle Karayollarına % 55, mahallî idarelere % 30, belediyelere % 15 nispetinde tevziinin oya arzını rica ederim.

Gazianteb
Cevdet San

Yüksek Başkanlığa

7 nci maddeye aşağıdaki fıkranın ilâvesini arz ve teklif ederim.

İstanbul Milletvekili
Senihi Yürüten

İlâve olunacak fıkra : «İl özel idareleriyle belediyelere verilecek ödenekler bu idarelerce ancak yollara sarfolunur.»

Yüksek Başkanlığa

7 nci maddenin (% 40 ı il özel idarelerine) cümlenin başına «yalnız yol işlerine sarfedilmek üzere» ilâvesinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Denizli	Aydın	Muğla
Baha Akşit	Şevki Hasırcı	Z. Mandalinci

Yüksek Başkanlığa

Müzakeresi yapılan Kanun tasarısının yedinci maddesi son fıkralarının, il özel idaleri ile belediyelere ait hisseler tahsisatın vukubulduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar tabiî ârızalar, nüfus sayısı ve arazi genişliği göz önüne alınarak Bakanlar Kurulu kararı ile İçişleri Bakanlığı tarafından tevzi edilir şeklinde değiştirilmesini arz

ve teklif ederim.

Çoruh
Mecit Bumin

Yüksek Başkanlığa

7 nci maddenin son fıkrasını aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve rica ederiz.

« İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrinde her ay toplanan bu paralar bankaca en geç ertesi ayın on beşine kadar illerin ve belediyelerin ihtiyaç durum ve son nüfus sayımındaki nüfus miktarına göre illere ve belediyelere dağıtılır ».

Gümüşane Milletvekili Halis Tokdemir
Gümüşane Milletvekili Halit Zarbun
Giresun Milletvekili Doğan Köymen
Giresun Milletvekili Tahsin İnanç

BAŞKAN — İçişleri Bakanı buyurun.

İÇİŞLERİ BAKANI FEVZİ LÜTFİ KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlarım, fazla izahatımla sizleri sıkmıyacağım.

Yalnız gerek encümen ve gerekse Hükümet hakikaten uzun uzadıya düşünerek bu maddeyi tedvin etmiştir.

İllere ve belediyelere az para verirsek bunlar çok güç vaziyete düşeceklerdir. Bu hususta hiç bir mucip sebep arzetmiyeceğim, cümlenizce mâlûmdur.

Bunların muhtar bir idare olarak çalışmaları Yüksek Meclisin emellerinden biridir. Muhtar idare halinde çalışmak istiyen iller ve belediyelerde birtakım tahditler yapmıyalım. Bulunan formül güzel bir formüldür. Yalnız Hükümet olarak Hâdi Bey arkadaşımızın tedvin ettikleri şekille beraber olduğumuzu ayrıca arzetmek isterim.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Hâdi Hüsman arkadaşımızın teklifiyle tamamiyle mutabıkız ve benimsemekteyiz. İçişleri Bakanının verdiği izahatı ve Komisyon adına vermiş olduğumuz izahatı kabul buyurun. Saatlerce, günlerce bu hesaplar üzerinde uzun uzun komisyon durdu, çalıştı. bulduğu nispet mahalli idarelerin varidatlarından kaybedebileceği nispetlerdir, Ayrıca umumi bütçe ile her sene daha fazla karayollarına imkân vermeyi nazara almış ve onun için karayollarına ayıracağı kısmı metinde sarih olarak tesbit etmiş bulunmaktadır.

BAŞKAN — Malûmuâlileri okunan takrirler 6 adeddir. Bunlardan bir tanesine, yani Hâdi Hüsman arkadaşımızın önergesine Hükümet ve komisyon iltihak ediyor. Diğer 5 takrire iltihak etmiyorlar.

DOĞAN KÖYMEN (Giresun) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

DOĞAN KÖYMEN (Giresun) — Aziz arkadaşlar; biz de, gerek komisyonun ve gerekse Hükümetin tesbit ettiği bu nispetler üzerinde kendileriyle mutabıkız. Bilhassa Bakanın burada, mahallî idarelere muhtariyet verilmesi hususundaki düşüncesi bizi çok memnun etmiştir. Bugün memlekette bir idarei hususiye ıstırabı vardır. Bizim korkumuz, idarei hususiyelerin kalkınmasına tahsis edilen bu paralar, idarei hususiyeler tarafından vaktiyle geniş ölçüde tutulmuş olan teşkilât masraflarına gitmesin, idarei hususiyelere bir şekil verilsin, bu suretle bu nispetler memleketin lehine kullanılsın. Bütün temennimiz budur. Çünkü öyle kazalarımız var dır ki buraları çok mahrumiyet içindedir, bilhassa bunlar gözetilsin. Bunun nazarı itibara alınmasını istiyorum. Başka bir diyeceğim yoktur.

BAŞKAN — Buyurunuz.

HASAN OSMA (Edirne) — Efendim, Edirne Belediyesi halen Yol Vergisinden 11 000 lira hisse almaktadır. Bu vaziyette Edirne Belediyesine 10 000 lira düşecektir. Fakat diğer taraftan elektrik fabrikasında bir senede istihlâk ettiği 180 ton mazot için, yeni vergi farkı dolayısiyle, hemen aynı parayı iade edeceği için üstelik bütçesinden bu yüzden yüzlerce zarar görecektir.

Sonra Edirne Vilâyeti 222 bin nüfusludur. 270 bin lira Yol Veriisi alır, hususi muhasebeye, % 35 hesabiyle 180 bin lira düşer. Bu vaziyette onun da 90 bin lira açığı olacaktır. Bu noktaya bel bağlarsak muhasebei hususiyelere hiçbir şey yaptıramayız. Bu nispetin artırılmasını rica ediyorum.

HALİS TOKDEMİR (Giresun) — Efendim, komisyonda bu kanun tasarısının müzakeresi sırasında gerek kanunu müdafaa eden arkadaşlar ve gerekse Hükümet, esbabı mucibe olarak, kanundan elde edilecek hasılânın köy, il ve Devlet karayollarına sarfedileceği yolunda müdafaalarda bulunmuşlardır ve esasen kanunun

Heyeti Âlinizce de kabulündeki esas budur. Şu halde ismi de (akar yakıttan alınacak Yol Vergisi) olduğuna göre elde edilecek hâsılanın da sarf yeri yol mevzuudur. Memleketteki özel idarelere ve belediyelere ayrılacak % 30 ve % 15 nispetleri bu vilâyetlerde sarfedileceğine göre, İçişleri Bakanlığı emrindeki bu paranın vilâyetlere taksimi sırasındaki kıstas ne olacaktır? (Nüfus sesleri).

Tasarının 7 nci maddesine göre bu kıstas sadece nüfustur. Nâçizane kanaatime göre ise nüfusun tek başına bir kıstas teşkil etmemesi icabeder. (Bravo sesleri). Nüfus unsuru tek başına kâfi değildir. Binaenaleyh kıstas tek bir şeye irca edilemez. Muhtelif ve mütaaddit unsurlardan müteşekkil bir şeye istinadetmek icabetmektedir. Bendenizin arkadaşlarımla yapmış olduğum teklifteki kıstas; yalnız nüfus esası değildir, aynı zamanda memleket ihtiyacının da göz önünde tutulması lâzımdır, şeklindedir. Şunu izah etmek isterim ki, sadece nüfusu kabul edecek olursak; zaten memlekette nüfusu kesif olan, nüfusu kalabalık olan şehirlerimiz, diğer vilâyetlere göre, mamur ve müreffeh vilâyetlerdir ki, bunun yanında mahrum bölge diye tavsif ettiğimiz bölgeleri refaha kavuşturmazsak hiçbir zaman, kıyamete kadar onlarda nüfus kesafeti olmaz. Şu halde nüfus celbetmek istiyorsak, diğer vilâyetlerin de imarına, refahına çalışmamız lâzımgelir. Sadece nüfus bendenizce bir miyar teşkil edemez. Nüfus kesafeti hiçbir bölgenin, bendeniz bölgecilik zihniyeti ile hareket etmiyorum, mâzur görsünler, meselâ İstanbul Vilâyeti en çok nüfuslu, kalabalık bir vilâyettir. Hakkâri'de de en az nüfusa sahip bir yerdir. Fakat ihtiyaç nazarı itibara alınacak olursa, Hakkâri İstanbul'dan daha çok bakıma ve paraya muhtaç bir yerdir. (Bravo sesleri). Şu halde yalnız nüfus kıstası nazarı itibara alınmamalıdır. Nüfusla birlikte o mahallin ihtiyacı da nazara alınmalıdır. İhtiyaç; yol ihtiyacıdır. İmar ihtiyacıdır, bunlar nazarı itibara alınmalıdır.

HİMMET ÖLÇMEN (Konya) — Muhterem arkadaşlar, bu gece Yüksek Meclis yıllardan beri milletçe arzu edilen ve istenen bir neticeyi istihsal etmektedir. Yani gayriâdil olan ve millet tarafından, (ya bizden bu parayı almayın, yahut da yolumuzu yapın) diye koparılan bir feryadın bu gece mukabelesini ve cevabını vermektedir. Bu hayırlı neticeden sonra bir kararla elde ettiğimiz paranın, yine millet tarafından yıllarca ana dâva olarak arzu edilen, yol dâvasına âdilâne bir şekilde sarfını temin etmek zaruretindeyiz.

Ben taksimin nispeti üzerinde duracak değilim. Nispet mevzuunda, Karayolları, özel idareler ve belediyeler gerek Hükümetin ve gerekse Bütçe Komisyonunun takdir ettiği nispetlerde mutabıkım. Yalnız bu nispetlerin İçişleri Bakanlığı tarafından nüfus esasına göre taksiminin âdilâne olmıyacağı kanaatindeyim. Onun için çok âdil bir karar vermekliğimiz icabediyor. Eğer bu hususta kısmen Hükümete bir hakkı takdir verilseydi ben buna razı olacaktım. Muhakkak ki, Hükümet hakkı takdirini âdilâne bir şekilde kullanacaktır. Fakat yalnız nüfus esasına göre olduğu için Hükümetin de elini kolunu bağlamış bulunmaktayız. Size bir misal vereyim; bu parayı tam nazari bir şekilde, hakikatlara uygun bir şekilde taksim etmek icabetseydi gerek il ve gerekse köy yol, tullerini tesbit eden bir haritanin elimizde olması ve bizim bu paraları bu yol tulleriyle mütenasip olarak taksim etmemiz lâzımdı. Fakat böyle bir harita, yüzde yüz reel bir şekilde tesbit edilerek elimizde bulunmadığı için daha kolay olsun diye, komisyon, nüfus esasına göre taksim etmiş bulunmaktadır. Fakat arkadaşlar, gayriâdilâne diye, tamamiyle baş vergisi olan bir vergiyi ilga ediyoruz, onun yerine tekrar baş esasına müstenit bir taksim yapmaktayız. Bu suretle bence yanlış bir yola gitmekteyiz.

Arkadaşlar, bir mıntaka mahrumiyet bölgesi olabilir, iktisadi ve ticari şartlarla birçok yolların yaptırılması icabedebilir. Bütün bunlar için de ya Hükümetin kıstası olmalıdır, ve yahut da aşağı yukarı mesahai sathiyeleriyle mütenasip olmalıdır. (Gülüşmeler ve gürültüler) Müsaade buyurun bitmedi...

BAŞKAN — Müsaade buyurun, devam buyursunlar.

HİMMET ÖLÇMEN (Devamla) — Arkadaşlar büyük bir vilâyetin bir milletvekili olduğum için böyle konuşmuyorum. Şerefimle temin ederim ki, hakikatın temini için konuşuyorum. Bir formül vereceğim. Kanun tekniğine uyalım hukukçu arkadaşlarım müsaade

etsinler, ben de tekniği kanuna uydurmak istiyorum. Formül, nüfus ve mesahai sathiye ile mütenasip olarak ve bir vilâyetin nüfusu mesahai sathiye... (Gülüşmeler) mahreçe de müsavi bir emsal koyuyorum. Zarurete göre Hükümete bir hakkı takdir verelim. (Gülüşmeler, hay Allah razı olsun sesleri)

Arkadaşlar; noktai nazarımı tekrar izah edeyim: Mesahai sathiye ve nüfusla mütenasip olmak üzere taksim olunacak ve mahreçte de 2k emsali bulunacaktır. Benim noktai nazarım budur. Hakikaten bugün nüfusu çok kalabalık olan İstanbul ve bâzı büyük vilâyetlerimiz ne de olsa bugüne kadar mamur bir hale gelmiştir. Bilhassa Şark, Şimal ve Orta Anadolu vilâyetlerinin bir çoğunun sahası geniş ve nüfusu da az olduğundan imardan mahrum kalmışlardır. Bu taksim hem nüfus ve hem de mesahai sathiye ile mütenasip olduğu takdirde iki ihtiyaç birden temin edilmiş olacaktır. Misal olarak arzedeyim; bizim şurada bir Cihanbeyli kazamız vardır. Mesahası İstanbul Vilâyeti kadardır. Burası bu nüfusla ne yapabilir? Bunun için bir de önerge takdim ediyorum.

Hulâsa olarak arzedeyim: Gayriadilâne bir baş vergisi olan Yol vergisini ilga ederken onun yerine âdilâne bir vergi koyalım. Bu da nüfus ve mesahai sathiye esasına müstenit olabilir.

ZEKİ AKÇALI (Seyhan) — Muhterem arkadaşlarım; bu iş Karma Komisyonda bir hayli düşünüldükten sonra bu esasa varılmıştır.

Bâzı arkadaşlarım dediler ki, mesahayı nazara alalım, diğer bâzı arkadaşlar da nüfus kesafetini ele almayı ileri sürdüler. Bâzı vilâyetlerde bir kilometre yolun yüz bin liraya mal olduğunu ve bâzı vilâyetlerde ise on beş bin liraya çıktığını hepimiz biliyoruz.

Sonra bâzı vilâyetlerden şu miktar nüfus çıktı diye yeni bir taksim esasına mı gideceğiz. Hâdi Hüsman arkadaşımızın takdirine iltihak ediyor, bunun nazara alınmasını arkadaşlarımdan ricaediyorum.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Aziz arkadaşlar, bir noktaya yüksek heyetinizin dikkatini çekmekte fayda görüyorum. Bilindiği gibi karayolları bütçesinde büyük bir yol seferberliği içindeyiz. Fakat buna müvazi olarak aynı tempoda il idareleri de yürüyor diyemeyiz. Bunun bir sebebi, malî takatsizlikleridir. Diğer sebebi de kendi tahsisatlarını iyi veya az iyi bazan da iyi olmıyan şekilde kullanma ihtimalleridir. Ben bu ikinci şık üzerinde sayın Bakanla beraberim. İl idarelerinin muhtariyeti prensibinde kıskançlıkla duran arkadaşlarımızdan birisiyim. Ancak bugüne kadar özel idarelere verilmiş olan paraların ortalama yüzde 50-55 civarındaki miktarları yollara harcamıştır. Buna rağmen cümlenizin malûmu olduğu üzere, maalesef il yollarımız istediğimiz ve beklediğimiz durumda değildir. Eğer biz verilen paranın, hiç olmazsa şimdiye kadarki, tatbikatını göz önünde tutarak, % 50 kadarının behemehal yollara sarfedileceğini bu kanunla teyit ve tahdit edersek, ondan fazlasını da özel idarelerin iyi takdirlerine bırakırsak, bu fedakârlık, koyduğumuz hükümler ve verdiğimiz paralar yerine masruf olmuş olur.

Bâzı yerlere verdiğimiz paralar, orada mektebe daha çok ihtiyaç olduğu için özel idareler tarafından yol yerine mektep inşasına sarfedilmekte ve kara yollarından nasıl olsa bir para kurtarır veya ona yolumuzu yaptırırız diye kendi yolları ihmal olunmaktadır. Bu sebeple kanuna hüküm koymak ve % 50 sini mutlaka yola sarfetmek bakımından şu arzettiğim nokta Yüksek Heyetinizin yol dâvasına verdiği ehemmiyeti ve onunla mütenasip neticeleri sağlıyacak bir hüküm olacaktır.. Bu noktaya ait olmak üzere hem Hükümetten, hem de komisyondan görüşlerini rica ediyorum. Eğer mutabakat halinde isek, buna dair bir önerge takdim edeceğim, tasvip veya ademi tasvip Yüksek Heyetinizindir. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Avni Doğan, buyurun.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, bir noktanın tavazzuhu zaruretini hissediyorum.

Demin Edirne Milletvekili arkadaşımız burada dikkate şayan bir şeyler söylediler. Edirne Vilâyeti 280 bin, veya fazla, miktarı pek hatırımda değil, Yol Vergisinden varidatı var iken bu kıstas kullanıldığı zaman bunun muayyen bir miktarının kaybolacağını ifade etmişlerdir.

Halbuki, İçişleri Bakanı arkadaşımız, buradaki ifadeleri ile, bu kanunun hususi muhasebelerin ve belediyelerin takviyesi esasına mâtuf olduğunu teyit ettiler. Şimdi nüfus kıstas olarak ele alındığı zaman, hakikaten, bâzı vilâyetlerin, Yol Vergisinden aldıkları varidattan daha az

bir varidat elde edeceklerse, Hükümetin takip ettiği gaye husul bulmıyacaktır. Bu nokta üzerinde encümenin sahih malûmat vermesi çok yerinde olacaktır. Şayet arkadaşımızın söyledikleri gibi böyle bir kayıp vukubulacaksa şu kıstası ele almak lâzımgelecektir:

Her vilâyete eski Yol Vergisi miktarı kadar tefrik edildikten sonra, arta kalan kısmının, muayyen bir nispet üzerinden, bütün vilâyetlere taksimi eskiyi kaybedip daha az alan vilâyetlerin mağdur vaziyette kalmaması için meşru bir kıstasın kabul edilmesi lâzımdır. Bu itibarla komisyonun bu cepheyi sarih olarak ifade etmesi yerinde olacaktır kanaatindeyim.

BAŞKAN — Halis Tokdemir. (Vazgeçti sesleri) Mecit Bumin.

MECİT BUMİN (Çoruh) — Vazgeçtim.

BAŞKAN — Bahadır Dülger.

BAHADIR DÜLGER (Erzurum) — Arkadaşlar, Yol Vergsinin şekli taksimi, bilhassa vilâyetlerin Yol Vergisinden edinmekte oldukları hasılatı biraz düşürücü mahiyettedir. Zaten ben mahrumiyet bölgelerinden bir tanesinin milletvekili olarak bilhassa şu mesele üzernde duruyorum. Bundan evvelki nispetlere göre yeni kanunla yapılacak taksimat, bizim gibi mahrumiyet bölgelerinde yola karşı duyulmakta olan ihtiyacı tatmin eder mahiyette değildi. Biz, daha geniş imkânlar elde etmek suretiyle kendi mıntakalarımızda yol dâvasını sağlam bir esasa bağlıyarak halletmek çareleri peşindeyiz. Bugün bilhassa Doğu mıntakası, yol buhranı içinde, yol fıkdanı içinde, medeniyete tamamen kapalı bir durumda kalmış vaziyetini muhafaza etmektedir. Yeni taksim, eskiden elde edilmekte olan hasılat nispetini de indireceğine göre eski vaziyetten daha vahim bir duruma düşmüş oluyoruz. Daha zengin vilâyetler, Garp vilâyetleri, daha kesif nüfuslu vilâyetler için bu ihtiyaç veya bu zaruret belki daha az hinsedilecektir. Fakat Yol Vergisinin almış olduğu bu durum itibariyle bizim mahrumiyet mıntakalarımızda buhran ve noksanlık daha fazlasiyle hissedilecektir. Onun için ben daha başka bir teklif yapmak mecburiyetinde kalıyorum. O teklif de şudur: Eğer nüfusu nazarı itibara alacak olursak ve bâzı arkadaşlarımızın bu arada Avni Doğan arkadaşımızın dediği gibi eski nispeti nazarı itibara alacak olursak, yol vergisi durumu ve yol ıslahı bakımından mahrumiyet mıntakalarını yine eski mahrumiyet vaziyetinde bırakmış oluyoruz. Halbuki elimize böyle bir fırsat geçmişken, kara yollarında yaptığımız gibi, mahrumiyet mıntakaları içinde il ve belediye yolları bakımından bir hamle yapmak mecburiyetini hissetmekliğimiz lâzımgelir. Memleketi yol politikası bakımından ve yol ihtiyacı bakımından bir tesviyeye tâbi tutmanın çaresini şu kanunu buradan geçirirken ele almak mecburiyetindeyiz. Onun için nüfusla beraber, arkadaşımız Himmet Ölçmen'in teklif ettiği mesahai sathiyeyi de nazarı itibara almak ve bu arada mahrumiyet mıntakası olarak tesbit edilmiş olan vilâyetlere diğerlerine nazaran bir müraccahiyet, üstün nispet kabul etmek yerinde olur. Ben bunu bir formül haline getirerek ayrıca bir önerge ile yüksek huzurunuza takdim edeceğim.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar, bu nispetler üzerinde komisyonda görüştüğümüz vaziyet, müttefikan kabul etiğimiz nokta şudur : Esas gayeden ayrılmıyalım. Bu verginin konmasının sebebi, özel idarelerin, yahut belediye ve karayollarının varidatını artırmak veya azaltmak değildir. Yol Vergisini kaldırdık, onun yerine bu vergiyi almak maksadiyle akar yakıta zamlar yapılmıştır. Fakat zamdan temin edeceğimiz bu paraları o şekilde taksim edelim ki, dedik, bu üç idareden hiçbiri mutazarrır olmasın. Fakat aldığımız verdiğimizden noksandır. Bunu nereye ekliyelim diye düşündük. Karayollarına dedik; çünkü karayollarının arkasında Maliye Bakanlığı var, bütçe vardır. Bütçe daima karayollarına yardım etmek imkânını haizdir ve yardım etmektedir. Nitekim, bu sene 60 - 70 milyon kadar yardım etmiştir. Fakat özel idarelerle belediyelerin varidatı azalırsa onların başka gelir kaynakları yoktur. Bütçe de yardım edemez. Onun içindir ki, bu işte özel idarelerin ve belediyelerin mutazarrır olmaması lâzımdır. Nitekim bu gayeyi göz önünde bulundurarak, yaptığımız taksimde, özel idarelerin ve belediyelerin gelirleri hiç azaltılmamıştır.

Rakamlarla arzedeyim. Özel idarelerin Yol Vergisinden almış oldukları hisse 26 milyondur, bunun 6 milyonu masraftır. Çünkü vergiyi özel idareler tahsil etmektedirler, bu yüzden masraf yapmaktadırlar. Onun için masrafı çıkarır-

sak, net olarak özel idarelere düşen hisse 20 milyondur, yaptığımız taksimde özel idarelere ayrılan para miktarı 23 200 000 liradır. Özel idarelerin varidatında azalma değil, bir artış vardır.

Belediyelere geçelim. Belediyelere verilen para 8 milyondu. Bu tasarı ile kabul edilen nispet dâhilinde verilecek miktar 8 700 000 liradır. Burada da azalma yoktur.

Arkadaşlarımızın bu taksim ameliyesinde ortaya sürdükleri kıstas üçtür. Evvelâ bu üç idare arasında taksim, sonra özel idare ve belediyelere ayrılan paranın vilâyetler arasındaki taksimi, üçüncüsü de yol parası olarak alınan bu paraların özel idarelere verilmesi halinde, özel idareler, muayyen bir nispeti sırf yollara hasr ve tahsis eylesin, denmektedir. Biz şimdi özel idarelere ve belideyelere verilecek paraları mutlaka yola harcayınız, diye kanuna bir hüküm koyacak olursak, muhtar idarelere elimizi uzatmış oluruz ki; bu hareket muhtar idarelikle kabili telif değildir.

HALİS TOKDEMİR (Gümüşane) — Öyle bir şey söylemedim.

MEHMET DAİM SÜALP (Devamla) — Esasen özel idarelerin vazifeleri sadece yol yapmak değildir. Mektep, hastane yaparlar. Yarın Allah korusun, sel olur, bir felâket olur, yangın olur. O vakit ne yaparlar? Biz, bu paralar yola tahsis edilecektir diye tesbit edersek öyle anlarda bu paradan istifade edemezler. Bu mülâhaza ile özel idarelere verilecek parayı serbest bırakıyoruz. Bütçelerini istedikleri gibi tanzim etsinler, fakat bizden alacakları ilham ile, yolu birinci plânda göz önünde bulundursunlar. Bu itibarla da hiç yol yapılmaz vaziyeti vâkı olmaz. Benden evvel konuşan arkadaşımız, her sene, yollara sarfedilen paraların miktarını ve nispetlerini rakamlarla tesbit ve beyan etmiştir.

Şimdi şehirler arasındaki taksime gelince; bunda da bâzı arkadaşların dedikleri gibi, sadece nüfus itibariyle taksim yapalım. Eskiden alınan Yol Vergisi nüfus esasına göre alınır ve taksim edilirdi. Madem ki, bu onun yerine kaim olduğuna göre yine nüfus esasına göre taksim edilsin dediler.

Diğer arkadaşlar da ihtiyaçlara göre taksimini istediler. Hakikaten ihtiyaç için bir kıstas bulmak çok güçtür. İhtiyaç ne şekilde ve nasıl tesbit edilecektir? Bâzı yerlerde yolların kilometresi 50 bin liraya mal olur, bâzı yerlerde ise, arazi sarp ve ârızalı değildir, 10 - 15 bin liraya mal olur. Bunun ortalamasını bulmak ve tesbit etmek cidden güç bir meseledir.

Diğer bâzı arkadaşlar, efendim dediler, bir de mesahayı nazarı itibara alalım. Mesahası geniş mıntaka milletvekili arkadaşlarım böyle dediler. düşündük, şimdiye kadar tatbikat nasıldır? Evet, küçük özel idare ve belediyeleri himaye etmek lâzımdır, nitekim kanunun metninde vaz'ettiğimiz hüküm bizi bu gayeye ulaştırmaktadır. Belediyeler için taksim nüfusa göre yapılırken yalnız % 80 i taksim edilmektedir. % 20 si ayrılarak bankada fona yatırılıyor. Bu ayrılan para, nüfusu 50 binden aşağı olan belediyelerin bâzı ihtiyaçlarına tahsis ediliyor. Görülüyor ki, nüfusu az olan belediyeler korunmuştur. Bu gibi taksimler gayet ince hesaplara dayanmaktadır. Biz komisyonda teknik arkadaşlarla birlikte günlerce bunun üzerinde durduk. Filvaki her teklif cazip gelmektedir. Hiç şüphesiz cazip olan teklifler de olabilir. Fakat gayemiz bir olduktan sonra hiç bir hisse kapılmadan bu hesabı teknik bilgilere istinaden yapacak olursak daha doğru bir yola varmış oluruz. Komisyon, bunun üzerinde çok durmuştur ve bir salim neticeye varmış bulunmaktadır. Bu itibarla tasvip buyurursanız... (Sual soracağız sesleri).

BAŞKAN — Sual sırası Avni Doğan'ındır. Müsaade buyurun komisyon sözcüsü sözünü bitirsin.

MEHMET DAİM SÜALP (Devamla) — Mahmut Güçbilmez arkadaşımın, % 50 si yola verilsin, hakkındaki sualine gelince; özel idarelerin muhtariyetini nazarı itibara alarak bir kayıt altına sokmak istemedik.

BAŞKAN — Avni Doğan.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Encümen namına konuşan arkadaşımızın beyanından anlaşılan şudur ki, Yol Vergisinin kaldırılmasından ve akar yakıta olan zamdan, vilâyetlerin eski gelirlerine nazaran, tahsil için masraf çıktıktan sonra, bir kayıp olmıyacaktır. Hükümet bunu hesap etmişse bu, tasrih edilsin ki zapta geçsin.

GEÇİCİ K. SÖZCÜSÜ MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Komisyon bunun üzerinde hassasiyetle durmuştur ve bunu bir gaye olarak ele almıştır. Vilâyetlerin bu hususta hiçbir kaybı

olmıyacaktır ve bu miktar her sene de % 15 ve % 20 nispetinde artacaktır.

HİMMET ÖLÇMEN (Konya) — Bu kanunla yekûn itibariyle eski vâridattan daha fazla bir şey alamıyacağına göre, tevziatta bâzı vilâyetlere eskisinden daha az ve bâzılarına daha çok isabet etmek vaziyeti var mıdır?. Heyeti umumiyesiyle eksik verilmiyecektir ama, bu husus da nazara alınmış mıdır?.

G. K. S. MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Komisyon bunun üzerinde durmamıştır.

HASAN OSMA (Edirne) — Bu Yol Vergisinin % 50 si 30 milyon olduğuna göre gelirleri 17 milyon... (Biraz durup düşündükten sonra) vazgeçiyorum.

BAŞKAN — Hüsamettin Tugaç.

HÜSAMETTİN TUGAÇ (Kars) — Avni Doğan arkadaşımızın vâkı suallerine karşı komisyon adına cevap veren arkadaşımız dediler ki; bu nispet eskisinden fazla olacaktır. Bu hesap neye müstenittir? Yarın aksi zuhur ederse, bu ifadelerinin kayda geçmesinde ne gibi bir fayda var?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Akar yakıt istihlâkinin günden güne artmakta olduğu istatistik rakamlariyle sabittir. İstihlâk miktarı arttıkça elbette alınan vergi miktarı da artacaktır.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Özel idareler, tahsil ettikleri yol paralarından yüzde ne nispetini yollar için harcamışlardır?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Komisyonda Hükümetten aldığımız malûmata göre, bu nispet özel idarelere göre değişmektedir. Bâzı özel idarelerde % 50, bâzılarında % 40 a kadar düşmüştür. Vasati olarak 50 ile 40 arasıdır.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Sualimi tamamlıyayım.

Şimdi bu kanundan sonra özel idareler vasati olarak bu hasılatın % 50 sini yollara sarfetmezse, bâzı yerlerde daha aşağı düşerse, elde ne gibi bir müeyyide vardır?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ MEHMET DAİM SÜALP — Hiçbir müeyyidemiz yoktur. Çünkü özel idarelerin muhtariyetleri devam ettiği müddetçe onların bu şekilde kayıt altına alınmalarına komisyon taraftar değildir.

BAŞKAN — Efendim, kifayeti müzakere takriri vardır. Yalnız bir milletvekiline daha söz vereceğim. Sıra Sadettin Karacabey'indir.

SADETTİN KARACABEY (Bursa) — Muhterem arkadaşlar, istihlâki yapan nüfus veya o nüfusu taşıyan vesaiti nakliye olduğuna göre, taksimde bunun esas olarak alınması ve ona göre yapılması âdilâne olur. Karayolları itibariyle noksan olan vilâyetlerin ihtiyaçları bakanlıkça nazarı itibara alınır.

Hususi muhasebeye tahsis edilen paraların yola sarfedilmediği hususunda bâzı arkadaşların iddiaları bugün için yerinde değildir. Meclisi umumiler yolun ehemmiyetini idrâk ettiklerinden bu ihtiyaçlarını nazarı itibara alacak ve ikinci plâna düşürmiyeceklerdir.

Arkadaşlarımızın bâzısı mahrumiyet bölgelerinden bahsettiler. Bizim Bursa gerçi mahrumiyet bölgesi değildir, fakat İnegöl'le Yenişehir arasındaki yol o kadar bozuktur ki yağışlı günlerde geçmiye imkân bulunamaz. Bizim mahrumiyet bölgemiz olan Orhangazi'yi ele alırsak diğer mahrumiyet bölgesi denilen yerlerden daha geri bir kasabadan başka bir şey değildir. (Gürültüler). Bu itibarla mahrumiyet bölgesi diye bir bölge üzerinde durulmasının yerinde olmadığına kaaniim. Taksimin, nüfus esas alınarak yapılması lâzımdır.

BAŞKAN — Efendim, müzakerenin kifayeti hakkındaki takrir okunacaktır.

Yüksek Başkanlığa

Yedinci madde hakkında tenevvür ettiğimizden müzakerenin kâfi görülerek verilen takrirlerin reye arzını teklif ediyorum.

Afyon Karahisar Milletvekili
Avni Tan

BAŞKAN — Müzakerenin kifayetini kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Müzakere esnasında okunan takrirlerden başka sonradan verilmiş diğer dört takrir vardır, okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Yol Vergisinin aşağıdaki nispetlere göre tevziini arz ve teklif ederiz.

İllere % 50,
Karayollarına % 35,
Belediyelere % 15.

İsparta — Tahsin Tola
Kastamonu — Fahri Keçecioğlu

Yüksek Başkanlığa

7 nci maddenin sonuna aşağıdaki fıkranın ilâvesini teklif ederim.

Bolu
Mahmut Güçbilmez

«İl özel idarelerinin yollara sarfedeceği paraları kanunla aldığı hissenin % 50 inden az olamaz.»

Yüksek Başkanlığa

7 nci maddenin son fıkrasının nüfus ve mesahai sathiye ile mütenasip olarak illere ve belediyelere dağıtılır, şeklinde tadilini teklif ederim.

Konya
Himmet Ölçmen

25 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

7 nci maddenin son fıkrasına, belediyelere verilecek hisse, bu idarelerin kaldırılan Yol Vergisinden almış oldukları miktardan aşağı olamaz.

Amasya Milletvekili
Kemal Eren

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, komisyonun da iltihak ettiği Hâdi Hüsman arkadaşımızın önergesini sonunda okutarak reyinize arzedeceğim, fakat ondan evvel, okunan diğer önergeleri birer birer oyunuza arzedeceğim.

Mecit Bumin'in önergesini oyunuza arzediyorum. (Okunmadan olmaz sesleri, gürültüler) Okunmuştu efendim, tekrar okutuyorum. Emir buyurduğunuz kadar biz devam ederiz, efendim.

(Çoruh Milletvekili Mecit Bumin'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Bu takririn dikkate alınmasını kabul buyuranlar... Etmiyenler... Takrir reddedilmiştir.

(Gümüşane Milletvekili Halis Tokdemir ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Takririn dikkate alınmasını kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

(Denizli Milletvekili Baha Akşit'in önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Önergeyi dikkate alanlar... Almıyanlar... Önerge dikkate alınmamıştır.

(Gazianteb Milletvekili Cevdet San'ın önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Takririn dikkate alınmasını kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

(İstanbul Milletvekili Senihi Yürüten'in önergesi tekrar okundu).

(Ret sesleri)

BAŞKAN — Dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmemiştir.

(İsparta Milletvekili Tahsin Tola ve Kastamonu Milletvekili Fahri Keçecioğlu'nun önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmemiştir.

(Bolu Milletvekili Mahmut Güçbilmez'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmemiştir.

(Konya Milletvekili Himmet Ölçmen'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmemiştir.

(Amasya Milletvekili Kemal Eren'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmemiştir.

Komisyonun iltihak ettiği Hâdi Hüsman Beyin takririni okutuyorum.

(İstanbul Milletvekili Hâdi Hünman'ın önergesi tekrar okundu)

(İzah etsin sesleri)

BAŞKAN — Kifayeti müzakereye karar verilmiştir. Yalnız Divan bir noktayı anlamak istiyor. Yazılış itibariyle de komisyon bu takrire iltihak ediyor mu?

KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Aynen iltihak ediyoruz efendim.

BAŞKAN — Önerge ile teklif edilen 7 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7. — Bu kanun gereğince Hazinece cibayet olunacak Yol Vergisi gelir bütçesine irat kaydolunur. Karşılığında her yıl gelir tahminlerinin % 45 i nispetinde Karayolları Genel Müdürlüğüne % 40 ı nispetinde il özel idarelerine ve % 15 inispetinde belediyelere verilmek üzere Maliye Bütçesine ödenek konur.

Yıl sonunda sağlanan gelir bütçeye konan ödeneklerden fazla veya eksik olduğu takdirde ertesi yıl ödeneklerinin hesabında nazara alınır.

İl özel idareleri ile belediyelere ait ödenekler her ay sonunda müsavi taksitler halinde ne bir evvelki yılın hasılat fazlası ise mütaakıp yılın birinci ayı sonunda toptan İçişleri Bakanlığı emrine, ayrı ayrı iki hesaba kaydolunmak üzere İller Bankasına tevdi olunur. İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrinde her ay toplanan bu paralar bankaca en geç ertesi ayın 15 ine kadar illerin ve belediyelerin son nüfus sayımındaki nüfus miktarlarına göre illere ve 5237 sayılı Kanunun 40 ve 42 nci maddeleri hükümleri mahfuz kalmak üzere belediyelere dağıtılır.

BAŞKAN — Bu tadil takririnin komisyonun kabulü dairesinde dikkate alınmasını kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Maddeyi bu şekilde oyunuza arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Mülga hükümler

MADDE 8. — A) Aşağıda I - VIII sayılı fıkralarda yazılı hükümler 1 . III . 1952 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

I - 2 Haziran 1929 tarihli ve 1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanununun Yol Vergisine ait hükümleri;

II - 1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanununun bâzı maddelerinin tadili hakkındaki 25 Temmuz 1931 tarihli ve 1882 sayılı Kanun;

III - 1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanununa ek 31 Mayıs 1943 tarihli ve 4427 sayılı Kanun;

IV - Şose ve Köprüler Kanuniyle bu kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 1882 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair 6 Haziran 1945 tarihli ve 4751 sayılı Kanun;

V - İzmir İli Turistik Yollarının inşası hakkındaki 22 Haziran 1938 tarihli ve 3477 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin (A) ve (B) fıkralariyle 5 ve 6 ncı maddeleri;

VI - 3 Nisan 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 110 ncu maddesine 18 Haziran 1947 tarihli ve 5116 sayılı Kanunla eklenen 18 numaralı fıkra ile geçici madde.

VII - 1 Temmuz 1948 tarihli ve 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun (Yol Vergisinden belediye payı) hakkındaki (5) nci maddesi ile mezkûr kanunun bu kanuna muhalif diğer hükümleri;

VIII - Karayolları Genel Müdürlüğünün kuruluş ve görevleri hakkındaki 11 . Şubat 1950 tarihli ve 5539 sayılı Kanunun 19 ncu maddesinin 1 numaralı fıkrasiyle 21 nci ve geçici 3 ncü maddeleri.

B) Aşağıda IX, X ve XI sayılı fıkralarda yazılı hükümler bu kanunun yayımı tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır :

IX - Karayolları Genel Müdürlüğünün kuluş ve görevleri hakkındaki 11 . Şubat 1950 tarihli ve 5539 sayılı Kanunun (19) ncu maddesinin (3) ncü fıkrası ile mezkûr kanunun bu kanuna muhalif diğer hükümleri;

X - Yol işleri için benzinin beher kilosundan 11 kuruş Yol Vergisi alınması hakkındaki 14 Şubat 1949 tarihli ve 5336 sayılı Kanun;

XI - Yol işleri için benzinden alınacak vergi hakkındaki Kanuna ek 13 Aralık 1950 tarihli ve 5691 sayılı Kanun.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunla vergiye tâbi tutulan maddelerin ticareti ile uğraşan ithalâtçılarla bunları ithalâtçılardan veya memleket içindeki ticari ve sınai müesseselerden alarak satan toptancılar ve bunların şube ve acente veya komüsyoncuları kanunun yayımı tarihinde ticarethane, mağaza, fabrika, imalâthane, ambar, depo ve tanklarında veya sair yerlerde veya yolda bulunan vergiye tâbi maddelerin cins, miktar ve sikleti ile bunların bulundukları yerleri gösterir bir beyannameyi aşağıdaki fıkrada yazılı ilânın yapıldığı günü takip eden günün akşamına kadar bağlı oldukları vergi dairesine vermeye mecburdurlar.

Kanunun yayımı tarihinde bu maddelere ait mevcutları yüz kilodan fazla olan perakendeciler de beyanname vermeye mecburdurlar.

Beyanname vermek mecburiyetinde olanlar, yukarda zikrolunan ve kendilerine ait bulunan yerlerde mevcut, başkalarına satılmış, hibe edilmiş veya sair suretlerle mülkiyeti devredilmiş vergiye tâbi maddeleri beyannamelerin de göstermeye ve vergilerini ödemeye mecburdurlar.

Vergi daireleri bu kanunun yayımını mütaakıp yukardaki fıkralarda yazılı beyannamelerin verilmesini bulundukları yerlerdeki günlük gazetelerle ve gazete çıkmıyan yerlerde sair mûtat vasıtalarla ilân ederler.

Bu madde mucibince verilecek beyanname-

ler, vergi dairelerince mükelleflerin defterleri ve diğer evrak ve vesikaları ile karşılaştırılıp tetkik edilerek doğruluğu anlaşıldıktan sonra beyannamelerde yazılı akar yakıtlardan birinci maddenin (1) nci fıkrasında yazılı olanların beher kilosu için (3) kuruş ve (2) nci fıkrasında yazılı olanların beher kilosu için (7) kuruş ve 3 ncü fıkrasında yazılı olanların beher kilosu için de 5 kuruş Yol Vergisi tarh ve tebliğ olunur.

Süresi içinde beyanname vermiyen veya vergiye tâbi mevcut maddeleri beyannamelerinde noksan gösterenlerin vergileri 5432 sayılı Vergi Usul Kanunundaki esaslara göre re'sen tarholunur ve verginin beş katı tutarında ceza kesilir.

Beyana müsteniden tarholunan vergilere itiraz edilemez. Maddi hatalar hakkında Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır. Re'sen takdir kararları ile bu kararlara dayanılarak tarholunan vergi ve kesilen cezalara yapılacak itiraz hakkında Vergi Usul Kanununun vergi ihtilâflarına mütaallik hükümleri uygulanır. Beyan üerine tarholunan vergiler tebliğ tarihini takip eden ay başlarında ve üç müsavi taksitte; re'sen tarholunacak vergiler, 5432 sayılı Kanuna göre tahakkuk ettiği ve cezaları aynı kanunun 345 nci maddesi mucibince kesinleştiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenir. Süresinde ödenmiyen vergi ve cezalar % 10 zamla ve Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.

Beyannameye dâhil olup başkalarına satılmış, hibe edilmiş veya sair suretlerle mülkiyeti devredilmiş olan maddelere ait vergi için beyanname veren, satınalana, hibe edilene veya bu maddelerin mülkiyeti kendisine nakledilmiş olana rücu edebilir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği güne kadar ithal vergi ve resimleri verilmiş olup da henüz gümrüklerden çekilmemiş olan akar yakıtlardan birinci maddenin 1 nci fıkrasında yazılı olan maddelerin beher kilosundan 3 kuruş, ikinci fıkrasında yazılı olan maddelerin beher kilosundan 7 kuruş ve üçüncü fıkrasında yazılı maddelerin beher kilosundan da 5 kuruş Yol Vergisi gümrüklerce tahsil edildikten sonra malın çekilmesine müsaade olunur.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — A) 8 nci maddenin I ilâ VI ncı fıkralarında yazılı hükümlere göre tahakkuk ettirilen Yol vergileri ve cezalarından 1 . III . 1952 tarihine kadar tahsil edilemiyenlerin kayıtları silinir ve mezkûr tarihten sonra yeniden tahakkuk yapılmaz.

B) 8 nci maddenin X ve XI nci fıkralarında yazılı hükümlerin yürürlükten kaldırıldığı tarihten evvelki zamanlara ait muamelelerden dolayı henüz tarhedilmemiş veya tahakkuk ederek tahsil olunmamış vergilerle vergi ve zam cazaları ve gecikme zamları hakkında mezkûr hükümlere göre muamele yapılır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten 1951 Bütçe yılı sonuna kadarki devrede akar yakıtlardan tahsil olunacak Yol Vergisinin tamamı Karayolları Genel Müdürlüğüne aittir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Bu kanunu İçişleri, Maliye ve Gümrük ve Tekel bakanları yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü açık oyunuza sunuyorum.

3. — İzmir Milletvekili Muhiddin Erener ve 2 arkadaşının, Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez ve iller kısımlarında değişiklik yapılması hakkındaki Kanunun geçici maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet ve Bütçe komisyonları raporları (2/357) [1]

---

[1] *120 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

BAŞKAN — Komisyonun raporunda üç maddeden ibaret olan bu kanun teklifinin öncelik ve ivedilikle görüşülmesi istenmektedir.

Öncelikle görüşülmesini kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz istiyen? Yoktur.

Maddelere geçilmesini kabul buyuranlar... Etmiyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesini kabul buyuranlar... Etmiyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez ve iller kısımlarında değişiklik yapılması hakkındaki Kanunun geçici maddesine bir fıkra eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 5858 sayılı Kanunun geçici maddesine aşağıda yazılı fıkra eklenmiştir:

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ücretli mübaşir kadrosunda müstahdem bulunanlar maaşlı kadroya geçmiş sayılırlar.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Mart 1952 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenlr... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tümünü oyunuza arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Tasarı kanunlaşmıştır.

Efendim müzakereye devam ediyoruz.

4. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/335) [1]

MALİYE BAKANI HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Efendim, gündemin 15, 16, 17, 18 ve 19 ncu maddelerinde bulunan münakalelerin öncelik ve ivedilikle müzakeresini rica ederim.

BAŞKAN — Efendim öncelikle görüşülmesini kabul buyuranlar.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Tümü hakkında söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini kabul buyuranlar.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir. Efendim bu gibi tasarılar İçtüzük gereğince bir defa müzakereye tâbidirler.

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkında Kanun

MADDE 1. — 27 . II . 1951 tarihli ve 5742 sayılı Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin 10 ncu bölümünün 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Pansiyonlar ve ilkokullar genel giderleri ile Millî Eğitim Bakanlığı yatılı okul ve pansiyonlarında okutturulan öğrencilerin genel giderleri»

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul buyuranlar.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Aynı kanuna bağlı (R) işaretli cetvelin 10 ncu bölümünün 1 nci maddesine ait formüle aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Millî Eğitim Bakanlığı yatılı okul ve pansiyonlarında okutturulan öğrencilerin pansiyon ücretleriyle sair giderleri».

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Ulaştırma bakanları yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Tümü açık oyunuza arzedilmiştir.

[1] *115 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

5. — İdareci Üyeler Kurulunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Komisyonu raporu (2/296) [1]

BAŞKAN — Öncelikle görüşülmesini kabul buyuranlar.. Etmiyenler... Öncelikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz istiyen yok.

Maddelere geçilmesini kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde aktarma yapılması hakkında Kanun

MADDE 1. — 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin Dışişleri Bakanlığı kısmının 453 ncü (Milletlerarası kurum ve dernekler giderleri) bölümünün 1 nci (Milletlerarası kurum ve derneklere katılma payı maddesinden (11 000) lira tenzil edilerek Büyük Millet Meclisi kısmının 453 ncü (Milletlerarası kurum ve dernekler giderleri) bölümünün 4 ncü (Avrupa Birliği İstişari Meclisi toplantılarına katılacakların yollukları) maddesine aktarılmıştır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar.. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Tasarıyı açık oya arzediyorum.

6. — Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/334) [2]

BAŞKAN — Öncelikle görüşülmesini kabul buyuranlar ... Kabul etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Tümü hakkında söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Maddelere geçilmiştir.

[1] *113 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

[2] *114 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde aktarma yapılması ve aktarma suretiyle olağanüstü ödenek verilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı tertiplerinden 42850 ve (A/2) işaretli cetvelin 911 nci bölümün 1 nci (3116 ve 4785 sayılı kanunlar gereğince yapılmış ve yapılacak kamulaştırma karşılığı) maddesinden de 35 000 lira düşülerek 60 500 lirası (A/1) işaretli cetvelin ilişik (2) sayılı cetvelde yazılı tertiplerine, 17 350 lirası da (A/2) işaretli cetvelin ilişik (3) sayılı cetvelde yazılı tertiplerine aktarılmıştır.

BAŞKAN — Maddeyi cetvelle birlikte kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin 307 nci (yolluklar) bölümünün 7 nci (müfettişler yolluğu) maddesinden 1 239 lira ve (A/2) işaretli cetvelin 911 nci (kamulaştırma işleri) bölümünün 1 nci (3116 ve 4785 sayılı kanunlar gereğince yapılmış ve yapılacak kamulaştırma karşılığı) maddesinden 40 034 lira ki ceman 41 273 lira düşülerek (A/1) işaretli cetvelin sonunda (karşılıksız borçlar) adı ile yeniden açılan 506 ncı bölüme olağanüstü ödenek olarak aktarılmıştır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler ... Kabul etmiyenler .. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Tarım Bakanları büyütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü açık oya arzedilmiştir.

7. — 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/338) [1]

[1] *118 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

BAŞKAN — Tasarının öncelikle görüşülmesini kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetveller arasında aktarma yapılması hakkında Kanun

MADDE 1. — 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelin Maliye Bakanlığı kısmının 912 nci (4947 sayılı Kanun gereğince sermayesine mahsuben Türkiye Emlâk Kredi Bankasına) bölümünden 80 000 lira tenzil edilerek (A/1) işaretli cetvelin Dışişleri Bakanlığı kısmının 453 ncü (Milletlerarası Kurum ve dernekler giderleri) bölümünün 2 nci (Kongre, konferanslar ve komisyonlara iştirak edeceklerin yolluk ve giderleri) maddesine aktarılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü açık oyunuza arzedilmiştir.

8. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/342) [1]

BAŞKAN — Öncelikle görüşülmesini kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Öncelikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Tümü hakkında söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

---

[1] *119 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında Kanun

MADDE 1. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin 505 nci (Hükme bağlı borçlar) bölümünden 5 000 lira tenzil olunarak 419 ncu (Mahkeme harçları ve giderleri) bölümüne aktarılmıştır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürülüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye ve Bayındırlık bakanları yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümü açık oyunuza arzedilmiştir.

Efendim, gündemde öncelikle görüşülmesi talebedilen tasarıların müzakeresi bitmiştir.

Açık oylarını kullanmıyan arkadaşlar lûtfen oylarını kullansınlar.

9. — 1952 yılı Bütçe Kanunu tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/269)

A — İçişleri Bakanlığı Bütçesi:

BAŞKAN — Şimdi İçişleri Bütçesinin müzakeresine başlıyoruz.

Söz C. H. P. Meclis Grupu adına Hamdi Orhon'undur. (Dışarı çıktı sesleri). Efendim, tensip ederseniz arkadaşımız gelinceye kadar başka bir arkadaşa söz verelim.

Kâzım Arar. (Vaz geçti sesleri).

Hüseyin Balık. (Yok sesleri).

İSMAİL BERKOK (Kayseri) — Muhterem arkadaşlar; Hükümetimizin memleketin idari bünyesinde geniş ıslahat yapmak kararında ve yolunda olduğunu biliyoruz. Bu sebeple bütçe ile sıkı bir surette alâkadar olan bu ıslahat için tesbit edilecek programda yer alacak bir mahiyet taşıdığını tahmin ettiğim bâzı hususlara temas etmek istiyorum ve bu suretle Hükümete müzaharette bulunmuş olacağımı ümit ediyorum.

Muhterem arkadaşlar, demokrat rejimin bü-

tün şartlarını ve esaslarını tahakkuk ettirmek hepimiz için gaye olmalıdır. Kanaatimce bu rejimin idari temeli, Hükümet ile halk arasında sıkı ve samimî bir anlaşma ve iş birliği tesis edilmesi ve halkın ihtiyaçlarını kolaylıkla ve çabuklukla temin edebilmesini sağlıyacak bir idari sistem kurulmasıdır. Bunu esas olarak ele aldığımız takdirde aşağıdaki işlerle karşı karşıya gelmiş oluruz:

1. Bugünkü idari teşkilât yeniden tetkik edilmelidir. Bu teşkilâtta nahiye kademesinde âmme hizmetini karşılıyacak hiçbir unsur yoktur. Köyler ise kazalardan da uzaktır. Bu sebeple halk büyük bir sıkıntı içindedir. Şu halde ya nahiyeleri lâğvederek, mıntakaları daha ziyade daraltılmış kazalar vücuda getirmek veyahut nahiyeleri tam teşkilâtlı yapmak şıklariyle karşılaşmış oluruz. Bence en uygun birinci şıktır, yani kazadır. Fakat bunların hepsi paraya ve zamana mütevakkıftır. Bunun için tedriciyete riayet zarureti vardır. Bu tedriciyet de evvelâ nahiyeleri tam teşkilâtlı yapmak ve imkân bulundukça bunları kazaya çevirmek suretiyle tatbik edilmesi münasip olur zannındayım. Ancak bu tatbikatta sıra tesbit edilirken en ziyade muhtaç ve müşkül vaziyette bulunan nahiyelerin ön plâna alınması zarureti daima göz önünde bulundurulmalıdır.

2. Taksimat. İdari taksimatta mutlak tadilât ve ıslahata ihtiyaç vardır. Halkın bu mesele ile ilgili olan mütemadi müracaatleri bu ihtiyacın müeyyidesidir. Filhakika bir tarafta 15 - 20 köylü kaza, diğer tarafta 40 - 50 köylü nahiye. Bir taraftan kazası ile irtibatı almıyan nahiyeler, diğer taraftan nahiyesi ile irtibatı olmıyan köyler, bir tarafta 34 kazalı, diğer tarafta 10 - 15 kazalı vilâyet.

3. Hükümet ile halk arasında anlaşma ve iş birliği. Demokratik rejimi en açık ve pratik bir şekilde aksettirecek olan bu anlaşma ve iş birliğidir. Bunun için;

1. İdari teşkilâtın halka yaklaştırılması.

2. Hükümet elemalarının daima halk ile temas tesis etmeleri. Ve halkın ihtiyaçlarını mahallinde görmeleri.

3. Hükümet icraat ve mukarreratının muhtelif vasıtalarla halka duyurulması.

Ben bunlar arasında, mahallî hükümetlerin sözcüler tâyin ederek muayyen zamanlarda bunlarla Hükümetin icraat ve mukarreratı hakkında halka malûmat verilmesini mühim telâkki ediyorum.

Hükümet elemanlarının halk ile temasının temini ve asayişin daha müessir bir surette korunması için, idari bünyemize motorlu vasıtalar sokulması bilhassa zabıta kuvvetimizin motorla teçhizi artık bir zaruret halini almıştır. Motoru artık lüks değil, idare vasıtası olarak kabul etmeliyiz. Suçluların motordan istifade etikleri bir zamanda onları yaya polis ve yaya jandarma ile takip etmenin neticesizliğini kolayca takdir etmek mümkündür. Aynı zamanda motorun personel tasarrufuna hizmet edeceğini de hesaba katmalıdır.

Jip ve motosiklet bu vasıtaların başlıcalarındandır. Aksi takdirde temennilerimiz nazariyatta kalacaktır.

BAŞKAN — Vaktiniz bitmiştir efendim.

BAŞKAN — Söz alan arkadaşların isimlerini okuyorum. İki arkadaşımız konuşmaktan vaz geçmiştir. Geri kalanı okuyorum.

Hamdi Orhon (C. H. P. Meclis Grupu adına)

Ahmet Başıbüyük, Mehmet Özbey, Sabri Erduman, Sadettin Karacabey, Yusuf Karslıoğlu, Ali Ocak, Ali Fahri İşeri, Nâtık Poyrazoğlu, Atıf Topaloğlu, Arif Hikmet Pamukoğlu, Kemal Yörükoğlu, Ercüment Damalı, Mecit Bumin, Abbas Çetin, Baha Koldaş, Ahmed Veziroğlu, İhsan Altınel, Kemal Eren, İzzet Akın, Cemal Kıpcak, Hüsamettin Tugaç, Abdullah Gedikoğlu, Halil Sezai Erkut.

Efendim açık oya arzedilen dört tasarı hakkında oy vermiyen arkadaşımız var mı? Bu tasarılar hakkındaki oy toplama muamelesi bitmiştir.

Söz Hamdi Orhon'undur.

HAMDİ ORHON (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; İçişleri Bakanlığı Bütçesinin konuşulmasında, iç politikaya temas etmeden geçmek mümkün değildir.

Demokratik ana meseleler bakımından üzerinde ehemmiyetle duracağımız mevzu, muhalefetin siyasi emniyet altında bulunması, vatandaşların siyasi hak ve hürriyetlerine noksansız riayet olunması, eşit muameleye tâbi tutulmalarıdır.

1951 yılı içide bu ana esaslara asla riayet olunmamıştır. (Gürültüler, vah vah sesleri, sahi mi sesleri) Geçen yıl belirttiğimiz gibi, muha-

lefete mensup belediye reisleri, köy muhtarları huzur içinde çalışamamışlardır. (Acaba niçin sesleri) Kredi tevzi işlerinde partizanlık rol oynamıştır. İktisadi Devlet Teşekküllerinde, Devletin diğer kollarında acentelik gibi hizmetleri tam bir ehliyet ve dürüstlükle ifade eden muhalefet partisi mensuplarının tasfiyesi yoluna gidilmiştir. Millet parası ile kurulan ve idare edilen Devlet radyosu ve ajansı bunca şikâyetlere rağmen partizan gayelerine devam eylemişler ve böylece iktidar partisinin neşir ve propaganda organı haline gelmişlerdir.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Eskisi kadar değil.

HAMDİ ORHON (Trabzon) — Eskisi gibi değilse yakın demektir.

BAŞKAN — Hatibin sözünü kesmeyin devam etsin.

HAMDİ ORHON (Trabzon) — Demokrat Parti Kongresini filme alıp, sinemalarda göstermek suretiyle aleni propaganda yapmaktan Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü çekinmemiştir.

Memlekette tek taraflı bir matbuat yaratmak için resmî ilânların hüzün ve ıstırap veren tevzi şekline devam olunmuştur.

Ara seçimlerinde Devlet ricali her şeyden evvel milletin bakanı olduklarını unutarak veya bu ana görüşe kıymet vermiyerek seçimlere meydan mitinglerine karışmaktan ve böylece seçim emniyet ve müsavatını ihlâl eylemekten uzak kalmamışlardır.

İktidar partisinin ocak, bucak tahakkümü ve devlet idaresine müdahalesi devam eylemiştir. Memur nakli durmamıştır.

Muhalefete mensup yüzlerce vatandaş, Türk Ceza ve Askerî Ceza kanunlarının maddeleri zorlanarak askerî mahkemelere sevkedilmişlerdir.

Bu metîn ve cesur insanlar, adaletin tecellisi ile müteselli olmuşlardır. Asker, sivil bütün yargıçlar, adına icrayı kaza eylediği, büyük milletine lâyık şekilde şerefli vazifelerini yapmışlardır.

Bu mâruzatımızla şunu işaret eylemek istiyoruz ki, 1951 yılı geride kalmalı, rejim münakaşaları bitmeli, muhalefetin demokratik rejimin ayrılmaz, müessir millî bir unsuru olduğu kabul edilerek demokratik rejim; ve hürriyetlerimiz yalnız Anayasa ve kanuni teminata bağlanmalı eşit muamele yolu açılmalı, muhalefet siyasi emniyet havası içinde vazifesini yapabilmelidir. Partizan politika tamamen terkolunmalı, iktidar, millete hizmet yolunda, iktidarın yolunu aramalıdır.

Muhterem arkadaşlar; iç politikaya böylece temas eyledikten sonra, şimdi İçişleri Bütçesi ve teşkilâtı üzerinde görüşlerimizi arzedeceğim.

Bütçede fazlalık yoktur. Geçen yıl bütçelerinin devamıdır. Islahatçı değildir. Jandarma ve Emniyet bütçeleriyle Tarım Bakanlığı Bütçesini mukayese edip şikâyet edenler, realite ile karşı karşıya gelince bu görüşün günlük bir politika oyunu olduğunu bir daha müşahede etmiş bulunmaktadırlar.

Zabıta kadrolarını azaltmak şöyle dursun, ilâve etmek suretiyle zabıtayı beslemek zarureti hâsıl olmuştur.

İdari teşkilât :

30 - 40 bin nüfuslu bölgelerde Devlet teşkilâtını halkın yanına götürmek ve böylece âmme ve halk hizmetlerini kolaylaştırmak ve mülki teşkilâtın bir tarafını tamamlamak maksadiyle teessüs eden her yıl ilçe kurulması ananesinin bu yıl ilçeler kurulması yoluna gidilmesi suretiyle ihya edildiğini memnuniyetle görüyoruz.

Bucakların, İl İdaresi Kanunundaki bünyesine uyularak sulh yargıcı ve doktorla takviye edildikilerini görüyor ve bu suretle tam teşekküllü bucak yolunun açılmasını hayırlı telâkki ediyoruz. Tapu, nüfus, veteriner ve emsali hizmetleri de bucağa süratle götürmek yerinde olur, kanaatindeyiz.

Zâbita teşkilâtımız; geçen yıl da tebarüz ettirdiğimiz gibi zâbitanın tevhidi süratle tahakkuk etmelidir. Zabitayı motorlü hale koymak, trafik emniyetini sağlamak, silâhları tevhit etmek telsiz telefonla techiz eylemek suretiyle zâbitanın gücünü artırmak yolundaki teşebbüs ve gayretlerin bütçeye aksedişini iyi bir tedbir ve karar olarak kayderiz. Bu meyanda temditli onbaşı ve erlerin maaşa alınarak haklarının korunmasını ve zâbitanın mesleke bağlanmış elemanlarla takviyesini ve telefon işlerinin ele alınmasını zâbita hizmetlerinin selâmeti bakımından zaruri görürüz.

Nüfus işleri : Ele alınarak düzenlenmelidir.

Memur işleri, umumi olarak söylemek isteriz ki, âmme hizmeti gören, milletin hizmetinde bu-

lunan memurlar kanuni teminata bağlanmalı, mahrumiyet bölgelerinde çalışan memurlara her türlü imkânları temin ederek bu bölgelerde en idealist kıymetli memurların muayyen müddet istihdamları ve mübadeleleri imkânları sağlanmalıdır.

Memur bir kelime ile, huzur içinde ve kanuni teminat altında tereddütsüz hizmet görebilmeli ve partizan teşekküllerin tazyikından kurtulmalıdır.

Memur tâyin ve nakilleri objektif kanuni esaslara bağlanmalıdır.

Geri alınan Memurin Muhakemat Kanunu en kısa zamanda Yüksek Meclise tekrar sunulmalıdır.

Emniyet ve asayiş işleri :

Bâriz halde bir asayiş gevşekliği müşahede edilmekte dir. Sarkıntılık, kadın veya kız kaldırma, yol kesme, zâbitaya mukavemet, ferdî ihkakı hak gibi hâdiseler bütün yılı doldurmuş endişe verici hâdiselerdir.

Sınır ihtilâfları, yayla nizaları, gayrimenkul âsayişsizliği göze çarpmaktadır.

Adam öldürme ve yaralama vakaları çoğalmıştır. Halkın eline çeşitli silâhlar geçmektedir. Silâh kaçakçılığı endişe verecek mahiyettedir. Herkesi derin, derin düşündürecek gerilik temayülü hâdiseler müşahede edilmektedir. Cemiyetimizi çöküntüye getirmeyi, vatandaşları birbirinden ayırmayı istihdaf eden komünist neşriyat ve propaganda karşısında millî varlığımız daima uyanık kalmıştır.

Bütün bu hâdiseler karşısında zâbita, çeşitli sebep ve âmillerin tesiri altında ürkek ve mütereddit kalmış, vazife göremez hale düşmüştür.

Durumun süratle ıslahına gitmek lâzımdır.

Zabıta her türlü müdahaleden korunmalı, morali takviye edilmeli, meslek aşk ve imanı artırılmalı, refahı tanzim edilmeli ve böylece cesaretle vazife görür hale konulmalıdır.

Emniyet ve âsayiş işlerimizin düzenlenmesi için en teminatlı yol budur.

Muhterem arkadaşlar; bu mâruzatımızla şunu söylemek isteriz ki, demokrasi yolunda tarihi büyük mesuliyet taşıyan iktidar partisi Hükümeti, demokratik gelişmemizi bir santim ileri götürememekte, gerekli ferahlandırıcı tedbirleri almamaktadır. İş aksi istikamettedir. İktidarın dikkatini çekeriz, tarih affetmez. (Soldan, misal ver, nerede? sesleri, gürültüler).

BAŞKAN — Ahmet Başıbüyük. (Yok sesleri).

Mehmet Özbey. (Yok sesleri).

Sabri Erduman.

SABRİ ERDUMAN (Erzurum) — Muhterem arkadaşlar; İçişleri Bütçesi üzerinde konuşurken benden evvel söz alıp da beyanatta bulunan bir arkadaşıma birkaç sözle mukabele etmek istiyorum. 1950 yılının 14 Mayısına gelinciye kadar memleketimiz bir kül halinde iken gerek Doğu'da gerek Kuzey'de, gerek Cenp'ta birçok komşu devletlerin tesiriyle hudut bölgelerinde oturan vatandaşlarımızı günden güne rahatsızlığa götürdüklerini unuttular mı? İç kısımdan sürülerin alınıp öbür tarafa aşırıldığı günler bir hakikat olarak meydandadır. Hudut durumu böyle iken hudutta oturan, bilhassa Şark bölgelerinde oturan vatandaşlarımızın hepsi korkak, ürkek bir hayat içinde yaşıyorlardı. 14 Mayıstan bugüne kadar gerek bağında, gerek tarlasında ve gerekse evinde oturan Şark'lı, Garp'lı, Cenup'lu, Kuzey'li hayatından emin, rahat uyumaktadır. Düne kadar hayatından, yaşayışından şüphe duyan vatandaşlarımız silâhlı idiler. Evet arkadaşımızın temas ettiği nokta yerindedir. Memleketin içinde silâh mevcuttu. Fakat dünyada hayatı emniyet içinde olmıyan vatandaşlar kendilerini korumak için bu silâhları temin etmişlerdi.

Arkadaşımız şunu demek istiyor ki, yine eski devirlerde olduğu gibi silâhın mevcudiyetini bahane ederek jandarma dipçiği ile, polis kamçısı ile halkı ezelim. Silâh bugün memlekette mevcut değildir. (Sağdan atma sesleri)

Bugün köylü hayatından emin, kapısı açık, hür olarak yaşıyor ve yaşamaktadır. (Soldan alkışlar)

Bu durum karşısında bugünkü Hükümetin asayişinden şikâyet etmek bilmiyorum ki, ne derece doğrudur. Bu insafsızlık olur.

Dünün zaptiyesi, 14 Mayısa kadar jandarma, halkımızı döğmekte idi. Fakat bugün hamdolsun jandarma, bir Türk jandarması, bir Cumhuriyet jandarması olarak görev başındadır; halkla, köylü ile başbaşadır. (Soldan bravo sesleri)

İstirham edeceğim noktalardan birisi şudur

ki, yeni teşekkül etmiş olan ilçelerde Hükümetin varlığını temsil edecek konaklar yapılmalıdır. Bütçe darlığı dolayısiyle belki bunlar lâyıkiyle temin edilemiyecektir, fakat ilçe haline getirilmiş 14 haneli, 20 haneli köylerde bayrağımızın dalgalanacağı binalar yapmak lâzımdır. Hükümetten, mahrumiyet bölgelerindeki ilçelerde Hükümet konağı tesis etmesini rica ediyorum.

BAŞKAN — Sadettin Karacabey.

Efendim 5 nci ve 6 ncı tasarılara reylerini kullanmıyan arkadaşların kullanmalarını rica ediyorum.

SADETTİN KARACABEY (Bursa) — Bir yur bin ah işit kâsei fağfurdan. Arkadaşım seçimden bahsettiler.

Arkadaşlar, Demokrat Partinin kurulduğu tarihten beri il idaresinde vazife almış bir arkadaşınız sıfatiyle bütün seçimlerde geçen hâdiseleri, yalnız resmî kayıtlarla değil, yüz bini mütecaviz Bursalı vatandaşın kalbinde yazılmış hâdiselerde bu hâdiseyi mukayese yaptığımız takdirde, her vatandaşın normal olarak kabul ettiği bu hali C. H. P. sözcüsü huzurunuza getirmiştir.

Arkadaşlar, biz elemli mazimizden bahsetmek istemiyoruz. Elhamdülillâh Demokrat Partinin alnı açıktır. Ama kendilerinin maalesef mazileri karışıktır.

Nahiyelerin heyeti umumiyesi hakkında, sayın General Berkok'un noktai nazarına iştirak ediyorum. Bunları tam teşekküllü nahiyeler yapmak için elimizden gelen gayreti göstermeliyiz.

Nüfus daireleri de muhtacı ıslahtır. Takdir buyurursunuz ki, bu dairede birçok muamelâtın taksir edilmesi mümkündür. Fakat maalesef iki muamele cereyan etmektedir. Bunlardan birisi nüfus kayıt ilmühaberleri, diğeri ise; ana kütükte bir deftere bunlar işlenmektedir. Keza nüfus hüviyet cüzdanları defterin kenarına yazılırdı. Bunun için de ayrıca defter tutulmaktadır. Bu iki muamele için dört defter tutulmuş oluyor. Bunlardan tasarruf ile hem nüfus dairelerimizin işlerini kolaylaştırmak hem de bu dairelerden yapılacak tasarrufla kasabalardan nahiyelere memur göndermek mümkün olacaktır. Arkadaşlar jandarmamız günden güne tekâmüle doğru gitmektedir. Yalnız bu jandarma idaresinin bâzı sakim işleri vardır. Meselâ eskiden beri kazalarda düğün yapılacağı zaman jandarma dairesinden ruhsat alınırken, bir teamül haline gelmiştir, eshabı mesalihten kırtasiye parası alınır veya aynen kırtasiye getirttirilir. Bu halin hâlâ devam etmekte olduğunu bu sene yaptığım seyyahatte gördüm. Bu âdetin artık memleketten kalkmasını istiyoruz çok çirkin oluyor.

Gerçi köy dâvasında şimdiye kadar büyük hamleler yapıldı, fakat bu, bizi tatmin edecek mahiyette değildir. Köy dâvasını bizden daha iyi bilen İçişleri Bakanımızın bu işe biraz daha hız vermesini istirham edeceğim. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Efendim, oy toplama muamelesi sona ermiştir. Açık oylamanın sonucunu arz ediyorum :

Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi Kanununa ait açık oya (288) arkadaş iştrak etmiştir. (237) kabul, (48) ret ve (3) çekinser vardır. Tasarının kanunluğu kabul edilmiştir.

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısına (254) oy verilmiştir. (238) kabul, (10) ret ve (6) çekinser vardır muamele tamamdır. Tasarı (238) oyla kanunlaşmıştır.

1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde aktarma yapılması hakkındaki kanun tasarısına (256) oy verilmiştir. (243) kabul, (11) ret ve (2) çekinser vardır. Muamele tamamdır. (243) oyla tasarı kanunlaşmıştır.

Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde aktarma yapılması ve aktarma suretiyle olağanüstü ödenek verilmesine dair tasarıya (250) arkadaş iştirak etmiştir. (240) kabul, (8) ret, (2) çekinser vardır. Tasarı (240) oyla kanunlaşmıştır.

Yusuf Karslıoğlu.

YUSUF KARSLIOĞLU (Yozgad) — Çok sayın arkadaşlarım; 28 yıllık Köy Kanununun, hemen denilebilir ki, muhtar ve ihtiyar heyeti seçimine ait hükümlerinden başka esaslı hükümleri tatbik edilmemiştir.

Düğünlerde İsrafın Men'i Kanununun üzerinden 32 yıl geçtiği halde bir harfi bile uygulanmadı. Köylerde kız babası ağır başlık alır. zavallı kızcağızı istemediğine verir. Bundan çe-

şitli fenalıklar husule gelir. Nişanlı delikanlı istenilen başlığı veremez, kaçırmak zorunda kalır. Bu kaçırma hâdiselerinin bâzıları kanlı hâdiselere müncer olur. Yahut koşusunu, sağmal hayvanlarını satarak başlığa verir. Gelin kup kuru bir eve gelir. Şehirlerde zengin kızlarının cihazları teşhir edilir. Fakir aileler imrenir. Takatinin üstünde masrafa ve borca girer. Bu iki kanun uygulansa idi, köylü kardeşlerimiz sıhhi, içtimai, malî ve asayiş yönlerinden zarar görmezlerdi ve şimdiye kadar durumlarında iyiliklerine çok fark görülürdü.

Sayın arkadaşlarım; çok mühim cihet; Büyük Türk Milletini temsil eden Büyük Millet Meclisinin tedvin ettiği bu ve bu gibi kanun hükümlerinin tatbik edilmemesi ve lâkaydilik gösterilmesidir. Bu hususu Yüksek Meclisin ve bakanlarımızın nazarı dikkatlerine arzederim. Mevzuubahis ettiğim iki kanunun da bundan sonra olsun uygulanmasını İçişleri Bakanlığını yeni denilecek kadar yakın bir zamanda deruhde eden Karaosmanoğlu arkadaşımızdan rica ederim.

Bundan başka bir ricam daha var : Birçok yerlerde küme halinde yani 3 - 5 ev bir arada oturan insanlar vardır. Bu köy halkı başka köylerde kayıtlıdır. Çocukları tahsil görmez. Hırsızlıklara yataklık filân ederler. Bunların da kayıtlı oldukları yerlere naklini temin buyurarak fenalıkların önüne geçsinler.

BAŞKAN — 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde aktarma yapılması hakkındaki kanun tasarısına (247) oy verilmiştir. (230) kabul, (14) ret, (3) çekinser vardır. Muamele tamamdır, tasarının kanunluğu (230) oyla kabul edilmiştir.

Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki tasarıya (246) oy verilmiştir. (231) kabul, (9) ret, (6) çekinser vardır. Muamele tamamdır, tasarının kanunluğu (231) oyla kabul edilmiştir.

Vaktimiz tamamdır, yarın saat 10 da toplanılmak üzere birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 24

Harçlar Kanununa verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	487
Oy verenler	:	342
Kabul edenler	:	279
Reddedenler	:	60
Çekinserler	:	3
Oya katılmıyanlar	:	142
Açık Milletvekillikleri	:	3

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
Abdullah Güler
Süleyman Kerman
Bekir Oynaganlı
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis
Avni Tan
Salih Torfilli
Ahmed Veziroğlu

AĞRI
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA
Kemal Eren
Hâmit Koray
İsmet Olgaç

ANKARA
Sadri Maksudi Arsal
Muhlis Bayramoğlu
Salâhattin Benli
Ömer Bilen
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Ramiz Eren
Muhlis Ete
Abdullah Gedikoğlu
Osman Talât İltekin
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun
Cevdet Soydan

ANTALYA
Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
Akif Sarıoğlu
Ahmet Tokuş

AYDIN
Namık Gedik
Nail Geveci
Şevki Hasırcı
Etem Menderes
A. Baki Ökdem
Cevat Ülkü

BALIKESİR
Esat Budakoğlu
Muzaffer Emiroğlu
Enver Güreli
Ali Fahri İşeri
Ahmet Kocabıyıkoğlu
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK
İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran
Yümnü Üresin

BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel

BİTLİS
Salâhattin İnan

BOLU
Fahri Belen
Zuhuri Danışman
Mithat Dayıoğlu
Mahmut Güçbilmez
İhsan Gülez
Vahit Yöntem

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Erkazancı

BURSA
Raif Aybar
Agâh Erozan
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Mithat San
Halûk Şaman
Necdet Yılmaz
Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE
Kenan Akmanlar
Emin Kalafat
İhsan Karasioğlu
Ömer Mart

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Celâl Otman

ÇORUH
Mecit Bumin
Ali Rıza Sağlar
Zihni Ural

ÇORUM
Sedat Baran
Şevki Gürses

DENİZLİ
Baha Akşit
Fikret Başaran
Ali Çobanoğlu
Eyüp Şahin

DİYARBAKIR
Yusuf Azizoğlu

EDİRNE
Arif Altınalmaz
Cemal Köprülü

ELÂZIĞ
Abdullah Demirtaş
Ömer Faruk Sanaç
Hâmit Ali Yöney

ERZURUM
Said Başak
Fehmi Çobanoğlu
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Emrullah Nutku
Rıza Topçuoğlu
Memiş Yazıcı
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt
Ali Fuad Cebesoy
Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEB
Ekrem Cenani
Galip Kınoğlu
Süleyman Kuranel
Ali Ocak
Cevdet San

GİRESUN
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE
Cevdet Baybura
Vasfi Mahir Kocatürk
Halis Tokdemir
Ahmet Kemal Varınca
Kemal Yörükoğlu
Halit Zarbun

İÇEL
Halil Atalay
Hüseyin Fırat
Salih İnankur
Refik Koraltan
Aziz Köksal
Şahap Tol

İSTANBUL

Enver Adakan
Salamon Adato
İhsan Altınel
Ahmet Hamdi Başar
Andre Varam Bayar
Faruk Nafiz Çamlıbel
Fuad Hulûsi Demirelli
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Ahilya Moshos
Seyfi Oran
Mükerrem Sarol
Fahrettin Saymer
Füruzan Tekil
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Hüsnü Yaman
Sani Yaver

İZMİR

Halide Edib Adıvar
Mehmet Aldemir
Pertev Arat
Avni Başman
Behzat Bilgin
Sadık Giz
Osman Kapani
Vasfi Menteş
Halil Özyörük
Abidin Tekön
Cemal Tunca

KARS

Tezer Taşkıran

KASTAMONU

Galib Deniz
Sait Kantarel
Fahri Keçecioğlu
Şükrü Kerimzade
Ahmet Keskin

KAYSERİ

Fikri Apaydın
İsmail Berkok
Emin Develioğlu
Kâmil Gündeş
Ali Rıza Kılıçkale
İbrahım Kirazoğlu
Mehmet Özdemir
Yusuf Ziya Turgut

KIRŞEHİR

Elvan Kaman

KOCAELİ

Ethem Vassaf Akan
Ekrem Alican
Ziya Atığ
Hamdi Başak
Salih Kalemcioğlu
Mümtaz Kavalcıoğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Hüsnü Türkand
Mehmet Yılmaz

KONYA

Rifat Alabay
Kemal Ataman
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Ziyad Ebuzziya
Ali Rıza Ercan
Saffet Gürol
Tarık Kozbek
Himmet Ölçmen
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Yusuf Aysal
Besim Besin
Hakkı Gedik
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
Remzi Koçak

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Şemi Ergin
Faruk İlker
Refik Şevket İnce
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu
Muzaffer Kurbanoğlu
Nafiz Körez
Sudi Mıhcıoğlu
Muhlis Tümay

MARAŞ

Ahmet Bozdağ
Ahmet Kadoğlu
Nedim Ökmen
Remzi Öksüz

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Abdülkadir Kalav

MUĞLA

Cemal Hünal
Zeyyat Mandalinci
Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ

Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar

NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Süreyya Dellaloğlu
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Fahri Köşkeroğlu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Refet Aksoy

RİZE

İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Haşim Alişan
Naci Berkman
İsmail Işın
Tevfik İleri
Muhittin Özkefeli
Hasan Fehmi Ustaoğlu
Hâdi Uzer

SEYHAN

Zeki Akçalı
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
Mahmut Kibaroğlu
Salim Serçe
Sinan Tekelioğlu

SİİRD

Baki Erden
Mehmet Daim Süalp
Şefik Türkdoğan
Cemil Yardım

SİVAS

Nâzım Ağacıkoğlu
Ercüment Damalı
İlhan Dizdar
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Halil İmre
Rifat Öçten
Sedat Zeki Örs
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Zeki Erataman
Yusuf Ziya Tuntaş

TOKAD

Fevzi Çubuk
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir

TRABZON

Salih Esad Alperen
Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu
Mustafa Reşit Tarakçıoğlu

TUNCELİ

Hıdır Aydın

URFA

Necdet Açanal
Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Hasan Oral
Celâl Öncel
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

İzzet Akın

YOZGAD

Niyazi Ünal Alcılı
Faik Erbaş
Yusuf Karslıoğlu
Fuat Nizamoğlu
Hâşim Tatlıoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz
Yunus Muammer Alakant
Hüseyin Balık
Ali Rıza İncealemdaroğlu
Cemal Kıpcak

[Reddedenler]

BALIKESİR
Salâhattin Baskan
Mücteba Işıtın
Arif Kalıpsızoğlu

BİNGÖL
Mustafa Nuri Okcuoğlu

ÇANAKKALE
Süreyya Endik

ÇORUM
Hüseyin Ortakcıoğlu

ERZİNCAN
Cemal Gönenç
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Sabit Sağıroğlu
Ziya Soylu

GİRESUN
Arif Hikmet Pamukoğlu

HATAY
Abdürrahman Melek
Celâl Sait Siren
Hasan Reşit Tankut

KARS
Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Mehmet Bahadır
Abbas Çetin
Veyis Koçulu
Esat Oktay
Hüsamettin Tugaç

KIRŞEHİR
Halil Sezai Erkut

KÜTAHYA
Mecdet Alkin
Asım Gündüz

MALATYA
Esat Doğan
Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Mehmet Kulu
Nuri Ocakcıoğlu
Abdülkadir Özbay
Lûtfi Sayman

MARDİN
Mehmet Kâmil Boran
Rıza Erten
Kemal Türkoğlu

NİĞDE
Necip Bilge

ORDU
Hüsnü Akyol
Naşit Fırat
Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan
Atıf Topaloğlu

SEYHAN
Cezmi Türk

SİNOB
Muhtar Acar
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
Ali Şükrü Şavlı
Muhit Tümerkan

SİVAS
Reşat Şemsettin Sirer

TOKAD
Zihni Betil

TRABZON
Naci Altuğ
Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Hamdi Orhon
Hasan Saka
Cahid Zamangil

VAN
Ferid Melen

YOZGAD
Avni Doğan

ZONGULDAK
Abdürrahman Boyacıgiller

[Çekinserler]

EDİRNE
Mehmet Enginün
Hasan Osma

MUĞLA
Nadir Nadi

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI
Kasım Küfrevi

AMASYA
Cevdet Topcu

ANKARA
Salâhattin Âdil
Dağıstan Binerbay
Mümtaz Faik Fenik
Hâmid Şevket İnce

ANTALYA
Burhanettin Onat
İbrahim Subaşı
Ahmet Tekelioğlu

AYDIN
Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR
Vacid Asena
Müfit Erkuyumcu
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİTLİS
Nusrettin Barut

BOLU
Kâmil Kozak

BURDUR
Mehmet Özbey

BURSA
Halil Ayan
Selim Ragıp Emeç
Hulûsi Köymen (Bakan)
Kenan Yılmaz

ÇANAKKALE
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz (İ.)
Nusret Kirişcioğlu

ÇANKIRI
Kenan Çığman

ÇORUH
Abbas Gigin
Mesud Güney (İ.)

ÇORUM
Ahmet Başıbüyük
Baha Koldaş
Saip Özer
Hasan Ali Vural
Hakkı Yemeniciler

DENİZLİ
Mustafa Gülcigil
Fikret Karabudak
Refet Tavaslıoğlu

DİYARBAKIR
Yusuf Kâmil Aktuğ (İ.)
Ferit Alpiskender
M. Remzi Bucak (İ.)
Mustafa Ekinci
Nâzım Önen
Kâmil Tayşı

EDİRNE
Rükneddin Nasuhioğlu (Bakan)

ELÂZIĞ
Suphi Ergene
Mehmet Şevki Yazman

ERZURUM
Rıfkı Salim Burçak
Enver Karan

ESKİŞEHİR
Ekrem Baysal

Hasan Polatkan (Bakan)

GAZİANTEB

Samih İnal
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin Inanç
Doğan Köymen
Mazhar Şener

HAKKÂRİ

Selim Seven

HATAY

Abdullah Cilli
Tayfur Sökmen
Cavit Yurtman (İ.)

İÇEL

Celâl Ramazanoğlu

İSPARTA

İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Tahsin Tola
Reşit Turgut

İSTANBUL

Celâl Beyar (Cumhurbaşkanı)
Nihad Reşad Belger (İ.)
Mithat Benker
Bedri Nedim Göknil
Fuad Köprülü (Bakan)
Adnan Menderes (Başbakan)
Mithat Zözer
Nazlı Tlabar
Senihi Yürüten

İZMİR

Cihad Baban
Muhiddin Erener
Tarık Gürerk
Necdet İncekara
Ekrem Hayri Üstündağ (Bakan)
Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS

Lâtif Aküzüm
Hüseyin Cahit Yalçın

KASTAMONU

Muzaffer Âli Mühto
Rifat Taşkın (İ.)
Ziya Termen
Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe

KAYSERİ

Suad Hayri Ürgüblü

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mahmut Erbil
Fikret Filiz
Sıtkı Pekkip
Faik Üstün

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı (İ.)
Rifat Özdeş

KOCAELİ

Lûtfi Tokoğlu

KONYA

Abdürrahman Fahri Ağaoğlu
Hidayet Aydıner
Ziya Barlas
Ömer Rıza Doğrul (İ.)
Muammer Obuz

KÜTAHYA

Süleyman Süruri Nasuhoğlu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Hüseyin Doğan (İ.)

MANİSA

Hamdullah Suphi Tanrıöver
Kâzım Taşkent

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Salâhattin Hüdayioğlu (İ.)
Mazhar Özsoy

MARDİN

Cevdet Öztürk
Aziz Uras

MUĞLA

Yavuz Başer
Nuri Özsan (Bakan)

ORDU

Feyzi Boztepe
Yusuf Ziya Ortaç

RİZE

Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Firuz Kesim
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay

SEYHAN

Remzi Oğuz Arık
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü

SİVAS

Nurettin Ertürk
Bahattin Taner

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Şevket Mocan

TOKAD

Sıtkı Atanç
Ahmet Gürkan
Nuri Turgut Topcoğlu

TRABZON

Cemal Reşit Eyüboğlu

TUNCELİ

Hasan Remzi Kulu

URFA

Ömer Cevheri (İ.)

VAN

Kâzım Özalp

ZONGULDAK

Suat Başol
Esat Kerimol
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Açık Milletvekillikleri]

Denizli	1
Malatya	1
Trabzon	1
	3

Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi Kanununa verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	487
Oy verenler	:	288
Kabul edenler	:	237
Reddedenler	:	48
Çekinserler	:	3
Oya katılmıyanlar	:	196
Açık Milletvekillikleri	:	3

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
Abdullah Güler
Bekir Oynaganlı
Salih Torfilli
Ahmed Veziroğlu
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA
Kemal Eren
İsmet Olgaç

ANKARA
Muhlis Bayramoğlu
Ömer Bilen
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Ramiz Eren
Cevdet Soydan

ANTALYA
Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
Ahmet Tokuş

AYDIN
Namık Gedik
Nail Geveci
Şevki Hasırcı
Etem Menderes
A. Baki Ökdem
Cevat Ülkü

BALIKESİR
Vacid Asena
Esat Budakoğlu
Enver Güreli
Ahmet Kocabıyıkoğlu
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK
İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran

BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel

BİTLİS
Nusrettin Barut

BOLU
Fahri Belen
Zuhuri Danışman
Mithat Dayıoğlu
Mahmut Güçbilmez
Kâmil Kozak
Vahit Yöntem

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA
Raif Aybar
Selim Ragıp Emeç
Agâh Erozan
Mithat San
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz
Necdet Yılmaz
Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE
Kenan Akmanlar
Emin Kalafat
İhsan Karasioğlu
Ömer Mart

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Celâl Otman

ÇORUH
Mecit Bumin
Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar
Zihni Ural

ÇORUM
Sedat Baran
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Saip Özer

DENİZLİ
Baha Akşit
Fikret Başaran
Refet Tavaslıoğlu

DİYARBAKIR
Mustafa Ekinci
Kâmil Taygı

EDİRNE
Arif Altınalmaz
Cemal Köprülü
Rükneddin Nasuhioğlu
Hasan Osma

ELÂZIĞ
Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanaç
Mehmet Şevki Yazman
Hâmit Ali Yöney

ERZURUM
Rıfkı Salim Burçak
Fehmi Çobanoğlu
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Rıza Topçuoğlu
Memiş Yazıcı
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal
Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEB
Ekrem Cenani
Süleyman Kuranel
Ali Ocak

GİRESUN
Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Doğan Köymen
Arif Hikmet Pamukoğlu
Mazhar Şener
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE
Vasfi Mahir Kocatürk
Halis Tokdemir
Ahmet Kemal Varınca
Kemal Yörükoğlu
Halit Zarbun

İÇEL
Halil Atalay
Salih İnankur
Refik Koraltan
Aziz Köksal
Celâl Ramazanoğlu
Şahap Tol

İSPARTA
Tahsin Tola
Reşit Turgut

İSTANBUL
Enver Adakan
Salamon Adato

İhsan Altınel
Andre Vahram Bayar
Faruk Nafiz Çamlıbel
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Ahilya Moshos
Seyfi Oran
Fahrettin Sayımer
Füruzan Tekil
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Hüsnü Yaman
Sani Yaver

İZMİR

Mehmet Aldemir
Behzat Bilgin
Muhiddin Erener
Sadık Giz
Osman Kapani
Vasfi Menteş

KASTAMONU

Galib Deniz
Sait Kantarel

KAYSERİ

İsmail Berkok
Emin Develioğlu
Kâmil Gündeş
İbrahim Kirazoğlu
Yusuf Ziya Turgut
Suad Hayri Ürgüblü

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mahmut Erbil
Fikret Filiz

KOCAELİ

Ethem Vassaf Akan
Ziya Atığ
Mümtaz Kavalcıoğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Hüsnü Türkand

KONYA

Rifat Alabay
Kemal Ataman
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Ali Rıza Ercan
Himmet Ölçmen
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Yusuf Aysal
Besim Besin
Remzi Koçak
Süleyman Şüruri Nasuhoğlu

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Faruk İlker
Refik Şevket İnce
Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu
Muzaffer Kurbanoğlu
Nafiz Körez
Sudi Mıhcıoğlu
Kâzım Taşkent
Muhlis Tümay

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Nedim Ökmen
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdülkadir Kalav

MUĞLA

Zeyyat Mandalinci
Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ

Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar

NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

RİZE

İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Haşim Alişan
Naci Berkman
İsmail Işın
Tevfik İleri
Firuz Kesim
Ferid Tüzel
Hâdi Uzer

SEYHAN

Zeki Akçalı
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
Salim Serçe
Sinan Tekelioğlu

SİİRD

Baki Erden
Mehmet Daim Süalp
Şefik Türkdoğan
Cemil Yardım

SİVAS

İlhan Dizdar
Nurettin Ertürk
Halil İmre
Rifat Öçten
Bahattin Taner

TEKİRDAĞ

Zeki Erataman
Şevket Mocan

TOKAD

Fevzi Çubuk
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir

TRABZON

Salih Esad Alperen
Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu
Mustafa Reşit Tarakçıoğlu

TUNCELİ

Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu

URFA

Necdet Açanal
Feridun Ayalp
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

İzzet Akın

YOZGAD

Faik Erbaş
Yusuf Karslıoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz
Ali Rıza İncealemdaroğlu
Cemal Kıpcak

[Reddedenler]

BALIKESİR

Muzaffer Emiroğlu
Mücteba Iştın
Arif Kalıpsızoğlu

ERZİNCAN

Cemal Gönenç
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Sabit Sağıroğlu

HATAY

Celâl Sait Siren
Hasan Reşit Tankut

KARS

Fevzi Aktaş
Mehmet Bahadır
Abbas Çetin
Esat Oktay
Hüsamettin Tugaç

KASTAMONU

Fahri Keçecioğlu

KIRŞEHİR

Halil Sezai Erkut

KÜTAHYA

Asım Gündüz

MALATYA

Esat Doğan
Mehmet Sadık Eti
İsmet İnönü
Mehmet Kulu
Nuri Ocakcıoğlu
Lûtfi Sayman

MARDİN
Mehmet Kâmil Boran
Rıza Erten
Kemal Türkoğlu

ORDU
Hüsnü Akyol
Naşit Fırat
Hamdi Şarlan
Atıf Topaloğlu

SEYHAN
Remzi Oğuz Arık
Yusuf Ziya Eker
Cezmi Türk

SİNOB
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
Ali Şükrü Savlı
Muhit Tümerkan

SİVAS
Reşat Şemsettin Sirer

TOKAD
Zihni Betil

TRABZON
Naci Altuğ
Faik Ahmed Barutçu
Cemal Reşit Eyüboğlu
Hamdi Orhon

Hasan Saka
Cahid Zamangil

VAN
Ferid Melen

YOZGAD
Avni Doğan

ZONGULDAK
Abdürrahman Boyacıgiller

[Çekinserler]

BALIKESİR
Ali Fahri İşeri

DİYARBAKIR
Nâzım Önen

MUĞLA
Nadir Nadi

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR
Süleyman Kerman
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis
Avni Tan

AĞRI
Kasım Küfrevi

AMASYA
Hâmit Koray
Cevdet Topcu

ANKARA
Salâhaddin Âdil
Sadri Maksudi Arsal
Salâhattin Benli
Dağıstan Binerbay
Muhlis Ete (Bakan)
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Osman Talât İltekin
Hâmid Şevket İnce
Seyfi Kurtbek (Bakan)
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun

ANTALYA
Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı
Ahmet Tekelioğlu

AYDIN
Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR
Salâhattin Baskan
Müfit Erkuyumcu
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİLECİK
Yümnü Üresin

BİNGÖL
Mustafa Nuri Okcuoğlu

BİTLİS
Salâhattin İnan

BOLU
İhsan Gülez

BURSA
Halil Ayan
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Hulûsi Köymen (Bakan)

ÇANAKKALE
Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz (İ.)
Nusret Kirişcioğlu

ÇANKIRI
Kenan Çığman

ÇORUH
Mesud Güney (İ.)

ÇORUM
Ahmet Başıbüyük
Hüseyin Ortakcıoğlu
Hasan Ali Vural
Hakkı Yemeniciler

DENİZLİ
Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcigil
Fikret Karabudak
Eyüp Şahin

DİYARBAKIR
Yusuf Kâmil Aktuğ (İ.)
Ferit Alpiskender
Yusuf Azizoğlu
M. Remzi Bucak (İ.)

EDİRNE
Mehmet Enginün

ELÂZIĞ
Abdullah Demirtaş

ERZİNCAN
Ziya Soylu

ERZURUM
Said Başak
Enver Karan
Emrullah Nutku

ESKİŞEHİR
Ali Fuad Cebesoy
Hasan Polatkan (Bakan)

GAZİANTEB
Samih İnal
Galip Kınoğlu
Cevdet San
Salâhattin Ünlü

GİRESUN
Tahsin İnanç

GÜMÜŞANE
Cevdet Baybura

HAKKARİ
Selim Seven

HATAY
Abdullah Cilli
Abdürrahman Melek
Tayfur Sökmen
Cavit Yurtman (İ.)

İÇEL
Hüseyin Fırat

İSPARTA
İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay

İSTANBUL
Ahmet Hamdi Başar
Celâl Bayar (Cumhurbaşkanı)
Nihad Reşad Belger (İ.)
Mithat Benker
Fuad Hulûsi Demirelli
Bedri Nedim Göknil
Fuad Köprülü (Bakan)
Adnan Menderes (Başbakan)
Mükerrem Sarol
Mithat Sözer
Nazlı Tlabar
Senihi Yürüten

İZMİR
Halide Edib Adıvar
Pertev Arat
Cihad Baban
Avni Başman
Tarık Gürerk
Necdet İncekara
Halil Özyörük
Abidin Tekön

Cemal Tunca
Ekrem Hayri Üstündağ (Bakan)
Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS

Lâtif Aküzüm
Sırrı Atalay
Veyis Koçulu
Tezer Taşkıran (İ.)
Hüseyin Cahit Yalçın

KASTAMONU

Şükrü Kerimzade
Ahmet Keskin
Muzaffer Âli Mühto
Rifat Taşkın (İ.)
Ziya Termen
Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe

KAYSERİ

Fikri Apaydın (Başkan V.)
Ali Rıza Kılıçkale
Mehmet Özdemir

KIRKLARELİ

Sıtkı Pekkip
Faik Üstün

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı (İ.)
Elvan Kaman
Rifat Özdeş

KOCAELİ

Ekrem Alican
Hamdi Başak
Salih Kalemcioğlu
Lûtfi Tokoğlu
Mehmet Yılmaz

KONYA

Abdürrahman Fahri Ağaoğlu
Hidayet Aydıner
Ziya Barlas
Abdi Çilingir
Ömer Rıza Doğrul (İ.)
Ziyad Ebuzziya
Saffet Gürol
Tarık Kozbek
Muammer Obuz

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Hakkı Gedik
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Hüseyin Doğan (İ.)
Hikmet Fırat
Mehmet Kartal
Abdülkadir Özbay

MANİSA

Şemi Ergin
Adnan Karaosmanoğlu
Hamdullah Suphi Tanrıöver

MARAŞ

Salâhattin Hüdayioğlu (İ.)
Ahmet Kadoğlu

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Cevdet Öztürk
Aziz Uras

MUĞLA

Yavuz Başer
Cemal Hünal
Nuri Özsan (Bakan)

NİĞDE

Necip Bilge
Süreyya Dellaloğlu
Fahri Köşkeroğlu

ORDU

Refet Aksoy
Feyzi Boztepe
Yusuf Ziya Ortaç
Zeki Mesut Sezer

RİZE

Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Muhittin Özkefeli
Şükrü Uluçay
Hasan Fehmi Ustaoğlu

SEYHAN

Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu

SİNOB

Muhtar Acar

SİVAS

Nâzım Ağacıkoğlu
Ercüment Damalı
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Sedat Zeki Örs
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Yusuf Ziya Tuntaş

TOKAD

Sıtkı Atanç
Nuri Turgut Topcoğlu

TRABZON

Saffet Baştımar

URFA

Ömer Cevheri (İ.)
Feridun Ergin
Hasan Oral
Celâl Öncel

VAN

Kâzım Özalp

YOZGAD

Niyazi Ünal Alcılı
Fuat Nizamoğlu
Hâşim Tatlıoğlu

ZONGULDAK

Yunus Muammer Alakant
Hüseyin Balık
Suat Başol
Esat Kerimol
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Açık Milletvekillikleri]

Denizli	1
Malatya	1
Trabzon	1
	3

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	487
Oy verenler	:	254
Kabul edenler	:	238
Reddedenler	:	10
Çekinserler	:	6
Oya katılmıyanlar	:	230
Açık Milletvekillikleri	:	3

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
Bekir Oynaganlı
Salih Torfilli
Ahmed Veziroğlu
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA
Kemal Eren
İsmet Olgaç

ANKARA
Muhlis Bayramoğlu
Salâhattin Benli
Ömer Bilen
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Ramiz Eren
Cevdet Soydan

ANTALYA
Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
Ahmet Tokuş

AYDIN
Namık Gedik
Nail Geveci
Şevki Hasırcı
Etem Menderes
A. Baki Ökdem
Cevat Ülkü

BALIKESİR
Vacid Asena
Muzaffer Emiroğlu
Mücteba Iştın
Ali Fahri İşeri
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıyıkoğlu
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK
İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran

BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel

BOLU
Zuhuri Danışman
Mithat Dayıoğlu
Mahmut Güçbilmez
Kâmil Kozak
Vahit Yöntem

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA
Halil Ayan
Raif Aybar
Selim Ragıp Emeç
Agâh Erozan
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Mithat San
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz
Necdet Yılmaz
Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE
Kenan Akmanlar
Emin Kalafat
Ömer Mart

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk

ÇORUH
Mecit Bumin
Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar
Zihni Ural

ÇORUM
Sedat Baran
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Saip Özer

DENİZLİ
Baha Akşit
Fikret Başaran
Refet Tavaslıoğlu

DİYARBAKIR
Yusuf Kâmil Aktuğ
Nâzım Önen

EDİRNE
Arif Altınalmaz
Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Hasan Osma

ELÂZIĞ
Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanaç
Mehmet Şevki Yazman
Hâmit Ali YÖney

ERZURUM
Fehmi Çobanoğlu
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Rıza Topçuoğlu
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal
Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEB
Cevdet San

GİRESUN
Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE
Vasfi Mahir Kocatürk
Halis Tokdemir
Ahmet Kemal Varınca
Kemal Yörükoğlu

İÇEL
Halil Atalay
Salih İnankur
Refik Koraltan
Aziz Köksal
Celâl Ramazanoğlu
Şahap Tol

İSPARTA
Tahsin Tola
Reşit Turgut

İSTANBUL
Enver Adakan
İhsan Altınel
Andre Vahram Bayar
Faruk Nafiz Çamlıbel
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci

Ahilya Moshos
Seyfi Oran
Fahrettin Sayımer
Füruzan Tekil
Celâl Türkgeldi
Hüsnü Yaman
Sani Yaver

İZMİR

Mehmet Aldemir
Behzat Bilgin
Muhiddin Erener
Sadık Giz
Tarık Gürerk
Osman Kapani
Vasfi Menteş

KARS

Abbas Çetin

KASTAMONU

Galib Deniz
Fahri Keçecioğlu

KAYSERİ

İsmail Berkok
Kâmil Gündeş
Ali Rıza Kılıçkale
İbrahim Kirazoğlu
Yusuf Ziya Turgut
Suad Hayri Ürgüblü

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mahmut Erbil

KOCAELİ

Ethem Vassaf Akan
Ziya Atığ
Hamdi Başak
Mümtaz Kavalcıoğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Hüsnü Türkand

KONYA

Rifat Alabay
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Ziyad Ebuzziya
Ali Rıza Ercan
Saffet Gürol
Muammer Obuz
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Remzi Koçak
Süleyman Sürüri Nasuhoğlu

MALATYA

Nuri Ocakcıoğlu

MANİSA

Şemi Ergin
Adnan Karaosmanoğlu
F. Lûtfi Karaosmanoğlu
Nafiz Körez
Sudi Mıhcıoğlu
Kâzım Taşkent
Muhlis Tümay

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Ahmet Kadoğlu
Nedim Ökmen
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MUĞLA

Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi
Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ

Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar

NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

RİZE

İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Haşim Alişan
Naci Berkman
İsmail Işın
Tevfik İleri
Firuz Kesim
Hâdi Uzer

SEYHAN

Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun

SİİRD

Baki Erden
Mehmet Daim Süalp
Şefik Türkdoğan
Cemil Yardım

SİNOB

Ali Şükrü Şavlı

SİVAS

İlhan Dizdar
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Halil İmre
Rifat Öçten
Reşat Şemsettin Sirer
Bahattin Taner
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Zeki Erataman
Şevket Mocan

TOKAD

Fevzi Çubuk
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir

TRABZON

Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu
Mustafa Reşit Tarakçıoğlu

TUNCELİ

Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu

URFA

Necdet Açanal
Feridun Ayalp
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

İzzet Akın

YOZGAD

Faik Erbaş
Yusuf Karslıoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz
Ali Rıza İncealemdaroğlu
Cemal Kıpcak

[Reddedenler]

ERZİNCAN

Sabit Sağıroğlu

HATAY

Celâl Sait Siren

KIRŞEHİR

Halil Sezai Erkut

MALATYA

Esat Doğan
Mehmet Kulu
Lûtfi Sayman

ORDU

Hüsnü Akyol

SİNOB

Muhtar Acar

VAN

Ferid Melen

ZONGULDAK

Abdürrahman Boyacıgiller

[Çekinserler]

HATAY
Hasan Reşit Tankut

KARS
Fevzi Aktaş

MARDİN
Mehmet Kâmil Boran

ORDU
Atıf Topaloğlu

SİNOB
Nuri Sertoğlu
Muhit Tümerkan

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR
Abdullah Güler
Süleyman Kerman
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis
Avni Tan

AĞRI
Kasım Küfrevi

AMASYA
Hâmit Koray
Cevdet Topcu

ANKARA
Salâhaddin Âdil
Sadri Maksudi Arsal
Dağıstan Binerbay
Muhlis Ete (Bakan)
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Osman Talât İltekin
Hâmid Şevket İnce
Seyfi Kurtbek (Bakan)
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun

ANTALYA
Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı
Ahmet Tekelioğlu

AYDIN
Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR
Salâhattin Baskan
Esat Budakoğlu
Müfit Erkuyumcu
Enver Güreli
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİLECİK
Yümnü Üresin

BİNGÖL
Mustafa Nuri Okcuoğlu

BİTLİS
Nusrettin Barut
Salâhattin İnan

BOLU
Fahri Belen
İhsan Gülez

BURSA
Hulûsi Köymen (Bakan)

ÇANAKKALE
Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz (İ.)
İhsan Karasioğlu
Nusret Kirişcioğlu

ÇANKIRI
Kenan Çığman
Celâl Otman

ÇORUH
Mesud Güney (İ.)

ÇORUM
Ahmet Başıbüyük
Hüseyin Ortakcıoğlu
Hasan Ali Vural
Hakkı Yemeniciler

DENİZLİ
Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcigil
Fikret Karabudak
Eyüp Şahin

DİYARBAKIR
Ferit Alpiskender
Yusuf Azizoğlu
M. Remzi Bucak (İ.)
Mustafa Ekinci
Kâmil Tayşı

EDİRNE
Rükneddin Nasuhioğlu (Bakan)

ELÂZIĞ
Abdullah Demirtaş

ERZİNCAN
Cemal Gönenç
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Ziya Soylu

ERZURUM
Said Başak
Rıfkı Salim Burçak
Enver Karan
Emrullah Nutku
Memiş Yazıcı

ESKİŞEHİR
Ali Fuad Cebesoy
Hasan Polatkan (Bakan)

GAZİANTEB
Ekrem Cenani
Samih İnal
Galip Kınoğlu
Süleyman Kuranel
Ali Ocak
Salâhattin Ünlü

GİRESUN
Arif Hikmet Pamukoğlu
Mazhar Şener

GÜMÜŞANE
Cevdet Baybura
Halit Zarbun

HAKKÂRİ
Selim Seven

HATAY
Abdullah Cilli
Abdürrahman Melek
Tayfur Sökmen
Cavit Yurtman (İ.)

İÇEL
Hüseyin Fırat

İSPARTA
İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay

İSTANBUL
Salamon Adato (İ.)
Ahmet Hamdi Başar
Celâl Bayar (Cumhurbaşkanı)
Nihad Reşad Belger (İ.)
Mithat Benker
Fuad Hulûsi Demirelli
Bedri Nedim Göknil
Fuad Köprülü (Bakan)
Adnan Menderes (Başbakan)
Mükerrem Sarol
Mithat Sözer
Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Senihi Yürüten

İZMİR
Halide Edip Adıvar
Pertev Arat
Cihad Baban
Avni Başman
Necdet İncekara
Halil Özyörük
Abidin Tekön
Cemal Tunca
Ekrem Hayri Üstündağ (Bakan)
Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS
Lâtif Aküzüm
Sırrı Atalay
Mehmet Bahadır
Veyis Koçulu
Esat Oktay
Tezer Taşkıran (İ.)
Hüsamettin Tugaç
Hüseyin Cahit Yalçın

KASTAMONU
Sait Kantarel

Şükrü Kerimzade
Ahmet Keskin
Muzaffer Âli Mühto
Rifat Taşkın (İ.)
Ziya Termen
Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe

KAYSERİ

Fikri Apaydın (Başkan V.)
Emin Develioğlu
Mehmet Özdemir

KIRKLARELİ

Fikret Filiz
Sıtkı Pekkip
Faik Üstün

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı (İ)
Elvan Kaman
Rifat Özdeş

KOCAELİ

Ekrem Alican
Salih Kalemcioğlu
Lûtfi Tokoğlu
Mehmet Yılmaz

KONYA

Abdürrahman Fahri Ağaoğlu
Kemal Ataman
Hidayet Aydıner
Ziya Barlas
Abdi Çilingir
Ömer Rıza Doğrul (İ.)
Tarık Kozbek
Himmet Ölçmen

KÜTAHYA

Hakkı Gedik
Asım Gündüz
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Hüseyin Doğan (İ.)
Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Abdülkadir Özbay

MANİSA

Samet Ağaoğlu (Bakan)
Faruk İlker
Refik Şevket İnce
Muzaffer Kurbanoğlu
Hamdullah Suphi Tanrıöver

MARAŞ

Salâhattin Hüdaioğlu (İ.)

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Rıza Erten
Abdülkadir Kalav
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Yavuz Başer
Cemal Hünal
Nuri Özsan (Bakan)

NİĞDE

Necip Bilge
Süreyya Dellaloğlu
Fahri Köşkeroğlu

ORDU

Refet Aksoy
Feyzi Boztepe
Naşit Fırat
Yusuf Ziya Ortaç
Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan

RİZE

Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay
Hasan Fehmi Ustaoğlu

SEYHAN

Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Salim Serçe
Sinan Tekelioğlu
Cezmi Türk

SİNOB

Server Somuncuoğlu

SİVAS

Nâzım Ağacıkoğlu
Ercüment Damalı
Sedat Zeki Örs

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Yusuf Ziya Tuntaş

TOKAD

Sıtkı Atanç
Zihni Betil
Nuri Turgut Topcoğlu

TRABZON

Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka
Cahid Zamangil

URFA

Ömer Cevheri (İ.)
Feridun Ergin
Hasan Oral
Celâl Öncel

VAN

Kâzım Özalp

YOZGAD

Niyazi Ünal Alcılı
Avni Doğan
Fuat Nizamoğlu
Hâşim Tatlıoğlu

ZONGULDAK

Yunus Muammer Alakant
Hüseyin Balık
Suat Başol
Esat Kerimol
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Açık Milletvekillikleri]

Denizli	1
Malatya	1
Trabzon	1
	3

1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde aktarma yapılmasına dair Kanuna verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	487
Oy verenler	:	256
Kabul edenler	:	243
Reddedenler	:	11
Çekinserler	:	2
Oya katılmıyanlar	:	228
Açık Milletvekillikleri	:	3

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
Bekir Oynaganlı
Salih Torfilli
Ahmed Veziroğlu
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA
Kemal Eren
İsmet Olgaç

ANKARA
Muhlis Bayramoğlu
Ömer Bilen
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Ramiz Eren
Cevdet Soydan

ANTALYA
Fatin Dalaman
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş

AYDIN
Namık Gedik
Nail Geveci
Şevki Hasırcı
Etem Menderes
A. Baki Ökdem
Cevat Ülkü

BALIKESİR
Vacid Asena
Muzaffer Emiroğlu
Mücteba Iştın
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıyıkoğlu
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK
İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran

BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel

BİTLİS
Nusrettin Barut

BOLU
Zuhuri Danışman
Mithat Dayıoğlu
Mahmut Güçbilmez
Kâmil Kozak
Vahit Yöntem

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA
Halil Ayan
Raif Aybar
Selim Ragıb Emeç
Agâh Erozan
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Mithat San
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz
Necdet Yılmaz
Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE
Emin Kalafat
Ömer Mart

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Celâl Otman

ÇORUH
Mecit Bumin
Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar
Zihni Ural

ÇORUM
Sedat Baran
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Saip Özer

DENİZLİ
Baha Akşit
Fikret Başaran
Refet Tavaslıoğlu

DİYARBAKIR
Nâzım Önen
Kâmil Tayşı

EDİRNE
Arif Altınalmaz
Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Rükneddin Nasuhioğlu
Hasan Osma

ELÂZIĞ
Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanaç
Hâmit Ali Yöney

ERZURUM
Said Başak
Rıfkı Salim Burçak
Fehmi Çobanoğlu
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Memiş Yazıcı
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal
Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEB
Ali Ocak
Cevdet San

GİRESUN
Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Arif Hikmet Pamukoğlu
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE
Vasfi Mahir Kocatürk
Halis Tokdemir
Ahmet Kemal Varınca
Kemal Yörükoğlu
Halit Zarbun

İÇEL
Halil Atalay
Salih İnankur
Refik Koraltan
Aziz Köksal
Celâl Ramazanoğlu
Şahap Tol

İSPARTA
Tahsin Tola
Reşit Turgut

İSTANBUL
İhsan Altınel

Ahmet Hamdi Başar
Andra Vahram Bayar
Faruk Nafiz Çamlıbel
Fuad Hulûsi Demirelli
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Ahilya Moshos
Seyfi Oran
Mükerrem Sarol
Fahrettin Sayımer
Füruzan Tekil
Hüsnü Yaman
Sani Yaver

İZMİR

Behzat Bilgin
Muhiddin Erener
Sadık Giz
Tarık Gürerk
Osman Kapani
Vasfi Menteş
Halil Özyörük

KARS

Lâtif Aküzüm
Abbas Çetin

KASTAMONU

Galib Deniz
Sait Kantarel
Fahri Keçecioğlu
Şükrü Kerimzade
Muzaffer Âli Mühto

KAYSERİ

İsmail Berkok
Kâmil Gündeş
Ali Rıza Kılıçkale
İbrahim Kirazoğlu
Yusuf Ziya Turgut
Suad Hayri Ürgüblü

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mahmut Erbil

KOCAELİ

Ethem Vassaf Akan
Ziya Atığ
Hamdi Başak
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Hüsnü Türkand

KONYA

Rifat Alabay
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Ali Rıza Ercan
Saffet Gürol
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Nasuhoğlu

MALATYA

Nuri Ocakcıoğlu

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Şemi Ergin
Faruk İlker
Adnan Karaosmanoğlu
F. Lûtfi Karaosmanoğlu
Nafiz Körez
Sudi Mıhcıoğlu
Muhlis Tümay

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Kadoğlu
Nedim Ökmen
Remzi Öksüz

MARDİN

Abdülkadir Kalav

MUĞLA

Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi
Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ

Hamdi Dayı

NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

RİZE

İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete

SAMSUN

Haşim Alişan
Naci Berkman
İsmail Işın
Tevfik İleri
Firuz Kesim
Hâdi Uzer

SEYHAN

Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
Salim Serçe

SİİRD

Baki Erden
Mehmet Daim Süalp
Şefik Türkdoğan
Cemil Yardım

SİNOB

Ali Şükrü Şavlı

SİVAS

İlhan Dizdar
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Halil İmre
Rifat Öçten
Reşat Şemsettin Sirer
Bahattin Taner
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Zeki Erataman
Şevket Mocan

TOKAD

Sıtkı Atanç
Fevzi Çubuk
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir

TRABZON

Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu
Mustafa Reşit Tarakçıoğlu

TUNCELİ

Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu

URFA

Necdet Açanal
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

İzzet Akın

YOZGAD

Faik Erbaş
Yusuf Karslıoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz
Ali Rıza İncealemdaroğlu
Cemal Kıpcak

[Reddedenler]

HATAY

Celâl Sait Siren
Hasan Reşit Tankut

KIRŞEHİR

Halil Sezai Erkut

MALATYA

Esat Doğan
Mehmet Kulu

MARDİN

Mehmet Kâmil Boran

ORDU

Atıf Topaloğlu

SİNOB

Muhtar Acar
Muhit Tümerkan

VAN

Ferid Melen

ZONGULDAK

Abdürrahman Boyacıgiller

[Çekinserler]

KARS	SİNOB
Fevzi Aktaş	Nuri Sertoğlu

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR
Abdullah Güler
Süleyman Kerman
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis
Avni Tan

AĞRI
Kasım Küfrevi

AMASYA
Hâmit Koray
Cevdet Topcu

ANKARA
Salâhaddin Âdil
Sadri Maksudi Arsal
Salâhattin Benli
Dağıstan Binerbay
Muhlis Ete (Bakan)
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Osman Talât İltekin
Hâmid Şevket İnce
Seyfi Kutbek (Bakan)
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun

ANTALYA
Nazifi Şerif Nabel
Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı

AYDIN
Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR
Salâhattin Baskan
Esat Budakoğlu
Müfit Erkuyumcu
Enver Güreli
Ali Fahri İşeri
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİLECİK
Yümnü Üresin

BİNGÖL
Mustafa Nuri Okcuoğlu

BİTLİS
Salâhattin İnan

BOLU
Fahri Belen
İhsan Gülez

BURSA
Hulûsi Köymen (Bakan)

ÇANAKKALE
Kenan Akmanlar
Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz (İ.)
İhsan Karasioğlu
Nusret Kirişcioğlu

ÇANKIRI
Kenan Çığman

ÇORUH
Mesud Güney (İ.)

ÇORUM
Ahmet Başıbüyük
Hüseyin Ortakçıoğlu
Hasan Ali Vural
Hakkı Yemeniciler

DENİZLİ
Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcigil
Fikret Karabudak
Eyüp Şahin

DİYARBAKIR
Yusuf Kâmil Aktuğ (İ.)
Ferit Alpiskender
Yusuf Azizoğlu
M. Remzi Bucak (İ.)
Mustafa Ekinci

ELÂZIĞ
Abdullah Demirtaş
Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN
Cemal Gönenç
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Sabit Sağıroğlu
Ziya Soylu

ERZURUM
Enver Karan
Emrullah Nutku
Rıza Topçuoğlu

ESKİŞEHİR
Ali Fuad Cebesoy
Hasan Polatkan (Bakan)

GAZİANTEB
Ekrem Cenani
Samih İnal
Galip Kınoğlu
Süleyman Kuranel
Salâhattin Ünlü

GİRESUN
Mazhar Şener

GÜMÜŞANE
Cevdet Baybura

HAKKÂRİ
Selim Seven

HATAY
Abdullah Cilli
Abdürrahman Melek
Tayfur Sökmen
Cavit Yurtman (İ.)

İÇEL
Hüseyin Fırat

İSPARTA
İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay

İSTANBUL
Enver Adakan
Salamon Adato
Celâl Bayar (Cumhurbaşkanı)
Nihad Reşad Belger (İ.)
Mithat Benker
Bedri Nedim Göknil
Fuad Köprülü (Bakan)
Adnan Menderes (Başbakan)
Mithat Sözer
Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Senihi Yürüten

İZMİR
Halide Edib Adıvar
Mehmet Aldemir (İ. Ü.)
Pertev Arat
Cihad Baban
Avni Başman
Necdet İncekara
Abidin Tekön
Cemal Tunca
Ekrem Hayri Üstündağ (Bakan)
Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS
Sırrı Atalay
Mehmet Bahadır
Veyis Koçulu
Esat Oktay
Tezer Taşkıran (İ.)
Hüsamettin Tugaç
Hüseyin Cahit Yalçın

KASTAMONU
Ahmet Keskin
Rifat Taşkın (İ.)
Ziya Termen
Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe

KAYSERİ
Fikri Apaydın (Başkan V.)
Emin Develioğlu
Mehmet Özdemir

KIRKLARELİ
Fikret Filiz
Sıtkı Pekkip
Faik Üstün

KIRŞEHİR
Osman Bölükbaşı (İ.)
Elvan Kaman
Rifat Özdeş

KOCAELİ
Ekrem Alican
Salih Kalemcioğlu
Mümtaz Kavalcıoğlu
Lûtfi Tokoğlu
Mehmet Yılmaz

KONYA
Abdürrahman Fahri Ağaoğlu
Kemal Ataman
Hidayet Aydıner
Ziya Barlas
Abdi Çilingir
Ömer Rıza Doğrul
Ziyad Ebuzziya
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen

KÜTAHYA
Hakkı Gedik
Asım Gündüz
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA
Hüseyin Doğan (İ.)
Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Abdülkadir Özbay
Lûtfi Sayman

MANİSA
Refik Şevket İnce
Muzaffer Kurbanoğlu
Hamdullah Suphi Tanrıöver
Kâzım Taşkent

MARAŞ
Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu (İ.)
Mazhar Özsoy

MARDİN
Abdürrahman Bayar
Rıza Erten
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA
Yavuz Başer
Cemal Hünal
Nuri Özsan (Bakan)

MUŞ
Ferit Kılıçlar

NİĞDE
Necip Bilge
Süreyya Dellaloğlu
Fahri Köşkeroğlu

ORDU
Refet Aksoy
Hüsnü Akyol
Feyzi Boztepe
Naşit Fırat
Yusuf Ziya Ortaç
Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan

RİZE
Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Ahmet Morgil
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN
Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay
Hasan Fehmi Ustaoğlu

SEYHAN
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Sinan Tekelioğlu
Cezmi Türk

SİNOB
Server Somuncuoğlu

SİVAS
Nâzım Ağacıkoğlu
Ercüment Damalı
Sedat Zeki Örs

TEKİRDAĞ
İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Yusuf Ziya Tuntaş

TOKAD
Zihni Betil
Nuri Turgut Topcoğlu

TRABZON
Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka
Cahid Zamangil

URFA
Feridun Ayalp
Ömer Cevheri (İ.)
Feridun Ergin
Hasan Oral
Celâl Öncel

VAN
Kâzım Özalp

YOZGAD
Niyazi Ünal Alcılı
Avni Doğan
Fuat Nizamoğlu
Hâşim Tatlıoğlu

ZONGULDAK
Yunus Muammer Alakant
Hüseyin Balık
Suat Başol
Esat Kerimol
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Açık Milletvekillikleri]

Denizli	1
Malatya	1
Trabzon	1
	3

Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde aktarma yapılması ve aktarma suretiyle olağanüstü ödenek verilmesine dair Kanuna verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	487
Oy verenler	:	250
Kabul edenler	:	240
Reddedenler	:	8
Çekinserler	:	2
Oya katılmıyanlar	:	234
Açık Milletvekillikleri	:	3

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
Abdullah Güler
Bekir Oynaganlı
Salih Torfilli
Ahmed Veziroğlu
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA
Kemal Eren
İsmet Olgaç

ANKARA
Muhlis Bayramoğlu
Ömer Bilen
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Ramiz Eren
Cevdet Soydan

ANTALYA
Fatin Dalaman
Ahmet Tokuş

AYDIN
Namık Gedik
Nail Geveci
Şevki Hasırcı
Etem Menderes
A. Baki Ökdem
Cevat Ülkü

BALIKESİR
Vacid Asena
Muzaffer Emiroğlu
Mücteba Iştın
Ali Fahri İşeri
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıyıkoğlu
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK
İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran

BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel

BİTLİS
Nusrettin Barut

BOLU
Zuhuri Danışman
Mahmut Güçbilmez
Vahit Yöntem

BURDUR
Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA
Halil Ayan
Raif Aybar
Selim Ragıp Emeç
Agâh Erozan
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Mithat San
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz
Necdet Yılmaz
Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE
Kenan Akmanlar
Emin Kalafat
Ömer Mart

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Celâl Otman

ÇORUH
Mecit Bumin
Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar

ÇORUM
Sedat Baran
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Saip Özer

DENİZLİ
Baha Akşit
Fikret Başaran
Eyüp Şahin
Refet Tavaslıoğlu

DİYARBAKIR
Nâzım Önen
Kâmil Taygı

EDİRNE
Arif Altınalmaz
Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Rükneddin Nasuhioğlu
Hasan Osma

ELÂZIĞ
Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanaç
Mehmet Şevki Yazman
Hâmit Ali Yöney

ERZURUM
Said Başak
Rıfkı Salim Burçak
Fehmi Çobanoğlu
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Rıza Topçuoğlu

ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal
Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEB
Ali Ocak
Cevdet San

GİRESUN
Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Arif Hikmet Pamukoğlu
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE
Vasfi Mahir Kocatürk
Halis Tokdemir
Ahmet Kemal Varınca
Kemal Yörükoğlu
Halit Zarbun

İÇEL
Halil Atalay
Salih İnankur
Refik Koraltan
Aziz Köksal
Celâl Ramazanoğlu
Şahap Tol

İSPARTA
Tahsin Tola
Reşit Turgut

İSTANBUL
İhsan Altınel
Andre Vahram Bayar
Faruk Nafiz Çamlıbel
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Ahilya Moshos
Seyfi Oran
Mükerrem Sarol
Fahrettin Saymer
Füruzan Tekil
Celâl Türkgeldi
Hüsnü Yaman
Sani Yaver

İZMİR
Behzat Bilgin
Muhiddin Erener
Sadık Giz
Tarık Gürerk
Osman Kapani
Vasfi Menteş

KARS
Lâtif Aküzüm
Abbas Çetin

KASTAMONU
Galib Deniz
Sait Kantarel
Şükrü Kerimzade
Ziya Termen

KAYSERİ
İsmail Berkok
Emin Develioğlu
Kâmil Gündeş
Ali Rıza Kılıçkale
İbrahim Kirazoğlu
Mehmet Özdemir
Yusuf Ziya Turgut
Suad Hayri Ürgüblü

KIRKLARELİ
Şefik Bakay
Mahmut Erbil

KOCAELİ
Ethem Vassaf Akan
Ziya Atığ
Mümtaz Kavalcıoğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Hüsnü Türkand

KONYA
Rifat Alabay
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Ali Rıza Ercan
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğitel

KÜTAHYA
Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Remzi Koçak
Süleyman Sürüri Nasuhoğlu

MALATYA
Nuri Ocakcıoğlu

MANİSA
Samet Ağaoğlu
Şemi Ergin
Faruk İlker
Adnan Karaosmanoğlu
F. Lûtfi Karaosmanoğlu
Nafiz Körez
Sudi Mıhcıoğlu
Muhlis Tümay

MARAŞ
Abdullah Aytemiz
Ahmet Kadoğlu
Nedim Ökmen
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN
Abdülkadir Kalav

MUĞLA
Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi
Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ
Hamdi Dayı

NİĞDE
Hâdi Arıbaş
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

RİZE
İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN
Haşim Alişan
Naci Berkman
İsmail Işın
Tevfik İleri
Firuz Kesim
Hâdi Uzer

SEYHAN
Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
Salim Serçe

SİİRD
Baki **Erden**
Mehmet Daim Süalp
Şefik Türkdoğan
Cemil Yardım

SİNOB
Ali Şükrü Şavlı

SİVAS
İlhan Dizdar
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Halil İmre
Rifat Öçten
Reşat Şemsettin Sirer
Bahattin Taner
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ
Zeki Erataman

TOKAD
Fevzi Çubuk
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir

TRABZON
Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu
Mustafa Reşit Tarakçıoğlu

TUNCELİ
Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu

URFA
Necdet Açanal
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN
İzzet Akın

YOZGAD
Faik Erbaş
Yusuf Karslıoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK
Fehmi Açıksöz
Ali Rıza İncealemdaroğlu
Cemal Kıpcak

[Reddedenler]

HATAY
Celâl Sait Siren

KIRŞEHİR
Halil Sezai Erkut

MALATYA
Esat Doğan
Mehmet Kulu
Lûtfi Sayman

MARDİN
Mehmet Kâmil Boran

SİNOB
Muhtar Acar
Muhit Tümerkan

[Çekinserler]

KARS
Fevzi Aktaş

ZONGULDAK
Abdürrahman Boyacıgiller

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR
Süleyman Kerman
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis
Avni Tan

AĞRI
Kasım Küfrevi

AMASYA
Hâmit Koray
Cevdet Topcu

ANKARA
Salâhaddin Âdil
Sadri Maksudi Arsal
Salâhattin Benli
Dağıstan Binerbay
Muhlis Ete (Bakan)
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Osman Talât İltekin
Hâmid Şevket İnce
Seyfi Kurtbek (Bakan)
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun

ANTALYA
Nazifi Şerif Nabel
Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı
Ahmet Tekelioğlu

AYDIN
Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR
Salâhattin Baskan
Esat Budakoğlu
Müfit Erkuyumcu
Enver Güreli
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİLECİK
Yümnü Üresin

BİNGÖL
Mustafa Nuri Okcuoğlu

BİTLİS
Salâhattin İnan

BOLU
Fahri Belen
Mithat Dayıoğlu
İhsan Gülez
Kâmil Kozak

BURDUR
Fethi Çelikbaş

BURSA
Hulûsi Köymen (Bakan)

ÇANAKKALE
Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz (İ.)
İhsan Karasioğlu
Nusret Kirişcioğlu

ÇANKIRI
Kenan Çığman

ÇORUH
Mesud Güney
Zihni Ural

ÇORUM
Ahmet Başıbüyük
Hüseyin Ortakcıoğlu
Hasan Ali Vural
Hakkı Yemenicioğlu

DENİZLİ
Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcigil
Fikret Karabudak

DİYARBAKIR
Ferit Alpiskender
Yusuf Kâmil Aktuğ (İ.)
Yusuf Azizoğlu
M. Remzi Bucak (İ.)
Mustafa Ekinci

ELAZIĞ
Abdullah Demirtaş

ERZİNCAN
Cemal Gönenç
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Sabit Sağıroğlu
Ziya Soylu

ERZURUM
Enver Karan
Emrullah Nutku
Memiş Yazıcı
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR
Ali Fuad Cebesoy
Hasan Polatkan (Bakan)

GAZİANTEB
Ekrem Cenani
Samih İnal
Galip Kınoğlu
Süleyman Kuranel
Salâhattin Ünlü

GİRESUN
Mazhar Şener

GÜMÜŞANE
Cevdet Baybura

HAKKÂRİ
Selim Seven

HATAY
Abdullah Cilli
Abdürrahman Melek
Tayfur Sökmen
Hasan Reşit Tankut
Cavit Yurtman

İÇEL
Hüseyin Fırat

İSPARTA
İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay

İSTANBUL
Enver Adakan
Salamon Adato
Ahmet Hamdi Başar
Celâl Bayar (Cumhurbaşkanı)
Nihad Reşad Belger (İ.)
Mithat Benker
Fuad Hulûsi Demirelli
Bedri Nedim Göknil
Fuad Köprülü (Bakan)
Adnan Menderes (Başbakan)
Mithat Sözer
Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Senihi Yürüten

İZMİR
Halide Edib Adıvar
Mehmet Aldemir (İ. Ü.)
Pertev Arat
Cihad Baban
Avni Başman
Necdet İncekara
Halil Özyörük
Abidin Tekön
Cemal Tunca
Ekrem Hayri Üstündağ (Bakan)
Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS
Sırrı Atalay
Mehmet Bahadır
Veyis Koçulu
Esat Oktay
Tezer Taşkıran
Hüsamettin Tugaç
Hüseyin Cahit Yalçın

KASTAMONU
Fahri Keçecioğlu
Ahmet Keskin
Muzaffer Âli Mühto
Rifat Taşkın (İ.)
Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe

KAYSERİ
Fikri Apaydın (Başkan V.)

KIRKLARELİ
Fikret Filiz
Sıtkı Pekkip
Faik Üstün

KIRŞEHİR
Osman Bölükbaşı (İ.)
Elvan Kaman
Rifat Özdeş

KOCAELİ
Ekrem Alican
Hamdi Başak
Salih Kalemcioğlu
Lûtfi Tokoğlu
Mehmet Yılmaz

KONYA
Abdürrahman Fahri Ağaoğlu
Kemal Ataman
Hidayet Aydıner
Ziya Barlas
Abdi Çilingir
Ömer Rıza Doğrul (İ.)
Ziyad Ebuzziya
Saffet Gürol
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen

KÜTAHYA
Hakkı Gedik
Asım Gündüz
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA
Hüseyin Doğan (İ.)
Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Abdülkadir Özbay

MANİSA
Refik Şevket İnce
Muzaffer Kurbanoğlu
Hamdullah Suphi Tanrıöver
Kâzım Taşkent

MARAŞ
Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu (İ.)

MARDİN
Abdürrahman Bayar
Rıza Erten
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA
Yavuz Başer
Cemal Hünal
Nuri Özsan (Bakan)

MUŞ
Ferit Kılıçlar

NİĞDE
Necip Bilge
Süreyya Dellaloğlu
Fahri Köşkeroğlu

ORDU
Refet Aksoy
Hüsnü Akyol
Feyzi Boztepe
Naşit Fırat
Yusuf Ziya Ortaç
Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan
Atıf Topaloğlu

RİZE
Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN
Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay
Hasan Fehmi Ustaoğlu

SEYHAN
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Sinan Tekelioğlu
Cezmi Türk

SİNOB
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu

SİVAS
Nâzım Ağacıkoğlu
Ercüment Damalı
Sedat Zeki Örs

TEKİRDAĞ
İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Şevket Mocan
Yusuf Ziya Tuntaş

TOKAD
Sıtkı Atanç
Zihni Betil
Nuri Turgut Topcoğlu

TRABZON
Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka
Cahid Zamangil

URFA
Feridun Ayalp
Ömer Cevheri (İ.)
Feridun Ergin
Hasan Oral
Celâl Öncel

VAN
Ferid Melen
Kâzım Özalp

YOZGAD
Niyazi Ünal Alcılı
Avni Doğan
Fuat Nizamoğlu
Hâşim Tatlıoğlu

ZONGULDAK
Yunus Muammer Alakant
Hüseyin Balık
Suat Başol
Esat Kerimol
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Açık Milletvekillikleri]

Denizli	1
Malatya	1
Trabzon	1
	3

1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) (A/2) işaretli cetvellerde aktarma yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	487
Oy verenler	:	247
Kabul edenler	:	230
Reddedenler	:	14
Çekinserler	:	3
Oya katılmıyanlar	:	237
Açık Milletvekillikleri	:	3

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
Abdullah Güler
Bekir Oynaganlı
Salih Torfilli
Ahmed Veziroğlu
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI
Celâl Yardımcı

AMASYA
Kemal Eren
İsmet Olgaç

ANKARA
Muhlis Bayramoğlu
Ömer Bilen
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Ramiz Eren
Cevdet Soydan

ANTALYA
Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel

AYDIN
Namık Gedik
Nail Geveci
Şevki Hasırcı
Etem Menderes
A. Baki Ökdem
Cevat Ülkü

BALIKESİR
Vacid Asena
Esat Budakoğlu
Muzaffer Emiroğlu
Enver Güreli
Mücteba Iştın
Ali Fahri İşeri

BİLECİK
İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran

BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel

BOLU
Mahmut Güçbilmez
Vahit Yöntem

BURDUR
Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA
Halil Ayan
Raif Aybar
Selim Ragıp Emeç
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Mithat San
Halûk Şaman
Necdet Yılmaz
Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE
Kenan Akmanlar
Emin Kalafat
Ömer Mart

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Celâl Otman

ÇORUH
Mecit Bumin
Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar
Zihni Ural

ÇORUM
Sedat Baran
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Saip Özer

DENİZLİ
Baha Akşit
Fikret Başaran
Refet Tavaslıoğlu

DİYARBAKIR
Nâzım Önen
Kâmil Taygı

EDİRNE
Arif Altınalmaz
Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Rükneddin Nasuhioğlu
Hasan Osma

ELÂZIĞ
Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanaç
Mehmet Şevki Yazman
Hâmit Ali YÖney

ERZURUM
Said Başak
Rıfkı Salim Burçak
Fehmi Çobanoğlu
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Rıza Topçuoğlu
Memiş Yazıcı
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal
Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEB
Ali Ocak
Cevdet San

GİRESUN
Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Arif Hikmet Pamukoğlu
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE
Vasfi Mahir Kocatürk
Halis Tokdemir
Ahmet Kemal Varmca
Kemal Yörükoğlu
Halit Zarbun

İÇEL
Halil Atalay
Salih İnankur
Refik Koraltan
Aziz Köksal
Celâl Ramazanoğlu
Şahap Tol

İSPARTA
Tahsin Tola
Reşit Turgut

İSTANBUL
İhsan Altınel
Andre Vahram Bayar
Faruk Nafiz Çamlıbel
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Ahilya Moshos

Seyfi Oran
Mükerrem Sarol
Fahrettin Sayımer
Celâl Türkgeldi
Hüsnü Yaman
Sani Yaver

İZMİR

Behzat Bilgin
Muhiddin Erener
Sadık Giz
Osman Kapani
Vasfi Menteş

KARS

Lâtif Aküzüm
Abbas Çetin
Hüsamettin Tugaç

KASTAMONU

Galib Deniz
Sait Kantarel
Fahri Keçecioğlu
Şükrü Kerimzade

KAYSERİ

İsmail Berkok
Emin Develioğlu
Kâmil Gündeş
Ali Rıza Kılıçkale
İbrahim Kirazoğlu
Yusuf Ziya Turgut
Suad Hayri Ürgüblü

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mahmut Erbil

KOCAELİ

Ethem Vassaf Akan
Ekrem Alican
Mümtaz Kavalcıoğlu
Yeredeğ Kişioğlu
Hüsnü Türkand

KONYA

Rifat Alabay
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Ali Rıza Ercan
Saffet Gürol
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Nasuhoğlu

MALATYA

Nuri Ocakcıoğlu

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Şemi Ergin
Faruk İlker
Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu
Muzaffer Kurbanoğlu
Nafiz Körez
Sudi Mıhcıoğlu

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Kadoğlu
Nedim Ökmen
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdülkadir Kalav

MUĞLA

Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi
Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ

Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar

NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

RİZE

İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Haşim Alişan
İsmail Işın
Tevfik İleri
Firuz Kesim
Ferid Tüzel
Hâdi Uzer

SEYHAN

Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
Salim Serçe

SİİRD

Baki Erden
Mehmet Daim Süalp
Şefik Türkdoğan
Cemil Yardım

SİNOB

Ali Şükrü Şavlı

SİVAS

İlhan Dizdar
Şevki Ecevit
Halil İmre
Rifat Öçten
Bahattin Taner

TEKİRDAĞ

Zeki Erataman
Şevket Mocan

TOKAD

Fevzi Çubuk
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir

TRABZON

Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu
Mustafa Reşit Tarakçıoğlu

TUNCELİ

Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu

URFA

Necdet Açanal

VAN

İzzet Akın

YOZGAD

Faik Erbaş
Yusuf Karslıoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz
Ali Rıza İncealemdaroğlu
Cemal Kıpcak

[Reddedenler]

ERZİNCAN

Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan

KIRŞEHİR

Halil Sezai Erkut

MALATYA

Esat Doğan
Mehmet Kulu
Abdülkadir Özbay
Lûtfi Sayman

ORDU

Hüsnü Akyol
Naşit Fırat
Atıf Topaloğlu

SİNOB

Muhtar Acar
Server Somuncuoğlu
Muhit Tümerkan

VAN

Ferid Melen

[Çekinserler]

KARS
Fevzi Aktaş

SİNOB
Nuri Sertoğlu

ZONGULDAK
Abdürrahman Boyacıgiller

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR
Süleyman Kerman
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis
Avni Tan

AĞRI
Kasım Küfrevi
Halis Öztürk

AMASYA
Hâmit Koray
Cevdet Topcu

ANKARA
Salâhaddin Âdil
Sadri Maksudi Erozan
Salâhattin Benli
Dağıstan Binerbay
Muhlis Ete (Bakan)
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Osman Talât İltekin
Hâmid Şevket İnce
Seyfi Kurtbek (Bakan)
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun

ANTALYA
Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş

AYDIN
Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR
Salâhattin Baskan
Müfit Erkuyumcu
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıyıkoğlu (İ. Ü.)
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay
Sıtkı Yırcalı (Bakan)

BİLECİK
Yümnü Üresin

BİNGÖL
Mustafa Nuri Okçuoğlu

BİTLİS
Nusrettin Barut
Salâhattin İnan

BOLU
Fahri Belen
Zuhuri Danışman
Mithat Dayıoğlu
İhsan Gülez
Kâmil Kozak

BURDUR
Fethi Çelikbaş

BURSA
Agâh Erozan
Hulûsi Köymen (Bakan)
Kenan Yılmaz

ÇANAKKALE
Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihad İyriboz (İ.)
İhsan Karasioğlu
Nusret Kirişcioğlu

ÇANKIRI
Kenan Çığman

ÇORUH
Mesud Güney (İ.)

ÇORUM
Ahmet Başıbüyük
Hüseyin Ortakcıoğlu
Hasan Ali Vural
Hakkı Yemeniciler

DENİZLİ
Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcigil
Fikret Karabudak
Eyüp Şahin

DİYARBAKIR
Yusuf Kâmil Aktuğ (İ.)
Ferit Alpiskender
Yusuf Azizoğlu
M. Remzi Bucak (İ.)
Mustafa Ekinci

ELÂZIĞ
Abdullah Demirtaş

ERZİNCAN
Cemal Gönenç
Sabit Sağıroğlu
Ziya Soylu

ERZURUM
Enver Karan
Emrullah Nutku

ESKİŞEHİR
Ali Fuad Cebesoy
Hasan Polatkan (Bakan)

GAZİANTEB
Ekrem Cenani
Samih İnal
Galip Kınoğlu
Süleyman Kuranel
Salâhattin Ünlü

GİRESUN
Mazhar Şener

GÜMÜŞANE
Cevdet Baybura

HAKKÂRİ
Selim Seven

HATAY
Abdullah Cilli
Abdürrahman Melek
Celâl Sait Siren
Tayfur Sökmen
Hasan Reşit Tankut
Cavit Yurtman (İ.)

İÇEL
Hüseyin Fırat

İSPARTA
İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay

İSTANBUL
Enver Adakan
Salamon Adato (İ.)
Ahmet Hamdi Başar
Celâl Bayar (Cumhurbaşkanı)
Nihad Reşad Belger (İ.)
Mithat Benker
Fuad Hulûsi Demirelli
Bedri Nedim Göknil
Fuad Köprülü (Bakan)
Adnan Menderes Başbakan)
Mithat Sözer
Füruzan Tekil
Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Senihi Yürüten

İZMİR
Halide Edib Adıvar
Mehmet Aldemir (İ. Ü.)
Pertev Arat
Cihad Baban
Avni Başman
Tarık Gürerk
Necdet İncekara
Halil Özyörük
Abidin Tekön
Cemal Tunca
Ekrem Hayri Üstündağ (Bakan)
Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS
Sırrı Atalay
Mehmet Bahadır
Veyis Koçulu
Esat Oktay
Tezer Taşkıran (İ.)
Hüseyin Cahit Yalçın

KASTAMONU
Ahmet Keskin
Muzaffer Âli Mühto
Rifat Taşkın (İ.)
Ziya Termen

Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe

KAYSERİ

Fikri Apaydın (Başkan V.)
Mehmet Özdemir

KIRKLARELİ

Fikret Filiz
Sıtkı Pekkip
Faik Üstün

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı (İ.)
Elvan Kaman
Rifat Özdeş

KOCAELİ

Ziya Atığ
Hamdi Başak
Salih Kalemcioğlu
Saim Önhon
Lûtfi Tokoğlu
Mehmet Yılmaz

KONYA

Abdürrahman Fahri Ağaoğlu
Kemal Ataman
Hidayet Aydıner
Ziya Barlas
Abdi Çilingir
Ömer Rıza Doğrul (İ.)
Ziyad Ebuzziya
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen

KÜTAHYA

Hakkı Gedik
Asım Gündüz
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Hüseyin Doğan (İ.)
Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal

MANİSA

Refik Şevket İnce
Adnan Karaosmanoğlu
Hamdullah Suphi Tanrıöver
Kâzım Taşkent
Muhlis Tümay (Başkan V.)

MARAŞ

Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu (İ.)

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Mehmet Kâmil Boran
Rıza Erten
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Yavuz Başer
Cemal Hünal
Nuri Özsan (Bakan)

NİĞDE

Necip Bilge
Süreyya Dellaloğlu
Fahri Köşkeroğlu

ORDU

Refet Aksoy
Feyzi Boztepe
Yusuf Ziya Tuntaş
Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan

RİZE

Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Naci Berkman
Muhittin Özkefeli
Şükrü Uluçay
Hasan Fehmi Ustaoğlu

SEYHAN

Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Sinan Tekelioğlu
Cezmi Türk

SİVAS

Nâzım Ağacıkoğlu
Ercüment Damalı
İbrahim Duygun
Nurettin Ertürk
Sedat Zeki Örs
Reşat Şemsettin Sirer
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Yusuf Ziya Ortaç

TOKAD

Sıtkı Atanç
Zihni Betil
Nuri Turgut Topçoğlu

TRABZON

Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka
Cahid Zamangil

URFA

Feridun Ayalp
Ömer Cevheri (İ.)
Feridun Ergin
Hasan Oral
Celâl Öncel
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

Kâzım Özalp

YOZGAD

Niyazi Ünal Alcılı
Avni Doğan
Fuat Nizamoğlu
Hâşim Tatlıoğlu

ZONGULDAK

Yunus Muammer Alakant
Hüseyin Balık
Suat Başol
Esat Kerimol
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Açık Milletvekillikleri]

Denizli	1
Malatya	1
Trabzon	1
	—
	3

Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	487
Oy verenler	:	246
Kabul edenler	:	231
Reddedenler	:	9
Çekinserler	:	6
Oya katılmıyanlar	:	238
Açık Milletvekillikleri	:	3

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
Bekir Oynaganlı
Ahmed Veziroğlu
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI
Kasım Küfrevi
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA
Kemal Eren
İsmet Olgaç

ANKARA
Sadri Maksudi Arsal
Ömer Bilen
Dağıstan Binerbay
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Ramiz Eren
Muhlis Ete
Seyfi Kurtbek
Cevdet Soydan

AYDIN
Namık Gedik
Şevki Hasırcı
Etem Menderes
A. Baki Ökdem
Cevat Ülkü

BALIKESİR
Vacid Asena
Esat Budakoğlu
Muzaffer Emiroğlu
Enver Güreli
Mücteba Iştın
Ali Fahri İşeri
Ahmet Kocabıyıkoğlu
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK
İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran

BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel

BİTLİS
Nusrettin Barut
Salâhattin İnan

BOLU
Mahmut Güçbilmez
Vahit Yöntem

BURDUR
Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA
Halil Ayan
Raif Aybar
Selim Ragıp Emeç
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Hulûsi Köymen
Mithat San
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz
Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE
Kenan Akmanlar
Emin Kalafat
Ömer Mart

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Celâl Otman

ÇORUH
Mecit Bumin
Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar
Zihni Ural

ÇORUM
Sedat Baran
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Saip Özer

DENİZLİ
Baha Akşit
Fikret Başaran
Refet Tavaslıoğlu

DİYARBAKIR
Mustafa Ekinci
Nâzım Önen
Kâmil Taygı

EDİRNE
Arif Altınalmaz
Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Rükneddin Nasuhioğlu
Hasan Osma

ELÂZIĞ
Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanaç
Mehmet Şevki Yazman
Hâmit Ali Yazman

ERZURUM
Rıfkı Salim **Burçak**
Fehmi Çobanoğlu
Rıza Topçuoğlu
Memiş Yazıcı

ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal
Hasan Polatkon
Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEB
Ali Ocak
Cevdet San

GİRESUN
Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanç
Doğan Köymen

GÜMÜŞANE
Halis Tokdemir
Ahmet Kemal Varınca
Kemal Yörükoğlu
Halit Zarbun

İÇEL
Halil Atalay
Refik Koraltan
Aziz Köksal
Celâl Ramazanoğlu
Şahap Tol

İSPARTA
Tahsin Tola
Reşit Turgut

İSTANBUL
Enver Adakan
İhsan Altınel
Ahmet Hamdi Başar
Andre Vahram Bayar
Faruk Nafiz Çamlıbel
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Ahilya Moshos

Seyfi Oran
Mükerrem Sarol
Fahrettin Sayımer
Hüsnü Yaman
Sani Yaver

İZMİR

Mehmet Aldemir
Behzat Bilgin
Muhiddin Erener
Sadık Giz
Osman Kapani
Vasfi Menteş
Ekrem Hayri Üstündağ

KARS

Lâtif Aküzüm
Abbas Çetin

KASTAMONU

Galib Deniz
Sait Kantarel
Fahri Keçecioğlu
Şükrü Kerimzade

KAYSERİ

Fikri Apaydın
İsmail Berkok
Emin Develioğlu
Kâmil Gündeş
Ali Rıza Kılıçkale
İbrahim Kirazoğlu
Yusuf Ziya Turgut
Suad Hayri Ürgüblü

KIRKLARELİ

Şefik Bakay

KOCAELİ

Ethem Vassaf Akan
Ekrem Alican
Mümtaz Kavalcıoğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Hüsnü Türkand

KONYA

Rifat Alabay
Sıtkı Salim Burçak
Ali Rıza Ercan
Saffet Gürol
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Süleyman Süruri Nasuhoğlu

MALATYA

Esat Doğan
Nuri Ocakcıoğlu

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Şemi Ergin
Faruk İlker
Adnan Karaosmanoğlu
F. Lûtfi Karaosmanoğlu
Muzaffer Kurbanoğlu
Nafiz Körez
Sudi Mihcioğlu
Muhlis Tümay

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Nedim Ökmen
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdülkadir Kalav

MUĞLA

Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi
Nuri Özsan
Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ

Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar

NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Refet Aksoy

RİZE

İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Haşim Alişan
İsmail Işın
Tevfik İleri
Ferid Tüzel
Hâdi Uzer

SEYHAN

Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun

SİİRD

Baki Erden
Şefik Türkdoğan
Cemil Yardım

SİNOB

Ali Şükrü Şavlı

SİVAS

İlhan Dizdar
Şevki Ecevit
Halil İmre
Rifat Öçten
Bahattin Taner

TEKİRDAĞ

Zeki Erataman

TOKAD

Fevzi Çubuk
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir

TRABZON

Salih Esad Alperen
Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu
Mustafa Reşit Tarakçıoğlu

TUNCELİ

Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu

URFA

Necdet Açanal
Feridun Ergin
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

İzzet Akın

YOZGAD

Faik Erbaş
Yusuf Karslıoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz
Ali Rıza İncealemdaroğlu
Cemal Kıpcak

[Reddedenler]

ERZİNCAN

Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Ziya Soylu

MALATYA

Mehmet Kulu
Abdülkadir Özbay

ORDU

Hüsnü Akyol
Naşit Fırat
Atıf Topaloğlu

SİNOB

Muhtar Acar

[Çekinserler]

KARS
Fevzi Aktaş

KIRŞEHİR
Halil Sezai Erkut

MALATYA
Lûtfi Sayman

SİNOP
Nuri Sertoğlu
Muhit Tümerkan

ZONGULDAK
Abdürrahman Boyacıgiller

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR
Abdullah Güler
Süleyman Kerman
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis
Avni Tan
Salih Torfilli

AMASYA
Hâmit Koray
Cevdet Topcu

ANKARA
Salâhaddin Âdil
Muhlis Bayramoğlu
Salâhattin Benli
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Osman Talât İltekin
Hâmid Şevket İnce
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun

ANTALYA
Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş

AYDIN
Nail Geveci (İ.)
Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR
Salâhattin Başkan
Müfit Erkuyumcu
Arif Kahpsızoğlu
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİLECİK
Yümnü Üresin

BİNGÖL
Mustafa Nuri Okcuoğlu

BOLU
Fahri Belen
Zuhuri Danışman
Mithat Dayıoğlu
İhsan Gülez
Kâmil Kozak

BURDUR
Fethi Çelikbaş

BURSA
Agâh Erozan
Necdet Yılmaz

ÇANAKKALE
Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihad İyriboz (İ.)
İhsan Karasioğlu
Nusret Kirişcioğlu

ÇANKIRI
Kenan Çığman

ÇORUH
Mesud Güney (İ.)

ÇORUM
Ahmet Başıbüyük
Hüseyin Ortakcıoğlu
Hasan Ali Vural
Hakkı Yemeniciler

DENİZLİ
Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcigil
Fikret Karabudak
Eyüp Şahin

DİYARBAKIR
Yusuf Kâmil Aktuğ (İ.)
Ferit Alpiskender
Yusuf Azizoğlu
M. Remzi Bucak (İ..)

ELÂZIĞ
Abdullah Demirtaş

ERZİNCAN
Cemal Gönenç
Sabit Sağıroğlu

ERZURUM
Said Başak
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Enver Karan
Emrullah Nutku
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR
Ali Fuad Cebesoy

GAZİANTEB
Ekrem Cenani
Samih İnal
Galip Kınoğlu
Süleyman Kuranel
Salâhattin Ünlü

GİRESUN
Arif Hikmet Pamukoğlu
Mazhar Şener
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE
Cevdet Baybura
Vasfi Mahir Kocatürk

HAKKÂRİ
Selim Seven

HATAY
Abdullah Cilli
Abdürrahman Melek
Celâl Şait Siren
Tayfur Sökmen
Hasan Reşit Tankut
Cavit Yurtman (İ.)

İÇEL
Hüseyin Fırat
Salih İnankur

İSPARTA
İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay

İSTANBUL
Salamon Adato (İ.)
Celâl Bayar (Cumhurbaşkanı)
Nihad Reşad Belger (İ.)
Mithat Benker
Fuad Hulûsi Demirelli
Bedri Nedim Göknil
Fuad Köprülü (Bakan
Adnan Menderes (Başbakan)
Mithat Sözer
Füruzan Tekil
Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Senihi Yürüten

İZMİR
Halide Edib Adıvar
Pertev Arat
Cihad Baban
Avni Başman
Tarık Gürerk
Necdet İncekara
Halil Özyörük
Abidin Tekön
Cemal Tunca
Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS
Sırrı Atalay
Mehmet Bahadır
Veyis Koçulu
Esat Oktay
Tezer Taşkıran (İ.)
Hüsamettin Tugaç
Hüseyin Cahit Yalçın

KASTAMONU
Ahmet Keskin
Muzaffer Âli Mühto
Rifat Taşkın (İ.)
Ziya Termen

Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe

KAYSERİ

Mehmet Özdemir

KIRKLARELİ

Mahmut Erbil
Fikret Filiz
Sıtkı Pekkip
Faik Üstün

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı (İ.)
Elvan Kaman
Rifat Özdeş

KOCAELİ

Ziya Atığ
Hamdi Başak
Salih Kalemcioğlu
Lûtfi Tokoğlu
Mehmet Yılmaz

KONYA

Abdürrahman Fahri Ağaoğlu
Kemal Ataman
Hidayet Aydıner
Ziya Barlas
Remzi Birand
Abdi Çilingir
Ömer Rıza Doğrul (İ.)
Ziyad Ebuzziya
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen

KÜTAHYA

Hakkı Gedik
Asım Gündüz
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
Remzi Koçak
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Hüseyin Doğan (İ.)
Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal

MANİSA

Refik Şevket İnce
Hamdullah Suphi Tanrıöver
Kâzım Taşkent

MARAŞ

Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu (İ.)
Ahmet Kadoğlu

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Mehmet Kâmil Boran
Rıza Erten
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Yavuz Başer
Cemal Hünal

NİĞDE

Necip Bilge
Süreyya Dellaloğlu
Fahri Köşkeroğlu

ORDU

Feyzi Boztepe
Yusuf Ziya Ortaç
Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan

RİZE

Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Naci Berkman
Firuz Kesim
Muhittin Özkefeli
Şükrü Uluçay
Hasan Fehmi Ustaoğlu

SEYHAN

Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Salim Serçe
Sinan Tekelioğlu
Cezmi Türk

SİİRD

Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Server Somuncuoğlu

SİVAS

Nâzım Ağacıkoğlu
Ercüment Damalı
İbrahim Duygun
Nurettin Ertük
Sedat Zeki Örs
Reşat Şemsettin Sirer
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Şevket Mocan
Yusuf Ziya Tuntaş

TOKAD

Sıtkı Atanç
Zihni Betil
Nuri Turgut Topcoğlu

TRABZON

Naci Altuğ
Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka
Cahid Zamangil

URFA

Feridun Ayalp
Ömer Cevheri (İ.)
Hasan Oral
Celâl Öncel

VAN

Ferid Melen
Kâzım Özalp

YOZGAD

Niyazi Ünal Alcılı
Avni Doğan
Fuat Nizamoğlu
Hâşim Tatlıoğlu

ZONGULDAK

Yunus Muammer Alakant
Hüseyin Balık
Suat Başol
Esat Kerimol
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Açık Milletvekillikleri]

Denizli	1
Malatya	1
Trabzon	1
	—
	3

T. B. M. M. Basımevi

Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi hakkında kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/311)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 71/2238, 6/191

18 . I . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanın ve Bakanlar Kurulunca 10 . I . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

Yol yapımı ve yolların finansmanı Türkiye'de muhtelif şekillerde ele alınagelmiştir. Tarihimizde yol inşaatı için birlikler ve köyler tesis edildiği, türlü isimler altında vergiler alındığı görülmektedir. Tanzimattan sonra umumi yolların inşası işinin bedenî mükellefiyet yoliyle halline çalışılmış, bilâhara bedenen çalışma esası muhafaza edilmekle beraber bu mükellefiyetin nakden ödenebilmesi cihetî de malî mevzuatımız içinde yer almıştır. Bu değişikliğin tarihi 27 Şubat 1329. dur. Hemen 40 sene evvel kurulmuş olan bu nakdî ve bedenî mükellefiyet esası muhtelif artırmalara mâruz kalarak bugüne kadar devam edegelmiştir. Bu suretle elde edilen vergi hasılası Devlet, vilâyetler ve belediyelerce bir taksime tâbi tutulmak suretiyle varidat tahsisi yoliyle yolların inşa ve tamirine sarfedilmek istenilmiş, lâkin tatbikat bu maksadın tamamiyle ifasına imkân vermemiş ve elde ediln gelirin bir kısmının mahallî idarelerin diğer ihtiyaçlarına tahsis ve sarfedildiği görülmüştür.

Yol yapımı ve finansmanı mevzuunun ikinci safhasını 18 . II : 1949 tarihli ve 5336 sayılı Kanun teşkil eder. Bu kanun ile Gümrük Tarife Kanununa merbut İthalât Umumi Tarifesinin 695 numarasının B pozisyonunda yazılı benzin ve benzerlerinin kilosundan 11 kuruş Yol Vergisi alınması ve bu suretle elde edilecek gelirin, yol inşasına tahsisi kabul edilmiştir.

Yol yapımı mevzuunda 3 ncü safha 16 Şubat 1950 tarih ve 5539 sayılı Kanunla, yani Karayolları Genel Müdürlüğünün kuruluşu ile başlar. Böylece yol dâvasının ana kısmı bu müstakil teşkilâta devrolunmuş ve bu teşkilâtın inşa edeceği yolların finansmanı için Yol Vergisi hasılatından bir miktar hisse, akar yakıtlardan alınan İstihlâk Vergisi,benzin ve benzerlerinden alınan Yol Vergisi ve akar yakıtların Gümrük resimlerinin tahsisi cihetine gidilmiş, ayrıca Devlet bütçesinden yardım yapılması prensibi de kabul edilmiştir.

Yol mükellefiyeti ve mahzurları :

Yukarda arzettiğimiz kısa tarihçe içinde yer alan ve bu tasarı ile ilgası teklif olunan Yol Vergisi, mevcut vergi sistemimizin en sakat en adaletsiz bir cephesini teşkil etmektedir. Bu mükellefiyetin bellibaşlı esasları şöylece telhis edilebilir.

Bu mükellefiyet, 1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanununun 9, 10 - 19 ncu maddeleri ile bu kanunda değişiklikler yapılması hakkındaki 1882, 4427 sayılı kanunlar hükümlerine göre uygulanmaktadır. 18-60 yaş arasındaki erkek nüfusu yol yapımında bedenen çalışmaya mecburdur. Bu suretle çalı-

mıyanlar mükellefiyetlerini nakden ifa ederler. Bu ifa şekli metinlerde yol parası ve yol vergisi adlariyle anılmıştır. Nakdi mükellefiyetin miktarını kanunun tâyin ettiği âzami had dâhilinde - halen belediye sınırı içinde 18, dışında 12 liradır. - İl genel meclisleri tâyin eder. 6 günlük bedenî mükellefiyet 4 lira nakdî mükellefiyet yerine geçer. Bu miktardan sonra gelen her lira ve küsuru birer günlük iş karşılığı sayılır.

Mükellefler, mahallî ikametgâhlarından en çok 10 saat mesafedeki çalışma yerlerine sevkedilirler. Çalışmalar, vilâyetlerde hazırlanan yıllık iş programlarına göre cereyan eder. Bütün amelenin çalıştırılması esastır.

Nakdî mükellefiyet yıllık olup 2 taksitte alınır. Tahakkuk ayları içinde Yol Vergisini para ile ödemeyi üstüne alanların, bu durumları sonradan değiştirilemez.

Hulâsa olarak belirtilen şu manzara bile bu mükellefiyetin, yol gibi bir ana dâvayı tahakkuk ettirmeye ne kadar gayrimüsait, aynı zamanda ne kadar gayriâdil ve iptidai bir karakter taşıdığını göstermeye yeter.

Filhakika, bugünkü Yol Vergisi şahıslardan alınmakla beraber şahsın iktidarı ile alâkası bulunmıyan, vergiler tarihindeki tabiî ömrünü çoktan bitiren iptidai bir baş vergisi tipidir. Yalnız erkek vatandaşlardan alınması itibariyle vergide umumiyet ve dolayısiyle adalet kaidesiyle de bir ilgisi yoktur.

Vergi, aslında bedenî bir mükellefiyettir. Mükellefiyeti bu suretle ifa etmiyenlerden bunun karşılığı bedel olarak alınır. Bu durum, mükellefiyete âdeta mahiyet değiştirtmiş, para ile ödeme şâmil bir hale geldiğinden, mükellefiyet, bir nakdî vergiye inkılâp etmiştir denilebilir.

Yol yapılması gibi bir âmme hizmetinin bedenî bir mükellefiyete istinat ettirilmesi dâvanın halline hiçbir yapıcı unsur getiremiyecek bir hareket tarzı olarak tezahür etmiştir. Zira, böyle bir mükellefiyetin yürüyebilmesi birtakım şartların tahakkukuna vabestedir. Ezcümle bu mükellefiyeti bedenen ifaya âmade bulunanlara yol yapımına lüzumlu malzemenin tam olarak temini lâzımdır. Aşikârdır ki, yol yapımı işi, Yol Vergisinin ilk ihdas edildiği zamanlardaki şekil ve mahiyet ve tekniğini tamamiyle değiştirmiştir. Kazma kürek, yerini büyük yol makinelerine bırakmış olup, iptidai el emeğinin yıllık semerelerle başaramıyacağı yollar, ancak malzemenin yardımı ve büyük paralar sarfetmek suretiyle çok kısa zamanlarda inşa edilmekte ve hizmete açılmaktadır. Yol yapma zarureti ve inşa tekniğinin modern imkânları karşısında bedenî mükellefiyetin artık yeri kalmadığı şüphesizdir.

Esasen tatbikatta da, bedenî mükellefiyeti ifaya gelenlere bu vasıtalar sağlanamadığı için ekiplerin iş günleri verimsiz kalmış, enerjiler heder olmuş, kanun, ruhu ile değil şekli ile tatbik edilebilmiştir. Vasıta tedariki de bu mükellefiyetin hakkiyle yerine getirilmesini tam olarak sağlıyamaz. Ekiplerin tam ve randımanlı çalışmaları lâzımdır. Bu da bir organizasyon ve nihayet masraf işidir. Bunlar tam olarak yerine getirilmedikçe mükelleflerin müctemian veya münferiden âtıl kalmaları veya verim sağlıyamamaları mukadderdir.

Bu mükellefiyetin büyük mahzurlarından biri de, mükellefiyeti, hakiki mükelleften gayrı bir şahsın üzerine alması keyfiyetidir. Gerçi, mevcut kanun bu durumu bertaraf etmeye çalışmış, bu hali menetmiş bulunmakta ise de tatbikatta bunun tamamiyle önlenmesi mümkün olamamaktadır.

Bir mükellef, nakdî mükellefiyetten daha dun bir bedelle bir başkasının bedenî mükellefiyetini üzerine alıp o kimseyi hattâ mütaaddit kimseleri bu mükellefiyetin şümulü dışında bırakabilir. Bu suretle bâzı vatandaşların vergiyi hiç ödememiş veya noksan ödemiş olmalarına karşılık bir kısmı da fuzulen mükerrer ödeme yapmış olabilir.

Yukarda belirtildiği üzere, bugünkü Yol Vergisinin âzami miktarını kanun tâyin etmiş ve bu had dâhilinde alınacak miktarın takdirini İl Genel Meclislerine bırakmıştır. Fiiliyatta aşağı yukarı bütün vilâyetlerde vergi âzami hadde çıkarılmış bulunmakta ise de, böyle bir esas, verginin memleketin muhtelif yerlerinde çeşitli hadler dâhilinde alınmasını mümkün kılmaktadır ki bu durum da, bu vergi aleyhine kaydedilecek noktalardan biridir.

Diğer taraftan, adaletsizliği, vergicilik tekniği bakımından arzettiği mahzurların dışında, verginin mahiyetinde mündemiç bulunan bir diğer kusur, bundan elde olunacak hâsılanın itibari mik-

tarının hemen hemen daima sabit kalmasını intaç etmektedir. Vergi, fiyat hareketlerine, iktisadi faaliyetlerin hacmındaki gelişmeye veya daralmaya, tamamiyle lâkayıttır. Fiyatların yükseldiği konjonktürün kabardığı senelerde vergiden elde edilen itibari hâsıla sabit kalmakta ve fakat sağladığı iştira kabiliyeti azalmaktadır. Bu durum, zaman zaman bu maktu vergiyi çoğaltmak suretiyle telâfi edilmeye çalışılmış ve bunun neticesi, vergi her gün bir parça daha gayriâdil, bir parça daha müsbet ve modern vergicilik esaslarına aykırı bir mahiyet almıştır.

Gerek esas kurulmuş prensibi ve gerek tatbikatı bakımından bu derece mahzurlu bir durum arzeden bu verginin artık devam ve temadisine imkân kalmamış bulunduğu aşikârdır.

Yeni tasarının esasları:

Yeni tasarının hazırlanması sırasında, yol inşasının finansmanı bakımından müracaat edilebilecek imkânlar üzerinde inceden inceye tetkikler yapılmıştır.

a) İktidara müstenit bir Yol vergisi tesis etmek, ilk nazarda en mâkul ve en verimli bir memba gibi görünmekte ise de, aşağıda zikrolunan mahzurlar, bu yola gitmemize imkân vermemiş bulunmaktadır.

I - Mükelleflerin malî iktidarlarını tesbit imkânsızlığı, Gelir Vergisine tâbi mükelleflerin, Yol Vergisi ile mükellef tutulacağı diğer vatandaşların sayısına nispetle pek düşük oluşu, vergi adaletini pek ziyade haleldar edici neticeler doğurabilecektir. Diğer taraftan, Gelir Vergisine tâbi olmıyan mükellefleri, malî iktidarlarını tesbit için birtakım karinelere müracaat etmek suretiyle teklif etmek gerek vergi prensiplerinin, gerek bu sahada tesis edilmesi istenilen modern zihniyetin tamamiyle aksine bir hareket tarzı olurdu.

II - İktidar esasına göre Yol Vergisi alınmasının diğer büyük mahzuru, memleketimizde kurulmakta olan Gelir Vergisi fikir ve nizamının yerleşmesini engellemesi ihtimalinde mündemiçtir.

Gelir Vergisine tâbi mükelleflerin malî iktidarları bunların gelirleridir. Alınacak Yol Vergisi bu gelire istinat ettirildiği takdirde nevama Gelir Vergisine zam yapılmış gibi olacağı cihetle böyle bir duruma meydan vermekten bilhassa içtinap edilmiştir.

b) Diğer birtakım vergi kaynaklarına müracaat imkânları da derpiş edilmiş, ancak bunların memleketimiz için tatbik kabiliyetleri olmadığı neticesine varılmıştır.

Ezcümle, memleketimizde, diğer memleketlerde olduğu gibi auto - strateler bulunmadığından, anayollar üzerinden müruriye alınmasına imkân görülmemektedir.

Akar yakıtlardan alınacak verginin, nakil vasıtaları yedek parçalarına, madeni yağlara, asfalta teşmili mevzuu üzerinde de durulmuş, lâkin işin gerek tekniğine gerek esasına taallûk eden neticeleri itibariyle bu da mahzurlu görülmüştür.

c) Bir yol vergisi mevzuu olarak yukarda zikrolunan kaynakların arzettiği mahzurlar muvacehesinde, akar yakıtlar üzerinden bir miktar yol vergisi alınması şekli daha mürecceh bulunmuştur. Esasen bugün akar yakıtlar meyanına dâhil bulunan benzin üzerinden 11 kuruşluk yol vergisi alınmaktadır. Bu miktara 4 kuruş ilâvesiyle 11 kuruşluk verginin 15 kuruşa çıkarılması ve diğer akar yakıtlardan gaz yağı ve benzerlerinin beher kilosundan 7 kuruş ve motorin ile mazotlardan kilo başına 5 kuruşluk bir vergi alınarak, yol işlerine tahsisi en az mahzurlu en muvafık bir şekil olarak mütalâa edilmiştir.

Yapılan hesaplar göstermektedir ki, bu vergi ile :

I - Benzinle işliyen muayyen bir tip kamyonun 100 kilometrelik mesafedeki maliyetine ancak 104 kuruş eklenecektir. Buna nazaran, Ankara - İstanbul arasında naklolunacak eşyanın bir kilosuna düşecek vergi artışı ancak 4 paradan ibaret bulunmaktadır.

Ancak, şu cihetı de unutmamak lâzımdır. İyi ve bakımlı yol her cihetçe büyük tasarruflar sağlamaktadır. Yapılan hesaplara göre, kötü bir yola nazaran iyi bir yol üzerinde 100 kilometrede tasarruf edilen benzin 4,4 kilogramdır ki, sadece bu tasarruf bugünkü fiyatlarla 210 kuruş raddesindedir. Bu miktarın gittikçe artmakta olan trafik üzerinden yalnız benzin istihlâki bakımından baliğ olacağı hâsıla pek muazzamdır.

II - Keza, bu verginin ziraatte kullanılan traktörlerin akar yakıtı maliyetleri üzerindeki tesiri de

pek cüz'i kalmaktadır. Vergi artışı dönüm başına traktör nev'ine göre benzinde 33 ilâ 52 gaz yağında 18 - 32 mazotta 6 ilâ 12 kuruşluk bir maliyet artışına sebebiyet vermektedir ki, bu miktarın cüziliği aşikârdır.

III - Burada, teklif ettiğimiz tasarı ile gaz yağı üzerine konulan kiloda 7 kuruşluk verginin tenviratta gaz yağı kullanan vatandaşlar için yeni bir mükellefiyet teşkil edip etmiyeceği hususu üzerinde durulması yerinde olur.

Ancak bu durumun, Bedenî ve Nakdî Yol Mükellefiyeti Kanununun ilgası keyfiyetinden ayrı olarak mütalâasında isabet olmıyacağı şüphesizdir. Malûm olduğu üzere ilgası teklif olunan Yol Vergisi nakdî mükellefiyet olarak fert başına, belediye hudutları haricinde 12 lira tutmaktadır. Kaldı ki birlikte yaşıyan bir aile içinde, aile efradından mütaaddit şahısların da mükellef bulunmaları vâkı olabileceğinden, meselâ; yol mükellefiyetine tâbi 3 şahsı olan bir çiftçi ailesinin yıllık mükellefiyetinin 36 liraya baliğ olabileceği derkârdır. Halbuki, gaz yağının kilosundan alınacak 7 kuruşluk verginin böyle bir ailenin yıllık gaz yağı istihlâki ne kadar fazla hesap edilirse edilsin, kaldırılan mükellefiyetin % 20 sine bile tekabül etmiyeceği muhakkaktır.

Şu küçük mukayeseden de anlaşılacağı üzere petrol üzerine konulması teklif edilen kilo başına 7 kuruşluk verginin ilga edilen Baş Vergisinin cüzi bir miktarını vergi adaletine ve tekniğine daha uygun bir yoldan telâfisinden ibaret olduğu âşikârdır.

Burada şu ciheti belirtmek yerinde olur ki, **bu tasarı ile yeni bir vergi tesis edilmiş değildir.** Böyle bir vergi esasen benzin üzerinde halen mevcuttur. Yapılan şey, mevcut vergi haddinin biraz yükseltilmesi ile çok cüzi hadlerle motorin, mazot ve gaz yağının bu verginin şümulü içine alınmasından ibarettir.

Yol yapım ve bakımına harcanacak bir paranın, yoldan en geniş faideyi sağlıyan, başka bir tâbirle modern yolun meydana gelişinin sebebi olan bir mevzu - motorlu taşıtlar - vasıtasiyle ve mâkul olduğu kadar berrak bir vasıtalı vergi ile sağlanması en doğru yol olarak görülmüştür. Zira memleket dâhilindeki trafikin artması ve sair suretlerle vergiye mevzu maddeler istihlâkinin yıldan yıla tezayüt eylemesi, bu gelirin de muntazaman artmasına âmil olacaktır ki, bu suretle önümüzdeki yıllarda artan hasılaya mukabil vergi nispetlerini indirmek imkânını da elde etmiş olacağız.

Sağlanacak gelir :

Halen benzinden alınmakta olan Yol Vergisi 1950 yılında 18,3 milyon liraya baliğ olmuştur. Vergi 1951 yılında 9 aylık tahsilâta nazaran, sene sonuna kadar 21 milyon liralık gelir sağlıyacak olup, önümüzdeki malî yıl içindeki hasılası 26 milyon lira olarak tahmin edilmektedir.

Tasarının katiyet kesbetmesi halinde elde edileceği tahmin olunan hasılanın hesabı aşağıda gösterilmiştir :

Akar yakıt cinsi	Sivil istihlâk için yapılacak akar yakıt ithalâtı tahmini Ton	Yol Vergisi (Milyon Lira)
Benzin ve benzerleri	236 000	35,5
Gaz yağı ve benzerleri	208 000	14,5
Motorin - mazot ve benzerleri	158 000	8
		58,0

Tasarının esasları :

1 nci madde : Tasarının 1 nci maddesiyle benzinden alınmakta olan vergi 11 kuruştan 15 kuruşa çıkarılmakta, 160 ilâ 270 dereceler arasında takattur eden hafif ve orta yağların (gaz yağı ve benzerleri) her kilosundan 7 ve 150 dereceden evvel takattur eden hafif kısmı % 3 ü geçmiyen

mazot ve motorinin beher kilosundan, 5 kuruş Yol Vergisi alınması derpiş edilmektedir.

2 nci madde : Tasarının 2 nci maddesiyle vergiden muaf tutulacak eşya hakkında hüküm sevkedilmektedir. Malûm olduğu üzere bu hüküm 5336 sayılı kanunda olmayıp buna ek 5691 sayılı Kanunda mevcut bulunmaktadır. Kanun tekniğine daha uygun olarak tasarının 8 nci maddesiyle bu kanunun ilgası derpiş edilmekte ve muafiyet maddesi kanunda gerekli yerini böylece almaktadır.

3 ncü madde : 5336 sayılı Kanunun 2 nci maddesi bâzı tâbir değişiklikleri ile yeni kanunun 3 ncü maddesini teşkil etmektedir.

4 ncü madde : 4 ncü madde, hiçbir değişiklik yapılmaksızın 5336 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin yerini almaktadır.

5 nci madde : 5 nci madde eski Kanunun 4 ncü maddesine nazaran şu değişiklikleri gerektirmektedir.

Madde a, b, c ve d kısımlarına ayrılmak suretiyle hükümlere daha fazla sarahat verilmiştir.

a) Bu fıkra, ithalâta ait verginin evvelden olduğu gibi Gümrük idarelerince tahsil olunacağını göstermektedir. Bu hükümde bir değişiklik yapılmamıştır.

b) 5336 sayılı Kanunun bir kısım usuli muameleler ve cezalar hakkında sevkettiği hüküm 3692 sayılı kanuna atıf yapmakta ise de bilâhara 5432 sayılı Vergi Usul Kanunu ile adı geçen Kanun ilga edilmiş olduğundan tasarının bu maddesiyle 5432 sayılı Kanuna atıf yapılmaktadır.

c) Halen petrol ve müştakları ve bu meyanda bu tasarı ile Yol Vergisine tâbi tutlan maddeler imalât Muamele Vergisinden müstesna bulunduğundan bu maddeleri imal eden müesseseler birinci sınıf tüccar olmadıkları takdirde iptidai ve mamul madde hareketlerinin takibini mümkün kılacak bir defter tutamıyacaklardır. Bu noksanı bertaraf etmek üzere bu türlü müesseselerin Vergi Usul Kanununun 188 nci maddesindeki imalât defterini her halde tutmalarını sağlamak üzere tasarının 5 nci maddesinin c fıkrasına bu hüküm konulmuştur.

d) Eski kanunun 5 nci maddesi yeni tasarının 5 nci maddesinin 4 ncü fıkrasını teşkil etmektedir. Malûm olduğu üezre bu madde ile İstihlâk Vergisi için tutulan defterlerin bu verginin kaydı bakımından da kullanılabileceği derpiş edilmektedir.

6 ncı madde : Eski kanunun 6 ncı maddesi tasarıda 6 ncı madde olarak yer almakta, yalnız eski kanundaki (Gümrük Tarife Kanununun 11 ve 12 nci maddeleri) yerine (Gümrük Kanununun, adı geçen kanun maddelerinin yerini alan 6 ve 26 ncı maddeleri) ikame edilmektedir. Bu hükümlerle, eskiden olduğu gibi, bozulan ve mahiyeti değişen eşya ve geri verilecek vergiler hakkında olunacak muamele tesbit edilmektedir.

7 nci madde : Kaldırılan kanunla benzin ve benzerlerinden alınan Yol Vergisi doğrudan doğruya Karayolları Genel Müdürlüğüne veriliyordu. Halbuki 1525 numaralı Şose ve Köprüler Kanunu ek ve tadilleri gereğince alınmakta olan Yol Vergisi Karayolları Genel Müdürlüğü ile özel idareler ve belediyeler arasında paylaşılmakta olduğundan mezkûr verginin ilgası ile özel idareler ve belediyeler bu gelirlerden mahrum kalacaklardır. İl yollariyle şehir ve kasabalardaki yolların yapılması, tamiri ve bakımı işleri yine özel idarelerle belediyelere bırakılmış olduğundan bu idareleri bu gelirden mahrum bırakmak bu hizmetlerin ifasını akamete uğratmak olur. Bu sebeple bu kanunla alınacak Yol Vergisinin bu idarelerin ihtiyaçları nispetinde aralarında taksimi uygun görülmüş ve verilecek hisselerin nispetini tâyin yetkisi, alâkadar üç bakanlığın müşterek teklifi üzerine Bakanlar Kuruluna bırakılmıştır.

8 nci madde: 8 nci madde ilga edilen hükümler hakkındadır. Bu madde ile bedenî ve nakdî yol mükellefiyeti ve bununla ilişkin mevzuat 1 . III . 1952 tarihinden itibaren, benzinden alınan Yol Vergisine ait kanunlar da bu madde ile, kanunun yayımı tarihinde ilga edilmektedir.

Geçici madde : Geçici 1 nci madde : Evvelden beri bu mevzuda sevkedilen hükümlere müşabihtir. Bâzı ufak farklarla 5336 sayılı Kanunun geçici birinci maddesinin yerini almaktadır. Bu hüküm ile kanunun yayımı tarihinde ellerinde bu maddelerden bulunan ve mükellefiyet hudutları içine giren kimselerin beyanname vermek ve vergiyi ödemek hususundaki mecburiyetleri

tesbit olunmuştur. Esas itibariyle teferruatlı bir metin olarak tesbit edilen bu maddenin ayrıca açıklanmasına ihtiyaç olmamakla beraber bâzı noktalar üzerinde istihdaf edilen maksadı belirtici tavzihler yapmak faydalı olacaktır.

Maddenin birinci fıkrasının en son cümlesi ile ilerde tahaddüsü mümkün ihtilâfların önüne geçilmek istenilmiştir. Bu suretle mükellef, kendisine ait bulunan yerlerde her ne şekilde olursa olsun bulunacak akar yakıtların beyannamesini ve vergisini vermeye mecbur olacak, ancak maddenin en son fıkrası ile açıklandığı veçhile bu maddelerin mülkiyetini her ne şekilde olursa olsun, vergi dairelerince maddenin 2 nci fıkrasında açıklanan ilânın yapıldığı tarihten önce devreylemiş bulunduğu kimseye rücu edebilecektir. Maddenin birinci fıkrasında, bu akar yakıtların bulunabileceği yerler hakkında verilen isimler tadadi değildir. Ancak yolda tâbiriyle memleket dâhili kasdedilmek istenilmiştir.

Maddenin 4, 5 ve 6 ncı fıkraları 5336 sayılı Kanundaki hükme nazaran bir farklılık arzetmekte ve re'sen tarh ve cezalı vergi muameleleri ve sair usuli muamelelerin Vergi Usul Kanununun hükümlerine göre halledileceği tasrih edilmektedir.

Geçici 2 nci madde : Gümrüklere gelmiş olup da henüz çekilmemiş bulunan maddelerin vergiye tâbi tutulacağını göstermektedir.

Geçici 3 ncü madde : (A) fıkrasiyle bedenî ve nakdî Yol vergileri hakkında 1 . III . 1952 tarihine kadar geçecek müddet bakımından geçici hükümler sevketmekte ve bu tarihten sonra bu vergileri sabıkaları ile birlikte kaldırmakta, henüz tarhedilmemiş, tahakkuk etmiş fakat tahsil edilmemiş olan benzinden alınan Yol vergileri hakkında uygulanacak hükümleri tesbit etmektedir.

Geçici 4 ncü madde : Benzin ve benzerlerinden alınan Yol Vergisine ait kanunlar, 8 nci maddede ifade olunduğu veçhile bu kanunun yayımı tarihinde yürürlükten kaldırılmaktadır. Bu madde, yeni kanunun yürürlüğe gireceği tarihten 1952 Bütçe Yılı başına kadarki devrede bu kanunla alınacak Yol Vergisinin tamamının Karayolları Genel Müdürlüğüne verilmesini temin maksadiyle konulmuştur.

Geçici 5 nci madde : 1525 numaralı Şose ve Köprüler Kanunu, ek ve tadilleri gereğince alınmakta olan Yol Vergisi 1 . III . 1952 tarihinden itibaren ilga edilmektedir. Yüksek Meclise sunulmuş olan İl Özel İdareleri kanunu tasarısı ise 1 . III . 1953 tarihinde yürürlüğe girecektir. 1952 Bütçe Yılı içinde bu kanunla alınacak Yol Vergisinden İl Özel İdarelerine ve Belediye Gelirleri Kanununa göre de belediyelere hisse verilmesi lâzımgelmektedir. Bu itibarla kanunun 7 nci maddesiyle hisselerin nispetini tâyin yetkisi Bakanlar Kuruluna bırakılmış olduğundan 1952 yılı hisselerine ait nispetin Eylûl ayından evvel tâyin ve tesbiti zaruri bulunduğu cihetle 1952 yılına munhasır olmak üzere Bakanlar Kurulundan, kanunun yürürlüğe girdiği ay içinde, karar istihsal edilebilmesini temin için bu maddenin tedvini lüzumlu görülmüştür.

9 ve 10 ncu madde: 9 ncu madde kanunun yürürlük tarihini, 10 ncu madde kanunu yürütecek bakanlıklar hakkındadır.

Geçici Komisyon raporu

T. B. M. M.
Geçici Komisyon
Esas No. 1/311
Karar No. 2

9 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

Başbakanlığın 18 . I . 1952 tarihli ve 7/1/2238 - 6/291 sayılı yazısiyle Büyük Millet Meclisine sunulan ve Kamutayın 21 . I . 1952 tarihli 29 ncu Birleşiminde komisyonumuza tevdii kararlaştırılan (akar yakıtlardan alınacak yol vergisi hakkında) Hükümetçe teklif olunan kanun tasarısı İçişleri, Maliye, Bayındırlık ve Tarım bakanlıklariyle Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma bakanlıkları mümessillerinin huzuriyle incelendi.

Tasarı :

1. 1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanunu ek ve tadilleri gereğince alınmakta olan Yol Vergisinin;

2. 5336 sayılı Kanun ve eki gereğince cibayet edilmekte bulunan verginin,

İlgasını ve bu vergilerin yerine kâim olmak üzere akaryakıtlardan (benzin, gaz, motorin, mazot ve benzerleri) bir vergi alınmasını istihdaf etmektedir. Kaldırılması derpiş olunan vergilerden 1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanunu ek ve tadillerine göre istîfa edilmekte bulunan ve senede 39 - 40 milyon civarında bir gelir sağlıyan Yol Vergisi, il özel idareleriyle Karayolları Genel Müdürlüğü ve belediyeler arasında paylaşılmaktadır. Bu suretle paylaşılan gelirin % 65 i 25 milyon lira özel idarelerin ve % 15 i 6 milyon lira Karayollarının ve % 20 sini teşkil eden 8 milyon lira da belediyelerin gelirleri arasında yer almakta, benzin ve benzerlerinden elde edilen hâsıla da Karayolları Genel Müdürlüğüne tahsis edilmiş bulunmaktadır. Getirilen tasarı ile kaldırılan 5336 sayılı Kanunla benzin ve benzerlerinden alınan 11 kuruş miktarındaki Yol Vergisine beher kiloda 4 kuruş zam yapılmakta, ayrıca gaz yağı ve benzerlerinin beher kilosundan 7, motorin, mazot ve benzerlerinin beher kilosundan da 5 kuruş vergi alınması ve bu suretle elde edileceği tahmin olunan 58 milyon lira civarındaki gelirle zikrolunan idarelerin mahrum kalacakları gelirleri karşılanmak istenilmektedir. Teklif olunan tasarının gerekçesinde ifade olunduğu veçhile 1952 malî yılı içinde memlekete ithal ve dâhilde imal olunacak benzinden 236 bin, gaz yağından 208 bin ve mazot ile matorinden de 158 bin ton istihlâk edileceği ve bu miktarın, memlekette yolların çoğalması ve daha iyi bir bakıma tâbi tutulması ve motörlü nakil vasıtalarının artması neticesinde, tedricen çoğalacağı ve tahmin olunan miktarın fevkında bir gelir elde edilmesinin mümkün olabileceği ve sağlanacak gelirin İçişleri, Maliye ve Bayındırlık bakanlıklarının müşterek teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca tâyin ve tesbit olunacak miktarlarda mezkûr idareler arasında bir taksime tâbi tutulması cihetine gidilmektedir.

Halen istîfa edilmekte bulunan ve bir baş vergisi mahiyetinde ve gayriâdil esaslara istinaden Yol Vergisinin kaldırılması ne kadar isabetli ve yerinde bir karar ise, kaldırılan bu gelirin yerine bir gelir temini de o nispette zaruridir. Bu durum muvacchesinde bir taraftan memleket yollarının programlı bir surette yapılmasını sağlamak diğer taraftan il özel idareleriyle belediyelerin mahrum kalacakları geliri temin etmek lüzumu dolayısiyle verginin motorlu nakilvasıtalarından, bunların memlekete ithal olunan yedek parçalarından alınması mümkün olup olamıyacağı üzerinde durulmuş ise de, motörlü nakil vasıtalarından ve bunların yedek parçalarından ithal sırasında Gümrük Resmiyle yüksek bir nispette Muamele Vergisi alınmakta olduğu gibi motörlü nakil vasıtalarından belediyelerce ve özel idarelerce ayrıca bir resim alınmakta olduğundan bu yola gidilmesinde isabet görülmemiştir. Kaldı ki, nakil vasıtalarından bir vergi alınması mevzuubahis olsa, elde edilecek gelirin yılda ancak 2 milyon lirayı aşmıyacağı neticesine varılmış ve bu maksatla bundan sarfı nazar edilmiştir. Memleketimizde diğer birçok memleketlerde olduğu gibi Auto - Starterler bulunmadığından anayollar üzerinden bir mürur ve resmi alınması da mümkün bulunmamaktadır.

Arzolunan bu sebepler muvacehesinde teklif olunduğu veçhile akar yakıtlardan bir vergi alınması yolu mürecaah görülmüştür. Tasarıda, benzin ve benzerlerinden kaldırılan kanunla alınmakta olan 11 kuruşluk ve vergiye kiloda 4 kuruş zam yapılması ve bundan başka gaz yağı ve benzerlerinin kilosundan 7 ve mazotla motorinin kilosundan 5 kuruş vergi alınması teklif edilmektedir. Teklif olunan bu zamla benzinin İstanbul'da perakende bir kilosunun satış fiyatı 56,80 kuruştan 60,80 kuruşa, gazyağı ve benzerlerinin bir kilosunun satış fiyatı 27,75 kuruştan 34,75 kuruşa, mazot, motorin ve benzerlerinin keza beher kilosunun 24,15 kuruştan 29,15 kuruşa yükseleceği ve bu fiyatların vatandaşı tazyik edici ve hayat pahalılığını tevlit edici mahiyette bulunmadığı ifade edilmektedir. Halen yabancı memleketlerden bâzılarından verilen misaller benzinin Lübnan'da kilosunun 52,04, İsviçre'de 55,14, İsrail'de 69,61, Yunanistan'da 49,90 kuruş, gaz yağının da; İtalya'da 60,67, Lübnan'da 30,94, İsviçre'de 40,05, Yunanistan'da 37,60 kuruş arasında satıldığını, motorin ve mazotta da vaziyetin memleketimize nazaran bu merkezde bulunduğunu göstermektedir. Benzinin beher kilosuna muayyen bir zam icrası halinde motorlu nakil vasıtaları üzerinde yapacağı akislerin ne olabileceği ayrıca ve esaslı bir şekilde tetkik edilmiş ve esas itibariyle benzine yapılmak istenilen zammın cüzi olması hasebiyle benzinle işliyen nakil vasıtalarında müşterilere intikal ettirilemiyeceği ve nakil vasıta sahiplerinin bu zammı ödemek zorunda kalacakları, otomobil sahiplerinin bugünkü durumları karşısında benzine her hangi bir zam yapılmasının doğru olmıyacağı, esasen aralarında mevcut olan rekabetin kendilerini kâfi miktarda sarstığı ve meslekten yetişen şoförlerin kredi ile vasıta aldıklarından ekserisinin borçlu bulundukları, benzine zam ciheti tercih edildiği takdirde mazotla işliyen nakil vasıtalarının artmasına yol açılacağı bunun ise, mazotla işliyen nakil vasıtalarının ömürlerinin çok kısa ve satış fiyatlarının da % 30, % 40 fazla olmasından dolayı, memleketten fazla miktarda döviz çıkmasına sebep olacağı ve netice itibariyle bu zammın yapılmaması lâzımgeldiği yolunda dermeyan olunan mütalâalar üzerine alâkalı bakanlar da bu mevcuda gerekli izahlarda bulunmuşlardır. Maliye Bakanı izahlarında, bu suretle temini düşünülen gelirin başka membalardan sağlanmasının mümkün olamadığını, hafif ve vatandaşı sıkmayacak yolun tercih olunduğunu, yolların yapılmasiyle bundan istifade edecek olan nakil vasıtalarının bu zamdan müteessir olmıyacaklarını ve elde edilecek hasıla ile, Hazineye bir gelir sağlamak ve yeni bir vergi ihdas etmek maksadı güdülmediği, kaldırılan vergiden hâsıl olacak boşluğun kapatılmasının istihdâf edildiğini, bu tasarı ile teklif olunan gelirin, Yol Vergisine nazaran çok daha hafif ve âdil esaslara istinat ettiğini, üç erkek nüfusu bulunan bir ailenin 12 liradan senede 36 lira Yol Vergisi ödemesine mukabil bir yılda yakabileceği gaz yağı üzerinden 336 kuruş bir vergi ödiyeceğini ve bunun ise vatandaşa bir külfet tahmil etmiyeceğini ifade etmişlerdir. Bayındırlık Bakanı da aynı noktai nazarda olduğunu, Tarım Bakanı da alınması derpiş olunan verginin makineli ziraatte, benzinde, hububatta kilo başına 20 para, mazotta 10 para pamukta, mazotta 1 kuruş ve gazda 50 - 60 para kadar cüzi nispette bir akis yapacağını beyan ettiler. Bu izahlardan ve görüşmelerden sonra keyfiyet âriz ve amik tetkik edilmiş ve neticede alâkalı bakanların ve temsilcilerin izahatını yerinde gören komisyonumuz.

1. Bir baş vergisi mahiyetinde bulunan ve gayriâdil esaslara istinat eden Yol Vergisinin kaldırılmasına;

2. Bu verginin kaldırılmasiyle elde edilen 39-40 milyon lira civarında bulunan gelirin yerine bir gelir temininin zaruri bulunduğuna;

3. Yapılacak zammın ve konacak verginin, kaldırılan vergiye nazaran daha az hissedilir ve daha âdil bir mahiyette bulunduğuna ve az gelirli vatandaşlara inikâsının hafif olduğuna ve bu verginin nakil vasıtaları sahiplerinin üzerlerinde kalmayıp intikale müsait bulunduğuna;

4. Memleketin her bakımdan ve en mühim ihtiyaçlarından biri bulunan ve ana dâvalarımızdan birini teşkil eden yollarımızın bir an evvel inşa ve ikmali işinin kaçınılmaz bir lüzum ve zaruret olduğuna;

İnanarak tasarının esastan kabulüne ve maddelere geçilmesine 7 muhalefete karşı 14 muvafık oyla karar vermiştir.

1. Kanunun başlığı aynen kabul edilmiştir.

2. Kanunun birinci maddesi üzerinde yapılan görüşmeler neticesinde :

a) Benzin ve benzerlerinin beher kilosun-

dan alınmakta olan 11 kuruşa 4 kuruş zam yapılması hakkındaki Hükümet teklifi, 3. kuruş olarak tadil edilmek suretiyle beher kilodan 14 kuruş vergi alınması uygun görülmüş ve ona göre birinci fıkra tadil edilerek kabul edilmiştir.

b) Gaz fiyatlarının diğer eşya fiyatlarına nazaran 1938 senesine göre ancak cüzi miktarda bir artış kaydettiği, eşya fiyatlarındaki artışın yüzde dört yüz ve beş yüz olmasına mukabil gaz fiyatlarının yüzde yüz otuz nispetinde bir artış gösterdiği ve komşu ecnebi memleketlerin bir çoğunda fiyatların memleketimize nazaran daha yüksek olduğu, beher kiloda yapılacak 7 kuruş miktarındaki zammın geliri az bulunan vatandaşlara büyük bir külfet tahmil etmiyeceği kanaati hâsıl olmuş ve gazdan vergi alınmaması yolunda dermeyan edilen teklif bu sebeplerle (10) muvafık ve (8) muhalif reyle reddedilerek Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

c) Mazotla işliyen nakil vasıtaları masraflarının çok daha az ve kazancın da o nispette daha fazla olduğu ve memlekette mazot istihlâkinin muayyen vasıtalara munhasır bulunduğu ve kiloda alınacak 5 kuruş verginin yapacağı inikâsın cüzi derecede bulunduğu anlaşılmış ve teklif aynen kabul edilmiştir.

3. Tasarının 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeleri Hükümetin teklif ettiği şekilde kabul olunmuştur.

4. Tasarının 7 nci maddesi ile; alınacak Yol Vergisinin il özel idareleri, karayolları ve belediyeler arasında, İçişleri, Maliye ve Bayındırlık bakanlıklarının müşterek teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca tâyin ve tesbit edileceği derpiş edilmiş ise de, sevkedilmek istenilen bu hükmün gerek Anayasamıza ve gerek Genel Muhasebe Kanunumuza uygun olmadığı, bir gelirin sureti sarfının Bakanlar Kuruluna terk edilmesinin yerinde ve isabetli bir tedbir olmıyacağı ve bu şekilde bir sistemin kabulü halinde mezkûr idarelerin hisselerinin her sene tahavvül edebileceği ve bu yüzden bu idareler bu membadan ne miktar bir gelir alacaklarını bilemiyeceklerinden bütçelerini tanzimde isabetli hareket edemiyecekleri gibi kendilerine tevdi olunan hizmetlerin aksıyacağı (Rize) İzzet Akçal, (Siird) Mehmet Daim Süalp'ın muhalefetleriyle komisyon üyelerinin ekseriyeti tarafından mütalâa edildiğinden sözü edilen idarelere verilecek paranın nispetini madde metninde sarahaten göstermek şıkkı, kabul edilmiştir.

Halen alınmakta olan Yol Vergisinden il özel idarelerine 25, Karayolları Genel Müdürlüğüne 6 ve belediyelere 8 milyon lira verilmekte ve belediyelere ayrıca belediye hudutları dâhilinde bulunan Yol Vergisi mükelleflerinin vergilerine yüzde elliye kadar zam yapmak yetkisine dayanarak yaptıkları zam miktarı 3 - 3,5 milyon lira olarak tahmin edilmiş ve bu suretle belediyelerin Yol Vergisinden 11 - 11,5 milyon lira civarında bir gelir sağladıkları nazara alınarak kaldırılan verginin temin ettiği 39 - 40 milyon lira civarındaki gelirle akar yakıtlardan alınacak gelir arasında husule gelen fark da göz önünde bulundurulmak suretiyle sağlanacak gelirin yüzde kırk beşinin karayollarına, yüzde kırkının il özel idarelerine ve yüzde on beşinin de belediyelere verilmesi muvafık görülmüş ve maddeye bu nispetler konulmuştur. Elde edileceği tahmin olunan 55 milyon liralık gelirden bu nispetlere göre karayollarına 24.975.000, özel idarelere 22.200.000 ve belediyelere 8.325.000 lira civarında bir gelir sağlanmış bulunmaktadır.

Memlekette yol inşaatının programlı bir şekilde günden güne artmakta olması ve motörlü nakil vasıtalarının çoğalması neticesinde bu maddelerin istihlâkinde buna muvazi olarak bir artış husule geleceği bir hakikat olarak meydandadır. Bu itibarla istihlâk çoğaldıkça her sene gelirin de artması tabiî bulunduğundan mezkûr idarelerin bu membadan daha fazla ve hattâ kaldırılan vergiden hisselerine düşen miktardan çok bir gelir elde etmeleri mümkün olacaktır. Bu nispetler üzerinden il özel idarelerine ve belediyelere verilen hisselerin yol işlerine tahsis edilmesi üzerinde de ciddiyetle durulmuş ve filhakika verginin bir Yol Vergisi olmak itibariyle yalnız yol inşasına tahsis edilmesi gerektiği ve bu suretle hareket edildiği takdirde en doğru bir yola gidilmiş olacağı dermeyan edilmiş ise de; il özel idarelerinin ve belediyelerin uhdelerine tevdi edilmiş çeşitli ve mühim âmme hizmetleri bulunduğu, tahsis halinde, her hangi bir lüzum ve zaruret karşısında bu idarelerin müşkül bir duruma düşmeleri gibi bir vaziyetle karşılasabilecekleri ve bu idarelerin muhtariyetlerine müdahale teşkil edeceği nazara alınarak bu membadan sağlıyacak-

ları meblâğı munhasıran yol işlerine sarfetmeleri suretiyle bir tahsis yapılmasından sarfınazar edilmiş ve madde bu esâslara göre tadil ve il özel idarelerine ve belediyelere tefrik olunacak meblâğın muayen müddet içinde İçişleri Bakanlığı emrine ve İller Bankasında özel idareler ve belediye adına ayrı ayrı hesaplara kaydolunması ve muayyen müddet zarfında son sayımdaki nüfus miktarına ve İçişleri Bakanlığının vereceği emre göre muayyen müddet zarfında dağıtılması uygun görülerek madde bu şekilde yapılan bir değişiklikle ve üç muhalefete karşı kabul dilmiştir.

5. Tasarının 8 nci maddesi; mülga hükümlere ait olan bu maddenin «A» bendine, 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun kaldırılan Yol Vergisinden % 20 hisse ayrılması hakkındaki 5 nci maddesi ile bu tasarıya muhalif hükümlerinin kaldırılmasını teminen 7 numaralı bir fıkra ile Karayolları Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununun 19 ncu maddesinin mülga vergiye mütaallik birinci fıkrasiyle 21 nci ve geçici 3 ncü maddelerinin ilgasına ait fıkra ve «B» bendine de yine Karaoylları Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununun 19 ncu maddesinin benzin ve benzerlerinden alınacak Yol Vergisine ait 3 üncü fıkrası ile bu kanuna muhalif hükümlerinin kaldırılmasına ait 9 numaralı fıkralar ilâve edilmek suretiyle 8 nci madde de kabul edilmiştir.

6. Tasarının geçici birinci maddesindeki benzinin beher kilosundan alınacak verginin miktarı 3 kuruş olarak düzeltilmiş ve 5 nci fıkrasına, alınacak Yol Vergisinde vukuu melhuz maddi hataların Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre düzeltilmesini temin maksadiyle (maddi hatalar hakkında Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır) ibaresi ilâve edilmiş ve son fıkradaki (mevhubünlehe) kelimesi (hibe edilene) şeklinde değiştirilerek madde kabul olunmuştur.

7. Tasarının geçici ikinci maddesi; birinci madde ile kabul olunduğu üzere 4 kuruş, 3 kuruş yapılmak suretiyle bir tashihe tâbi tutulmuştur.

8. Geçici üçüncü maddenin (B) fıkrasındaki VII ve VIII numaralar, 7 nci maddede yapılan değişikliğe muvazi olarak X ve XI olarak düzeltilmiş ve son fıkrasında da redaksiyon yapılmıştır.

9. Geçici dördüncü maddedeki (alınacak) kelimesi (tahsil olunacak) olarak değiştirilmek suretiyle maddeye vuzuh verilmiştir.

10. Geçici beşinci madde; 7 nci maddede yapılan değişikliğe nazaran lüzumsuz kalmış olduğundan tasarıdan çıkarılmıştı.

11. Dokuzuncu madde; bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer şeklinde kanun tekniğine uygun bir şekilde düzeltilmiştir.

12. Onuncu maddeye İçişleri Bakanlığı da ilâve edilmiştir. Tasarı üzerinde yapılan görüşmeler sırasında kanunun yürürlüğe girmesinden önce bu maddeleri vermeyi taahhüt etmiş olan vatandaşların zarara düçar olmamalarını temin maksadiyle ve bunu önleyici bir tedbir olarak bir geçici madde tedvin edilmesi münakaşa edilmiş ise de, umumi hükümlerle bu gibi hallerin önlenmesi mümkün ve her vakit kabil bulunduğu ve bu sebeple tasarıya geçici bir madde konulmasının umumi hukuk prensiplerine uygun olmıyacağı mülâhazasiyle bu cihetin rapora temenni mahiyetinde dercedilmesi komisyonumuzca ekseriyetle karar altına alınmıştır. Bu itibarla Devlet, özel idare ve belediyeler ve İktisadi Devlet Teşekkülleri ve müesseseleri ile gerçek ve tüzel kişiler arasında akdedilmiş olup henüz yerine getirilmemiş taahhütlerde, bu kanuna göre yapılan zamların mütaahhit lehine nazarı itibara alınması hakkaniyet esaslarına uygun görülmüştür. Ancak kanun metnine bu hususta bir hüküm konulması umumi hukuk esaslarına aykırı olacağı mütalâa edilmiş ve bu itibarla geçici bir madde ilâve edilmemiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisi ile, Kamutayın yüce tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon

Başkanı		Sözcü
Rize		Siird
İ. Akçal		*M. D. Süalp*

Kâtip

Gazianteb	Aydın	Bursa
S. Kuranel	*N. Geveci*	*N. Yılmaz*
Çanakkale	Çoruh	Erzurum
Muhalifim	*M. Güney*	*R. S. Burçak*
B. Enüstün		

Gazianteb

Bu kanunla mahallî idarelerle belediyelere tefrik edilen hissenin sırf yol işlerine sarfı lüzumuna kaaniim. Bu tezimi Umumi Heyette müdafaa hakkını muhafaza ediyorum.

C. San

Konya

Bu kanunla mahallî idarelerle belediyelere tefrik edilen hissenin sırf yol işlerine sarfı lüzumuna kaaniim. Bu tezimi Umumi Heyette müdafaa hakkını muhafaza ediyorum.

Z. Ebüzziya

Gümüşane
Kanun tasarısının tümüne muhalifim
H. Tokdemir

Hatay
Muhalifim
Dr. A. Melek

Rize
O. Kavrakoğlu

Seyhan
Z. Akçalı

Sivas
H. Yüksel

Tokad
S. Atanç

Trabzon
Muhalifim
H. Orhon

Van
Muhalifim
F. Melen

İçel
Ş. Tol

Kırklareli
Ş. Bakay

Kocaeli
M. Kavalcıoğlu

Yozgad
H. Üçöz

İmzada bulunamadı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ	GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ
Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi kanunu tasarısı	*Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi kanunu tasarısı*
Verginin mevzuu ve miktarı	*Verginin mevzuu ve miktarı*
MADDE 1. — Yabancı memleketlerden ithal veya memleket içinde tasfiye, takdir veya sair suretlerle imal olunan, Gümrük Tarifesi Kanununa merbut Gümrük İthalât Umumi tarifesinin 695 numarasının: 1. B pozisyonunda yazılı 160 dereceden evvel takattur eden hafif yağların (Benzin ve benzerleri) beher kilosundan 15 kuruş; 2. Aynı numaranın C pozisyonunda yazılı 160 ilâ 270 hararet dereceleri arasında takattur eden hafif ve orta yağların (Gaz yağı ve benzerleri) beher kilosundan 7 kuruş; 3. Aynı numaranın D 1 pozisyonunda yazılı 150 dereceden evvel takattur eden hafif kısmı % 3 ü geçmiyen mazot ve motorinin beher kilosundan 5 kuruş. Yol Vergisi alınır.	MADDE 1. — Yabancı memleketlerden ithal veya memleket içinde tasfiye, taktir veya sair suretlerle imal olunan, Gümrük Tarifesi Kanununa merbut Gümrük Umumi Tarifesinin 695 numarasının : 1. B pozisyonunda yazılı 160 dereceden evvel takattur eden hafif yağların (benzin ve benzerleri) beher kilosundan 14 kuruş; 2. Aynı numaranın (C) pozisyonunda yazılı 160 ilâ 270 hararet dereceleri arasında takattur eden hafif ve orta yağların (gaz yağı ve benzerleri) beher kilosundan 7 kuruş; 3. Aynı numaranın (D/I) pozisyonunda yazılı 150 dereceden evvel takattur eden hafif kısmı yüzde 3 ü geçmiyen mazot ve motörinin beher kilosundan 5 kuruş, Yol Vergisi alınır.
Muafiyet ve istisnalar	*Muafiyet ve istisnalar*
MADDE 2. — Gümrük Kanununa göre Gümrük Resminden muaf veya müstesna tutulan, birinci maddede yazılı akar yakıtlar Yol Vergisinden de müstesnadır.	MADDE 2. — Hükümetin teklifi aynen.
Mükellef ve teklif mahalli	*Mükellef ve teklif mahalli*
MADDE 3. — Vergiye tâbi maddeleri Türkiye'ye ithal veya memleket içinde imal edenler bu vergiyi öderler. İthalâta ait vergi, bu maddelerin ithal olunduğu Gümrük idarelerince, memleket içindeki imallere ait vergi imalin yapıldığı yer vergi dairesince tarholunur.	MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen.
Matrah	*Matrah*
MADDE 4. — Bu vergi, vergiye tâbi maddelerin ağırlığı üzerinden alınır. Kilonun kesri tam sayılır. Ağırlıkların tâyininde ve eşyanın zarfları hakkında Gümrük Tarifesi Kanunundaki hükümler uygulanır. Bu vergi, Muamele Vergisi matrahına katılmaz.	MADDE 4. — Hükümetin teklifi aynen.

Hü.	Geçici K.
Tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri, kanun yolları ve defterler	*Tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri, kanun yolları ve defterler*
MADDE 5. — a) İthalâta ait vergi, Gümrük Kanunu hükümleri dairesinde ve Gümrük Resmi ile birlikte, gümrük idarelerince tahsil olunur. b) Memleket içinde imal edilen maddelere ait verginin tarh, tahakkuk, tahsil işlemleri ile mecburiyetler ve yabancı memleketlere ihraç edilecek mamulât hakkında 1718 sayılı Kanun ile ek ve tadilleri, ve sair hususlarda 5432 sayılı Vergi Usul Kanunu ve ek ve tadillerinin hükümleri uygulanır. c) Bu kanuna göre vergiye tâbi akar yakıtları memleket dâhilinde imal edenler birinci sınıf tüccar olmasalar dâhi 5432 sayılı Vergi Usul Kanununun 188 nci maddesindeki imalât defterini tutmak mecburiyetindedirler. d) İstihsal ettiği maddeler, Dahilî İstihlâk Vergisine de tâbi bulunan mükellefler her iki verginin tahakkuku için bir defter tutabilirler.	MADDE 5. — (Hükümetin teklifi aynen).
Gümrük Kanunu ile ilgili hükümler	*Gümrük Kanunu ile ilgili hükümler*
MADDE 6. — Gümrük Kanununun 6 ve 26 ncı maddeleri hükmü ithâl edilen akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi hakkında da uygulanır.	MADDE 6. — (Hükümetin teklifi aynen).
Verginin sureti tevzii	*Verginin sureti tevzii*
MADDE 7. — Bu kanun gereğince Hazinece cibayet olunacak Yol Vergisi gelir bütçesine irat kayıt olunur. Karşılığında her yıl gelir tahminleri tutarında Maliye Bütçesine ödenek konur. Bu ödenekten her bütçe yılı için Karayolları Genel Müdürlüğüne, il özel idarelerine ve belediyelere verilecek hisselerin nispeti, o bütçe yılına takaddüm eden Eylûl ayı içinde İçişleri, Maliye ve Bayındırlık bakanlıklarının müşterek teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca tayin ve tesbit olunur.	MADDE 7. — Bu kanun gereğince Hazinece cibayet olunacak Yol Vergisi gelir bütçesine irat kaydolunur. Karşılığında yüzde 45 i Karayolları Genel Müdürlüğüne, yüzde 40 ı il özel idarelerine ve yüzde 15 i belediyelere verilmek üzere her yıl Maliye Bütçesine ödenek konur. İl özel idareleriyle belediyelere ait hisseler, tahsilâtın vukubulduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar İçişleri Bakanlığı emrine, ayrı ayrı iki hesaba kaydolunmak üzere, İller Bankasına tevdi olunur. İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrinde her ay toplanan bu paralar, Bankaca en geç ertesi ayın 15 ine kadar illerin ve belediyelerin son nüfus sayımındaki nüfus miktarlarına göre illere ve belediyelere dağıtılır.

Hü.

Mülga hükümler

MADDE 8. — A) Aşağıda I ilâ VI sayılı fıkralarda yazılı hükümler 1 . III . 1952 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

I - 2 Haziran 1929 tarihli ve 1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanununun Yol Vergisine ait hükümleri.

II - 1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanununun Bâzı Maddelerinin Tadili hakkındaki 25 Temmuz 1931 tarihli ve 1882 sayılı Kanun.

III - Şose ve Köprüler Kanununa ek 31 Mayıs 1943 tarihli ve 4427 sayılı Kanun.

IV - Şose ve Köprüler Kanuniyle bu kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 1882 numaralı Kanunda değişiklik yapılmasına dair 6 Haziran 1945 tarihli ve 4751 sayılı Kanun.

V - İzmir İli Turistik Yollarının İnşası hakkındaki 22 Haziran 1938 tarihli ve 3477 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin A ve B fıkralariyle 5 nci ve 6 ncı maddeleri.

VI - 3 Nisan 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 110 ncu maddesine ve 18 Haziran1947 tarihli ve 5116 sayılı Kanunla eklenen 18 numaralı fıkra ile geçici madde.

B) Aşağıda VII ve VIII sayılı fıkralarda yazılı hükümler bu kanunun yayımı tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır.

VII - Yol İşleri İçin Benzinin Beher Kilosundan 11 Kuruş Yol Vergisi Alınması hakkındaki 14 Şubat 1949 tarihli ve 5336 sayılı Kanun.

VIII - Yol İşleri İçin Benzinden Alınacak Vergi hakkındaki Kanuna ek 13 Aralık 1950 tarihli ve 5691 sayılı Kanun.

Geçici K.

Mülga hükümler

MADDE 8. — A) Aşağıda I - VIII sayılı fıkralarda yazılı hükümler 1 . III . 1952 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

I - 2 Haziran 1929 tarihli ve 1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanununun Yol Vergisine ait hükümleri.

II - 1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanununun bâzı maddelerinin tadili hakkındaki 25 Temmuz 1931 tarihli ve 1882 sayılı Kanun.

III - 1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanununa ek 31 Mayıs 1943 tarihli ve 4427 sayılı Kanun.

IV - Şose ve Köprüler Kanuniyle bu kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 1882 numaralı Kanunda değişiklik yapılmasına dair 6 Haziran 1945 tarihli ve 4751 sayılı Kanun.

V - İzmir İli Turistik Yollarının İnşası hakkındaki 22 Haziran 1938 tarihli ve 3477 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin A ve B fıkralariyle 5 ve 6 ncı maddeleri.

VI - 3 Nisan 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 110 ncu maddesine 18 Haziran 1947 tarihli ve 5116 sayılı Kanunla eklenen 18 numaralı fıkra ile geçici madde.

VII - 1 . 7 . 1948 tarihli ve 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun (Yol Vergisinden belediye payı) hakkındaki 5 nci maddesi ile mezkûr kanunun bu kanuna muhalif diğer hükümleri.

VIII - Karayolları Genel Müdürlüğünün kuruluş ve görevleri hakkındaki 11 . 2 . 1950 tarihli ve 5539 sayılı Kanunun 19 ncu maddesinin 1 numaralı fıkrasiyle 21 nci ve geçici 3 ncü maddeleri.

B) Aşağıda IX, X ve XI sayılı fıkralarda yazılı hükümler bu kanunun yayımı tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır.

IX - Karayolları Genel Müdürlüğünün kuruluş ve görevleri hakkındaki 11 . 2 . 1950 tarih ve 5539 sayılı Kanunun 19 ncu maddesinin 3 ncü fıkrası ile mezkûr kanunun bu kanuna muhalif diğer hükümleri.

X - Yol işleri için benzinin beher kilosundan 11 kuruş yol vergisi alınması hakkındaki 14 Şubat 1949 tarihli ve 5336 sayılı Kanun.

XI - Yol işleri için benzinden alınacak vergi

Hü.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunla vergiye tâbi tutulan maddelerin ticareti ile uğraşan ithalâtçılarla bunları ithalâtçılardan veya memleket içindeki ticari ve sınai müesseselerden alarak satan toptancılar ve bunların şube ve acente veya komüsyoncuları kanunun yayımı tarihinde ticarethane, mağaza, fabrika, imalâthane, ambar, depo ve tanklarında veya sair yerlerde veya yolda bulunan vergiye tâbi maddelerin cins, miktar ve sikleti ile bunların bulundukları yerleri gösterir bir beyannameyi aşağıdaki fıkrada yazılı ilânın yapıldığı günü tikibeden günün akşamına kadar bağlı oldukları vergi dairesine vermeye mecburdurlar. Kanunun yayımı tarihinde bu maddelere ait mevcutları yüz kilodan fazla olan perakendeciler de beyanname vermeye mecburdurlar. Beyanname vermek mecburiyetinde olanlar, yukarda zikrolunan ve kendilerine ait bulunan yerlerde mevcut, başkalarına satılmış, hibe edilmiş veya sair suretlerle mülkiyeti devredilmiş vergiye tâbi maddeleri beyannamelerinde göstermeye ve vergilerini ödemeye mecburdurlar.

Vergi daireleri bu kanunun yayımını mütaakıp yukardaki fıkralarda yazılı beyannamelerin verilmesini bulundukları yerlerdeki günlük gazetelerle ve günlük gazete çıkmıyan yerlerde sair mûtat vasıtalarla ilân ederler.

Bu madde mucibince verilecek beyannameler, vergi dairelerince mükelleflerin defterleri ve diğer evrak ve vesikaları ile karşılaştırılıp tetkik edilerek doğruluğu anlaşıldıktan sonra beyannamelerde yazılı akar yakıtlardan birinci maddenin 1 numaralı fıkrasında yazılı olanların beher kilosu için 4 kuruş ve ikinci fıkrasında yazılı olanların beher kilosu için 7 kuruş ve 3 ncü fıkrasında yazılı olanların beher kilosu için de 5 kuruş yol vergisi tarh ve tebliğ olunur.

Süresi içinde beyanname vermiyen veya vergiye tâbi mevcut maddeleri beyannamelerinde noksan gösterenlerin vergileri 5432 sayılı Vergi Usul Kanunundaki esaslara göre re'sen tarh olunur ve verginin 5 katı tutarında ceza kesilir.

Beyana müsteniden tarh olunan vergilere itiraz edilemez. Re'sen takdir kararları ile bu kararlara dayanılarak tarholunan vergi ve kesilen cezalara yapılacak itiraz hakkında Vergi

Geçici K.

hakkındaki Kanuna ek 13 Aralık 1950 tarihli ve 5691 sayılı Kanun.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunla vergiye tâbi tutulan maddelerin ticareti ile uğraşan ithalâtçılarla bunları ithalâtçılardan veya memleket içindeki ticari ve sınai müesseselerden alarak satan toptancılar ve bunların şube ve acente veya komüsyoncuları kanunun yayımı tarihinde ticarethane, mağaza, fabrika, imalâthane, ambar, depo ve tanklarında veya sair yerlerde veya yolda bulunan vergiye tâbi maddelerin cins, miktar ve sikleti ile bunların bulundukları yerleri gösterir bir beyannameyi aşağıdaki fıkrada yazılı ilânın yapıldığı günü takip eden günün akşamına kadar bağlı oldukları vergi dairesine vermeye mecburdurlar.

Kanunun yayımı tarihinde bu maddelere ait mevcutları yüz kilodan fazla olan perakendeciler de beyanname vermeye mecburdurlar.

Beyanname vermek mecburiyetinde olanlar, yukarda zikrolunan ve kendilerine ait bulunan yerlerde mevcut, başkalarına satılmış, hibe edilmiş veya sair suretlerle mülkiyeti devredilmiş vergiye tâbi maddeleri beyannamelerin de göstermeye ve vergilerini ödemeye mecburdurlar.

Vergi daireleri bu kanunun yayımını mütaakıp yukardaki fıkralarda yazılı beyannamelerin verilmesini bulundukları yerlerdeki günlük gazetelerle ve gazete çıkmıyan yerlerde sair mutat vasıtalarla ilân ederler.

Bu madde mucibince verilecek beyannameler, vergi dairelerince mükelleflerin defterleri ve diğer evrak ve vesikaları ile karşılaştırılıp tetkik edilerek doğruluğu anlaşıldıktan sonra beyannamelerde yazılı akar yakıtlardan birinci maddenin 1 numaralı fıkrasında yazılı olanların beher kilosu için 3 kuruş ve 2 nci fıkrasında yazılı olanların beher kilosu için 7 kuruş ve üçüncü fıkrasında yazılı olanların beher kilosu için de 5 kuruş Yol Vergisi tarh ve tebliğ olunur.

Süresi içinde beyanname vermiyen veya vergiye tâbi mevcut maddeleri beyannamelerinde noksan gösterenlerin vergileri 5432 sayılı Vergi Usul Kanunundaki esaslara göre re'sen tarholunur ve verginin beş katı tutarında ceza kesilir.

Hü.	Geçici K.
Usul Kanununun vergi ihtilâflarına mütaallik hükümleri uygulanır. Beyan üzerine tarholunan vergiler tebliğ tarihini takibeden ay başlarında ve 3 müsavi taksitte; re'sen tarholunacak vergiler, 5432 sayılı Kanuna göre tahakkuk ettiği ve cezaları aynı kanunun 345 nci maddesi mucibince kesinleştiği, tarihten itibaren bir ay içinde ödenir. Süresinde ödenmiyen vergi ve cezalar % 10 zamla ve Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.	Beyana müsteniden tarholunan vergilere itiraz edilemez. Maddi hatalar hakkında Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır. Re'sen takdir kararları ile bu kararlara dayanılarak tarholunan vergi ve kesilen cezalara yapılacak itiraz hakkında Vergi Usul Kanununun vergi ihtilâflarına mütaallik hükümleri uygulanır. Beyan üzerine tarholunan vergiler tebliğ tarihini takip eden ay başlarında ve üç müsavi taksitte; re'sen tarh olunacak vergiler, 5432 sayılı Kanuna göre tahakkuk ettiği, ve cezaları aynı Kanunun 345 nci maddesi mucibince kesinleştiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenir. Süresinde ödenmeyen vergi ve cezalar % 10 zamla ve Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.
Beyannameye dâhil olup başkalarına satılmış, hibe edilmiş veya sair suretlerle mülkiyeti devredilmiş olan maddelere ait vergi için beyanname veren, satın alana, mevhubünlehe veya bu maddelerin mülkiyeti kendisine nakledilmiş olana rücu edebilir.	Beyannameye dâhil olup başkalarına satılmış, hibe edilmiş veya sair suretlerle mülkiyeti devredilmiş olan maddelere ait vergi için beyanname veren, satınalana, hibe edilene veya bu maddelerin mülkiyeti kendisine nakledilmiş olana rücu edebilir.
GEÇİCİ MADDE 2 — Bu kanunun yürürlüğe girdiği güne kadar ithal vergi ve resimleri verilmiş olup da henüz gümrüklerden geçirilmemiş olan akar yakıtlardan birinci maddenin 1 nci fıkrasında yazılı olan maddelerin beher kilosundan 4 kuruş ve ikinci fıkrada yazılı olan maddelerin beher kilosundan 7 kuruş ve üçüncü fıkrasında yazılı maddelerin beher kilosundan da 5 kuruş Yol Vergisi gümrüklerce tahsil edildikten sonra malın çekilmesine müsaade olunur.	GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği güne kadar ithal vergi ve resimleri verilmiş olup da henüz gümrüklerden çekilmemiş olan akar yakıtlardan birinci maddenin 1 nci fıkrasında yazılı olan maddelerin beher kilosundan 3 kuruş ve ikinci fıkrada yazılı olan maddelerin beher kilosundan 7 kuruş ve üçüncü fıkrasında yazılı maddelerin beher kilosundan da 5 kuruş Yol Vergisi gümrüklerce tahsil edildikten sonra malın çekilmesine müsaade olunur.
GEÇİCİ MADDE 3. — A) 8 nci maddenin I ilâ VI ncı fıkralarında yazılı hükümlere göre tahakkuk ettirilen Yol Vergileri ve cezalarından 1 . III . 1952 tarihine kadar tahsil edilemiyenlerin kayıtları silinir ve mezkûr tarihten sonra yeniden tahakkuk yapılmaz.	GEÇİCİ MADDE 3. — A) 8 nci maddenin I ilâ VI ncı fıkralarında yazılı hükümlere göre tahakkuk ettirilen Yol vergileri ve cezalarından 1 . III . 1952 tarihine kadar tahsil edilmiyenlerin kayıtları silinir ve mezkûr tarihten sonra yeniden tahakkuk yapılmaz.
B) 8 nci maddenin VII ve VIII nci fıkralarında yazılı hükümlerin yürürlükten kaldırıldığı tarihten evvelki zamlara ait muamelelerden dolayı henüz tarhedilmemiş veya tahakkuk ederek tahsil olunmamış vergilerle vergi ve zam cezaları ve gecikme zamlarının mezkûr hükümlere göre tarh ve tahsiline devam olunur.	B) 8 nci maddenin X ve XI nci fıkralarında yazılı hükümlerin yürürlükten kaldırıldığı tarihten evvelki zamanlara ait muamelelerden dolayı henüz tarhedilmemiş veya tahakkuk ederek tahsil olunmamış vergilerle vergi ve zam cezaları ve gecikme zamları hakkında mezkûr hükümlere göre muamele yapılır.

Hü.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten 1951 Bütçe yılı sonuna kadarki devrede akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisinin tamamı Karayolları Genel Müdürlüğüne aittir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanun gereğince tahsil olunacak Yol Vergisinden 1952 Bütçe yılı için Karayolları Genel Müdürlüğüne, il özel idarelerine ve belediyelere verilecek hiseslerin nispetini Bakanlar Kurulu, kanunun yürürlüğe girdiği ay içinde 7 nci maddede yazılı usul dairesinde tâyin ve tesbit eder.

MADDE 9. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bayanları yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı
Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Millî Savunma Bakanı
H. Köymen

İçişleri Bakanı
ve Devlet B. V.
F. L. Karaosmanoğlu

Dışişleri Bakanı
F. Köprülü

Maliye Bakanı
H. Polatkan

Millî Eğitim Bakanı
T. İleri

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoğlu

Eko. ve Ticaret Bakanı
Muhlis Ete

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. E. H. Üstündağ

G. ve Tekel Bakanı
S. Yırcalı

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Çalışma Bakanı ve İşletmeler B. V.
N. Özsan

Geçici K.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten 1951 Bütçe yılı sonuna kadarki devrede akar yakıtlardan tahsil olunacak Yol Vergisinin tamamı Karayolları Genel Müdürlüğüne aittir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Kaldırılmıştır.

MADDE 9. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10. — Bu kanunu İçişleri, Maliye ve Gümrük ve Tekel bakanları yürütür.

İdareci Üyeler Kurulunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Komisyonu raporu (2/296)

T. B. M. M.
İdareci Üyeler Kurulu
Saymanlık Müdürlüğü
No. 40207/1757

8 Kasım 1951

Öz : B. M. Meclisine 20 000 lira ödenek eklenmesi hakkında.

Yüksek Başkanlığa

Avrupa Birliği İstişari Meclis Toplantıları Konseyinin statüsü gereğince komisyonun ancak her sene bir ay toplanması icabetmekte olduğu esasına göre yapılan hesap neticesi olarak 1951 yılı B. M. Meclisi Bütçesinin 453 ncü bölümün 4 ncü Avrupa Birliği İstişari Meclis toplantılarına katılacakların yollukları maddesine muktazi ödenek konulmuştu.

Halbuki : Bilâhara İstişari Meclisin aldığı kararla Umumi Meclisin altışar ay fâsıla ile senede iki defa toplanması kabul edilmiş olduğundan delegelerin bu toplantılara senede iki defa iştirakleri zarureti hâsıl olduğu için gidiş, dönüşlere ait mecburi masrafların miktarı artmış olmakla beraber bilhassa 1951 yılı içinde Avrupa Konseyi İstişari Meclis komisyonlarının tahakkuk eden zaruretler sebebiyle faaliyetleri artırılmış ve buna binaen de eski yıllara nazaran yapılagelmekte olan fazla toplantılara delegelerimizin de katılmaları bir emrivaki halini almıştır.

Bu itibarla : Bütçeye kona nödeneğin sene sonuna kadar ihtiyari mecburi masrafları karşılıyamıyacağı anlaşıldığından Bütçe Kanununa bağlı B. M. Mecliisne ait A - 1 işaretli cetvelin 453 ncü bölümün 4 ncü (Avrupa Birliği İstişari Meclis toplantılarına katılacakların yollukları) maddesine 20 000 lira ödenek eklenmesine mütaallik aşağıda yazılı kanun maddelerinin kabulünü arz ve teklif eyleriz.

İdareci Üye | İdareci Üye *H. Atalay* | İdareci Üye *A. Kocabıyıkoğlu*

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 2/296
Karar No. 49

20 . II 1952

Yüksek Başkanlığa

İdareci Üyeler Kurulunun Türkiye Büyük Millet Meclisi 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifi komisyonumuza havale edilmiş olmakla İdareci Üyelerden İzmir Milletvekili Mehmet Aldemir ve Maliye Bakanlığı yetkili temsilcisi hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Teklif gerekçesinde; evvelce senede bir defa toplanması mukarrer iken bilâhara alınan kararla senede iki defa toplanması kabul edilmiş olan Avrupa Birliği İstişari Meclisi toplantılarına iştirak edeceklerin yollukları için Büyük Millet Meclisi 1951 yılı Bütçesinin 453 ncü bölümünün 4 ncü maddesine mevzu ödeneğin ki-

fayet edemiyeceği anlaşılmış olduğundan bu maddeye (20 000) lira ödenek eklenmesi lüzum ve zarureti belirtilmektedir.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerden sonra bu toplantıya iştirak eden üyelerin bidayeten almış oldukları avansların mahsubu yapıldıktan sonra bölümünde mevcut bakiye ödeneğe (11 000) lira ödenek eklendiği takdirde hizmetin aksamıyacağı anlaşılmış ve bu miktar 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin Dışişleri Bakanlığı kısmının 453 ncü (Milletlerarası kurum ve dernekler giderleri) bölümünün 1 nci (Milletlerarası kurum ve derneklere katılma payı) maddesinden tenzil edilerek Büyük Millet Meclisi kısmının 453 ncü (Milletlerarası kurum ve dernekler giderleri) bölümünün 4 ncü (Avrupa Birliği İstişari Meclisi toplantılarına katılacakların yollukları) maddesine aktarılması kabul edilmiştir.

Bu suretle yeniden hazırlanan tasarı önc
lik ve ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Kamu
yın onayına arzedilmek üzere Yüksek Başka
lığa sunulur.

Başkan V.	Sözcü	Kâtip
Burdur	Çanakkale	Sivas
F. Çelikbaş	*E. Kalafat*	*H. İmre*
Afyon K.	Antalya	Bilecik
A. Veziroğlu	*A. Sarıoğlu*	*Y. Üresin*
Bursa	Çanakkale	Giresun
K. Yılmaz	*K. Akmanlar*	*H. Erkm*
Giresun	İstanbul	İstanbul
M. Şener	*H. Hüsman*	*S. Oran*
İzmir	Kastamonu	Kırklareli
B. Bilgin	*H. Türe*	*Ş. Bakay*
Konya	Malatya	Ordu
R. Birand	*M. S. Eti*	*R. Aksoy*
Trabzon		Urfa
S. F. Kalaycıoğlu		*F. Ergin*

İDARECİ ÜYELER KURULUNUN TEKLİFİ

MADDE 1. — Büyük Millet Meclisi Bütçesinin 453 ncü bölümünün 4 ncü Avrupa Birliği istişari Meclis toplantılarına katılacakların yollukları maddesine 20 000 lira eklenmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Büyük Millet Meclisi yürütür.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaret cetvelde aktarma yapılması hakkında kanun t sarısı

MADDE 1. — 1951 yılı Bütçe Kanununa ba lı (A/1) işaretli cetvelin Dışişleri Bakanlığı kı mının 453 ncü (Milletlerarası kurum ve derne ler giderleri) bölümünün 1 nci (Milletlerara kurum ve derneklere katılma payı maddesinde (11 000) lira tenzil edilerek Büyük Millet Me lisi kısmının 453 ncü (Milletlerarası kurum dernekler giderleri) bölümünün 4 ncü (Avrup Birliği İstişari Meclisi toplantılarına katılacal ların yollukları) maddesine aktarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihind yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye Bakanı yü rütür.

Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/334)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 71/1772, 6/425

13 . II . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı A/1 ve A/2 işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında Tarım Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 25 . I . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

1. Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçesinin 302 nci bölümünün 10 ncu (Teknik Araştırma istasyonları döşeme ve demirbaş karşılığı) maddesine 1 lira ödenek konulmuştu. Bu kerre faaliyete geçirilmelerine karar verilen Teknik Araştırma ve Denemeler istasyonlarında vazife alan memurların çalışmalarını temin için yeniden alınması icabeden masa, sandalye, dolap, soba ve saire gibi döşeme ve demirbaş eşya mubayaası için 2 500 liranın aktarılmasına ihtiyaç hâsıl olmuştur.

2. 1951 yılı Bütçesinin 307 nci bölümünün 1 nci (Sürekli görev yolluğu) maddesine konulmuş olan 40 000 liralık ödenek ihtiyacı karşılamıyacağı anlaşıldığından yeniden yapılmakta olan nakiller dolayısiyle tahakkuk eden sürekli görev yolluğu ihtiyacını karşılamak üzere 4 000 liranın aktarılmasına zaruret hâsıl olmuştur.

3. 1951 yılında teşekkül ettirilen Orman başmüdürlükleri kendi teşkiltâlarının alacağı şekil ve bunun tatbikat sahasına intikali bakımından mahallen tetkikat ve tatbikat yapmalarına sık sık ihtiyaç duyularak tatbikat seyahatlerinde bulunmuş olmaları hasebiyle 1951 yılı bütçesinin 307 nci bölümünün 2 nci (Geçici görev yolluğu) maddesine konulmuş olan 40 000 liralık ödenek ihtiyacı karşılıyamıyacağından bu bölümün diğer maddelerinden 25 500 liralık aktarma yaplıdığı halde bu ödenekler de tamamen sarfedilmiştir. Merkezde yapılmasına karar verilen toplantıya itşirak etmek üzere celbedilen Orman başmüdürleriyle Bölge Orman Fidanlık müdürlerinin merkeze azimet ve avdetleri için tahakkuk etmiş istihkaklariyle merkezden taşraya gönderilmiş olan teknik elemanların tahakkuk etmiş istihkaklarının sene sonuna kadar zuhur edecek ihtiyaçları karşlıamak üzere bu maddeye 37 000 liranın aktarılmasına ihtiyaç hâsıl olmuştur.

4. 1951 yılı Bütçesinin 307 nci bölümünün 3 ncü (Sınırlama geçici görev yolluğu) maddesine konulmuş olan 950 liralık ödenek ihtiyaca kâfi gelmemiştir. Makilik ve delicelik saha tesbit ve tefriki ile parselâjlı haritalarının alınması işlerinde çalışan sınırlama komisyonlarının tahakkuk eden geçici görev yolluğu ihtiyacını karşılamak üzere 1 000 liralık ödenek aktarılmasına lüzum hâsıl olmuştur.

5. 1951 yılı Bütçesinin 307 nci bölümünün 5 nci (Ağaçlandırma ve fidanlıklar geçici görev yolluğu) maddesine konulmuş olan 8 000 liralık ödenek ihtiyaca kâfi gelmemiştir. Köy ağaçlandırma işleri tamamen bölge orman fidanlıklarınca yapılmakta olduğundan fidanların mahallerinde dikim işlerini kontrol etmek üzere muhtelif mıntakalara gönderilmiş olan teknik elemânların tahakkuk eden geçici görev yolluklarını karşılamak üzere 1 000 liralık ödeneğin aktarılmasına ihtiyaç görülmüştür.

6. 1951 yılı Bütçesinin 307 nci bölümünün 6 ncı (Teknik araştırma istasyonları geçici görev yolluğu) maddesine konulmuş olan 1 000 liralık ödenek ihtiyacı karşılamamıştır. İstanbul'da Bahçeköy'de bir orman ağaçları tohum kontrolu istasyonu ayrıca 1951 yılı içinde Ankara'da ikinci bir tohum kontrol istasyonu tesisi ile Bolu'da bir teknik orman araştırma istasyonu açılması uygun görülmüş ve bu işler faaliyete intikal etmiş bulunduğundan bu istasyonlarda çalıştırılmakta olan teknik elemanların tahakkuk etmiş bulunan geçici görev yolluklarını karşılamak üzere 250 liralık ödenek aktarılmasına zaruret hâsıl olmuştur.

7. 1951 yılı Bütçesinin 308 nci bölümünün 2 nci (İller tedavi giderleri) maddesine konulan 12 000 liralık ödenek ihtiyacı karşılıyamadığından bu maddeye 2 000 liralık aktarma yapıldığı halde bu ödenek de tamamen sarfedilmiştir. Muhtelif hastanelerde tedavi ettirilen hasta memurların tedavi ücreti olarak 4598 sayılı Kanun gereğince ödenmesi gereken tedavi giderleri ile sene sonuna kadar tahakkuk edecek ihtiyacı karşılamak üzere bu maddeye 6 000 liralık ödeneğin aktarılmasına lüzum görülmüştür.

8. 1951 yılı Bütçesinin 309 ncu bölümünün 3 ncü (Ağaçlandırma ve Fidanlıklar Taşıtları İşletme giderleri) maddesine konulmuş olan 30 000 liralık ödenek tamamen sarfedilmiştir. Köy ağaçlandırmaları fidanlıklarca yapılmakta olduğundan dikim mahallerine nakledilen fidanların nakli için kullanılan vasıtaların işletme giderleri de fidanlıklarca ödenmekte olduğundan bu maddeye 2 000 liranın aktarılmasına ihtiyaç görülmüştür.

9. 1951 yılı Bütçesinin 418 nci (Para taşıma giderleri) bölümüne konulmuş olan ödenek ihtiyaca kâfi gelmemiştir. 14 sorumlu saymanlığının masraflarını karşılamak üzere merkezden gönderilmekte olan paraların sorumlu saymanlıklardan mutemetliklere gönderilmesindeki nakil ücreti ile acyo masrafları karşılığı olarak bankaya ödenmesi gerekli bulunan 5 000 liranın aktarılmasına lüzum hâsıl olmuştur.

10. 1951 yılı Bütçesinin 420 nci (Teknik Araştırma İstasyonları ve denemeler giderleri) bölümünün 3 ncü (Başka giderler) maddesine konulan 1 000 liralık ödenek bugüne kadar sarfedilmiştir. 1951 yılı içinde faaliyete geçirilmiş olan Teknik Araştırma İstasyonlarının başka giderleri ihtiyacını karşılamak üzere 750 liralık ödeneğin aktarılmasına zaruret hâsıl olmuştur.

11. 1951 yılı Bütçesinin 451 nci bölümünün 1 nci (Satınalma ve abone karşılığı) maddesine konulmuş olan 10 000 liralık ödenek sarfolunmuştur. 1951 yılında faaliyete geçirilmiş olan Teknik Araştırma İstasyonlarınca satınalınması icabeden meslekî kitap, risaleler ve diğer yayınlar ihtiyacını karşılamak üzere bu maddeye 1 000 liranın aktarılmasına ihtiyaç hâsıl olmuştur.

12. Ormanlara ârız olan çamkese böcekleri ile diğer haşereler şimdiden faaliyete geçmiş olup süratle artmakta olduğundan Cenup mıntakasında mücadele mevsimi bulunan Ocak ve Şubat aylarında mücadelenin yapılmasına kaiî lüzum hâsıl olmuş ve 922 nci (Hastalıklar ve böceklerle mücadele alet ve cihazları) bölümünün 2 nci (Mevcutlara ilâveten alınacak alet ve cihazlar karşılığı) maddesine konulan 3 600 liralık ödenek ihtiyacı karşılamamıştır. Mücadelenin hızlandırılması için elde bulunması kerekgen 900 aded dal makası ile 28 aded sırt pülverizatörü ve üç aded motürlü pülverizatörün satınalınması zarureti hâsıl olduğundan bu maddeye 15 000 liranın aktarılması icabetmiştir.

13. 1951 yılı Bütçesinin 924 ncü (Teknik alet ve cihazların satınalma ve onarılması) bölümünün 7 nci (Teknik araştırma motörlü ve motörsüz lâboratuvar malzemesi satınalma ve onarma giderleri) maddesine konulmuş olan ödenek ihtiyaca kâfi gelmemiştir. Yeniden faaliyete geçirilmiş olan Teknik Araştırma istasyonlarının lâboratuvar ve teknik alet ve malzemesinin satınalma ve onarılma giderlrini karşılamak üzere 2 350 liralık ödeneğin aktarılmasına ihtiyaç hâsıl olmuştur.

14. Yukarda 13 maddede yazılı bulunan bölümlere eklenmesi gereken ceman (77 850) lirayı

karşılamak üzere indirme yapılması mümkün görülen bölümler aşağıda sırası ile gösterilmiştir.

1. Amenajman kira karşılığı maddesine konulan 2 400 lira halen sarfedilmemiş olduğundan 1951 yılı Bütçesinin 305 nci bölümünün 3 ncü (Amenajman kira karşılığı) maddesinden 2 000 liranın,

2. Ormanlarımızı tahrip eden haşerelerin imhası için 1951 yılında daha fazla miktarda ilâç kullanmak suretiyle mücadeleye devam edilmekte olduğundan fazla işçi kullanılmamış ve bu itibarla 1951 yılı Bütçesinin 412 nci (Hastalıklarla savaş giderleri) bölümünün 2 nci (İşçi gündelikleri) maddesine konulan 85 000 liralık ödenekten tasarrufu mümkün görülen 10 000 liranın,

3. Yangınların sona ermiş bulunması dolayısiyle 1951 yılı Bütçesinin 423 ncü (Yangınlarla savaşa ait 3116 sayılı Kanunun 90, 91 ve 92 nci maddeleri gereğince yapılacak ödemeler) bölümüne konulmuş olan 60 000 liralık ödenekten tasarruf edilmiş olan 6 600 liranın,

4. Sınırlama komisyonları sayısı azaltıldığından 425 nci bölümün 1 nci (3116 ve 5653 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince yapılacak ödemeler) maddesine konulan 45 000 liralık ödenekten tasarrufu mümkün görülen 4 000 liranın, aynı bölümün 3 ncü (İşçi gündelikleri) maddesine konulan 50 000 liralık ödenekten tasarrufu mümkün görülen 6 000 liranın,

5. 1951 yılı Bütçesinin 426 nci (Amenajman) bölümünün 2 nci (Taşıt giderleri) maddesine konulan 180 000 liralık ödenekten tasarrufu mümkün görülen 8 000 liranın,

6. Fidanlıklarda çalıştırılan amelelerin yevmiyelerini karşılamak üzere 1951 yılı Bütçesinin 427 nci bölümünün 3 ncü (İşçi gündelikleri) maddesine konulan 730 000 liralık ödenek ihtiyaçtan fazla olduğu tesbit edilerek bu maddeden tasarrufu mümkün görülen 600 liranın,

7. 1951 yılı Bütçesinin 453 ncü (Kongre ve konferanslara iştirak edeceklerin yolluk ve giderleri) maddesine konulan 10 000 liralık ödenekten Roma'da toplanan Ormancılık Kongresine iştirak eden Orman Umum Müdürü Fuat Adalı'nın tahakkuk eden zaruri masrafları ödendikten sonra bu bölümden tasarrufu mümkün görülen 5 650 liranın,

8. 911 nci (Kamulaştırma işleri) bölümünün 1 nci (3116 ve 4785 sayılı kanunlar gereğince yapılmış ve yapılacak kamulaştırma karşılığı) maddesine konulmuş olan 592 000 liralık ödenekten kamulaştırılacak bir kısım arazinin sahipleri ile hâsıl olan ihtilâf dolayısiyle 1951 yılı içinde sarfı mümkün görülmiyen 35 000 liranın ki; ceman 77 850 liranın karşılık gösterilmesi lâzımgelmiştir.

GEREKÇE

1. 1950 yılında teftişte bulunmuş olan sekiz orman müfettişinin 1 239 liralık harcamalarına ait tahakkuk belgeleri 1950 yılının hitamından sonra verilmiş ve esasen tertibinde ödenek de kalmamış olduğundan ödenemiyerek karşılıksız borç olarak devreden 1 239 liranın ödenmesi gerekmektedir.

2. 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu gereğince 1950 yılında emekliye sevkedilip Emekli Sandığınca ödenmiş bulunan 10 orman mühendisinin tahakkuk etmiş ikramiyeleri senesi bütçesinde ödenek artığı kalmadığından dolayı ödenmiyerek karşılıksız borç olarak devretmiş bulunan 40 034 lira ikramiyenin Emekli Sandığına ödenmesi icabetmektedir.

3. Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçesinin 307 nci (Yolluklar) bölümünün 7 nci (Müfettişler yolluğu) maddesinden 1 239 lira ve 911 nci (Kamulaştırma işleri) bölümünün 1 nci (3116 ve 4785 sayılı kanunlar gereğince yapılmış ve yapılacak kamulaştırma karşılığı) maddesinden 40 034 lirasının tasarruf edilebileceği neticesine varılmış ve karşılıksız borç olarak devretmiş bulunan 41 273 liranın ödenebilmesi için yukarda bahsolunan tertiplere aktarılması mümkün görülmüştür.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/334
Karar No. 51

20 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında Tarım Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başbaaknlığın 13.II.1952 tarihli ve 6/425 sayılı tezkeresiyle sunulan kanun tasarısı komisyonumuza havale olunmakla Maliye Baaknlığı ve Orman Genel Müdürlüğü yetkili temsilcileri hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Aktarmayı gerektiren sebepler Hükümet gerekçesinde tafsilen açıklandığı üzere yeniden ihdas olunan hizmetlerin ifası maksadiyle bölümlerine aktarma suretiyle ödenek konulması ve bâzı hizmetlere ait bölümlerine mevzu ödeneklerin de kifayet etmemesi ve karşılıksız borç olarak tahakkuk eden meblâğın ödenebilmesi maksadına mâtuf olarak tasarının sevkedilmiş olduğu bildirilmetke olup tasarı ile Genel müdürlüğün 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin tasarıya ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı tertiplerinden (42 850) ve (A/2) işaretli cetvelin 911 nci bölümünün 1 nci maddesinden (35 000) lira düşülerek (60 500) lirasının (A/1) işaretli cetvelin tasarıya ilişik (2) sayılı cetvelde yazılı tertiplerine, (17 350) lirasının da (A/2) işaretli cetvelin tasarıya ilişik (3) saylı cetvelde yazılı tertiplerine aktarılması ve ayrıca 307 nci bölümün 7 nci (müfettişler yolluğu) maddesinden (1 239) ve 911 bölümün 1 nci (Kamulaştıma karşılığı) maddesinden de (40 034) lira ki ceman (41 273) lira tenzil edilerek (A/1) işretli cetvelin sonunda (karşılıksız borçlar) adı ile yeniden açılan 506 nci bölüme olağanüstü ödenek olarak aktarılması temin olunmak istenilmektedir.

Komisyonumuz tasarıya ilişik cetvelerin bölüm ve madelerini inceliyerek aktarmayı icabettiren lüzum ve zaruretler üzerinde durmuş ve bu hususta Hükümeten gereken izahatı aldıktan sonra tasarının maddelerinin müzakeresine geçmiştir.

Tasarı yalnız cetvellerde aktarmayı tazammun etmeyip aynı zamanda aktarma suretiyle olağanüstü ödenek tahsisini de mümkün kılmak üzere hazırlanmış olduğundan tasarı başlığı buna göre yeniden tanzim edilmiş ve madeler ile ekleri bulunan cetveller Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Karşılıksız borç olarak meydana gelen ve aktarma suretiyle olağanüstü ödenek konulmasını icabettiren sebebin 1950 yılında emekliye sevkedilen 10 memurun ikramiyelerinin ödenebilmesinden tevelüt ettiği anlaşılmış olduğundan idarece tekaüde sevkedilmeleri takarrür edecek memurlara ait yetecek miktarda ödeneğin senesi bütçelerinde yer almasını ve mevzu ödenek ile iktifa olunarak bu suretle karşılığı olmıyan bir borcun tahassülüne meydan verilmemesini Komisyonumuz temeniye şayan görmüştür.

Bütçe yılı sonunun yakınlaşması ve hizmetlerin aksamaması bakımından tasarıyı öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Kamutayın onayına arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkanvekili	Sözcü	Kâtip
Burdur	Çanakkale	Sivas
F. Çelikbaş	*E. Kalafat*	*H. İmre*
Afyon K.	Antalya	Bilecik
A. Veziroğlu	*A. Sarıoğlu*	*Y. Üresin*
Bursa	Çanakale	Giresun
K. Yılmaz	*K. Akmanlar*	*H. Erkmen*
Giresun	İstanbul	İstanbul
M. Şener	*H. Hüsman*	*S. Oran*
İzmir	Kastamonu	Kırklareli
B. Bilgin	*H. Türe*	*Ş. Bakay*
Konya	Malatya	Ordu
R. Birand	*M. S. Eti*	*R. Aksoy*
Trabzon		Urfa
S. F. Kalaycıoğlu		*F. Ergin*

HÜKÜMETİN TEKLİFİ	BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ
Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı	*Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde aktarma yapılması ve aktarma suretiyle olağanüstü ödenek verilmesi hakkında kanun tasarısı*
MADDE 1. — Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı tertiplerinden 42 850 ve (A/2) işaretli cetvelin 911 nci bölümün 1 nci (3116 ve 4785 sayılı kanunlar gereğince yapılmış ve yapılacak kamulaştırma karşılığı) maddesinden de 35 000 lira düşülerek 60 500 lirası (A/1) işaretli cetvelin ilişik (2) sayılı cetvelde yazılı tertiplerine, 17 350 lirası da (A/2) işaretli cetvelin ilişik (3) sayılı cetvelde yazılı tertiplerine aktarılmıştır.	MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.
MADDE 2. — Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin 307 nci (yolluklar) bölümünün 7 nci (müfettişler yolluğu) maddesinden 1 239 lira ve (A/2) işaretli cetvelin 911 nci (kamulaştırma işleri) bölümünün 1 nci (3116 ve 4785 sayılı kanunlar gereğince yapılmış ve yapılacak kamulaştırma karşılığı) maddesinden 40 034 lira ki ceman 41 273 lira düşülerek (A/1) işaretli cetvelin sonunda (karşılıksız borçlar) adı ile yeniden açılan 506 ncı bölüme olağanüstü ödenek olarak aktarılmıştır.	MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi ayniyle kabul edilmiştir.
MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Tarım bakanları yürütür.	MADDE 4. — Hükümetin dördüncü maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Başbakan *A. Menderes*	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı *S. Ağaoğlu*
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı ***R. Nasuhioğlu***
Millî Savunma Bakanı *H. Köymen*	İçişleri Bakanı ve Devlet Bakanı V. *F. L. Karaosmanoğlu*
Dışişleri Bakanı *F. Köprülü*	Maliye Bakanı *H. Polatkan*
Millî Eğitim Bakanı ***T. İleri***	Bayındırlık Bakanı ***K. Zeytinoğlu***
Eko. ve Ticaret Bakanı *M. Ete*	Sa. ve So. Y. Bakanı *Dr. E. H. Üstündağ*

Hü. | B. K.

G. ve Tekel Bakanı
S. Yırcalı
Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Tarım Bakanı
N. Ökmen
Çalışma Bakanı ve
İşletmeler Bakanı V.
N. Özsan

Hükümetin teklifine bağlı cetveller

[1] SAYILI CETVEL

B.	M.	Öneğin çeşidi	Düşülen
305		Kira karşılığı	
	4	Amenajman	2 000
412		Hastalıklarla savaş giderleri	
	2	İşçi gündelikleri	10 000
423		Yangınlarla savaşa ait 3116 sayılı Kanunun 90, 91 ve 92 nci maddeleri gereğince yapılacak ödemeler	6 600
425		Sınırlama	
	1	3116 ve 5653 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince yapılacak ödemeler	4 000
	3	İşçi gündelikleri	6 000
426		Amenajman	
	2	Taşıt giderleri	8 000
427		Ağaçlandırma ve fidanlıklar	
	3	Ağaçlandırma ve fidanlıklar işçi gündelikleri	600
453		Kongre ve konferanslara iştirak edeceklerin yolluk ve giderleri	5 650
		TOPLAM	**42 850**

[2] SAYILI CETVEL

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	Eklenen
302		İller büro giderleri	
	10	Teknik araştırma istasyonları döşeme ve demirbaş karşılığı	2 500
307		Yolluklar	
	1	Sürekli görev yolluğu	4 000
	2	Geçici görev yolluğu	37 000
	3	Sınırlama geçici görev yolluğu	1 000
	5	Ağaçlandırma ve fidanlıklar geçici görev yolluğu	1 000
	6	Teknik araştırma istasyonları geçici görev yolluğu	250
308		4598 sayılı Kanun gereğince ödenecek tedavi gider ve yollukları	
	2	İller	6 000

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	Eklenen
309		Taşıt giderleri	
	3	Ağaçlandırma ve fidanlıklar taşıtları işletme giderleri	2 000
418		Para taşıma giderleri	5 000
420		Teknik araştırma istasyonları ve denemeler giderleri	
	3	Başka yiderler	750
451		Yayın ve propaganda işleri	
	1	Satınalma ve abone karşılığı	1 000
		Toplam	**60 500**

[3] SAYILI CETVEL

922		Hastalıklar ve böceklerle mücadele alet ve cihazları	
	2	Mevcutlara ilâveten alınacak alet ve cihazları karşılığı	15 000
924		Teknik alet ve cihazların satınalma ve onarılması	
	7	Teknik araştırma motörlü ve motörsüz lâboratuvar malzemesi satınalma ve onarma giderleri	2 350
		Toplam	**17 350**

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/335)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 71 - 2250

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkında Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 21 . I . 1952 tarihinde yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

1951 yılı Genel Bütçe Kanununun 10 ncu maddesi gereğince Millî Eğitim Bakanlığı tarafından idare edilecek pansiyon öğrencileri için mezkûr kanuna bağlı (M) cetveline nazaran Millî Eğitim Bakanlığı pansiyonlarındaki öğrencilerden yılda en az 297 ve en çok 585 lira ve bu meyanda Edirne Pansiyonu için 396, Bilecik, Denizli, Niğde ve Afyon pansiyonları için 363 lira alınmaktadır.

Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğünün Buca'daki Ortaokul Pansiyonunda mevcut olan 175 öğrenci için ihtiyar olunan çeşitli masraflarını da detaylı bir şekilde gösteren hesap listesi de ilişik olarak sunulmuştur.

Bu listede görüleceği veçhile öğrenci mevcuduna nazaran pansiyonunun yıllık gideri 139 098 lira tutmaktadır.

Devlet Demiryolları İdaresinin talebe yurtları (pansiyonları) yönetmeliğine göre pansiyonlardaki öğrenciler için memur ve hizmetlilerden ayda 10 liradan az ve 20 liradan fazla olmamak şartiyle ve dokuz aya munhasır olmak üzere aylıklarının yine % 10 u nispetinde pansiyon ücreti kesildiğinden, her öğrenci için (vazife başında kaza neticesinde ölenlerin çocukları hariç) ortalama bir hesapla ayda 10 ar lira kesildiği farzedilirse 175 öğrencinin bir yıllık ücreti 17 500 lira tutar.

Buca Pansiyonunun yıllık gider toplamından bu miktar düşülerek bakıyesi 175 öğrenciye taksim edilirse, beher öğrenciye yılda 694.84 lira gider isabet ettiği görülür ki, kaydolunan genel gider toplamına pansiyon binalarının kira ve amortisman bedelleri ile demirbaş eşya amortismanları ve sair karşılığı dâhil bulunmadığı halde, genç Millî Eğitim Bakanlığı pansiyonlarından alınan en yüksek ücretten çok fazladır. Millî Eğitim Bakanlığı cetvelindeki Bilecik, Denizli, Afyon ve Niğde pansiyon ücretleri olan 363 lira ile mukayese edilirse (öğrencilerin giyim eşyası, kitap, kırtasiye ve okul levazımatı idareye ait olmak üzere) beher öğrenci için idare lehine 694.84 — 400.10 = 294.74 lira fark husule geleceği tesbit edilmiş olur. Bunun 175 öğrenciye nazaran yıllık tutarı 51 580 liradır.

Bu itibarla Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü pansiyonlarındaki öğrenciler Millî Eğitim Bakanlığı pansiyonlarına gönderildiği takdirde yukardaki izahat ve rakamlara nazaran yine yukarda arzedilen bina kirasiyle demirbaşların amortismanı hariç yılda en az 51 580 lira tasarruf sağlanacaktır.

Bu tasarrufu sağlamak maksadiyle Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğünün 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı A/1 işaretli cetvelin 10 ncu bölümünün 1 nci maddesiyle (R) işaretli cetvelin 10 ncu bölümünün 1 nci maddesine ait formülde gerekli değişiklik yapılması için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

İdarece 175 öğrenciye yapılan masraf

	Öğrenci	Gün	K.	Lira
175 öğrencinin iaşesi	175 ×	2.80	× 115 =	56 350
Müteferrik giderler (ısıtma, ilâç, çamaşır yıkama, su ilâhiri)				11 980
Öğretmen ve müstahdem maaş ve çocuk zamları				52 520
175 öğrenciye elbise	175 ×	50 =		8 750
Yeni giren 72 öğrenciye kasket bedeli	72 × 3			216
» » 72 » palto »	72 × 36			2 592
Ayakkabı (yenilere iki ve eskilere birer çift)	247 × 20			4 940
Frenk gömleği (ikişer aded)	350 × 5			1 750
				139 098
İdarece velilerden alınan pansiyon ücreti (ortalamo)				17 500
				121 598

121 598 % 175 = 694,84

beher öğrenciye : 694.84

Millî Eğitim Bakanlığı pansiyonlarına verildiği takdirde yapılacak masraf

175 öğrencinin elbise masrafı	175 × 45	8 750
Yeni giren 72 öğrenciye kasket	72 × 3	216
» » » » palto	72 × 36	2 592
Ayakkabı	247 × 20	4 940
Frenk gömleği	350 × 5	1 750
Kitap, kırtasiye ve okul levazımatı	175 × 30	5 250
Pansiyon ücretleri		64 020
		87 518
Velilerden tahsil olunacak pansiyon ücreti		17 500
		70 018

70.018 ÷ 175-400.10

(M) cetveli Bütçe Kanunu madde 10

(Pansiyoner öğrencilerden alınacak ücretler)

Millî Eğitim Bakanlığı

Okulun adı		Lira	Okulun adı		Lira
Adana Erkek	Lisesi	414	Kars	Lisesi	396
Adana Kız	»	414	Kastamonu	»	381
Afyon	»	363	Kayseri	»	414
Antalya	»	408	Konya	»	396
Balıkesir	»	435	Kütahya	»	363
Bursa Erkek	»	414	Sivas	»	396
Bursa Kız	»	414	Trabzon	»	396
İstanbul Çapa Erkek	»	558	Yozgad	»	381
İstanbul Çamlıca Kız	»	558	Aydın	»	381
Denizli İsmet İnönü	»	363	Bilecik	Ortaokulu	363
Diyarbakır	»	414	Bolu	»	381
Edirne	»	396	İzmir - Buca	»	474
İstanbul Erenköy kız	»	558	Çanakkale	Lisesi	396
Erzurum	»	417	Manisa	»	396
İstanbul Galatasaray	»	585	Maraş	»	381
Gazianteb	»	381	Niğde	»	363
İstanbul Haydarpaşa	»	558	Yalvaç	Ortaokulu	297
İzmir Atatürk	»	474	Ankara İsmetpaşa Kız Enstitüsü		528
İzmir Kız	»	474	İstanbul Kadıköy Kız	»	528
İstanbul Kabataş	»	558	Erkek sanat enstitüleri ve erkek orta sanat okulları		363
İstanbul Kandilli Kız	»	558			

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/335
Karar No. 52

20 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısı komisyonumuza havale olunmakla Maliye Bakanlığı ve Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü yetkili temsilcileri hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Hükümet gerekçesinde; Devlet Demiryolları İdaresinde müstahdem memur ve hizmetlilerin çocukları için tesis edilen pansiyonlar masrafı Millî Eğitim Bakanlığı pansiyonları bedeli ile mukayese edildiği takdirde daha külfetli olması karşısında bu çocukların Millî Eğitim Bakanlığı pansiyonlarında okutturulduğu takdirde idarece tasarruf sağlanacağı göz önünde bulundurularak bu maksatla idarenin 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin 10 ncu bölümünün 1 nci maddesi unvanının « pansiyonlar ve ilkokullar genel giderleriyle Millî Eğitim Bakanlığı yatılı okul ve pansiyonlarında okutulan öğrencilerin genel giderleri » şeklinde değiştirilmesi ve bu madde hakkında da (R) cetveline bir formül eklenmesi makasdiyle tasarının sevkedilmiş olduğu bildirilmektedir.

İdare tarafından okutturulan çocukların babalarının, Devlet Demiryolları İdaresinin Talebe Yutları (pansiyonları) Yönetmeliğine göre, maaş derecelerine göre 10 ilâ 20 lira arasında maaşlarından tevkifat yapıldığı ve ekserisi dağ başlarında vazife gören bu memur ve hizmetlilerin çocuklarının Millî Eğitim pansiyonlarında okutturulduğu takdirde idarece maddi tasarrufun da mümkün olacağını göz önünde bulunduran komisyonumuz tasarıyı maddede yaptığı kelime değişikliği ile aynen kabul etmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Kamutayın onayına arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan V.	Sözcü	Kâtip
Burdur	Çanakkale	Sivas
F. Çelikbaş	*E. Kalafat*	*H. İmre*
Afyon Karahisar	Antalya	Bilecik
A. Veziroğlu	*A. Sarıoğlu*	*Y. Üresin*
Bursa	Çanakkale	Giresun
K. Yılmaz	*K. Akmanlar*	*H. Erkmen*
Giresun	İstanbul	İstanbul
M. Şener	*H. Hüsman*	*S. Oran*
İzmir	Kastamonu	Kırklareli
B. Bilgin	*H. Türe*	*Ş. Bakay*
Konya	Malatya	Ordu
R. Birand	*M. S. Eti*	*R. Aksoy*
Trabzon		Urfa
S. F. Kalaycıoğlu		*F. Ergin*

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 27 . II . 1951 tarihli ve 5742 sayılı Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin 10. bölümünün 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Pansiyonlar ve ilkokullar genel giderleri ile Millî Eğitim Bakanlığı yatılı okul ve pansiyonlarında okutulan öğrencilerin genel giderleri».

MADDE 2. — Aynı kanuna bağlı R. işaretli cetvelin 10 ncu bölümünün 1 nci maddesine ait formüle aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

«Millî Eğitim Bakanlığı yatılı okul ve pansiyonlarında okutulan öğrencilerin pansiyon ücretleriyle sair giderleri».

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Ulaştırma bakanları yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
A. Menderes	Başbakan Yardımcısı
	S. Ağaoğlu
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
	R. Nasuhioğlu
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı ve
H. Köymen	Devlet Bakanı V.
	F. L. Karaosmanoğlu
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
F. Köprülü	*H. Polatkan*
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
T. İleri	*K. Zeytinoğlu*
Eko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
M. Etc	*Dr. E. H. Üstündağ*
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
Sıtkı Yırcalı	*N. Ökmen*
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı ve
S. Kurtbek	İşletmeler Bakanı V.
	N. Özsan

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 27 . II . 1951 tarihli ve 5742 sayılı Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin 10 ncu bölümünün 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Pansiyonlar ve ilkokullar genel giderleri ile Millî Eğitim Bakanlığı yatılı okul ve pansiyonlarında okutturulan öğrencilerin genel giderleri»

MADDE 2. — Aynı kanuna btğlı (R) işaretli cetvelin 10 ncu bölümünün 1 nci maddesine ait formüle aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Millî Eğitim Bakanlığı yatılı okul ve pansiyonlarında okutturulan öğrencilerin pansiyon ücretleriyle sair giderleri»

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Ulaştırma bakanları yürütür.

1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/338)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 71 - 2283, 6/412

12 . 2 . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı A/1 ve A/2 işaretli cetveller arasında aktarma yapılması hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 12 . 2 . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

Vefat eden İngiltere Haşmetli Kıralının cenaze töreninde bulunmak üzere İngiltere'ye gidecek heyetin yol ve sair giderlerine harcanmak üzere 150 000 liraya ihtiyaç hissedilmiş ve Dışişleri Bakanlığı bütçesinin 453 ncü bölümünün 2 nci (Kongre, konferanslar ve komisyonlara iştirak edeceklerin yolluk ve giderleri) maddesinin ödenek bakıyesi ihtiyacı karşılıyamıyacağı cihetle bu miktarın ilâvesine zaruret hâsıl olmuştur.

Bu ödeneğin karşılığı 1951 yılı Maliye Bakanlığı yatırımlar bütçesinin 912 nci (4947 sayılı Kanun gereğince sermayesine mahsuben Türkiye Emlâk Kredi Bankasına) tertibinden temin edilmiş bulunmaktadır.

Zira, 4947 sayılı Kanun gereğince bu bankaya Hazine hissesi olarak ödenmesi lâzımgelen 55 milyon lira 1951 yılı Bütçesine konulan 5 milyon liralık ödenekten 4 791 212 lira ödenmek suretiyle tamamlanmış ve bakıyesinin sarfına imkân kalmamıştır. Nitekim aynı maksatladır ki mezkûr tertibe 1952 Bütçe tasarısiyle de ödenek teklif edilmemiştir.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/338
Karar No. 53

24 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetveller arasında aktarma yapılması hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başbakanlığın 12 . II . 1952 tarihli ve 6/412 sayılı tezkeresiyle sunulan kanun tasarısı komisyonumuza havale edilmiş olmakla Maliye ve Dışişleri Bakanlıkları yetkili temsilcileri hazır olduğu halde incelenip görüşüldü.

Hükümet gerekçesinde; vefat eden İngiltere Haşmetli Kıralının cenaze töreninde bulunmak üzere İngiltere'ye gidecek heyetin yol ve sair giderlerine harcanmak üzere (150 000) liraya ihtiyaç hissedilmiş ve Dışişleri Bakanlığı Bütçesinin 453 ncü bölümünün 2 nci maddesindeki bakiye ödeneğin bu ihtiyacı karşılamıyacağı anlaşılmış olduğundan bu miktarın Maliye Bakanlığı 1951 yılı Bütçesinin yatırımlar kısmının 912 nci bölümünden karşılanabilmesi mümkün görüldüğünden bu aktarmayı temin maksadiyle tasarının sevkedilmiş olduğu bildirilmektedir.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde bu törene iştirak edenlerin tahakkuk eden yol ve sair masraflarını karşılamak üzere yapılacak (80) bin liralık aktarmanın kifayet edeceği Bakanlık temsilcileri tarafından ifade olunmuş ve ifası zaruri bir hizmetin gerektirdiği giderleri karşılamaya mâtuf bulunan tasarı miktar üzerinde yapılan bu değişiklikle Hükümetin teklifi veçhile kabul edilmiştir.

Bu gibi törenlere iştirak edecek zevata verilecek yevmiyenin miktarını tâyin etmek salâhiyeti kanunen Bakanlar Kuruluna verilmiş olmakla beraber takdir olunacak yevmiye miktarının protokol sırası gözetilmek suretiyle tâyin edilmesinin Hükümetçe göz önünde bulundurulmasını komisyonumuz temenniye şayan görmüştür.

1951 Bütçe yılı ile alâkası sebebiyle öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Kamutayın onayına arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
İstanbul	Burdur	Çanakkale
E. Adakan	*F. Çelikbaş*	*E. Kalafat*
Afyon Karahisar	Bilecik	Bolu
A. Veziroğlu	*Y. Üresin*	*M. Güçbilmez*
Bolu	Bursa	Çanakkale
İ. Gülez	*K. Yılmaz*	*K. Akmanlar*
Diyarbakır	Diyarbakır	Eskişehir
Y. Azizoğlu	*M. Ekinci*	*A. Potuoğlu*
Giresun	İzmir	İzmir
M. Şener	*B. Bilgin*	*T. Gürerk*
Kastamonu		Konya
H. Türe		*M. Â. Ülgen*
Sivas		Trabzon
R. Ş. Sirer		*S. F. Kalaycıoğlu*

Bursa

Mevzuatımızda takdir hakkının mutlak olarak icra organına verilmiş olduğu kanaatiyle raporun temenni kısmına iştirak etmiyorum.

H. Şaman

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı A/1 ve A/2 işaretli cetveller arasında aktarma yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı A/2 işaretli cetvelin Maliye Bakanlığı kısmının 912 nci (4947 sayılı Kanun gereğince sermayesine mahsuben Türkiye Emlâk Kredi Bankasına) bölümünden 150 000 lira tenzil edilerek A/1 işaretli cetvelin Dışişleri Bakanlığı kısmının 453 ncü (Milletlerarası kurum ve dernekler giderleri) bölümünün 2 nci (Kongre, konferanslar ve komisyonlara iştirak edeceklerin yolluk ve giderleri) maddesine aktarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye Bakanı yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı
Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Millî Savunma Bakanı
H. Köymen

İçişleri Bakanı ve
Devlet Bakanı V.
F. L. Karaosmanoğlu

Dışişleri Bakanı
F. Köprülü

Maliye Bakanı
H. Polatkan

Millî Eğitim Bakanı
T. İleri

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoğlu

Eko. ve Ticaret Bakanı
Muhlis Ete

Sa. ve So. Y. Bakanı

G. ve Tekel Bakanı

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Çalışma Bakanı ve
İşletmeler Bakanı V.
N. Özsan

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2 işaretli cetveller arasında aktarma yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/2) işaretli vetvelin Maliye Bakanlığı kısmının 912 nci (4947 sayılı Kanun gereğince sermayesine mahsuben Türkiye Emlâk Kredi Bankasına) bölümünden 80 000 lira tenzil edilerek (A/1) işaretli cetvelin Dışişleri Bakanlığı kısmının 453 ncü (Milletlerarası Kurum ve dernekler giderleri) bölümünün 2 nci (Kongre, konferanslar ve komisyonlara iştirak edeceklerin yolluk ve giderleri) maddesine aktarılmıştır.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/342)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 71/2246, 6/522

22 . II . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 16 . I . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

419 ncu Mahkeme Harçları ve giderleri bölümüne konulmuş bulunan ödenek tamamen harcanmış bulunmaktadır. Yol kamulaştırma ihtilâflarının çoğalmış bulunması hasebiyle gerek tutulan avukatların ücret ve yolluklarını gerekse yıl sonuna kadar yapılacak mahkeme masraflarını karşılamak üzere bugüne kadar hiç harcanmamış ve yıl sonuna kadar harcanması muhtemel bulunmıyan 505 nci hükme bağlı borçlar tertibinden 5 000 liranın karşılık tutulması suretiyle bu bölüme aktarılmasına zaruret hâsıl olmuştur.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/342
Karar No. 54

24 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise sevkı kararlaştırılıp Başbakanlığın 22 . II . 1952 tarihli ve 6/522 sayılı tezkeresiyle sunulan kanun tasarısı komisyonumuza havale edilmekle Maliye ve Bayındırlık Bakanlığı yetkili temsilcileri hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununun 419 ncu mahkeme harçları ve giderleri bölümüne konulmuş bulunan ödenek tamamen harcanmış bulunduğundan yol kamulaştırma ihtilâflarının çoğalmış bulunması hasebiyle yıl sonuna kadar yapılacak mahkeme masraflarını karşılamak üzere 505 nci (hükme bağlı borçlar) tertibinden (5 000) liranın tenzil edile-

rek bu bölüme aktarılmasını temin etmek maksadiyle tasarının sevkedilmiş olduğu Hükümet gerekçesinde açıklanmaktadır.

Komisyonumuz; ihtiyaç ve zaruretlerin icabettirdiği bu aktarmayı yerinde görerek tasarıyı Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul etmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Kamutaym onayına arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
İstanbul	Burdur	Çanakkale
E. Adakan	*F. Çelikbaş*	*E. Kalafat*

Afyon K.	Bilecik	Bolu
A. Veziroğlu	*Y. Üresin*	*M. Güçbilmez*
Bolu	Bursa	Bursa
İ. Gülez	*H. Şaman*	*K. Yılmaz*
Çanakkale	Diyarbakır	Diyarbakır
K. Akmanlar	*Y. Azizoğlu*	*M. Ekinci*
Eskişehir	Giresun	İzmir
A. Potuoğlu	*M. Şener*	*B. Bilgin*
İzmir	Kastamonu	Konya
T. Gürerk	*H. Türe*	*M. Â. Ülgen*
Sivas		Tabzon
R. Ş. Sirer		*S. F. Kalaycıoğlu*

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin 505 nci (Hükme bağlı borçlar) bölümünden 5 000 lira tenzil olunarak 419 ncu (Mahkeme harçları ve giderleri) bölümüne aktarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye ve Bayındırlık **Bakanları yürütür.**

Başbakan	Devlet Bakanı
A. Menderes	Başbakan Yardımcısı
	S. Ağaoğlu
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
	R. Nasuhioğlu
	İçişleri Bakanı ve Devlet Bakanı V.
Millî Savunma Bakanı	*F. L. Karaosmanoğlu*
H. Köymen	
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
F. Köprülü	*H. Polatkan*
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
T. İleri	*K. Zeytinoğlu*
Eko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
M. Ete	*Dr. E. H. Üstündağ*
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
S. Yırcalı	*N. Ökmen*
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı ve
S. Kurtbek	İşletmeler Bakanı V.
	N. Özsan

İzmir Milletvekili Muhittin Erener ve 2 arkadaşının, Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez ve iller kısımlarında değişiklik yapılması hakkındaki Kanunun geçici maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet ve Bütçe komisyonları raporları (2/357)

T. B. M. M. Sayın Başkanlığına

Devlet Memurları aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez ve iller kısmında değişiklik yapılması hakkındaki 5858 sayılı Kanunun geçici maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi

GEREKÇE

5858 sayılı Kanunun geçici maddesinde aynen (1952 yılı Bütçesi ile kaldırılan ücretli mübaşir kadrolarında bu kanunun meriyeti tarihinde müstahdem bulunanlardan maaşlı mübaşirliğe tâyin edileceklerin Mart 1952 aylıkları eski istihkakları üzerinden ve aylık tertibinden ücret olarak ödenir) denmektedir. Maddenin bu sureti sevkı maaşlı kadroya tâyin edilecek olan mübaşirlerin bu tâyinleri sırasında Memurin Kanununun 4 ncü maddesinde yazılı şartların aranması lâzımgeldiği hissini vermekte ve bu muameleleri yapmakla görevli Adalet encümenlerinin maddeyi bu şekilde tatbik ettikleri öğrenilmektedir.

Halbuki bu Kanunun ne Hükümetçe tanzimi ve ne de Meclis komisyon ve umumi heyetinde müzakeresi sırasında böyle bir şey bahis konusu olmamış, bilâkis halen müstahdem bulunan mübaşirlerin otomatik olarak maaşlı kadroya nakli kabul olunduktan sonra geçici madde munhasıran aylıklarının tediyesi usulünü göstermek üzere ilâve olunmuştur.

Kanunun metni bu cihetin tefsir yoliyle halline imkân vermiyecek mahiyettedir. Bilindiği gibi uzun yıllardan beri hizmet eden mübaşirler arasında bu şartları haiz olanlar az bulunduğu cihetle madde bu hali ile kalırsa kanunun tatbikı sırasında pek çokları açıkta kalmak ve mağdur olmak tehlikesine mâruz bulunmaktadırlar. Bu bakımdan aşağıdaki fıkranın geçici maddeye eklenmesini teklif etmeye ve öncelik ve ivedilikle müzakeresini istemeye zaruret hâsıl olmuştur.

İzmir	Gümüşane	Gümüşane
M. Erener	*K. Yörükoğlu*	*H. Zarbun*

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Adalet Komisyonu
Esas No. 2/357
Karar No. 31

21 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

İzmir Milletvekili Muhiddin Erener ve iki arkadaşının, Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan Kanuna bağlı 1 sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı Merkez ve İller Kısımlarında Değişiklik Yapılması hakkındaki Kanunun geçici maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi komisyonumuza havale edilmekle teklif sahiplerinden Muhiddin Erener ve Adalet Bakanlığı temsilcisi hazır olduğu halde incelendi.

5858 sayılı Kanunun geçici maddesi (1952 yılı Bütçesiyle kaldırılan ücretli mübaşir kadrolarından bu kanunun meriyeti tarihinde müstahdem bulunanlardan maaşlı mübaşirliğe tâyin edileceklerin Mart 1952 aylıkları eski istihkakları üzerinden ve aylık tertibinden ücret olarak ödenir.) diye tedvin kılınması hasebiyle kanunun tatbikatta bâzı teşevvüş, ihtilât vücuda getireceği ve binnetice müktesep hakları ihlâl edeceği mütalâa edilmiştir.

Ezcümle; metnin tahrir tarzına nazaran ücretli mübaşir kadrolarının kaldırılarak bu kadrolara mukabil maaşlı mübaşir kadrosu tesis edildiği ve bu itibarla yeniden mübaşir tâyini gibi mâna verilerek bu yolda muamelelere tevessül edilebileceği anlaşılmaktadır. Halbuki 5858 sayılı Kanunun Hükümet tarafından hini sevkında tanzim kılınmış olan gerekçesi muhteviyatında sarahaten zikredildiği veçhile maaşlı kadroya dâhil bulunan mübaşirlerle birlikte ücretle istihdam kılınan mübaşirlerin, mevdu vazifelerini feragatle yaptıkları halde kendilerine ödenen ücretlerin maaşlı mübaşirlere tediye edilmekte bulunan miktardan çok daha az olması keyfiyeti mağduriyetlerini intaç eylediğinden bunların dahi emsalleri gibi aynı hakkı ihraz etmeleri hususu belirtilmiştir.

Tasarının komisyonumuzda müzakeresi sırasında tebellür eden kanaat ve kabul olunan esasda, yıllardan beri ücretli kadroda çalışanların mâruz bulundukları haksızlığın izalesi merkezindedir. Yukarda serdolunan sebeplere binaen sebkeden teklif hakkaniyeti tazammun etmesi bakımından kabul edilmiştir. Ancak ek fıkra mezkûr geçici maddenin ilk fıkrası olarak teklif edilmişse de tatbikatta mâna değişikliğine mahal bırakacağı keyfiyeti de mütalâa edilerek teklifin maddeye ikinci fıkra olarak ilâvesi muvafık görülmüştür. Yalnız metinde tatbikatı teshil bakımından redaksiyon değişikliği yapılarak, metin, (Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ücretli mübaşir kadrosunda müstahdem bulunanlar maaşlı kadroya geçmiş sayılırlar) şekliyle ve oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Ko. Başkanı	Bu Rapor Sözcüsü	
İzmir	Balıkesir	Manisa
H. Özyörük	*V. Asena*	*Ş. Ergin*
Amasya	Ankara	Ankara
İ. Olgaç	*H. Ş. İnce*	*O. T. İtekin*
Ankara	Balıkesir	Çoruh
O. Ş. Çiçekdağ	*M. Erkuyumcu*	*M. Güney*
Edirne	Erzurum	Gümüşane
M. Enginün	*E. Karan*	*H. Tokdemir*
İçel	İstanbul	İstanbul
Ş. Tol	*F. H. Demirelli*	*A. Moshos*
Tokad	Konya	Konya
H. Ökeren	*H. Aydıner*	*M. Obuz*
Mardin	Sivas	Yozgad
M. K. Boran	*N. Ertürk*	*N. Ü. Alcılı*

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 2/357
Karar No. 55

24 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

İzmir Milletvekili Muhiddin Erener ve iki arkadaşının, Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez ve iller kısımlarında değişiklik yapılması hakkındaki kanunun geçici maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi Adalet Komisyonu raporiyle birlikte komisyonumuza havale edilmiş olmakla teklif sahibi ile Adalet ve Maliye bakanlıkları yetkili temsilcileri hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Teklif gerekçesinde; 5858 sayılı Kanunun geçici maddesinde (1952 yılı Bütçesi ile kaldırılan ücretli mübaşir kadrolarında bu kanunun meriyeti tarihinde müstahdem bulunanlardan maaşlı mubaşirliğe tâyin edileceklerin Mart 1952 aylıkları eski istihkakları üzerinden ve aylık tertibinden ücret olarak ödenir) diye yazılı olmasına göre ücretten maaşa geçecek olan mübaşirlerin tâyininde Memurin Kanununun 4 ncü maddesi hükmünü göz önünde bulundurmak suretiyle Adalet encümenlerinin tâyinleri ele aldıkları, halbuki 5858 sayılı Kanunun hem Hükümetçe tanzimi ve hem de Meclis komisyonları ile Umumi Heyette müzakeresi sırasında; hâlen müstahdem bulunan mübaşirlerin otomatikman maaşlı kadroya geçmeleri esası kabul edilmiş ve geçici maddenin ise aylıkların sureti tediyesi maksadiyle kaleme alındığı ve bu sebeple ilerde bir yanlışlığa ve yorum yoliyle işin halline gidilmemesini temin maksadiyle kanun teklifinin sevkedilmiş olduğu bildirilmektedir.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde açıklandığı üzere; mubaşirliğe bidayeten intisap edeceklerin Adalet encümenleri tarafından imtihanları yapılarak ehliyet gösterenlerden bir kısmı, münhallerin nev'ine göre, ücretli ve bir kısmı da maaşlı kadrolara alınmak suretiyle tâyinlerinin tekemmül ettirildiği ve bu suretle Adalet müesseselerinde aynı vazifeyi ifa etmekle beraber aynı evsafı da haiz bulunan iki sınıf mubaşirin durumlarında açık bir adaletsizliğin mevcudiyetini kabul eden komisyonumuz bu eşitsizliği ortadan kaldırmak ve her iki sınıf mubaşiri bir seviyede birleştirmek amaciyle bilâhara (5858) numaralı kanun halini alan tasarıyı kabul etmiş ve bu maksatla da 1952 yılı Bütçesinde gerekli tashihatı **yapmıştı.**

Komisyonumuzun bu görüşünü teyit edici mahiyette olan ve Adalet Komisyonununca tanzim olunan maddeler komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Kamutayın onayına arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Bu rapor Sözcüsü
İstanbul	Burdur	Elâzığ
E. Adakan	*F. Çelikbaş*	*O. F. Sanaç*
Kâtip		
Muhalifim	Bursa	Çanakkale
H. İmre	*K. Yılmaz*	*K. Akmanlar*
Diyarbakır	Giresun	Gümüşane
Muhalifim	Muhalifim	*K. Yörükoğlu*
Y. Azizoğlu	*M. Şener*	
İstanbul	İzmir	İzmir
S. Oran	*B. Bilgin*	*T. Gürerk*
Kastamonu	Konya	Ordu
H. Türe	*M. Â. Ülgen*	*R. Aksoy*
Trabzon	Trabzon	Urfa
C. R. Eyüboğlu	*S. F. Kalaycıoğlu*	*F. Ergin*

İZMİR MİLLETVEKİLİ MUHİTTİN ERENER VE 2 ARKADAŞININ TEKLİFİ

MADDE 1. — 5 (Sayılı Kanunun geçici maddesinin başına aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ücretli mübaşir kadrosunda müstahdem bulunanlar maaşlı kadroya nakledilmişlerdir.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Mart 1952 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı merkez ve iller kısımlarında değişiklik yapılması hakkındaki Kanunun geçici maddesine bir fıkra eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 5858 sayılı Kanunun geçici maddesine aşağıdaki yazılı fıkra eklenmiştir :

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ücretli mübaşir kadrosunda müstahdem bulunanlar maaşlı kadroya geçmiş sayılırlar.

MADDE 2. — Teklif sahibinin ikinci maddesi aynen kabul olunmuştur.

MADDE 3. — Teklif sahibinin 3 ncü maddesi aynen kabul olunmuştur.